AKILLARDAKİ SORU: iPHONE 7 ALINIR MI?

Daha hızlı, daha dayanıklı ve daha pahalı… Yeni iPhone 7 ve iPhone 7 Plus'ı inceledik.

PC net

Teknolojiyi seviyoruz Kasım - Aralık 2016 Yıl 20 Sayı 230 Fiyat 9 TL

NASIL YAPILIR?

6 YENİ PROJE ADIM ADIM 15 SAYFA

- İNTERNETTE YÜZÜNÜZÜ GİZLEYİN
- SİTELERE DAHA HIZLI GİRİŞ YAPIN
- GOOGLE'DAKİ BİLGİLERİNİZİ GÖRÜN

MONİTÖR KALİBRASYONU

Monitörünüz renkleri doğru göstermiyor olabilir. Rehberimizle en doğru görüntüye kavuşun.

Yazılıma gerek kalmadan, her şeyi

WEB'DE YAPIN

Hiçbir yazılım indirmeden işlerinizi halledebileceğiniz en iyi bedava web sitelerini ve mobil uygulamaları seçtik.

HACKER İTİRAFLARI

Ünlüleri hack'leyen Guccifer, nasıl çalıştığını anlattı.

TEST: PANO YÖNETİCİLERİ

Kopyala-yapıştır ustalarının yazılımları

Dosya

iOS 10 PÜF NOKTALARI

iPhone veya iPad'iniz mi var? 90 ipucuyla yeni işletim sisteminin gizli kalmış özelliklerini öğrenin.

ANALİZ

Beğeni avcıları

Facebook'ta binlerce beğeni toplayan saçma gönderiler nasıl bir hinlik peşinde?

DOSYA

E-kitabın geleceği

Teknolojiyle birleşen yeni teknikler ve fikirler, öykü anlatımını çok daha eğlenceli kılacak.

DB DOĞAN BURDA DERGİ

2016/11/112448

(KKTC: 11 TL)

ISSN 1301-4773

Ferrari hızlı

Schneider ile daha hızlı

Ferrari hızında Schneider Electric çözümleri

Ferrari'nin hızlı karar verebilme yeteneği ile Schneider Electric'in profesyonel çözümleri bir araya geldi.

Schneider Electric, entegre altyapı ve yazılım çözümleri ile tüm veri merkezi projelerinde enerji maliyetlerini düşürürken, verimliliği ve hızı arttırır.

Formula 1 için özel olarak tasarlanan veri merkezinin yüksek güvenlikli ve esnek çözümleri ile Ferrari, artık daha hızlı.

schneider-electric.com.tr/verimerkezi

Life Is On | Schneider Electric

PCnet'i sosyal medyada takip edin!

facebook.com/PCnet

twitter.com/PCnetDergisi

selim@PCnet.com.tr | @maxcoder

Şimdi yeni şeyler söylemek lazım

Dergilerin ilk sayfasında gördüğünüz editörün köşesi, aslında o derginin en son yazılan sayfasıdır. Editör o ayki tüm konuları inceler, sayfaları kontrol eder, köşe yazısında nelerden bahsedeceğini belirler, belki dergideki konulardan biriyle ilgili bir anısını anlatır… En azından benim için hep öyle oldu. Ancak bu ay ne yazacağım günler öncesinden belliydi. Yine de elim bir türlü klavyeye gitmedi ve yazmam gereken şu cümleyi yine son güne bıraktım: Yirmi yıl süren uzun bir teknoloji yolculuğunun ardından, PCnet dergisi bu sayısıyla yayın hayatına veda ediyor.

Ekim ayının ortalarında yöneticimizden bu haberi aldıktan sonra PCnet arşivlerini karıştırıp PCnet'in ilk sayısını buldum. Doğrusu, 14 yıldır bu dergiye emek vermeme rağmen, ilk sayısını inceleme fırsatını hiç bulamamıştım. Aslına bakılırsa ben kısa süre önce arşivin tozlu raflarında onu bulana kadar ilk sayının kayıp olduğu sanılıyordu. PCnet'in 400.000 TL fiyatlı ilk sayısının kapağında Windows 98 Beta 2, çevirmeli modem testi, Türksat 1C, "internette muhabbetin dayanılmaz çekiciliği" gibi konular var. Nasıl ki bugünkü bir gencin o konulardan anlam çıkarması zorsa, ilk PCnet editörlerinin de bugünkü PCnet'te yazdıklarımızı hayal etmekte zorlanacağından eminim.

20 yıl içinde hem teknoloji hem de yayıncılık endüstrileri akıl almaz gelişmeler kat etti. PCnet ekibi ve okurları da bunlara birlikte şahitlik etti. "İnternet diye bir şey varmış, haberleri oradan okuyabiliyormuşsun." sözlerini duyduğumuz zamandan, haberlerin çoğunlukla internetten okunduğu zamana geldik. Dijital devrim, basılı yayınların yakalamasının mümkün olmadığı bir hızla, basılı yayınlarda mümkün olmayan etkileşimlerle içeriğe ulaşılmasını sağladı. İşte o yüzden bu PCnet, son PCnet.

Elbette Türkiye'de teknoloji yayıncılığının öncülerinden olan PCnet, dijital devrimi anlamakta zorlanan, ona uyum sağlamamakta direnen yayınlardan biri değil. Her ay sizinle buluşan, teknoloji dünyasındaki yenilikleri kâğıt kokusuyla birlikte içinize çektiğiniz basılı dergimize üzülerek son versek de PCnet sona ermiyor. PCnet, teknoloji yayıncılığında Türkiye'nin en güçlü markalarından birisi ve öyle olmaya devam edecek. Bugüne dek "PCnet Online" adıyla andığımız web sitemiz kısa bir süre sonra yenilenerek "PCnet" adını alacak ve çok daha güçlü bir şekilde, çok daha sık güncellenen içeriğiyle yoluna devam edecek.

Benim "Yerdeniz"le tanıdığım yazar Ursula K. Le Guin, "Yolculuğun sonunda varabileceğiniz bir yer olması iyidir ama" der, "önemli olan yolcuğun kendisidir". Yolun sonuna gelmişken, bu müthiş yolculuk boyunca bize eşlik herkese teşekkür etmem gerekiyor. 20 yıl içinde PCnet'e imza atmış 100'den fazla yönetici, editör, yazar, görsel yönetmen ve sayfa tasarımcısı var. Teşekkürler! Ama asıl teşekkür, PCnet'in herhangi bir sayısını okumuş, oradan bir şeyler öğrenmiş, kendisini teknoloji dünyasına daha yakın hissetmiş yüz binlerce PCnet okuruna…

Gelişmeler için beni Twitter hesabımdan (@maxcoder) takip edebilirsiniz. İnternette görüşmek üzere…

Selim Şumlu
Yazı İşleri Müdürü

Web sitemiz: www.pcnet.com.tr

Sayı 230 / Kasım-Aralık 2016

İçindekiler

www.pcnet.com.tr

KEŞFET

06 Google'ı yeni icatları hazır
16 Rakamlarla haberler
18 Güvenlik gündemi
20 Windows'un çökebileceği en kötü 5 yer
24 Aklımızı çelenler
26 Black Hat 2016

DOSYA

28 Yazılıma gerek yok!
34 Ünlüleri hack'leyen Guccifer'dan itiraflar
36 E-kitaplar icat bekliyor
40 Facebook'un beğeni avcıları
60 Overclock neden işe yarıyor?
62 iOS 10 için 90 püf noktası
70 Kablosuz ağınız ne kadar güvenli?
110 Aklından bir sayı tut
114 Gerçeklikle yarışmak

Gerçek hayatta otomobil âşığı olan biri simülatör sürmekten keyif alabilir mi? Araştırdık.

KAPAK KONUSU

28 Sizi yeni yazılımlar indirme zahmetinden kurtaracak en iyi bedava web sitelerini ve mobil uygulamaları seçtik.

DOSYA

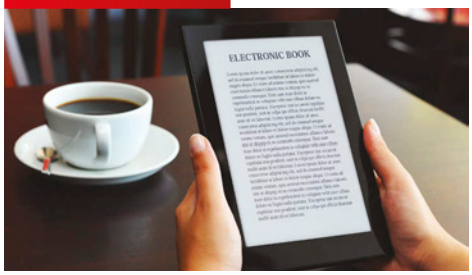

36 Duraklama devrindeki e-kitap dünyasında her şey yeni başlıyor olabilir.

DOSYA

40 Görünürde zararsız Facebook gönderilerinin altında yatan hinlik ne?

NASIL YAPILIR?

44 Monitörünüzü kalibre ederek ondan en yüksek verimi elde edin.

DOSYA

62 iOS 10'daki heyecan verici, keşfedilmeyi bekleyen yeni özellikleri öğrenin.

106

BATTLEFIELD 1
Büyük
savaş başlıyor!

NASIL YAPILIR?

ADIM ADIM ÖĞRENİN

44 Monitör kalibrasyonu
50 Sitelere ve yazılımlara daha hızlı giriş yapın
52 Web'de yüzünüzü gizleyin
54 Çevrimiçi sahtekârlıkları tespit edip engelleyin
56 Anlamsız Windows dosyalarından kurtulun
59 Google'ın hakkınızda bildiklerini kontrol edin

İNCELEME

74 Pano yöneticileri
76 iPhone 7 ve iPhone 7 Plus
80 Ürün inceleme
88 Bluetooth 5
92 Ayın eğlencelikleri
94 Mobil uygulamalar
98 Bedava yazılımlar
100 Ayın siteleri
102 FIFA 17
104 NBA 2K17
106 Battlefield 1
108 Civilization VI

PCnet

YAYINCI
Doğan Burda Dergi Yayıncılık ve Pazarlama A.Ş.

İcra Kurulu Başkanı
Mehmet Y. YILMAZ

Yayın Direktörü (Sorumlu)
Gökhun SUNGURTEKİN

Yazı İşleri Müdürü Selim ŞUMLU selim@PCnet.com.tr

Görsel Yönetmen Hasan KAYA hkaya@doganburda.com

Katkıda Bulunanlar
A. Kıvanç TANRIKULU, Görkem YILDIRIM, Murad DELİGÖZ, Nevra İLHAN, Sercan UZUN, Pamir KIZILTUĞ, Cenk ATLI, Umut AKYOL, Ertuğrul SÜNGÜ, Can Barış ÇEVİK

Ankara Temsilcisi Erdal İPEKŞEN 0 (312) 207 00 71-207 00 95

Web: www.PCnet.com.tr **E-posta:** PCnet@PCnet.com.tr

YÖNETİM
Genel Yayın Koordinatörü Yeşim DENİZEL
Projeler Direktörü
(Tüzel Kişi Temsilcisi) Ferit ÖZKAŞIKÇI
Satış Direktörü Orhan TAŞKIN
Finans Direktörü Didem KURUCU
Üretim Direktörü Servet KAVASOĞLU

Kurumsal İletişim Müdürü
Seren URUN

REKLAM
Grup Başkanı Koray BİLİCİ
Grup Başkan Yardımcısı Neslihan CAN
Satış Koordinatörü Ebru ELÇİ
Reklam Satış Müdürü Hatice TARHAN Tel: 0 212 336 53 37

Reklam Teknik Müdürü
Nusret KIRIMLIOĞLU Tel: 0 212 336 53 60 Faks: 0 212 336 53 90

Rezervasyon
Tel: 0 212 336 53 00 - 57 - 59 Faks: 0 212 336 53 92 - 93
Ankara Reklam Tel: 0 312 207 00 72-73
İzmir Reklam Tel: 0 232 463 78 30
Hedef Sayfalar Tel: 0 212 336 53 70 Faks: 0 212 336 53 91

Burda International
Italy
Mariolina Siclari, International Advertising Sales Director
T. +39 02 91 32 34 66 / mariolina.siclari@burda.com

Burda Community Network
Germany
Vanessa Noetzel / T. +49 89 9250 3532 / vanessa.noetzel@burda.com
Michael Neuwirth / T. +49 89 9250 3629 / michael.neuwirth@burda.com
Austria/Switzerland
Goran Vukota / T. +41 44 81 02 146 / goran.vukota@burda.com
France/Luxembourg
Marion Badolle-Feick / T. +33 1 72 71 25 24 / marion.badolle-feick@burda.com
UK/Ireland
Jeannine Soeldner / T. +44 20 3440 5832 / jeannine.soeldner@burda.com
USA/Canada/Mexico
Salvatore Zammuto / T. +1 212 884 48 24 / salvatore.zammuto@burda.com

Yönetim Yeri
Trump Towers Kule 2 Kat 21-24 34387 Şişli / İstanbul
Tel: 0 212 410 34 36 / Faks: 0 212 410 33 57

Baskı: APA UNIPRINT Basım San. ve Tic. A.Ş.
Adres : Hadımköy İstanbul Cad. Ömerli Mah. No:159
34555 Arnavutköy / İstanbul
Tel : 0 212 798 28 40 / Faks : 0 212 798 20 63

Dağıtım: Yaysat A.Ş. 0 212 622 22 22 Yayın Türü: Yerel, süreli, aylık

© PCnet dergisi Doğan Burda Dergi Yayıncılık ve Pazarlama A.Ş. tarafından T.C. yasalarına uygun olarak yayımlanmaktadır. PCnet dergisinin isim ve yayın hakkı, Doğan Burda Dergi Yayıncılık ve Pazarlama A.Ş.'ye aittir. Dergide yayımlanan yazı, fotoğraf, harita, illüstrasyon ve konuların her hakkı saklıdır. İzinsiz, kaynak gösterilerek dahi alıntı yapılamaz.

FIPP üyesidir.

DB Abone Hizmetleri Hattı
Tel: 0 212 478 0 300 Faks: 0 212 410 35 12 - 13 abone@doganburda.com
Pazar hariç her gün 09.00 - 18.00 arasında hizmet verilmektedir.
Online abonelik: www.dbabone.com

DB Okur Hizmetleri Hattı
Tel: 0 212 478 0 300 okurhizmetleri@doganburda.com
www.doganburda.com

Google'ın yeni icatları hazır

Google; yeni Pixel telefonlarını, VR başlığını ve 4K Chromecast'i tanıttı.

Google'ın 4 Ekim'de düzenlediği "Made by Google" etkinliğinde şirket, yenilikçi donanım ürünlerini tanıttı. İşte Google imzasını taşıyan o icatlar...

GOOGLE PIXEL VE PIXEL XL

Google bugüne kadar yalın Android'in gücünü göstermek adına çeşitli akıllı telefon üreticilerini telefon ürettiriyor ve bunları Nexus markasıyla satıyordu. Ancak o günler geride kaldı ve Google, işi tamamen kendi eline almak, hayal ettiği telefonun nasıl bir şey olduğunu göstermek istiyor. Bunun için de Nexus'u arkasında bıraktı, Google Pixel ve Pixel XL adlı iki üst düzey akıllı telefon üretti.

Pixel kardeşlerin alüminyum ve camdan oluşan tasarımı, onlara yüksek kaliteli bir görünüm ve dokunma hissi sağlıyor. Epey Siyah (Quite Black), Çok Gümüş (Very Silver) ve Gerçekten Mavi (Really Blue) olmak üzere üç renk seçeneği var. Açıkçası Google, Apple'ın iPhone 7'deki Siyah ve Simsiyah (Jet Black) seçenekleriyle iyi dalga geçmiş. Pixel'de 5 inç Full HD AMOLED ekran, abisi XL'de ise 2.560 x 1.440 piksel 5,5 inç ekran var. Her iki telefonda da 12,3 megapiksel arka kamera, 8 megapiksel ön kamera ve parmak izi okuyucusu bulunuyor. Parmak izi okuyucusu arka yüze yerleştirilmiş. Google, bu okuyucunun ve kameranın etrafını camdan bir blokla kaplamış. Hoş bir tasarım detayı olsa da biraz plastik hissi vermiyor değil. Her iki modelde de ekran oldukça parlak ve Gorilla Glass 4 ile korunuyor.

Pixel'in en dikkat çeken özelliklerinden biri, DxOMark Mobile'ın bağımsız testlerinde 89 puan alması. Bu puana göre Pixel, bugüne dek yapılmış en iyi akıllı telefon kamerasına sahip!

Her iki telefon da 32 GB ve 128 GB kapasite seçenekleriyle satılacak. Bellek kartıyla genişletme şansınız yok. Ancak bir Pixel telefon satın alırsanız Google Fotoğraflar servisinde ömür boyu sınırsız bulut depolama hakkı kazanıyorsunuz. 4K videolar da dahil olmak üzere tüm fotoğraf ve videolarınızı tam çözünürlükte depolayabilirsiniz.

Pixel telefonların en önemli özelliklerinden biriyse Google Asistan (Google Assistant) özelliğine sahip ilk telefonlar olmaları. Apple'ın Siri'sine rakip olarak geliştirilen Google Asistan, neleri sevdiğinizi, nerelere gittiğinizi, neye ihtiyacınız olduğunu öğrenerek kendini geliştiriyor ve size faydalı bilgiler sunuyor, sesli sorularınızı yanıtlıyor. Ancak Asistan şimdilik yalnızca İngilizce ve Almancayı destekliyor. Türkçe desteğinin gelip gelmeyeceği belirsiz.

Pixel telefonları HTC üretse de hiçbir yerde HTC'nin adı geçmiyor. Arayüz, Google'ın ve Android'in en güçlü yanlarını

gösterecek şekilde tasarlanmış saf Android 7.0 arayüzü. Güçlü Snapdragon 821 işlemci ve 4 GB RAM sayesinde performans elbette üstün düzeyde. USB-C portu üzerinden hızlı şarj özelliği, sadece 15 dakikalık şarjla 7 saat kullanım süresi sağlıyor.

Nexus telefonlar genellikle uygun fiyatlı, orta düzey cihazlardı. Ancak Google, pahalı Pixel telefonlarla diğer markaların amiral gemilerine rakip oluyor. Pixel'in Amerika fiyatı 649 $ (32 GB) ve 749 $ (128 GB), Pixel XL'in ise 769 $ ve 869 $. iPhone 7 fiyatlarına yakın olduğu düşünüldüğünde bunlar oldukça iddialı fiyatlar. Google bugüne dek donanım ürünlerinin hiçbirini Türkiye'de satışa sunmadı. Dolayısıyla bu etkileyici telefonların da resmi olarak Türkiye'ye gelmesini beklemiyoruz.

Telefonları inceleme fırsatı bulanlar, Pixel kardeşlerin bu yıl piyasaya çıkan en iyi Android telefonlar arasında olduğunu söylüyor. Tabii ki Nexus telefonlar gibi Pixel telefonlar da Android güncellemelerini ilk alan telefonlar olacak.

DAYDREAM

Google, sanal gerçeklik platformu Daydream VR'la ilgili planlarını birkaç ay önce I/O konferansında anlatmıştı. Artık Daydream donanımının ve yazılımının son hali de ortaya çıktı.

Google'ın geliştirdiği sanal gerçeklik başlığı Daydream View adını aldı. Daydream uygulamasını çalıştırabilen tüm telefonlar Daydream View ile uyumlu olacak. Yeni Pixel telefonlar elbette Daydream uyumlu ilk cihazlar, ancak Pixel XL'in yüksek çözünürlüğü Daydream deneyimi için daha ideal.

Daydream View, Kasım ayında Amerika'da 119 dolar fiyatla çıkacak, yani Samsung Gear VR'dan daha ucuz. Ürünün ilginç yanı, neredeyse hepsi plastik olan rakiplerinin aksine, daha rahat bir kullanım için kumaşla

kaplanmış olması. Hafif ve nefes alan bu kumaş sökülüp yıkanabiliyor. Koyu gri, açık gri ve bordo olmak üzere üç renk seçeneği olacak. Bir diğer akıllıca tasarım özelliği de kullanmadığınız zamanlarda uzaktan kumandanın başlığa iliştirilebilmesi.

Uzaktan kumanda, telefonunuzu uzaktan kontrol etmenizi ve menülerde dolaşmanızı, oyun oynamanızı ve hatta Google Street View'da rahatlıkla dolaşmanızı sağlıyor.

Daydream View, özellikle oyun ve video alanlarında öne çıkıyor. Başlığı kullanarak tüm YouTube kataloğuna sanal gerçeklik modunda ulaşabiliyorsunuz. Standart videoları "sinema salonunda izliyormuş gibi" oluyorsunuz ama asıl dikkat çeken 360 derece videolar. Google'ın gösterdiği bir örnek, Daydream View ile bir müzede gezerken dinozorların canlanması üzerine kurulu.

Daydream View kesinlikle Oculus Rift ve HTC Vive gibi üst düzey bir sanal gerçeklik başlığı değil; aksine, daha uygun fiyatlı ürünlerin cirit attığı mobil VR alanının en iyisi olmak istiyor. Başarılı olması da çok muhtemel.

GOOGLE'IN DİĞER İCATLARI

CHROMECAST ULTRA

Google'ın Chromecast adlı video akış dongle'ı oldukça popüler. Bu ucuz ve küçük alet, televizyonunuzun HDMI girişine takılarak Android cihazlardan ve bilgisayardan TV'ye kablosuz içerik aktarmanızı sağlıyor. 4K Ultra HD çözünürlüklü TV'ler piyasayı doldururken Google buna sessiz kalamazdı. Yeni Chromecast Ultra, HDR 4K videoları ve Dolby Vision görüntü teknolojisini destekliyor. Ayrıca Google, Play Store'a yeni 4K filmler ekleyeceğini de açıkladı. Kasım'da çıkacak ürünün Amerika fiyatı 69 dolar.

GOOGLE HOME

Google, Amazon Echo benzeri akıllı hoparlörünü Mayıs'ta tanıtmıştı ama artık ürün piyasaya çıkmaya hazır. Kablosuz ağa bağlanan ve sesli komutlarla çalışan bu hoparlör, evinizdeki günlük görevleri yerine getiriyor ve Google'a sorduğunuz sesli soruları yanıtlıyor. Bunun için Google Asistan altyapısını kullanıyor. Kaliteli ses veren Google Home, 129 dolar ön siparişte.

GOOGLE WIFI

Google Wifi, evinizdeki kablosuz ağ sorunlarını en basit şekilde çözmek için geliştirilmiş bir yönlendirici (router). Beyz bir silindir şeklindeki cihaz, mobil uygulama aracılığıyla yönetiliyor ve sinyal kalitesini artırmak için evinizde nerelere Google Wifi koymanız gerektiğini önerebiliyor. Kapsama alanını genişletmek için birden fazla Google Wifi kullanılabiliyor. Fiyatı ve çıkış tarihi belli değil.

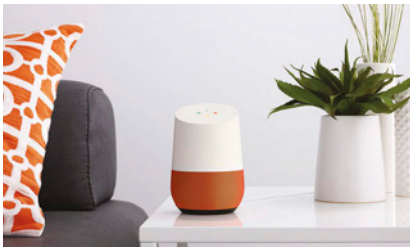

TEKNOMETRE

SEVDİK

MOZILLA'DAN QUANTUM ATAĞI

Firefox web tarayıcısının yapımcısı Mozilla, birkaç yıldır üzerinde çalıştığı Quantum projesini görücüye çıkardı. Proje, performans açısından rakiplerinin biraz gerisine düşen Firefox'u çok daha hızlandırmayı amaçlıyor. Mozilla'nın yeni web motoru, çok çekirdekli işlemcilerden ve modern ekran kartlarından daha fazla yararlanacak, böylece bazı sayfalar %50'ye kadar daha hızlı açılacak. Projenin belli kısımları 2017'de devreye alınacak.

CHROME DAHA AZ BELLEK TÜKETECEK

Google'ın web tarayıcısı Chrome çok başarılı olsa da tam bir bellek (RAM) canavarı. Google, 6 Aralık'ta çıkması planlanan Chrome 55 sürümünde, bazı bilgisayarlarda %50'ye kadar daha az bellek kullanılmasını sağlayan güncellemeler yaptı. Özellikle aynı anda çok sayıda sekme açıkken ve arka planda başka programlar çalışırken farkı hissedeceksiniz.

SEVMEDİK

HP'NİN MÜREKKEP KISKACI

HP; OfficeJet, OfficeJet Pro ve OfficeJet Pro X serisi bazı yazıcılarına, orijinal olmayan mürekkep kullanmayı engelleyen bir yazılım gömmüş. 13 Eylül'de bir anda binlerce yazıcı, kartuş hatası vererek çalışmamaya başladı. HP, bu durumu önceden bildirmediği için özür diledi ve bu "güvenlik" özelliğini kaldıran bir yazılım güncellemesi yayımladı.

SPOTIFY'DA ZARARLI REKLAMLAR

Müzik akış servisi Spotify'ın ücretsiz sürümü reklamlarla destekleniyor. Ancak dalavereci reklamcılar, Spotify'a verdikleri bir reklamı bilgisayarlara virüs bulaştıran bir web sitesine yönlendirdi. Şirket, reklamı kısa sürede yayından kaldırdığını ve "az sayıda kişinin" sorundan etkilendiğini açıkladı.

Microsoft, masaları stüdyoya dönüştürecek

Microsoft'un yeni "hepsi bir arada" bilgisayarı Surface Studio, yaratıcılık gerektiren işlerde çalışanları hedef alıyor ve o işlerle özdeşleşmiş olan Apple'ın iMac'ine meydan okuyor. Surface Studio'nun en dikkat çekici özelliği, PixelSense adı verilen 28 inç dokunmatik ekranı. Microsoft'a göre dünyanın en ince LCD ekranı olan bu 4.5K Ultra HD ekran, 20 dereceye kadar kolayca yatırılarak dev bir çizim yüzeyi olarak da kullanılabiliyor. Kalem, dokunma ve Surface Dial adlı yeni bir giriş yöntemi destekleniyor. Surface Studio'da Intel Core işlemci, 2 TB melez sabit sürücü, NVIDIA ekran kartı, 32 GB RAM ve 2.1 hoparlör yer alıyor.

2.999 dolardan başlayan fiyatlarıyla yalnızca profesyonellere hitap eden Surface Studio, diğer Surface ürünlerinde olduğu gibi, büyük ihtimalle Türkiye'de satışa sunulmayacak.

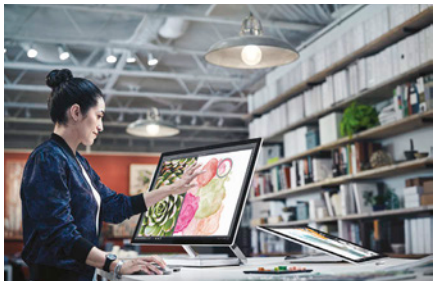

MacBook Pro yeniledi

Apple; tasarımcı ve geliştirici gibi üst düzey donanıma ihtiyaç duyan profesyonellere hitap eden dizüstü bilgisayarı MacBook Pro'nun yeni modelini tanıttı. Yeni MacBook Pro'nun en büyük yeniliği, klavyedeki fonksiyon tuşlarının yerine gelen Touch Bar arabirimi. Aslında dokunmatik bir ekran olan Touch Bar'ın içeriği, o anda kullanılan uygulamaya göre değişiyor. Örneğin Fotoğraflar uygulamasında fotoğraf döndürme ve filtre ekleme, Mail'de emoji ekleme, Safari'de sekme ön izlemeleri gibi düğmeler bu ekranda beliriyor.

Bir diğer yenilik de iPhone ve iPad'den tanıdığımız Touch ID parmak izi okuyucusunun artık MacBook Pro'ya da eklenmesi. Her zaman olduğu gibi ekran kalitesinde, grafik performansında ve pil ömründe iyileştirmeler de yapılmış. Profesyonellere hitap eden bir bilgisayarda HDMI portunun ve SD kart okuyucusunun neden kaldırıldığı, neden eski nesil bir işlemci kullanıldığı ise muamma.

Touch Bar'lı yeni MacBook Pro, 7.199 TL'den başlayan fiyatlarla satışta.

Vine kapanıyor

Twitter, video paylaşım uygulaması Vine'ı birkaç ay içinde kapatacağını açıkladı. Vine, sürekli tekrarlanan 6 saniyelik videolar çekip paylaşmaya yarayan bir sosyal ağdı ve bir dönem Türkiye'de epey popülerdi. Maliyetlerini düşürme çalışması kapsamında çalışanlarının %9'unu işten çıkaracağını açıklayan Twitter'ın, Vine'ı kapatma kararını da bu kapsamda aldığı tahmin ediliyor.

Twitter Vine'ı 2012'de 30 milyon dolara satın almış ve 2013'te hizmete açmıştı. Vine videoları Twitter'ı gömülebiliyordu ve bugün 200 milyon aktif kullanıcısı olan uygulama, kendi fenomenlerini yaratacak kadar popüler oldu. Ancak zamanla yerini Periscope'a, Instagram'a ve Snapchat'e bıraktı. Twitter, canlı yayın uygulaması Periscope'un da sahibi.

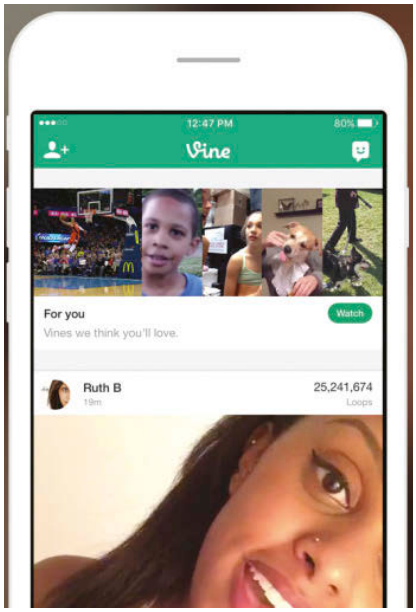

Kıvanç TANRIKULU
@kivancco

DÜNYANIN DİĞER UCUNDAKİ BOYA KALEMLERİ

Hercai gönlümü son zamanlarda rengârenk boya kalemlerine kaptırdım değerli okurlar. Yakın geçmişte dolmakalemler üzerinden başlayan bir merak fırtınasıyla, elle çizme konusuna ciddiyetle eğilmeye başladım. YouTube'da geçen saatlerde "nasıl yapılır" videoları, ürün incelemeleri derken bir miktar yol aldım. "Alet işler, el övünür" sözü elle çizmek konusunda da hayli geçerli. Doğru kalemi, doğru kâğıdı, kısaca tüm sanat materyallerinin en iyi ve uyumlu olanlarını kullanmak başarılı sonuçlara ulaşma yolunda çok önemli. Materyal ihtiyaçları netleşmeye başladığında karşınıza bir yol ayrımı çıkıyor: online ya da offline alışveriş. Offline alışveriş benim gibi İstanbul'da yaşayan biri için Sirkeci'nin yolunu tutmak anlamına geliyor. Zaman ayırmak, plan program yapmak, doğru dükkanları öğrenmek gerek, gidince dert anlatmak... Online tarafta Türkiye'deki bazı kırtasiyecilerin web mağazaları, Hepsiburada gibi büyük mağazalar ve sektörün dünyadaki bir numarası Amazon.com var. Kırtasiye alışverişi için Amazon'a girdiğinizde diğer tüm seçenekleri unutuveriyorsunuz. Kullanıcı deneyimi, ürün çeşitliliği ve fiyat konularında Amazon neredeyse rakipsiz. Fakat maalesef dezavantajları da var. Çoğu ürün Amerika'dan yola çıkıyor ve 3 hafta gibi uzun bir teslimat süresini göze almanız gerek, zira hızlı kargo seçenekleri çok pahalı. Gelelim en büyük dezavantajımıza. "Dezavantajımıza" diyorum çünkü bu Amazon'un değil, Türkiye'de yaşayanların dezavantajı. Amazon'daki bazı ürünler maalesef ülkemize satılmıyor. Almak istediğiniz ürün yanıcı, parlayıcı, kargosu riskli bir ürün değilse Türkiye'ye gönderilmemesinin sebebi yüksek ihtimalle üreticisinin Türkiye'deki bir firmayla yaptığı distribütörlük anlaşması. Amazon'dan konforlu ve ucuz almak yerine Türkiye'deki distribütörün yüksek fiyatlarına mahkûm olabiliyorsunuz.

KARTUŞLARA VEDA EDİN!

Baskı maliyetinde büyük tasarrufa merhaba deyin!

Epson Mürekkep Tanklı Yazıcılar ile ultra düşük maliyetli baskının keyfine varın; sayfa başı baskı maliyeti yalnızca 0,007 TL![1] Üstelik yeni mürekkep satın almaya ihtiyaç duymadan 13.000[2] sayfaya varan siyah ya da 6.500[2] sayfaya varan renkli baskı yapın.

Daha fazla bilgi için lütfen +90 212 336 03 03'ü arayınız veya www.epson.com.tr/its web sitesini ziyaret ediniz.

İLK TESLİMDE **13.000** SAYFA SİYAH BASKI İÇİN YETERLİ MÜREKKEPLE GELİR[2]

İLK TESLİMDE **6.500** SAYFA RENKLİ BASKI İÇİN YETERLİ MÜREKKEPLE GELİR[2]

[1] Her bir şişenin baskı kapasitesi 4.000 sayfadır ve şişelerin tavsiye edilen perakende fiyatı KDV dahil 27 TL'dir. Fiyat döviz kurlarındaki değişimden etkilenebilir.
[2] www.epson.com.tr/Its

EPSON®
EXCEED YOUR VISION

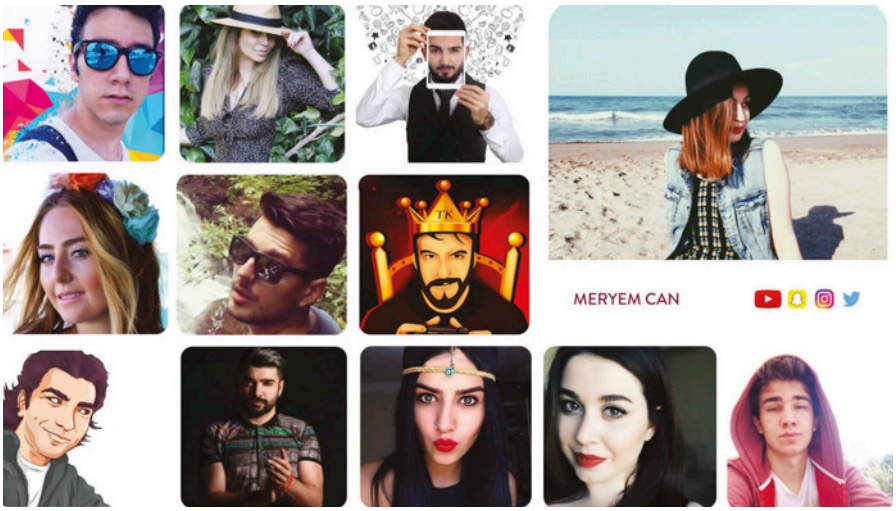

Fenomenlerle reklam artık daha kolay

2004 yılında Facebook, sonraki yıl YouTube ile devam sosyal medya kanalları çok hızlı bir şekilde dünyaya yayılarak son 10 yılda zamanımızın çoğunu geçirdiğimiz mecralar haline geldi. Her mecra kendi içinde video, resim ve yazı olmak üzere farklı dinamiklere sahip oldu. Hepsinin ortak yanı ise içeriklerin ilgi çekici ve kaliteli olmasına bağlı olarak geniş kitlelere ulaşmayı sağlamaları. Yıldan yıla düzenli ve istikrarlı bir şekilde daha geniş kitlelere paylaşımlarını ulaştırmayı başaran kişiler "sosyal medya fenomeni" olarak anılmaya başlandı. Sağlık, moda, kozmetik, teknoloji, otomotiv ve gıda gibi pek çok farklı kategoride paylaşım yapan fenomenler alanlarında kanaat önderi duruşlarıyla son birkaç yılda daha da popüler hale geldi ve sosyal medyada gündem yaratabilecek güce kavuştu.

Teknoloji ilerledikçe insanlar arası etkileşim farklı yollarla devam ediyor. Bu değişim ister istemez geleneksel medya düzenini de değiştirerek farklı reklam platformlarının doğmasına neden oluyor. Bu süreç boyunca etkileşime geçilen kitle her daim kendini güncelliyor. Dolayısıyla markanın hedef kitlesinin nabzını aynı hızla tutması gerekiyor. Diğer taraftan, markanın pazarlama bütçesinin karşılığını analizlerde görmesi gerekiyor. ViralKing Kurucu Ortağı ve CEO'su Kemal Apaydın şunu vurguluyor: "Gerek network gerek yazılım üstünlüğü anlamında platformun başarısı tesadüf değil. Bugüne kadar ABD'deki markalara onlarca yazılım ürettik. ViralKing'se kullandığımız Big Data tabanlı sistem, markanın ihtiyacı olan hedef odaklı pazarlamayı sağladığı gibi sistem içinde 30 saniyede kampanyaların çıkılmasına olanak veriyor."

ViralKing (www.viralking.co), fenomen ve marka işbirliği alanında görülen ihtiyaçtan doğan ve sadece 6 ayda 210 marka, 65 milyon erişimli 500'ü aşkın fenomeni kapsayan ve Facebook, YouTube, Twitter, Instagram ve Snapcat'te sürekli organik olarak genişleyen bir pazarlama platformu. ViralKing'in blog'unda fenomen olmak şöyle vurgulanıyor:

"Takipçi sayınız arttıkça takipçilerinizin sizden beklentileri de artar. Fenomen olmak her ne kadar çekici görünse de çalışma ve odaklanma ister. Kaliteli içerik üretimine devam eden kişilerin, başarılarının devamlılığını sağlayabilmesi için finansal olarak da desteklenmesi gerekir. Bu nedenle markalarla işbirliği yapan fenomen sayısı yıldan yıla artıyor. Ancak bu işbirliğinde hem fenomenlerin hem de markaların dikkat etmesi gereken noktalar var:

1- Markanın kendine uygun içerik üreten fenomenlerle çalışması
2- Paylaşımın reklam olduğu bilgisinin dürüstçe takipçilerle paylaşılması
3- Ürün tanıtımı yapılıyor bile olsa, yaratıcı ve ilgi çeken içerikler üretilmesi"

Markalar şunun farkına varmış durumda: Tüketici refleksinin hızına en uygun marka refleksi, paylaşım yaptığı sektörel kategorideki takipçileri olan fenomenlerle sağlanıyor. Ancak markaların verecekleri mesaja uygun fenomenleri el yordamıyla bulması ve iletişime geçmesi güç olabiliyor. Fenomenler de gündelik hayatın yoğunluğundan ve sosyal medya hesapları dışında yaptıkları işlerden dolayı profesyonel bir şekilde bu hizmeti verme anlayışına hızlı uyum sağlayamıyor. ViralKing platformu işte bu noktada devre gidiyor ve doğru fenomenlerle markaları buluşturuyor, tarafların daha hızlı ve güvenli işbirlikleri yaratmasını sağlıyor. Hem marka ve ajanslar hem de fenomenler www.viralking.co adresinden platformla ilgili bilgi alabiliyor.

Kemal APAYDIN
ViralKing CEO'su

Nevra İLHAN
@nevrailhan

MAKİNELERİN YÜKSELİŞİ

Geçtiğimiz günlerde Amazon, Twitter, SoundCloud, Paypal, Netflix gibi servislerin de etkilendiği büyük bir internet saldırısı yaşandı. Bunun nasıl bir saldırı olduğunu basit bir dilde anlatmam gerekirse, sistemler belli bir kapasite ve biraz üstü hesaplanarak kuruluyor. DDoS (Distributed Denial of Service Attack) saldırısında ise sistemin kaldırabileceği yükün çok üzerinde bir trafik yaratılıyor. Bunun için de internete bağlı olan cihazlarımız kullanılıyor. Şimdilerde evimizde kullanabileceğimiz, internete bağlanabilen tost makineleri, diş fırçaları, hatta yastıklar bile olduğunu düşünürsek biz farkında olmadan evimizde internete bağlı birçok cihazı kötü niyetli kişilerin kullanmasına olanak tanımış oluyoruz. Yapmış oldukları bu saldırıyla kazandıkları başarı gösteriyor ki sistemler bu konuda oldukça hazırlıksız ve istedikleri her an dünyayı teknolojik bir felakete sürükleyebilirler. Hatta bunun bir prova olabileceği ilerleyen zamanlarda daha büyük tehlikelere neden olabileceği de konuşuluyor. Akıllı arabalar, evler ve cihazların aklının gitmesinin bir hacker'ın parmak hareketinde olması oldukça korkutucu. Bu gidişle, ilk internet kullandığımız 90'lı yıllarda bilgisayarla haşır neşir arkadaşların CD sürücüsünü açıp kapatmasının gelecekte farklı boyutlarını yaşayacağız gibi görünüyor.

Stephen Hawking'in 3-5 ayda bir "Bak bu teknolojiyi geliştirip robotları, yapay zekâları yapıyorsunuz, sonra 'Makineler delirdi, bizi yok ediyorlar!' diye ağlamayın." anlamına gelen "Robotlar insanın sonunu getirebilir." çıkışını da dikkate almak gerekiyor sanırım. Yeni başlayan "Westworld" dizisinde de görebileceğiniz gibi insan, geliştirmiş olduğu yapay zekâyı hafife alarak, kendini tanrı edasında görüyor ve yarattığı ütopik dünyada robotları, köle ve oyuncak olarak kullanıyor. Akıllı aletlerin ayaklanmasını her ne kadar hacker'lar sağlayacak olsa da gelecekte daha da çok karşılaşacağımız "insan görünümlü" robotların delirmesine de biz neden olacağız gibi görünüyor.

PS4

tr.playstation.com/PS4

Oyunun Geleceği

PlayStation®4 | PlayStation®4 Pro

/PlayStationTR /PlayStationTR

/PlayStationTR /PlayStationTurkiye

OYUNCULAR İÇİN

AYIN DEDİKODUSU

Samsung Galaxy S8'de 4K ekran olacak mı?

Samsung, "patlayan" Galaxy Note7'leri tamamen arkasında bırakma kararı aldı. Artık önümüzdeki telefonlara bakacağız. Samsung'un gelecek yılki amiral gemisinde muhtemelen öne çıkacak noktalardan biri de ekran kalitesi olacak. Galaxy S7'nin 2.560 x 1.440 piksel çözünürlüğü kesinlikle harikaydı ama 4K bir ekranla (3.840 x 2.160 piksel) karşılaştırılınca o bile sönük kalacak.

4K telefon ekranı dedikoduları, Mart ayında firmanın Kaliforniya'daki bir fuarda sanal gerçeklik cihazları için geliştirdiği 5,5 inçlik bir 4K ekranı tanıtmasıyla başladı. O günlerde bazı uzmanlar bu ekranın Samsung Gear VR türevi başlıklarda kullanılacağını düşünmüştü ama Güney Koreli araştırma şirketi UBI Research'e göre Samsung'un mobil 4K teknolojisi ilk olarak telefonlarda görücüye çıkacak.

Bu ekranı daha da olağan üstü kılabilecek bir dedikodu daha var: Galaxy S8, çerçevesiz bir telefon olabilir. Bu durumda Samsung, ekran camını kenarların yanı sıra (S7 Edge gibi) üst ve alttan da kıvırarak eşsiz bir tasarıma imza atabilir. Etkiyi artırmak için ana ekran düğmesini kaldırmak ve parmak izi okuyucusunu ekrana gömmek de olasılıklar arasında. (Yandaki konsept görseline bakın.)

Galaxy S8 4K olsa bile ilk 4K telefon olmayacak. O şeref, geçen yıl çıkan Sony Xperia Z5 Premium'a ait. S8 büyük ihtimalle Şubat 2017'de tanıtılacak ve bugüne dek görülmüş en iyi telefon ekranlarından birine sahip olacak.

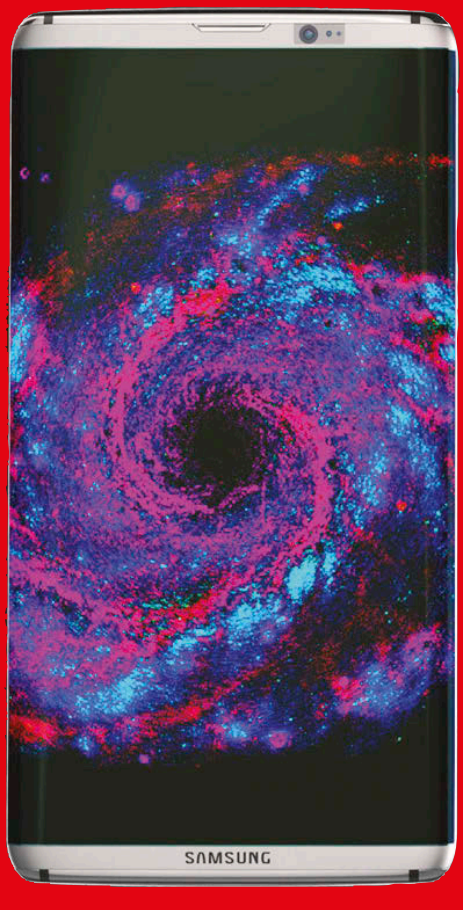

OLASILIK PUANI ✓✓✓✓✓

Galaxy S8'nin kod adı "Hayal Projesi" (Project Dream). Google da yakın zamanda Daydream adlı sanal gerçeklik projesini hayata geçirdi ve telefon üreticilerinin bu başlığa uygun telefonlar üretmesini bekliyor. Aralarında bir ilişki olup olmadığını bilemiyoruz ama Samsung'un da sanal gerçeklikle iç içe bir dünya hayal ettiğinden eminiz.

60 SANİYELİK TEST

1 Windows'un hangi sürümünün hâlâ %47 pazar payı var?
A) 6
B) 7
C) 8

2 Intel'in piyasadaki 7. nesil Core işlemci mimarisinin adı ne?
A) Skylake
B) Van Lake
C) Kaby Lake

3 Amerika'daki akıllı telefon sahipleri ayda ortalama kaç yeni uygulama indiriyor?
A) 1'den az
B) 3
C) 6

4 macOS işletim sistemi sürümlerinin kod adları eskiden kedigillerden geliyordu. Şimdi nereden geliyor?
A) Şarap türleri
B) Kaliforniya'daki yerler
C) Ünlü korsan adları

5 Akamai'ın 2016 2. çeyrek raporuna göre Türkiye'de internet hızı ortalaması ne kadar?
A) 3,5 Mbps
B) 7 Mbps
C) 11 Mbps

6 Adını Watch_Dogs oyunundan alan Watch_Dogs Film Festivali'nin teması ne?
A) Kahraman hacker'lar
B) FPS oyunları
C) Tom Clancy romanları

Yanıtlar: 1 B, 2 C, 3 A, 4 B, 5 B, 6 A

Umut AKYOL
@oomoot

JOBS'IN HAYALETİ

Teknoloji meraklısı kişiler olarak, Apple bizim gözümüzde hâlâ her şeyden önce bir bilgisayar üreticisi. Evet, belki tüm Mac ailesi Apple'ın toplam gelirinin şu anda yalnızca %10'unu oluşturuyor, fakat ne Apple ne de Apple'ın eski sadık takipçileri ürün gamında Mac'lerin olmadığı bir Apple hayal edemiyor... Ya da edemiyor mu?

27 Ekim'de, 500 günden fazla bir süre hiçbir iyileştirme görmeden satılan Macbook Pro'ların yeni versiyonunu tanıtan Apple, gerçekten de şapkadan ilgi çekici bir tavşan çıkarmayı başarmış gibi görünüyordu. Touch Bar adı verilen ve fonksiyon tuşlarının yerini alan dokunmatik OLED teknolojili şerit, Apple'ın tanıtım demosunda gördüğümüz kadarıyla sadece bir pazarlama enstrümanı olarak kalmayacak.

Hoş. Şık ve fonksiyonel görünüyor. Üstelik yeni MacBook Pro serisi artık daha ince ve hafif. Hepsi kabul. Kabul fakat... Merhum Jobs'ın öteden beri kovaladığı ayrıntıya verilen önem Apple'ın öncelikleri arasında bir miktar geriye düşmüş gibi. Yanlış anlamayın, bu MacBook'lar da eminim selefleri gibi mükemmel işçilikleriyle göz doldu-racak, kullanımdaki kolaylıklarıyla rakiplerine parmak ısırtacak falan ama pek az kişinin konuştuğu birkaç gerçek var.

Öncelikle yeni MacBook Pro'lar, ilk kez ultra hafif MacBook modelinde gördüğümüz gibi, MagSafe adaptörü-ne sahip değil. Belki de MacBook'ların en hayati aparatı olan MagSafe'le birçok MacBook kablolarına takılınmak suretiyle odanın bir tarafından öteki tarafına uçmaktan kurtulmuştu. Yeni MacBook Pro ayrıca sadece USB-C portlarıyla (4 adet) geliyor. Bunun anlamı ise iPhone'unuzu direkt olarak MacBook Pro'ya bağlamak için bir adaptöre ihtiyaç duyacak olmanız. iPhone 7 ile birlikte gelen Lightning kulaklığı da adaptör olmadan yeni MacBook Pro'da kullanılamıyor.

iPhone 7'lerdeki kulaklık girişinin yok edilmesini "cesaret" sloganıyla dünyaya duyuran Apple, bu kez herhangi bir slogana ihtiyaç duyma-mış. Ayrıntıya verilen önem, namıdiğer Jobs'ın hayaleti ise, muhtemelen

STARBUCKS'TAN DİJİTAL DÖNÜŞÜM:

STARBUCKS MOBİL UYGULAMASI TÜRKİYE'DE!

Starbucks Mobil Uygulaması ile en sevdiğiniz kahveniz artık telefonunuzun tek tuşuyla sizlerle. Starbucks Mobil Uygulaması'nın ayrıcalıklar dünyasında yıldız toplayabilir, size özel hediye ve kampanyalardan faydalanabilirsiniz.

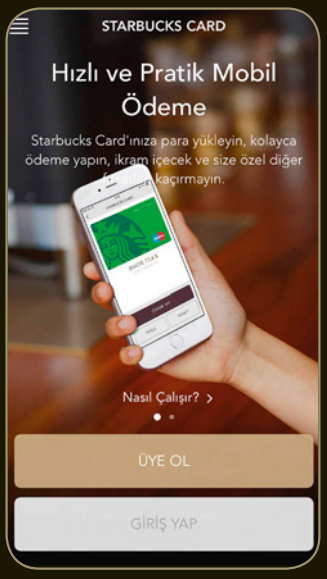

STARBUCKS MOBİL UYGULAMASI İLE ÖDEME ARTIK ÇOK KOLAY!

Starbucks Mobil Uygulaması ile gelecek en büyük yeniliklerden biri de ödeme kolaylığı. Uygulama sayesinde mağazalarımızda para veya karta ihtiyacınız olmadan hızlı ve kolay ödeme deneyimi yaşayabilirsiniz.

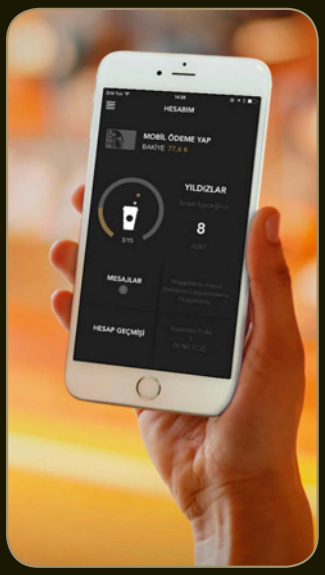

YILDIZLARI TOPLAYIN!

Starbucks Mobil Uygulaması, Starbucks Card'ın yıldız kazandırma özelliğini dijital dünyaya taşıyor! Mobil uygulama ile yaptığınız alışverişleriniz esnasında yıldız kazanabilir, kazadığınız yıldızlarla ikramlarınızı alabilirsiniz.

SÜPRİZLER BİTMİYOR!

Starbucks Mobil Uygulaması'nı telefonuna yükleyen ve kullanan herkesin ilk içeceği Starbucks'ın ikramı. Starbucks Mobil Uygulaması'nın süprizleri bununla bitmiyor! Starbucks, uygulamayı kullanan herkese doğum günü ayrıcalıkları sunuyor. Uygulamayı kullanan herkes bu özel gününü en sevdiği lezzetle kutlayabiliyor.

SİZE EN YAKIN STARBUCKS MAĞAZASI

Size en yakın Starbucks mağazası artık daha yakın! Bulunduğunuz lokasyona en yakın mağazaları görebilir, mağazaların açılış kapanış saatleri, sundukları ürünler gibi bilgilere ulaşabilirsiniz.

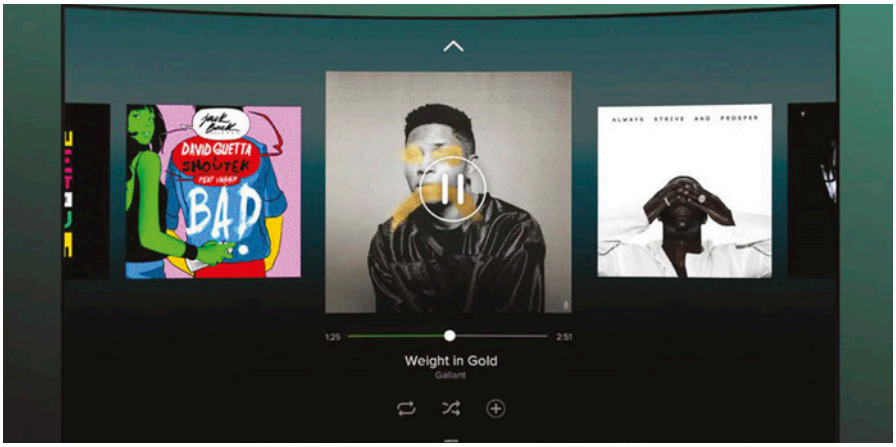

Samsung TV'lere Spotify geldi

Samsung Smart TV'lerin 2015 ve 2016 modellerinde yeni ve gelişmiş bir Spotify deneyimi müzikseverlerle buluşuyor. Tüm Spotify Free ve Premium kullanıcıları bundan böyle büyük ekran için optimize edilmiş yepyeni bir deneyim eşliğinde, 30 milyondan fazla şarkıyı Samsung Smart TV'ler üzerinden dinleyebilecek, arama yapabilecek ve çalma listelerini tarayabilecek. Ayrıca Spotify Premium özellikleri, Spotify Connect özelliği sayesinde akıllı telefon ve bilgisayar üzerinden de Spotify'ı yönetebilecek. Spotify uygulaması Samsung'un uygulama mağazasından ücretsiz indirilebiliyor.

BiP'le faks göndermek mümkün

Turkcell'in yerli kaynaklarla geliştirdiği mesajlaşma uygulaması BiP, artık faks makinesini de cebinize getiriyor. Akıllı Faks özelliği sayesinde BiP kullanıcıları evrakların fotoğrafını çekip, faks makinesine faks olarak gönderebiliyor.

BiP ile faks göndermek için önce uygulamanın "Keşfet" bölümünden "Akıllı Faks" özelliğini takip ederek "Faks Gönder" seçeneğine dokunmak gerekiyor. Ardından faks

çekilecek telefon numarası yazılıyor. Sonrasında ise iletilmek istenen belgenin fotoğrafı çekiliyor veya daha önce fotoğrafı çekilen belge telefonun galerisinden seçilerek gönderiliyor.

Turkcell'lilerin ilk bir boyunca ücretsiz kullanabildiği bu özellik sayesinde örneğin bankalar veya kamu veya özel kurumlara talimat veya dilekçe göndermeniz gerektiğinde veya mali ve hukuki işlerinizde imzalı doküman iletmeniz durumunda faks göndermek çok kolay hale geliyor.

Nöbetçi eczaneyi Messenger'da bulun

Facebook Messenger'a eklenen "sohbet botu" özelliği yerli geliştiricilerin de dikkatini çekti ve faydalı botlar ardı ardına ortaya çıkıyor. Bu botlar, daha doğal bir dille yazışarak veya seçenekler arasından seçim yaparak, tıpkı bir Facebook sohbetindeymiş gibi sorularınıza yanıt bulmanızı sağlıyor.

Yavuz Kömeçoğlu tarafından geliştirilen "Nöbetçi Eczane Botu", adından da anlaşılacağı üzere, botla yazışarak yakınınızdaki nöbetçi eczaneleri bulmanıza yardımcı oluyor. m.me/nobetcieczanebotu adresine girip "merhaba" veya "selam" yazarak yazışmaya başlayabilirsiniz. Konumunuzu paylaşırsanız bot, en fazla 5 km uzaklıktaki eczaneleri buluyor. Eczaneleri haritada görmek, Google Maps üzerinden yol tarifi almak ve doğrudan telefon açmak da mümkün. İlçe adı yazarak da arama yapılabiliyor. Nöbetçi Eczane Botu şimdilik yalnızca İstanbul'da çalışıyor.

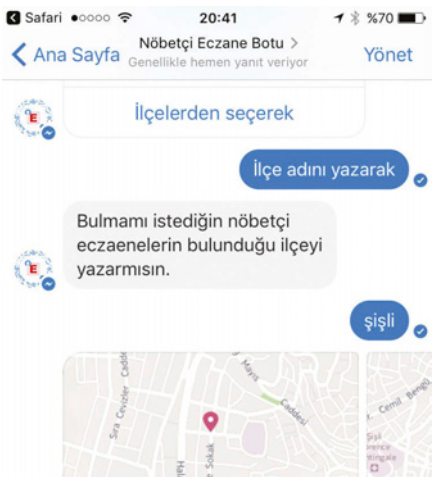

Ertuğrul SÜNGÜ
@ErtugrulSungu

KAPANIŞ

Çok küçük yaşlarda kitap okumaya ve akabinde dergi takip etmeye başlamış bir nesilden geliyorum. Döneminde "okumak" küçük çocukların hayatlarındaki önemli bir parçaydı. Meydanın görsel iletişime tam anlamıyla verilmediği, video içeriğin nadir bulunduğu bir dönemden bahsediyorum. Ben de birçok yaşıtım gibi dijital oyunlara ve teknolojiye meraklı bir bireydim. Kısa sürede onlarca farklı derginin kendisini gösterdiği bir dönem olan 90'lı yılların ikinci yarısında ben de fazlasıyla dergi takip ettim. Gameshow'u takip eden yıllarda elimden hiç eksik olmayan dergilerden birisi LEVEL'dı. Onu takip eden aylarda CHIP ve PCnet ile tanıştım. Her ay eksiksiz şekilde takip ettiğim bu dergiler sayesinde ufkumda farklı fikirler için yeni odalar açıldı. Sonra daha yeni ve daha farklı fikirler ve akabinde daha da yeni... Bu dergiler beni ilgilendiğim konular hakkında her daim güncel tutmayı başardı. İşin ilginç yanı, artık kendilerini ne kadar sevdiysem, ikisinin editörü, birisinin de yazarı olarak buldum kendimi...

Dünya değişiyor, buna şüphe yok ama ben içindeyken basımı duracak olan derginin, en son yazı yazmaya başladığım dergi olacağını hiç düşünmemiştim... Evet sevgili okur, uzun yıllardır bir nesle fener olmayı başaran PCnet artık olmayacak. Tabii bu "olmayış" bir noktaya kadar gözükecektir zira esas olan PCnet'in yıllar içerisinde okuyucuları ile paylaştığı bilgiler olacaktır. Bir şekilde bu dergiyi okumuş, bir dönemini bu dergi ile geçirmiş, yeniliğe ve farkındalığa doğru emin adımlarla ilerleyen insanlar sayesinde PCnet her daim hayatta olacak... Bu noktada içten içe bazı değişimlerin önüne geçmeyi çok istediğimi ve değişimin her zaman da çok iyi olmadığını düşünüyorum. Evet, değişim olmadan ilerlemek mümkün değil ama şunu da unutmamak lazım ki bazı şeyler değişse bile, değiştirilemeyen değerler her zaman var olmayan devam edecektir. Yıllardır okuduğum PCnet de işte böyle bir değiştirilemez değer yargısı ile şimdilik sizlere veda ediyor. Umarım okuyucularımız her daim olduğu gibi okumaya devam ederler. Herkese saygılar, sevgiler...

Doğru hedef kitleye, doğru mecrada kolayca ulaşmanızı sağlayan dijital reklam satın alma platformu Programattik, yenilikçi ve müşteri odaklı yaklaşımıyla markanıza değer katar. Akıllı hedefleme teknolojisi, geniş veri ağı ve 7/24 optimizasyon özelliğiyle Programattik, reklamverenlerin çözüm ortağı olmaya hazır.

programattik.com

PROGRAMATTIK | Türk Telekom

Rakamlarla haberler

Güncel olayların ve teknolojik eğilimleri ardındaki rakamlar

2024

ELON MUSK'IN MARS'A İNSAN GÖNDERMEYİ PLANLADIĞI EN ERKEN TARİH

SpaceX'in kurucusu Elon Musk, Mars'ta kolonileşme ve kendi kendine yeten bir şehir kurma planlarını açıkladı. Böylece insanoğlu, birden fazla gezegende yaşayan bir canlı türü olacak. Musk'ın yolculuk planı, her biri yaklaşık 100 insan taşıyan gezegenler arası taşıtlar kullanmak. Bu taşıtlar, Mars'ın Dünya'ya en yakın olduğu zaman yola çıkacak. (Bu yakınlık 26 ayda bir gerçekleşiyor.) Gidiş biletinin yaklaşık 200 bin dolar olacağı tahmin ediliyor. O parayı toplamak için hâlâ 8 yılınız var.

224,80 $

iPHONE 7'Yİ ÜRETMENİN APPLE'A MALİYETİ

IHS Markit'in tahminlerine göre Apple'ın bir iPhone 7'yi üretmesi ve monte etmesi 224,80 dolar tutuyor. Bu değer, önceki model olan iPhone 6s'ten 36,69 dolar daha pahalı. Bunun nedenlerinden biri, iPhone 7'deki daha büyük pilin maliyeti. Ancak IHS Markit, telefonda kullanılan hammaddelerin fiyatlarının da eskisine kıyasla arttığını vurguluyor. Apple'ın maliyetleri Samsung'un üst düzey telefonlarıyla aşağı yukarı aynı.

%42

KORSAN VİDEO DÜNYASINDA ÇEVRİMİÇİ AKIŞ YÖNTEMİNİN ORANI

Videoları akış (stream) yoluyla çevrimiçi izlemek, BitTorrent'tan indirmekten ve hatta dijital olarak satın almaktan daha pratik bir yöntem. Korsanların da işine geliyor çünkü bu tarz video sitelerine yerleştirdikleri reklamlardan iyi para kazanıyorlar. Amerikalı pazarlama firması Anatomy Media'nın araştırmasına göre yasadışı video akış siteleri, %42 ile en çok tercih edilen korsan video izleme yöntemi. Onu %41 ile mobil uygulamalar izliyor.

Hasan KAYA
@RealHasanK

HER GÜZEL ŞEYİN BİR SONU VARDIR

1999 yılının sonları veya 2000 yılının başlarıydı sanırım. Ben Auto SHOW dergisinde sayfa yapımcısı olarak görev yapıyordum. Teknik bir bilgi almak için PCnet dergisinin bulunduğu kata indim. Selim'le tanışmamız da bu şekilde oldu. Selim'le yolumuz yıllar sonra 2012 yılının Ocak ayında PCnet dergisinde kesişti. Selim yazı işleri müdürü olmuştu, ben de derginin görsel yönetmenliği görevini üstlenmiştim. O zamanlar, PCnet dergisinin son sayısına dek birlikte çalışacağımız aklımıza gelmezdi.

Ekim ayının başında dergimizin son sayısını yapacağımız bildirildi bize. Benim de ilk tepkim "Her güzel şeyin bir sonu vardır." demek oldu.

Dergi olarak okurumuza hep saygı duyduk. Okurlarımızın da bize saygı duyacağı şekilde içerik üretmeye çalıştık. İyi seçilmiş konularımızı iyi Türkçeyle ve kolay okunan, sade ve şık tasarımlarla sizlere sunduk. Hiçbir zaman "fast food" tabir edeceğimiz, kaliteden uzak, içi boş konularla karşınıza çıkmamaya çalıştık. Floransa'da güzel bir sokakta, arkadaşınızla keyifli ve lezzetli bir yemek yiyormuşçasına keyif alabileceğiniz içerikler ürettik bana göre.

Bizi yıllar boyunca bir arada tutan şey, PCnet ekibinin, okurlarımızın ve yazarlarımızın teknoloji sevgisi oldu. PCnet'in her sayısını büyük bir keyifle hazırladık, teknolojinin güzelliğini size de aktarmaya çalıştık.

PCnet'in damağımızda bıraktığı tatla ve gönül rahatlığıyla söyleyebilirim ki görev yaptığımız süre içinde Türkiye'nin en iyi içeriğine sahip bilgisayar ve teknoloji dergisini yaptık. Bu elbette karşılıksız kalmayacak.

Yeni bir rüzgârla karşınıza çıkana dek, hoşça kalın.

MULTIPLAYER OYUN DENEYİMİNİN EN İYİSİ SENİ BEKLİYOR!

Dünyanın en büyük oyuncu topluluğuna katıl, en sevdiğin oyunları çevrimiçi multiplayer modlarında arkadaşlarınla ve rakiplerinle oyna. PlayStation Plus üyelerine özel muhteşem özellikler ve avantajlarla benzersiz oyun deneyiminin keyfini sür.

ÇEVRİMİÇİ MULTIPLAYER
ARKADAŞLARINLA VE RAKİPLERİNLE OYNA

AYLIK OYUNLAR
HER AY 2 PS4™ OYUNU İNDİR

ÖZEL İNDİRİMLER
SADECE PS PLUS ÜYELERİNE ÖZEL İNDİRİMLERDEN FAYDALAN

OYUNU PAYLAŞ
ARKADAŞLARINI OYUNUNA KATILMAYA DAVET ET, OYUNA SAHİP OLMASALAR BİLE

10GB BULUT DEPOLAMA ALANI
KAYITLI OYUNLARINI PS4™ İLE BULUT DEPOLAMA ALANINA YÜKLE

PlayStation.Plus

GÜVENLİK GÜNDEMİ

UZMANLARDAN İPUÇLARI VE GÜNCEL TEHDİTLER

YAHOO'YU TERK ETMENİN VAKTİ GELDİ Mİ?

Yahoo'nun 2014'te hack'lendiği ve yaklaşık 500 milyon kullanıcısının tüm bilgilerinin çalındığı geçtiğimiz Eylül ayında ortaya çıkmıştı. Şirket, hırsızlığın sıradan hacker'lar tarafından değil de bir devletin sponsorluğundaki hacker'lar tarafından düzenlendiğini açıkladı. Tarihin en büyük veri hırsızlığı olaylarından biri olarak görülen bu olayla birlikte Yahoo'nun güvenilirliği büyük darbe aldı. Ancak kısa süre sonra onu bir darbe daha izledi: Reuters haber ajansı, tüm Yahoo üyelerinin e-posta mesajlarının Amerikan istihbaratı için gerçek zamanlı olarak tarandığını ortaya çıkardı.

Haberi Reuters'a sızdıran üç eski Yahoo çalışanı, NSA veya FBI tarafından gönderilen isteğin Yahoo CEO'su Marissa Mayer tarafından kabul edildiğini belirtiyor. Bu istek üzerine Yahoo, milyonlarca üyesine gelen tüm e-postalarda Amerikan devletinin bildirdiği bazı kelimeler taramış ve bunları rapor etmiş. İşin ilginç yanı, Yahoo'nun güvenlik ekibinin olaydan haberinin bile olmaması. Mayer, casusluk yapacak yazılımı şirketin e-posta mühendislerine yazdırmış ve gizlice devreye aldırmış. Mayıs 2015'te yazılımı keşfeden güvenlik ekibi, önce sistemin hack'lendiğini sanmış. İşin aslı ortaya çıkınca şirketin Bilgi Güvenliği Şefi Alex Stamos'un istifa ederek Facebook'a geçtiğini biliyoruz. Yahoo, konuyla ilgili olarak sadece "Yahoo, Amerika Birleşik Devletleri'nin yasalarına uyan bir şirkettir." açıklamasını yaptı. Diğer büyük e-posta sağlayıcıları Google ve Microsoft, kendilerine hiç böyle bir talep gelmediğini ve gelse de kabul etmeyeceklerini açıkladı.
PCnet editörlerinin çoğunun ilk kişisel e-posta adresleri Yahoo'dandı. Çoğumuz artık aktif olarak kullanmasak da Yahoo hesaplarımız hâlâ var, ancak artık Yahoo'nun terk edilmesi gerektiğinden eminiz. Herkes aynı şeyi düşündüğü için Yahoo, geçici olarak "e-posta yönlendirme" aracını devre dışı bırakmayı bile denedi ama sonra geri adım attı.

GÜVENLİK UYARISI

Pokémon GO oyuncularına bulaşan Truva atı

500 bin Pokémon GO oyuncusu, oyunla ilgili sahte bir rehber uygulamasına gizlenmiş Truva atının kurbanı olabilir. Pokémon GO'nun yakaladığı başarı, çılgınlıktan pay çıkarmak isteyen hacker'ların da dikkatini çekti. Zararlı kod içeren "Guide for Pokémon Go" adlı uygulama, Google Play'de yayımlandı ve 500.000 kere indirildi. Uygulamanın en az 6.000 telefonu ele geçirdiği tahmin ediliyor. Zararlı kod, root edilmiş Android telefonlara bulaşıyor. Uygulamayı tespit eden Kaspersky Lab'in Google'ı uyarmasıyla birlikte uygulama Play Store'dan kaldırıldı. Truva atı, sisteme yerleştikten sonra çalışmak için doğru anı bekliyor ve çalıştıktan sonra telefona başka uygulamalar kurup reklamlar göstermeye başlıyor.

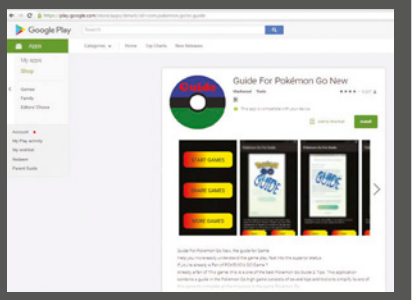

İnsülin pompaları tehlikede

Tip 1 diyabetik (şeker hastası) olan Jay Radcliffe adlı güvenlik araştırmacısı, kullandığı ağ bağlantılı insülin pompasının kablosuz iletişiminde güvenlik açıkları olduğunu keşfetti. Cihazdaki şifreleme eksikliği, talimatların düz metin halinde gönderilmesi anlamına geliyor. Uzak konum ve pompa arasındaki zayıf eşlemeyle birlikte bu durum, uzaktan saldıran kişiler için kontrolü ele geçirme ve yetkisiz olarak insülin enjeksiyonlarını tetikleme olanakları sağlayabilir. Kullanıcı, pompada insülin iletimini iptal etmezse, saldırganların zarar verme potansiyeli oluşur ve hipoglisemik reaksiyon meydana gelebilir.
İnsülin pompalarına yönelik bir siber saldırı henüz meydana gelmedi ancak açığın tespit edildiği üretici, kullanıcılarını bu gelişmelerle ilgili uyardı.

SÖZLÜK — Güvenlik terimlerini açıklıyoruz

Mirai

Açık kaynaklı botnet

Güvenlik uzmanları, Mirai adlı botnetin (bot ağı) kaynak kodlarının internette yayımlanması nedeniyle siber saldırıların hızla artacağından endişe ediyor. Mirai, Eylül ayında, tarihin en büyük DDoS saldırılarından birinde kullanılmıştı. Hedef, bilişim güvenliği yazarı Brian Krebs'in web sitesiydi. Ekim ayındaysa Mirai, Dyn adlı DNS sağlayıcıya saldırdı ve GitHub, Twitter, Reddit, Netflix, AirBnb gibi büyük sitelerin saatlerce kapalı kalmasına yol açtı. DDoS saldırılarında hacker'lar ele geçirdikleri bilgisayarlardan oluşan bot ağını kullanarak hedefteki sunucudan yoğun bilgi talebinde bulunuyor

ve sunucu yoğunluktan işleyemez hale geliyor. Ancak Mirai bilgisayarları değil; internete bağlı ve varsayılan parolası değiştirilmemiş modem, güvenlik kamerası gibi cihazları kullanıyor. Mirai'ın kaynak kodları Ekim başlarında HackForums adlı güvenlik forumunda yayımlanmıştı.

MALİYET DÜŞÜRME SANATI
KYOCERA DOKÜMAN ÇÖZÜMLERİ

Etkin maliyet yönetimi rekabet edebilmenin temelidir. KYOCERA Document Solutions'un akıllı donanım ve yazılım çözümleri ile doküman süreçleri, yazdırma ve sarf malzeme maliyetlerinizi düşürme sanatında ustayız.
Sizin için şirketinizdeki devasa tasarruffun etkileyici resmini hazırlamaktan mutluluk duyarız.

Detay Bilgi için

KYOCERA Bilgitaş Turkey Doküman Çözümleri A.Ş. - Tel: (212) 275 00 20 - www.kyoceradocumentsolutions.com.tr

KYOCERA Document Solutions Inc. - www.kyoceradocumentsolutions.com

KYOCERA
Document Solutions

Windows'un çökebileceği en kötü 5 yer

Alışveriş merkezlerinin kocaman ekranlarında hata mesajlarını görmek eğlenceli olabilir bazı yerlerde o mavi ekranı görmeyi kimse istemez.

1 BANKADA
Yüklü miktarda parayla dolu banka hesabınızdan tek seferde birkaç yüz bin lira çekmek istiyorsunuz. Kendinizden emin, banka hesabınızın verdiği güvenle banka müdürünün karşısına oturmuşsunuz. Çok parası olan hemen her insan gibi piyasalardan ve borsadan konuşuyor, ekonominin karar alıcılarını çekiştiriyorsunuz. Fakat o da ne? Banka müdürü yüklü hesabınızı kurcalarken kullanmakta olduğu artık retroklasikleşmiş Windows XP işletim sistemi birden mavi ekran veriyor. Tam da milyonlarca liralık hesabınıza müdür beyle birlikte bakarken oluyor bu! Olmasın.

2 HAVALİMANI, GAR VEYA METRODA
Toplu taşıma ve çakılma kelimelerini bir arada kullanmamak en doğrusu fakat siz de bizim gibi İstanbul metrosunda sık sık yolculuk ediyorsanız Windows'un meşhur çakılma erkanlarına illaki rastlamışsınızdır. En çok İstanbul metrosunda denk gelsek de havalimanları ve tren garları gibi yerlerde de görebileceğiniz bu mavi ekranlar aslında sadece hayati olmayan, yolculukla ilgili bilgilerin gösterilmesinde ortaya çıkıyor. Çok daha hayati olan trenlerin, uçakların ve metro vagonlarının ne zaman nerede olacağıyla ilgili veri alışverişinde genellikle mavi ekran gösterme ve çökme alışkanlığı olan o malum işletim sistemi kullanılmıyor.

3 OYUN SIRASINDA
Oyunlardaki sinematik ara sahneleri bilirsiniz. Bunların genelde çok küçük bir kısmı oyunumuzun en heyecanlı yerinde ilgimizi çekecek kadar ilginçtir ve birçoğu da klavyenizde hangi tuşa basarsanız basın geçilemez. Şimdi uzuun bir sinematik sahnenin sonuna doğru ya da sahne biter bitmez bilgisayarınızın çöktüğünü düşünün. Biliyoruz ki her oyuncunun başına bir kez değil defalarca gelmiş bir senaryo bu. Dakikalarca süren aynı sinematik sahneyi tekrar seyretmek zorunda olmak mı yoksa tekrar seyredildiğinde gene bilgisayarın çakılmayacağının garantisi olmaması mı daha kötü bilmiyoruz.

4 BİLGİSAYAR MAĞAZASINDA
Bilgisayar ve parçalarını satan bir mağazada mavi ekranda takılıp kalmış bir bilgisayar varsa onu gören hiç kimse o modeli satın almak istemez. Ama mağazadaki 40 farklı televizyonu tek bir bilgisayara bağlamışsanız ve bir anda mağazanın her yanında kocaman hata mesajları belirirse insanların mağazadan tıpış tıpış çıkmaya başladığını görebilirsiniz. Biz gördük de oradan biliyoruz.

5 SAHNEDE
Büyük patron milyar dolarlık yatırımını milyonlarca insanın önünde görücüye çıkarıyorsa ve görücüye çıkarma işindeki teknik kadroda siz varsanız, her şeyin yolunda gitmesi kariyerinizin yolunda seyretmesiyle eş anlamlı demektir. Windows 98'in Bill Gates tarafından tanıtılmasında yaşananlar (bitly.com/98crash) ve Windows'un Surface tableti tanıtılırken Microsoft yöneticisi Steven Sinofsky'nin başına gelenler (bitly.com/surfacecrash) sonrasında teknik kadrodaki arkadaşlara neler olduğunu ise bilmiyoruz.

LEVEL ONLINE

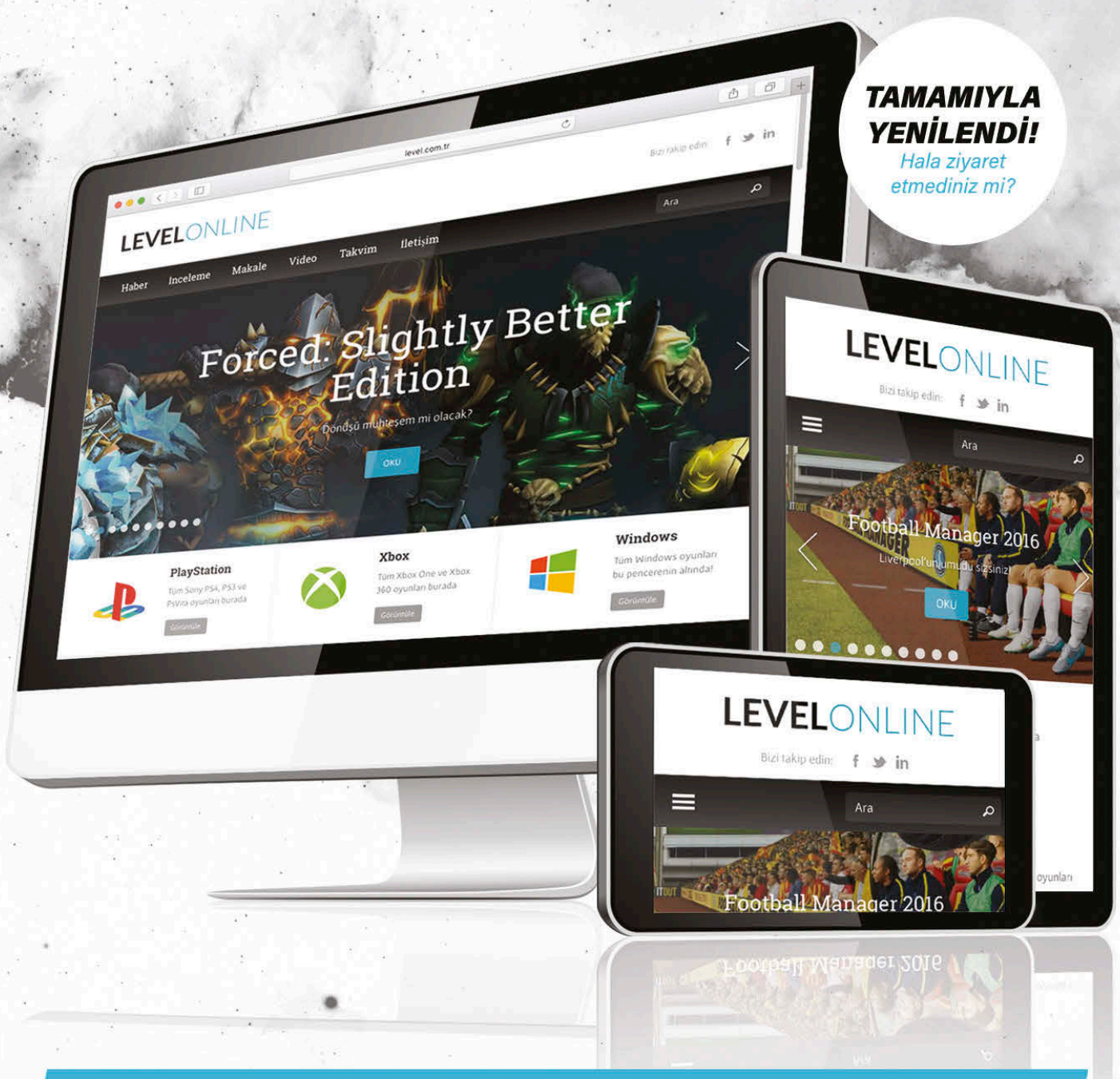

TAMAMIYLA YENİLENDİ!

Hala ziyaret etmediniz mi?

DAHA FAZLASI İÇİN...

www.level.com.tr

Bu ay denemeye

1

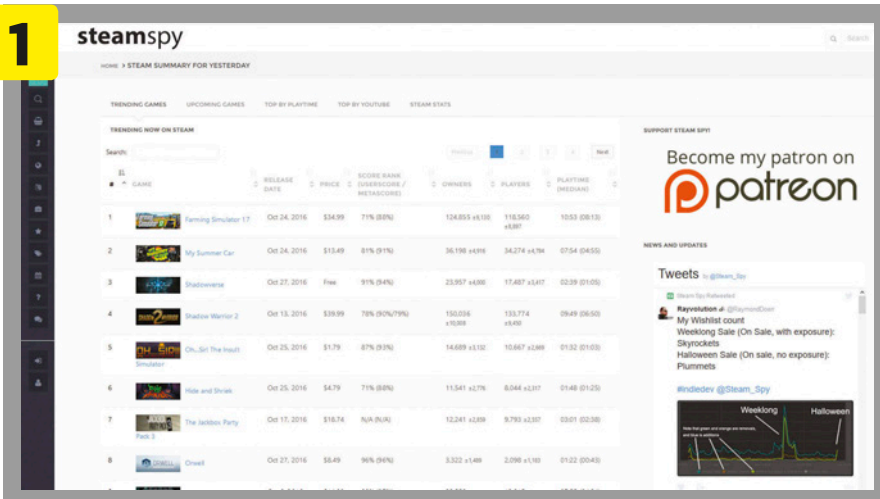

Steam istatistiklerini takip edin

steamspy.com

Oyunlara meraklı mısınız? En büyük dijital oyun platformu Steam, oyun dünyasına dair pek çok veriyi kolay anlaşılamayacak şekilde paylaşıyor. İşte SteamSpy bunları anlaşılır tablolara dökerek merakınızı gideriyor. Ana sayfada trend olan oyunları göreceksiniz. Örneğin biz baktığımızda Farming Simulator 17 en popüler oyundu. Yaklaşık 125.000 kişi bu oyunu almıştı ve puanı %71'di. Bu şekilde oyun türlerine, yıllara, ülkelere göre ayrılmış ilginç verileri SteamSpy'da bulabilirsiniz.

2

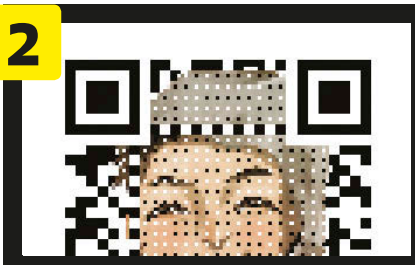

Kendi QR kodunuzu yapın

www.amazing-qrcode.com

QR kodları (karekodlar) 1994'te otomobil fabrikalarında üretim süreçlerini takip etmek için icat edilmişti. Bugünlerde ise QR kodlarını akıllı telefonlarımızla okutarak web sitelerine ulaşmak için kullanıyoruz. Böylece uzun adresleri yazma zahmetine katlanmıyoruz. İstediğiniz adrese giden QR kodları üretmek hep mümkündü ama bu site, kodların içine renkli ve eğlenceli resimler gömerek daha kişisel kodlar üretmenizi sağlıyor.

6

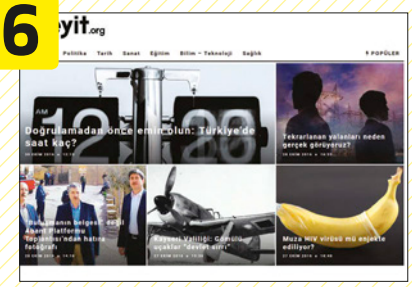

Şüpheli haberleri teyit edin

teyit.org

Bir araştırmaya göre sosyal medyanın bir haber kaynağı olarak en popüler olduğu ülke %67 ile Türkiye. Aynı araştırmaya göre "Gördüğüm haberlere çoğu zaman inanırım." diyenlerin sayısının en az olduğu ülke de Türkiye. teyit.org, şüpheli içerikleri doğrulama ve analizlerini yayımlama amacı güdüyor. Yaygın bilinen yanlışlardan, gündeme oturan şüpheli bilgilerden ve iddialardan uzaklaşmak için bu siteye bakın.

7

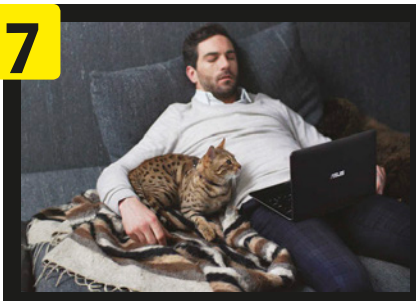

Hareketli fotoğraflarla tanışın

juliendouvier.com

"Sinemagraf" denilen hareketli fotoğraf tekniği, özenle çekilmiş video ve fotoğrafların birleştirilmesiyle oluşuyor. Bu fotoğrafların büyük bir kısmı sabit görünürken, fotoğraftaki sadece bir nesne hareket ediyor. Ne kadar etkileyici olduklarını görmeden anlamak mümkün değil, o yüzden sizi yukarıdaki adrese davet ediyoruz. Fransız tasarımcı Julien Douvier imzasını taşıyan GIF biçimindeki bu fotoğraflar gerçekten dikkat çekici.

8

Kurmaca evrenlerin içine dalın

www.alltimelines.com

Bazı kurmaca evrenler öyle büyüktür ve eserleri öyle dallanıp budaklanmıştır ki yeni başlayanlar için takip edilmeler zordur. Star Wars ve James Bond gibi filmlerden, Doctor Who ve The Walking Dead gibi dizilerden, Assasin's Creed oyunlarından, Dune serisinden, Yüzüklerin Efendisi'nden bahsediyoruz. İşte All Timelines, bu gibi serilere ait tüm eserleri kronolojik sırayla ve interaktif listeler halinde karşınıza getiriyor.

değer 10 şey

3

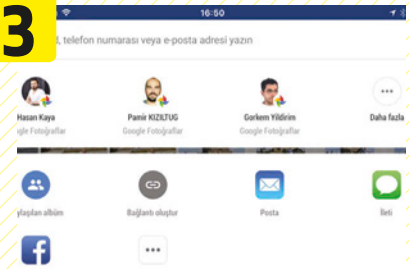

Daha hızlı fotoğraf paylaşın

photos.google.com

E-postayla fotoğraf göndermek sıkıntılı bir iş. Google, Fotoğraflar uygulamasına eklediği "Paylaş" seçeneğiyle bunları aşmak istiyor. Google Fotoğraflar'da istediğiniz fotoğrafları işaretledikten sonra "Paylaş" düğmesine dokunun; alıcının adını, telefonunu veya e-posta adresini yazın. Alıcıya fotoğrafları görüp indirebileceği bir link gönderiliyor. Telefonunda Google Fotoğraflar uygulaması yüklüyse fotoğrafları doğrudan içe aktarabiliyor.

4

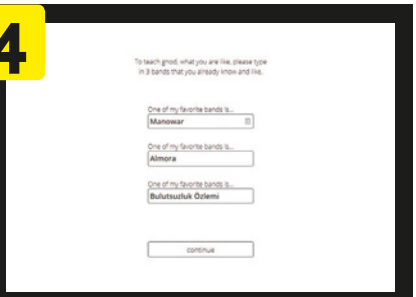

Yeni müzik grupları keşfedin

www.gnoosic.com

Gnod adlı bu site, kendini "bilmediğiniz müzikleri bulabileceğiniz arama motoru gibi bir şey" olarak tanımlıyor. Çalışma mantığı basit: İlk sayfada "continue"ya tıkladıktan sonra sevdiğiniz üç müzik grubunun adlarını yazıyorsunuz, Gnod da size sevebileceğiniz yeni bir grup öneriyor. "Beğendim", "beğenmedim" veya "bilmiyorum" düğmesine tıklayarak sistemin gelişimine katkıda bulunabilirsiniz. Yerli bazı grupları da biliyor ama en iyi sonucu yabancı gruplarla veriyor.

5

WhatsApp'te çizim yapın

whatsapp.com

Snapchat'e yazın eklenen fotoğraf ve video üzerine çizim yapma araçlarının benzerleri WhatsApp'e de geldi. Çektiğiniz bir fotoğrafa kalp çizmek veya köpeğinize taç giydirmek isterseniz, çizim ve emoji ekleme düğmeleri yeni bir fotoğraf/video çektiğinizde ortaya çıkıyor. Tabii mevcut fotoğraflarınız üzerinde de kullanabilirsiniz. Yeni eklenen ön kamera flaşı ise selfie çekerken ekranı aydınlatarak yüzünüzün daha iyi ışık almasını sağlıyor.

9

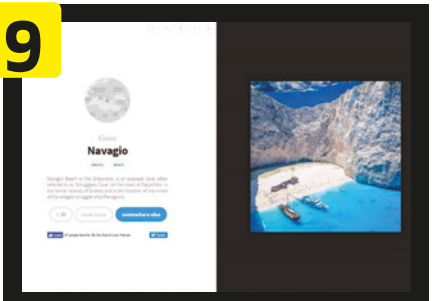

Yeni bir yer keşfedin

smwh.re

Somewhere adlı bu site, dünyayı Instagram'daki gerçek kullanıcıların gözlerinden görmenizi sağlıyor. Siteye girdiğinizde dünya üzerinde rastgele bir yer, sağda da o yerde çekilmiş bir Instagram fotoğrafı görünüyor. Sol tarafta yer adı, harita üzerinde konumu ve Wikipedia'dan çekilen bazı özet bilgiler yer alıyor. "somewhere else" düğmesine tıklayarak veya klavyenizden boşluk tuşuna basarak yeni bir yere ve fotoğrafa geçebilirsiniz.

10

En gereksiz siteleri keşfedin

www.theuselessweb.com

Bazen lüzumsuz ve anlamsız işlerle uğraşmak da çok keyifli olabilir. The Useless Web, dünyanın en işe yaramaz web sitelerini karşınıza getiren bir site. Siteye girip "please" düğmesine tıkladığınızda, sitenin veritabanında yer alan işe yaramaz web sitelerinden rastgele bir tanesine gönderileceksiniz. Açılan tuhaf sitelerin nasıl çalıştığını veya ne işe yaradığını keşfetmek size kalıyor. Uyaralım, ne kadar kafa patlatırsanız patlatın, bazılarını hiç anlayamayacaksınız.

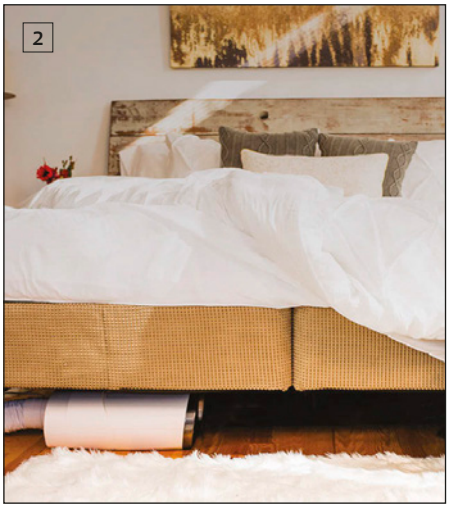

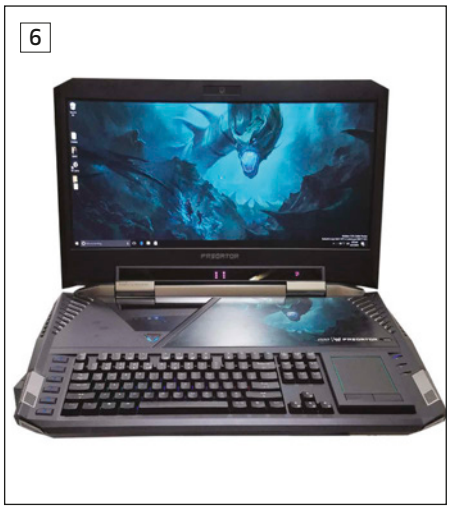

AKLIMIZI ÇELENLER

Ülkemizde henüz satışa sunulmayan ama haberdar olmanız gereken ürünler

1 NE ANAHTARI?

Paspasın altına sakladığınız yedek anahtarınız iyi bir güvenlik çözümü değil. iTouchless'ın maliyetli ama daha güvenli bir çözümü var. Bio-Matic su geçirmez parmak izi okuyuculu kapı kilidi, 150 farklı parmak izini ve 78 giriş parolasını saklayabiliyor. Acil durumlar içinse iki yedek kilidi var. Altın ve gümüş renk seçenekleriyle evinizin korumasını artırıyor.

iTouchless Bio-Matic Fingerprint
330 dolar
itouchless.com

2 YATAK 2.0

Kimileri yatağı sıcak sever kimileri de serin. BedJet bir klima gibi çalışıyor, yatağınıza sıcak veya soğuk hava akımı göndererek onu birkaç dakikada istediğiniz sıcaklığa getiriyor. Yatağın altına monte edilen cihaz, vücudunuzun yaydığı nemi de yok edebiliyor. Kablosuz kumandası ve mobil uygulamasıyla kontrol edilebiliyor. Yatağın iki tarafını ayrı sıcaklıklara getirebilen çift kişilik modeli de var.

BedJet
369+ dolar
bedjet.com

3 KEM GÖZLERE ŞİŞ

İster hassas bir e-posta yazıyor olun ister Candy Crash oynuyor, telefonunuza bakan meraklı gözleri kimse sevmez! Böyle olaylara dur demek için farklı yönlerden gelen bakışlara geçit vermeyen bir ekran filtresi kullanabilirsiniz. Tech Armor imzalı ekran kaplamasında yer alan altı katmanlı teknoloji sayesinde çizilme koruması da var. Farklı iPhone nesilleri destekleniyor.

Tech Armor Privacy Ballistic Glass
15 dolar
techarmor.com

4 BİLGİ KALKANI

Personel kimliği, kredi kartı, pasaport gibi yeni nesil kimliklere yerleştirilen RFID etiketlerindeki bilgiler size fiziksel olarak yaklaşarak çalınabilir. Access Denied'ın geliştirdiği RFID Lock teknolojisi, kartlarınızın cüzdandan çıkarılmadan okunmasını engelliyor. Lodis bilgisayar ve kol çantaları ise eşyalarınızın yanı sıra belgelerinizi de koruyor.

RFID Denied Cüzdan ve Lodis Çanta
110 / 368 dolar
rfiddenied.com / lodis.com

5 KULAK KESİCİ

Özel görüşmelerinizi birilerinin gizlice dinlediğinden mi şüpheleniyorsunuz? Bu cihaz, ajanları engelleyerek ve kayıt cihazlarının yerini bularak gizliliğinizi garanti altına alıyor. Telefonunuz şebeke üzerinden veri alışverişi yapmaya başlarsa üç LED yanıp sönmeye başlıyor ve alarm sesi duyuluyor. Kredi kartı boyutlarındaki marifetli cihazın şarjı beş gün gidiyor.

KJB Cell Phone Detector
285 dolar
gadgetsandgear.com

6 DEVASA DİZÜSTÜ

Donanım anlamında sınırları zorlayan bir dizüstü bilgisayar arıyorsanız 21 ince ulaşan bir seçenek karşınızda. Acer Predator 21 X modeli çift NVIDIA GeForce GTX 1080 ekran kartı ve yedinci nesil Intel Core işlemci içermekle kalmıyor, yarattığı görüntüyü kavisli 21 inç ekranda sunuyor. Elbette herkese hitap eden bir PC değil ve pek taşınabilir olduğu söylenemez. Buna rağmen "İsterim!" dediğinizi duyar gibiyiz.

Acer Predator 21 X
Fiyatı belli değil
acer.com

7 GÜRÜLTÜYE SON

Bu seneki IFA Berlin fuarında tanıtılan bu Sony kulaklıklar piyasada bulunabilecek en gelişmiş gürültü engelleme sistemlerinden birine sahip. Kulaklıklarda gelişmiş ortam algılayıcıları ve çok sayıda yeni teknoloji var. Quick Attention özelliği sayesinde elinizi kulaklıklardan birinin üzerine koyunca müzik duruyor ve dış dünyayı duymaya başlıyorsunuz. Ambient Sound moduysa dışardan gelen sesi kesmek yerine şiddetini düşürüyor.

Sony MDR-1000X
400 dolar
sony.com.tr

8 KAMUFLAJ PC

Bu ürünü masa üstünde duran bir ses sistemini benzettiyseniz kısmen haklısınız çünkü bu, Bang&Olufsen işbirliğiyle geliştirilmiş 360 derece ses veren bir hoparlör; ama hoparlörün içinde tam kapsamlı bir HP bilgisayar da var. Windows 10 yüklü cihazın altıncı nesil Intel Core işlemcisi, 16 GB belleği ve çok sayıda portu (3 x USB 3.0, 1 x USB-C, DisplayPort ve HDMI) hazır. İsteyenler AMD Radeon R9 470M ekran kartıyla satın alabiliyor.

HP Pavilion Wave
550 dolar
hp.com.tr

9 ANI MAKİNESİ

Viyana merkezli Lomography firması, Polaroid tarzı bas-çek fotoğraf çözümlerini diriltmeye ve yeniden popüler hale getirmeye çalışıyor. Firmanın yeni ürünü Lomo'instant Automat için Kickstarter'da açılan kampanya, limitin altı katına çıktı. Dört renk seçeneği olan fotoğraf makinesi; deklanşör hızı, diyafram ve flaş gücü gibi değerleri otomatik olarak ayarlıyor. Lens koruma kapağı aynı zamanda uzaktan kumanda olarak da kullanılabiliyor.

Lomo'instant Automat
175 dolar
lomography.com

10 AKILLI KADRAN

Akıllı telefon üreticilerinden sonra klasik saat üreticileri de akıllı saat kervanına katılıyorlar. Swatch, Casio gibi firmalara son olarak Skagen eklendi. Firmanın ilk akıllı saatinde çeşitli renk ve kayış seçenekleri, klasik akrep yelkovan ikilisi, ezgersiz ilerleme durumunu gösteren özel kadran yer alıyor. Kısa mesaj veya e-posta gelince sesli ve titreşimli uyarı yapıyor. Yandaki düğmelere fotoğraf çekme veya müzik oynatma/durdurma görevleri atanabiliyor.

Skagen Hagen Connected
195 dolar
skagen.com

11 ELEKTRONİK TANK

World of Tanks oyununu sever misiniz? Peki ya LEGO'yu? LEGO tarzı blok oyuncakları üreten Cobi firması, bu ilgiyi fark edince ürün gamındaki tankların sayısını arttırdı. Üstelik bu modellerden bazıları Cobi Electronics serisinde; yai uzaktan kumandayla paletler, top ve top kulesi hareket ettirilebiliyor, öndeki farlar yakılıp söndürülebiliyor. Paletlerin ters yönde hareketiyle hızlı manevralar yapabilen tanklar çocuklar kadar büyüklerin de ilgisini çekiyor.

Cobi World of Tanks
50 dolar
cobi.eu

12 GÜCÜ HİSSET

2008'deki ilk filmi çok beğenilince ikinci ve üçüncü filmleri beyazperdeye yansıtılan Iron Man serisinin fanatiklerinden şık tasarımlı bu kablosuz oyun faresi ilginizi çekebilir. Kendinizi Tony Stark gibi hissettiren ve sınırlı sayıda üretilen Marvel onaylı farenin 2,4 GHz radyo frekanslı bağlantısı, 1000 DPI alıcısı, parlayan LED'li gözleri var. Çift AAA ince pille çalışan fare, performanstan çok görünüme öncelik veriyor diyebiliriz.

E-Blue Iron Man Oyun Faresi
100 dolar
e-bluegaming.com

Black Hat 2016 Konferansı'ndan iyi ve korkunç haberler

Hacker'ların geleneksel konferansı, bu yıl da yeni nesil saldırıların demolarına sahne oldu.

Black Hat, her yıl Las Vegas'ta üç şeyi yapmak üzere toplanan güvenlik araştırmacılarının, hacker'ların ve güvenlik sektörü çalışanlarının konferansı: en son tehditleri özetlemek, iyi ve kötü hacker'ların nasıl üstesinden gelineceğini göstermek ve etkinliğe katılanlara dijital saldırı düzenlemek. Bu yıl da otomobillere yapılan saldırılardan ATM'den para çalmanın yeni yollarına, akıllı ampullerin tehlikelerine kadar birçok korkutucu şey vardı; fakat moralimizi düzelten birçok şey de gördük. Makinelere tehlikeli sunucuları saptamanın öğretilmesinden tutun da güvenlik tehditlerine karşı koymak için personeli Dungeons and Dragons (Zindanlar ve Ejderhalar) aracılığıyla eğitmeye, Apple'ın iPhone'ları korumak için yaptıklarına kadar... Toplamda gerçekten akıl almaz bir etkinlikti.

KORKUTUCU HABERLER

Ağ gözlem araçları üreten Pwnie Express, ağlarda olmaması gereken şeyleri tarıyor. Şirket bu yıl Black Hat konferansında devasa bir man-in-the-middle (araya giren adam) saldırısı fark etti. Kötü amaçlı bir erişim noktası, SSID değerini değiştirerek akıllı telefon ve aygıtları ağa katılmaları için kandırdı ve kendini onlara aygıtlarının daha önceden bildiği, güvenli ve dost bir ağ gibi gösterdi. Saldırganlar bu yolla 35.000 kişiyi kandırdılar. Şirket saldırının farkına vardıysa da saldırı o kadar büyük çaplıydı ki başka bir yerde yapılsa çok tehlikeli olabilirdi.

Geçtiğimiz yıl Charlie Miller ve Chris Valasek, birçok kişiye otomobil hack'leme kariyerlerinin zirvesine ulaşmıştı. Ancak ikili bu yıl daha da cüretkâr saldırılarla geri döndü. Artık araç herhangi bir hızda giderken direksiyonu ele geçirebiliyor veya frene basabiliyorlar. Daha önceki saldırılar için araçların saatte 10 km hızı geçmemesi gerekiyordu. Bu yeni saldırılar sürücüler için büyük risk oluşturuyor. Açıkların otomobil üreticileri tarafından bir an önce kapatılması gerekiyor. Valasek ve Miller bundan böyle otomobil hack'lemekle uğraşmayacaklarını açıkladılar ama başkalarını kendi izlerinden gelmeleri için teşvik ettiler.

Mr. Robot dizisini izliyorsanız bir kurbanın bilgisayarına virüs bulaştırmak için otoparkta yere USB flash bellek atmanın işe yaradığını bilirsiniz. Ama gerçek hayatta da öyle mi? Google'da dolandırıcılık ve suistimali önleme araştırmaları yürüten Elie Bursztein bu konuda iki kısımdan oluşan bir konuşma yaptı. İlk kısımda yöntemin gerçekten işe yaradığını gösteren ayrıntılı çalışma tanıtıldı. (Belleği otoparka bırakmak şirket koridorlarından daha çok işe yarıyor.) İkinci kısımda ise bilgisayarı tümüyle ele geçirebilecek USB belleklerin nasıl yapılacağı anlatıldı.

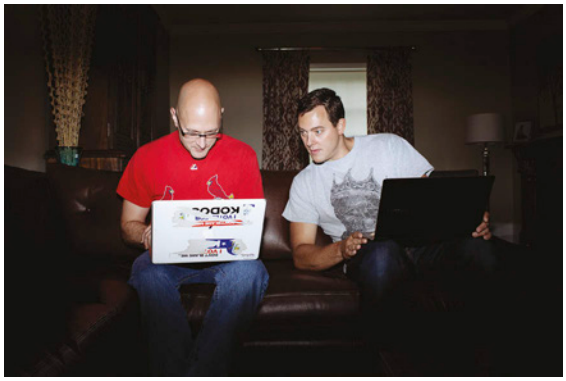

Drone'lar geçtiğimiz yılbaşında peynir ekmek gibi satıldı. Üstelik tek satın alanlar da teknoloji meraklıları değildi. Bir sunumda DJI Phantom 4 modeli bir drone'un çalışanlarla ilgili casusluk yapmak, endüstriyel kablosuz ağları karıştırmak ve daha kötü şeyler için nasıl kullanılabildiği gösterildi. Birçok endüstriyel alanda hassas bilgisayarları korumak "hava boşluğu" denilen yöntem kullanılıyor, yani bazı bilgisayarlar ve ağlar hiçbir zaman internete bağlanmadan çalışıyor. Ancak onlar internete ulaşamıyorsa manevra yeteneğine sahip küçük drone'lar interneti ayaklarına getirebilir.

Makine öğrenimi birçok teknoloji sektöründe çığır açmak üzere. Bunlara ne yazık ki dolandırıcılar dahil. Black Hat'e katılan araştırmacılar makinelere hedeflenmiş kimlik avı saldırıları yapmanın nasıl öğretilebileceğini gösterdiler. Yazdıkları araç, değerli hedefleri buluyor, sonra kurbanın tweet'lerini inceleyip onlarla ilgisini çekecek içerikler oluşturuyor. Ekip kendi spam botuyla zararlı bir şey yaymadıysa da dolandırıcıların bu yöntemi benimsemesi an meselesi.

Otelde ücretsiz Wi-Fi olmasını beklersiniz ama bu bağlantının güvenli olmayabileceğini de bilirsiniz. Ne var ki Airbnb'de ya da kısa süreli

Bot, arkeoloji ile ilgilendiği tespit edilen biri için otomatik olarak "ilginç" bir arkeoloji haberi üretiyor.

kiraladığınız yerde karşınıza güvenliğin en kötü hali çıkabilir. Neden mi? Çünkü sizden önceki konukların modeme/yönlendiriciye fiziksel erişimi vardı. Bir başka deyişle aygıtı ele geçirmiş olabilirler, dolayısıyla o aygıt üzerinden geçen verileriniz de ele geçirilebilir. Jeremy Galloway'in konuşması bir hacker'ın neler yapabileceğini (çok kötü şeyler), korunmak için yapmanız gerekenleri ve ev sahibinin böylesi saldırılardan nasıl sakınabileceğini anlatıyordu.

Black Hat'teki en kapsamlı konuşmalardan birinde Rapid7'ın Kıdemli Penetrasyon Testçisi Weston Hecker yeni bir dolandırıcılık yöntemi tanıttı. Araştırmacı, ele geçirilmiş ATM'ler ve POS cihazlarıyla kullanıcının kart bilgilerinin gerçek zamanlı olarak ele geçirilebileceğini ve motorlu bir PIN girme aygıtıyla hesapların kolayca boşaltılabileceğini söyledi. Konuşmanın sonunda para fışkırtan bir ATM ve dolandırıcıların gelecekte devasa bir gerçek zamanlı dolandırıcılık ağı satın alabileceği gösterildi.

Black Hat'te ödeme sistemlerine yönelik saldırıları ele alan tek sunum bu değildi. Bir başka araştırmacı ekibi de bir Raspberry Pi ve biraz da çabayla çipli kredi kartı işlemlerinden kişisel bilgi çalmayı başarabildiler. Türkiye'de de kullanılan çipli (EMV) kartlar manyetik şeritli kartlardan daha güvenli sayılıyor ama görünen o ki o kadar da güvenli değiller.

İYİ HABERLER

Apple, Black Hat'te bir hata avlama programı duyurdu. Seçkin araştırmacılar, iOS ve iCloud'daki güvenlik zaaflarını bulma karşılığında 200.000 dolara kadar ödül kazanabilecekler. Ancak Apple'ın güvenlik mühendisliği ve mimarisinden sorumlu müdürü Ivan Krstic bunu sunumunun son on dakikasında dile getirdi. Geri kalan kırk dakika boyunca Apple'ın kullanıcı aygıtlarını ve verilerini hem kötülerden hem de kendisinden nasıl koruduğunu anlatmak için konuştu. (İşin içinde blender bile var.)

Nesnelerin İnterneti yaygınlaştıkça güvenlik profesyonelleri daha da kaygılanıyor. Sonuçta bu aygıtların tümü de kod çalıştırabilen, ağa bağlanabilen mikrobilgisayarlarla donatılmış. Bu da bir saldırganın rüyasının gerçek olması demek. İyi haber, en azından Philips Hue sistemi için bir ampulden diğerine atlayan solucanlar yazmanın çok zor olması. Kötü haber ne mi? Hue sistemlerini kandırarak saldırganın kurduğu ağa katmak çocuk oyuncağı.

Her güvenlik eğitiminde çalışanlara bilinmeyen kaynaklardan gelen e-postalara tıklamamaları öğütlenir ama çalışanlar hâlâ onlara tıklamaya devam ediyor. Erlangen-Nuremberg Üniversitesi'nden Dr. Zinaida Benenson, çalışanların meraklarına ve diğer motivasyonlarına galip gelmesini beklemenin mantıklı olmadığını dile getirdi. Onların birer James Bond olmasını bekliyorsanız bunu iş tanımına ekleyecek ve maddi karşılığını ödeyeceksiniz.

Güvenlik araştırmalarının ve önlemlerinin büyük kısmı çok zahmetli olabilir ama makine öğrenimi alanındaki yeni teknikler interneti daha güvenli kılabilir. Araştırmacılar makinelere bot ağı (botnet) komutlarını ve denetim sunucularını saptamayı nasıl öğrettiklerini anlattılar. Bu sunucular kötülerin yüz binlerce (hatta milyonlarca) enfekte olmuş bilgisayarı yönetmesine izin veriyor. Araç böyle kötü amaçlı etkinlikleri önleyebilir ama tüm açıklamalar araştırmalarla ilgili değildi. Araştırmacılar makine öğrenimi sistemlerinin Taylor Swift şarkıları yazmak için nasıl kullanılabileceğini de gösterdiler.

Konferans salonlarının kablosuz ağları dernek toplantıları için yeterli olabilir ama Black Hat için yeterli değil. O yüzden de konferansın bağımsız çalışan bir ağı ve bu ağı yönetmek için müthiş bir Ağ Operasyon Merkezi var. Ziyaretçiler cam duvarların ardından buradaki parlak ekranlara, hacker filmlerine ve uzun süredir operasyon merkezinde çalışan güvenlik uzmanı ekibine bakabiliyor. Merkez, her Black Hat konferansı için paketlenip dünyanın başka bir yerine kurulabiliyor.

Güvenlik uzmanları ve beyaz şapkalı hacker'lar güvenlik eğitimlerine doyamıyor ama aslında bu eğitimlere ihtiyacı olanlar onlar değil. Satış ekibi, insan kaynakları çalışanları ve çağrı merkezi personeli

güvenlik eğitimlerini anlamıyor ya da takdir edemiyor. Yine de güvenliği sıkılaştırmak isteyen şirketlerin onlara ihtiyacı var. Araştırmacı Tiphaine Romand Latapie güvenlik eğitiminin bir rol yapma oyunu biçiminde verilmesini öneriyor. Bunun güvenlik ekibiyle diğer çalışanlar arasında çok önemli yeni etkileşimler ürettiğini ve işe yaradığını söylüyor. Aranızda Zindanlar ve Ejderhalar seven var mı?

Dolandırıcılık amaçlı telefon aramaları büyük bir sorun. ABD Vergi Dairesi'nden yapıldığı öne sürülen aramalar saf Amerikalıların cebindeki paralara göz dikiyor. Parola sıfırlama hileleriyse çağrı merkezlerinden müşteri verilerinin çalınmasını sağlıyor. Adli dilbilimci Prof. Judith Tabron gerçek dolandırıcılık aramalarını analiz etmiş ve bunları fark etmenizi sağlayan iki parçalı bir test geliştirmiş. Hem basit hem de öğrendiğinize değer.

Önümüzdeki yıl yeni araştırmalar, yeni hack'ler, yeni saldırılar olacak; fakat Black Hat 2016'nın bize gösterdiği, bir hacker'ın (İster siyah ister beyaz şapkalı olsun.) işinin asla bitmediğini gösteriyor. Kredi kartlarınızı öğütüp ormanda bir Faraday kafesinin içinde yaşamayı planlamıyorsanız riskleri her zaman bilmekte fayda var.

YAZILIMA GEREK YOK!

Sizi yeni yazılımlar indirme zahmetinden kurtaracak en iyi bedava web sitelerini ve mobil uygulamaları seçtik.

SİSTEM VE GÜVENLİK

HER YERDE MALWARE TARAMASI YAPIN

Bilgisayarınızı virüslerden, Truva atlarından ve diğer kötü amaçlı yazılımlardan korumak için hiçbir şey güncel bir güvenlik yazılımının yerini tutamaz ama bedava antivirüs yazılımlarının da bazı olumsuz yanları var. Sistem kaynaklarınızı tüketiyor, bilgisayarınızı yavaşlatabiliyor ve paralı sürümde bulunan özellikleri tanıtarak can sıkabiliyorlar. O yüzden bazı kullanıcılar Windows'la birlikte gelen Windows Defender dışında bir güvenlik yazılımı kurmuyor. Windows Defender çok güçlü değil. O yüzden de şüphelendiğiniz bir dosyayla karşılaştığınızda çevrimiçi bir virüs tarayıcısından ikinci bir fikir alabilirsiniz. Bizim favorimiz VirusTotal (www.virustotal.com). Bu ücretsiz servis, yüklediğiniz dosyayı veya verdiğiniz web adresini Avast, Bitdefender, Kaspersky gibi 56 farklı antivirüs motoruyla tarıyor. Tüm PC'nizi taramak yerine tek bir dosyayı kontrol etmek istediğiniz zamanlarda ideal bir çözüm.

Güvenlik firması ESET'in sunduğu ESET Online Scanner (bitly.com/eset230) ise yazılım kurmadan, tek seferlik bir tam sistem taraması yapmanızı sağlıyor. Böylece, bir güvenlik yazılımı kurmadan da sizin veya arkadaşınızın bilgisayarındaki kötü amaçlı yazılımları tespit edip temizleyebilirsiniz. Nasıl kullanıldığını öğrenmek için yandaki "Nasıl yapılır?" kutusuna bakın.

Artık ihtiyacınız kalmayan yazılım:
AVG Free AntiVirus (www.avg.com)

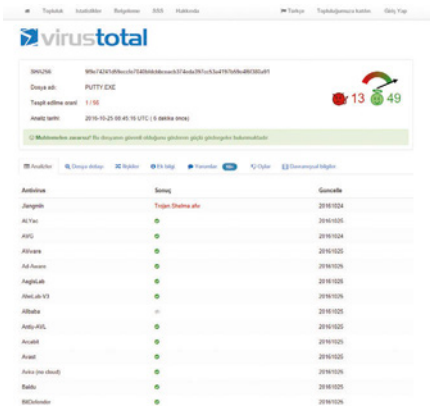

PC'NİZİ WEB ÜZERİNDEN HIZLANDIRIN

Düzenli bakım ve temizlik yapmak PC'nizin daha sağlıklı çalışmasını ve yavaşlamamasını sağlar. CCleaner en sevilen ücretsiz temizlik araçlarından birisi, ama artık temizlik için onu indirmenize gerek yok çok buluttan yönetilen bir sürümü de var. CCleaner Cloud (www.ccleanercloud.com) hem kendi PC'nizin hem de bu işten pek anlamayan arkadaşlarınızın ve akrabalarınızın PC'lerinin internet üzerinden bakımını yapmanızı sağlıyor. Tıpkı CCleaner yazılımında olduğu gibi gereksiz dosyaları temizleyebilir, başlangıçta çalışan programları devre dışı bırakabilir, sürücüleri birleştirebilir, kayıt defterini temizleyebilirsiniz. CCleaner Cloud'un ücretsiz sürümünde üç bilgisayar yönetebiliyor ve günde 100 olay (işlem ve değişiklik bildirimi) görüntüleyebiliyorsunuz. Çoğu kişi için yeterli olacaktır. Aslında CCleaner Cloud'un arka planda çalışması için yine küçük bir yazılım kuruyorsunuz ama bu yazılımın kullanıcı arayüzü yok ve sistem kaynaklarını CCleaner'dan daha az tüketiyor. Hatırlatalım ki CCleaner'ın aksine CCleaner Cloud'un Türkçe desteği yok.

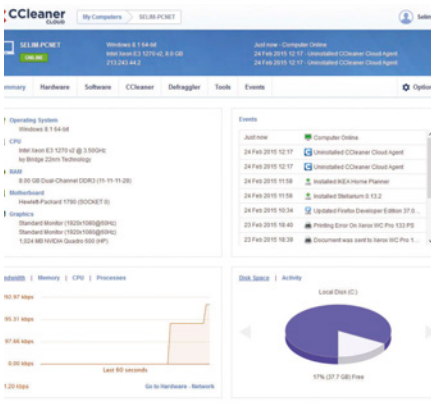

Artık ihtiyacınız kalmayan yazılım:
CCleaner (www.ccleaner.com)

YAZILIM KULLANMADAN DOSYALARI DÖNÜŞTÜRÜN

Kimisi sıklıkla kimisi nadiren kullanılan öyle çok dosya biçimi (formatı) var ki bir gün mutlaka bir dosyayı açmak için başka bir biçime dönüştürme ihtiyacı duyacaksınız. Belki AVI biçimindeki bir videoyu MP4'e, belki de bir fotoğrafı BMP'den JPEG'e veya Word belgesini PDF'e dönüştürmek istiyorsunuz... Dönüştürme yazılımlarının çoğu tek bir dosya türü

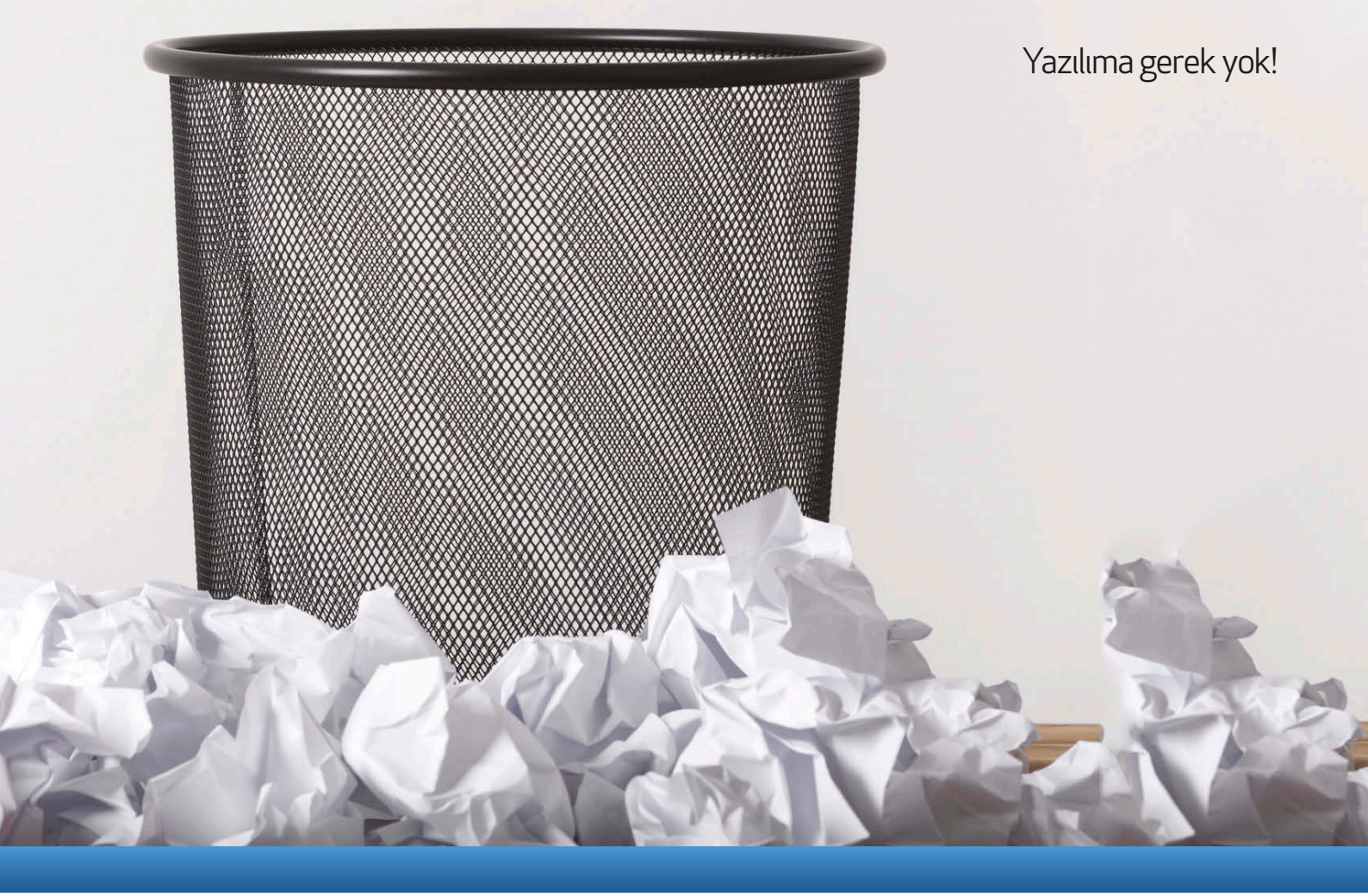

için özelleştirilmiştir. Örneğin Any Video Converter Free ne kadar başarılı olsa da sadece video dosyalarını dönüştürebilir. İşte bu noktada çevrimiçi dönüştürücüler öne çıkıyor çünkü ne böyle kısıtlamalar var ne de bir şey indirip yüklemeniz gerekiyor. ZamZar (www.zamzar.com) yıllardır var olan ve kapsamını giderek büyüten web tabanlı bir dönüştürücü. Video, ses, e-kitap, resim ve belge gibi türlerde 1200 farklı dosya biçimini destekliyor. "Choose files"a tıklayıp istediğiniz dosyayı yükleyin (en fazla 50 MB), dönüştürmek istediğiniz biçimi seçin ve e-posta adresinizi yazın. İşlem bittiğinde yeni dosyayı indirilebileceğiniz link e-posta adresinize gönderilecek. İşlem genellikle birkaç dakika sürüyor. Bu kadar bile beklemeye sabrınız yoksa ücretli paketleri tercih edebilirsiniz. CloudConvert (cloudconvert.com) de benzer şekilde çalışıyor ve 215 farklı dosya biçimini destekliyor. Ücretsiz sürümde maksimum dosya boyutu 1 GB ve günlük 25 dönüştürme dakikası kullanabiliyorsunuz. Bunlar çoğu kişinin ihtiyaçlarını karşılamaya yeter. CloudConvert'ün ayda 8 dolardan başlayan ücretli paketleri de var. Daha fazla dönüştürme dakikası veren bu paketlerde "klasör takibi" gibi faydalı bir özellik de var. Google Drive veya Dropbox gibi bir yerde oluşturduğunuz özel bir klasöre attığınız tüm dosyalar otomatik olarak istediğiniz biçime dönüştürülüyor.

Artık ihtiyacınız kalmayan yazılım: Prism Video Converter (www.nchsoftware.com)

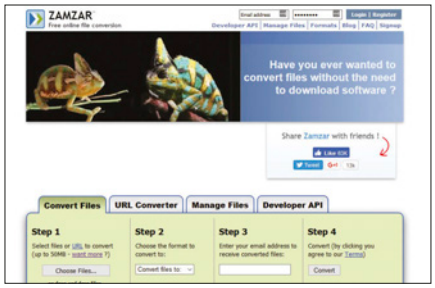

NASIL YAPILIR? ESET Online Scanner ile kötü amaçlı yazılımları temizleyin

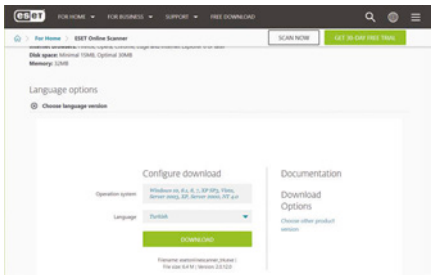

1 Tarayıcınızı açıp **bitly.com/eset230** adresine girin, sayfada aşağıda inerek "Choose language version" linkine tıklayın. "Language"ı Turkish olarak değiştirip "Download"a tıklayın. İnen küçük dosyayı çalıştırıp "Kabul Et"e tıklayın. İstenmeyen türden olabilecek programları (PUP) algılamak isteyip istemediğinizi seçin.

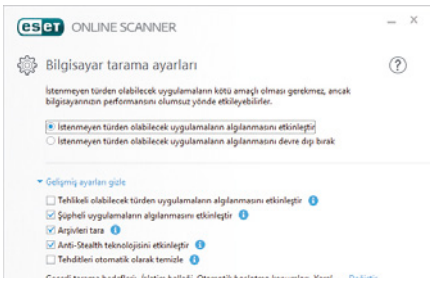

2 Sonra "Gelişmiş ayarlar"a tıklayın. Burada arşivleri taramayı açıp kapatabilir ve "Değiştir" linkine tıklayarak taranacak hedefleri değiştirebilirsiniz. Varsayılan olarak tüm yerel sürücüleriniz taranıyor ve böyle kalmasını öneriyoruz. Taramayı başlatmak için "Tara" düğmesine tıklayın.

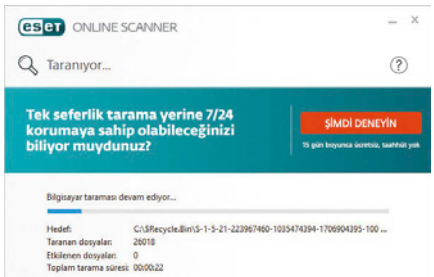

3 Araç, güncel virüs imza veritabanını indirecek. Bu işlem birkaç dakika sürebilir. Ardından tarama başlayacak. Tarama sürecini ve bulunan tehditleri görebileceksiniz. Taramayı durdurmak isterseniz "Durdur"a tıklayabilirsiniz. ESET bir kötü amaçlı yazılım bulursa onu temizlemeye çalışacak.

FOTOĞRAF VE VİDEO

HER CİHAZDA VİDEO DÜZENLEYİN

Akıllı telefonlar sayesinde neredeyse her yerde ve her zaman video çekebiliyoruz ama çektiğiniz videoyu olduğu gibi paylaşmak istemediğiniz zamanlar da oluyordur. Belki videonun başında atmak istediğiniz bir bölüm vardır, belki de arka plandaki gürültüyü biraz azaltmak istiyorsunuzdur. Videolarınızı iyileştirmek için ayrı bir video düzenleme yazılımı indirmek yerine onları doğrudan YouTube üzerinde düzenleyebilirsiniz (www.youtube.com/editor). Özellikle o videoyu daha sonra YouTube'da paylaşmayı düşünüyorsanız YouTube Video Editörü daha da kullanışlı oluyor. Editör, farklı videoları birleştirip tek bir film yapmanıza, videoları belli uzunluklarda kırpmanıza, görsel efektler ve fon müziği eklemenize yardımcı oluyor. Alternatif olarak WeVideo'yu (www.wevideo.com) da kullanabilirsiniz. WeVideo, kapsamlı ama kullanımı kolay video düzenleme araçları sunuyor. Ancak ücretsiz planda en fazla 7,5 dakikalık videoları en fazla 720p çözünürlükte dışa aktarabilirsiniz. Bir diğer seçeneğiniz de Magisto (www.magisto.com). Bu gelişmiş bir video editörü değil. Aksine, servise yüklediğiniz video ve fotoğrafları kullanarak neredeyse tamamen otomatik olarak çok şık klipler oluşturuyor. Ücretsiz planda sadece 1,15 dakikalık klipler oluşturabildiğiniz için çok kullanışlı olmayabilir ama beğenirseniz ücretli planlara geçiş yapabilirsiniz.

Artık ihtiyacınız kalmayan yazılım: Windows Movie Maker (bitly.com/wmm230)

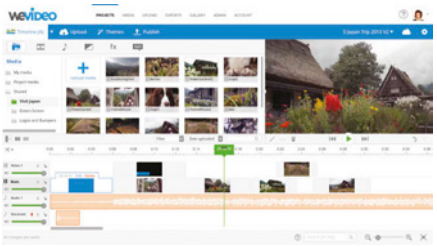

FOTOĞRAFLARINIZI YOLDA DÜZENLEYİN

Ham fotoğrafların hepsi paylaşılmaya uygun olmayabilir. Çoğu zaman fotoğraflarınızı Facebook veya Instagram'a göndermeden önce birkaç değişiklik yapmak istersiniz. Selfie'lerinizi birer sanat eserine dönüştürmek isterseniz Android ve iOS'te Prisma uygulamasını (prisma-ai.com) deneyebilirsiniz. Yine Android ve iOS'te bulabileceğiniz Snapseed ise fotoğraflarınızı düzenleme araçları, filtreler ve efektlerle geliştirmeyi, sonra da paylaşmayı sağlayan daha gelişmiş bir uygulama. iPhone, iPad ve Android sürümleri bulunan Adobe Photoshop Lightroom da 40 farklı hazır filtreyle fotoğraflarınızı güzelleştirebiliyor.

Fotoğrafları mobil cihazınızın küçük ekranı yerine bilgisayarınızdaki tarayıcıda düzenlemeyi tercih ederseniz birçok web tabanlı araç da var. Pixlr (pixlr.com), BeFunky (www.befunky.com) ve Aviary'yi (www.aviary.com) denemenizi öneriyoruz. Her üç seçenek de gelişmiş düzenleme araçlarına sahip. Hatta Aviary öyle başarılı ki iki yıl önce Adobe tarafından satın alındı.

Artık ihtiyacınız kalmayan yazılım: Gimp (www.gimp.org)

WEB'DEN VİDEO İNDİRİN

YouTube ve Vimeo gibi sitelerindeki videoları Freemake Video Downloader gibi yazılımlarla indirebilirsiniz ama aslında bu iş için yazılım yüklemenize gerek yok. ClipConverter (www.clipconverter.cc) adlı çevrimiçi dönüştürücü, YouTube'daki videoları indirip istediğiniz video veya ses biçimine dönüştürebiliyor. İstediğiniz YouTube videosunun linkini yapıştırdıktan sonra "Devam"a tıklayın. İstediğiniz çözünürlüğü ve dosya biçimini seçtikten sonra "Download"a tıklayın. Değişiklik yapmazsanız videonuz 720p MP4 biçiminde indirilir. savefrom.net (tr.savefrom.net) de benzer bir servis ama YouTube'un yanı sıra Vimeo, Facebook, DailyMotion gibi kaynaklardan da video indirmeyi destekliyor. Ayrıca tepedeki "Şimdi yükle" linkine tıklayarak savefrom.net helper adlı tarayıcı eklentisini yükleyebilirsiniz. Bu eklenti, YouTube sayfalarına yeni bir düğme ekliyor ve izlediğiniz videoyu tek tıklamayla indirebiliyorsunuz.

Son bir püf noktası daha verelim: Herhangi bir YouTube videosunu kolayca indirmek için adresteki youtube.com kısmını ssyoutube.com olarak değiştirin. Bu alan adı aslında savefrom.net'e ait. Böylece o videoyu indirebileceğiniz sayfaya yönlendirileceksiniz.

Artık ihtiyacınız kalmayan yazılım: Freemake Video Downloader (www.freemake.com)

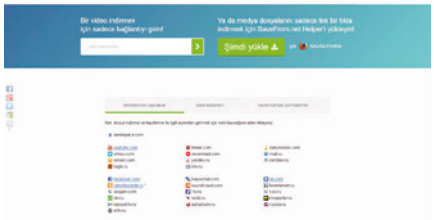

FOTOĞRAF KOLAJLARI OLUŞTURUN

Bir arada görüntülemek istediğiniz çok sayıda fotoğrafınız varsa onlardan kolaj yapmak iyi bir fikir olabilir. Böylece elinizde kolayca paylaşabileceğiniz tek bir görüntü olur. FotoJet (www.fotojet.com) 600 farklı hazır şablonuyla oldukça başarılı bir çevrimiçi kolaj aracı. Ana sayfadaki "Create a Collage" düğmesine tıkladıktan sonra beğendiğiniz bir temayı, sonra da şablonu seçin. Sağdaki "Add Photo" düğmesine tıklayarak bilgisayarınızdan veya Facebook hesabınızdan fotoğraf ekleyebilirsiniz. Fotoğraf düzenleme özelliği sayesinde, fotoğrafı kolaja eklemeden önce otomatik iyileştirme, kırpma, döndürme ve boyutlandırma gibi ufak değişiklikler de yapabilir ve çeşitli filtreler uygulayabilirsiniz. FotoJet'in temel özellikleri ücretsiz ama kullanmak için kaydolmanız gerekiyor.

Artık ihtiyacınız kalmayan yazılım: Fotor (www.fotor.com)

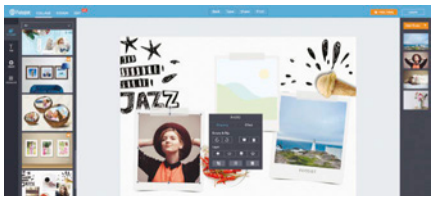

BEDAVA SESLİ VE GÖRÜNTÜLÜ GÖRÜŞME YAPIN

Bedava konuşmanın ve görüntülü sohbet etmenin bir sürü yolu var. En bilineni de Skype. Ancak hız ve basitlik söz konusu olduğunda Google'ın yeni Duo uygulaması (duo.google.com) Skype'ı alt etmeyi başarıyor. Android ve iOS sürümleri olan Duo, tamamen bedava ve yüksek kaliteli görüntülü görüşme olanağı sunuyor. Bu basit uygulama hem Wi-Fi hem de mobil internet üzerinden kullanılabiliyor. Duo'nun alametifarikası ise "Tık Tık" adlı özellik. Tık Tık, gelen aramayı yanıtlamadan önce karşıdaki kişinin ön izlemesini görmenizi sağlıyor. Böylece, kişinin bulunduğu ortamı ve ruh halini görerek kendinizi görüşmeye hazırlayabilirsiniz.

LINE (line.me) da iPhone, Android, Windows Phone ve BlackBerry'nin yanı sıra Windows ve Mac bilgisayarlarda sesli ve görüntülü görüşme imkânı sunan benzer bir uygulama.

Artık ihtiyacınız kalmayan yazılım: Skype (www.skype.com)

MÜZİK

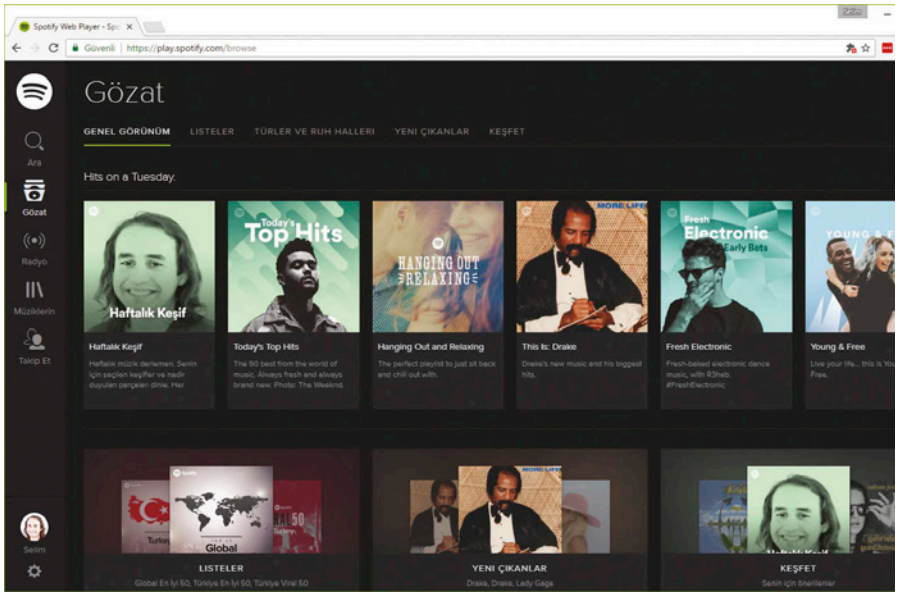

TARAYICINIZDA MÜZİK DİNLEYİN

Artık çok az kişi müzik satın alıp indiriyor. Bugünlerde herkes internetten akış (stream) yoluyla müzik dinleme taraftarı. Bu yüzden iTunes ve Türk Telekom Müzik gibi dijital müzik mağazaları eskimeye yüz tuttu. Çevrimiçi müzik dinlemek için en iyi seçeneklerden biri Spotify Web Player (play.spotify.com). Spotify'ın masaüstü yazılımı ve mobil uygulaması da var ama basitleştirilmiş bu web oynatıcısı, milyonlarca yerli ve yabancı şarkıdan oluşan arşivi hiçbir şey yüklemeden, ücretsiz olarak dinlemenize izin veriyor. Tabii ücretsiz bir Spotify hesabı açmanız ve arada reklamlara katlanmanız şart. İstediğiniz şarkıları arayabilir veya yeni sanatçılar keşfetmek için Spotify radyolarına göz atabilirsiniz. Deezer (www.deezer.com) da ücretsiz üyelerine benzer bir hizmet sunuyor. Her iki hizmetin de Flash tabanlı olduğunu hatırlatalım.

Artık ihtiyacınız kalmayan yazılım: Apple iTunes (www.apple.com/itunes)

YOUTUBE'DAN MÜZİK KAYDEDİN

YouTube'daki müzik videolarının sadece sesini indirip MP3 dosyası olarak saklamak mı istiyorsunuz? Bunu yapan yazılımlar var ama aslında yazılıma gerek yok. www.fullrip.net adresine girip YouTube videosunun linkini yapıştırın ve "convert" düğmesine tıklayın. Açılan sayfadaki "Mp3 Quality" satırından MP3 dosyasının kalitesini (32 ile 256 Kbps arasında) seçebilirsiniz. Önerimiz 192 Kbps'yi seçmeniz. ID3 Tag Editor bölümüyse MP3 doyasının başlık, sanatçı, tür, albüm, yıl ve parça numarası gibi ID3 etiketlerini girmenizi sağlıyor. Bunları doldurmak şart değil ama doldurmanızı öneririz.

Deneyebileceğiniz bir başka site de TheYouMp3 (www.theyoump3.com). Yine YouTube linkini yapıştırıp "Convert" düğmesine, sonra da "Download" düğmesine tıklayın. Bu site, kalite seçimi yapmanıza izin vermiyor ama başka bir pratik özelliği var: Açılan sayfadaki QR kodunu okutarak MP3 doyasını doğrudan telefonunuza veya tabletinize indirebilirsiniz.

Artık ihtiyacınız kalmayan yazılım: Freemake YouTube to MP3 Boom (www.freemake.com)

MP3 DOSYALARINI ÇEVRİMİÇİ DÜZENLEYİN

Artık müziklerinizin çoğunu akış yoluyla dinliyor olsanız da bilgisayarınızda belki yüzlerce, belki de binlerce MP3 dosyası vardır. Bunlar müzik parçaları olmak zorunda değil, kendi kaydettiğiniz ve düzenlenmesi, temizlenmesi gereken ses kayıtları da

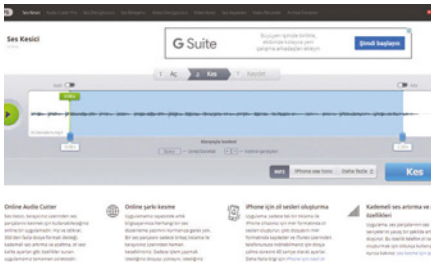

olabilir. Ses dosyalarını düzenlemek için yıllardır Audacity adlı ücretsiz yazılımı önerdiğimizi hatırlayabilirsiniz ama Online MP3 Cutter (mp3cut.net) adlı daha basit bir seçenek de var. Flash tabanlı bu web sitesi; bilgisayarınızdaki, Google Drive'daki veya Dropbox'taki ses dosyalarını açıp tarayıcınızda düzenlemenize izin veriyor. Sessiz geçen kısımları kırpabilir, istenmeyen gürültü ve çıtırtıları temizleyebilir, fade-in ve fade-out efektleri uygulayabilirsiniz. Site, tüm popüler ses dosyası biçimlerini destekliyor ve tamamen ücretsiz. online-video-cutter.com adresinde video düzenlemeye yönelik bir sürümü de var.

Artık ihtiyacınız kalmayan yazılım: Audacity (www.audacityteam.org)

TARAYICINIZDA MÜZİK YAPIN

Başkalarının müziklerini dinlemek yerine kendi müziklerinizi yapmayı tercih ediyorsanız şarkılarınızı düzenlemek ve mikslemek için kullanabileceğiniz çevrimiçi araçlar da var. Bizim favorimiz, tarayıcınızı sanal bir müzik stüdyosuna dönüştüren Audiotool (www.audiotool.com). Synthesizer, davul, beat box gibi çeşitli enstrümanları kurcalayabilir; 250.000 ses örneği içeren arşivden faydalanabilir; çeşitli efekt ve filtreleri deneyebilirsiniz. Miks düğmeleriyle oynamak oldukça keyifli. Audiotool tamamen ücretsiz olduğu gibi kullanmaya başlamak için üyelik bile gerekmiyor. Aracı etraflıca öğrenmek isteyenler için eğitim videoları (İngilizce) da var. Başka kullanıcıların yarattığı örnek parçaları inceleyerek ilham almanız da mümkün.

Artık ihtiyacınız kalmayan yazılım: Magix Music Maker (www.magix.com)

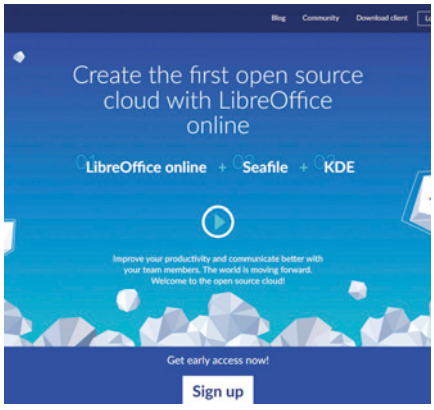

BELGELERİNİZİ OLUŞTURUP DÜZENLEYİN

Yeni bir belge oluşturmak veya e-postayla gelen belgeyi düzenlemek için bilgisayarınızda Word'ü açmanız şart değil çünkü artık bu işi de yapabilen çevrimiçi servisler var. En ünlüsü, sürekli olarak yeni özelliklerle geliştirilen Google Dokümanlar (docs.google.com). Tüm pratikliğine ve Google Drive entegrasyonuna rağmen belki de Google Dokümanlar'a alışamıyorsunuzdur. O zaman Microsoft'un Office Online'ı (www.office.com) sizin için daha iyi bir çözüm olabilir. Siteye girdikten sonra "Ücretsiz çevrimiçi çalışmaya başlayın" başlığı altından istediğiniz uygulamaya tıklayın. Office Online'da Word, Excel, PowerPoint ve OneNote gibi uygulamaların kırpılmış sürümleri var. Bu ücretsiz uygulamaların özellikleri azaltılmış olmasına rağmen görünümleri aynı olduğu için yabancılık çekmeyeceksiniz.

Microsoft Office'in açık kaynaklı alternatifi LibreOffice de yakın zamanda bulut tabanlı Open365 (open365.io) servisini açtı. Bu servis, LibreOffice altyapısıyla belge, hesap tablosu ve sunumlarınızı tarayıcınızda düzenlemenizi ve dosyalarınıza her yerden erişmenizi sağlıyor.

Artık ihtiyacınız kalmayan yazılım: Microsoft Office (products.office.com)

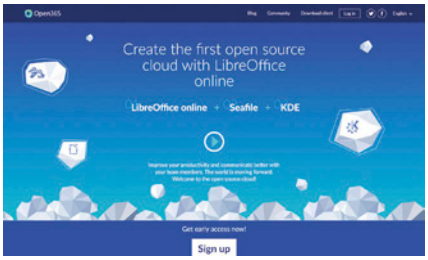

METİNLERDEKİ BİÇİMLENDİRME SORUNLARINI GİDERİN

Birisi size kötü yazılmış (örn. çift boşluklar veya gereksiz satır sonları içeren, hepsi büyük harflerle yazılmış vb.) bir yazı gönderdiyse onu düzeltmek için Word'ü açmanıza gerek yok. Goformat (www.goformat.com) bu tarz tipografik hataları tespit edip gidermenizi sağlıyor. Metni Goformat'a yapıştırdıktan sonra kaç satır, sözcük ve karakter içerdiğini görebilir; yazı tipini ve boyutun değiştirebilirsiniz. bizim işimize yarayacak araçlarsa üstteki "Tools" menüsünde. Burada "Capitalize" (tümünü büyük harf yap), "Lowercase" (tümünü küçük harf yap), "Remove" (boş satırları, ekstra boşlukları ve satır sonlarını kaldır) ve "Replace" (bul-değiştir) komutları yer alıyor.

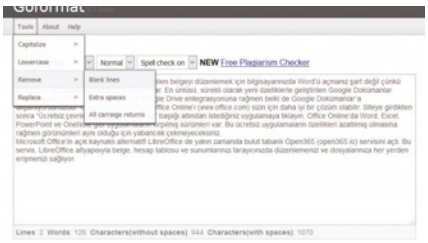

Artık ihtiyacınız kalmayan yazılım: Microsoft Word (products.office.com)

TARAYICINIZDA PDF OLUŞTURUN VE DÜZENLEYİN

Belgeleri (örn. Word'de hazırladığınız bir belgeyi) başka bilgisayarlarda tam sizin istediğiniz gibi gösterdiği için PDF çok kullanışlı bir dosya biçimi. Eskiden PDF dosyalarını düzenlemek için Adobe Acrobat gibi pahalı yazılımlar gerekiyordu ama artık bırakın para harcamayı, yazılım bile indirmeden bu işi halledebilirsiniz.

Kendi PDF dosyalarınızı yaratmak için Online PDF-Converter (online2pdf.com) oldukça başarılı bir araç. Belgeleri düzenlemenize, birleştirmenize, kilitli PDF'leri açmanıza ve farklı biçimlerdeki dosyaları PDF'e dönüştürmenize olanak tanıyor. Ancak en fazla 50 MB'lik dosyalarla çalışabilirsiniz.

PDF dosyalarınızda daha fazla şey yapmak istiyorsanız ILovePDF'i (www.ilovepdf.com) deneyin. Buradaki araçlarla PDF'leri bölebilir veya birleştirebilir, sıkıştırabilir, döndürebilir, filigran ekleyebilirsiniz. Ayrıca PDF'leri Word, Excel ve PowerPoint biçimlerine dönüştürme şansınız var.

Artık ihtiyacınız kalmayan yazılım: Adobe Acrobat (www.adobe.com)

BÜLTEN, BROŞÜR VEYA RAPOR TASARLAYIN

Masaüstü yayıncılık eğlenceli bir iş ama profesyonellerin kullandığı Adobe InDesign, QuarkXPress gibi yazılımlar hem pahalı hem de ev kullanıcılarının işine gelmeyecek kadar karmaşık. Microsoft Publisher ev kullanıcıları için daha basit bir çözüm olsa da küçük projeleriniz için Office 365 aboneliği satın alıp onu indirmeniz şart değil. Lucidpress (www.lucidpress.com) tüm süreci tarayıcınızda tamamlayabileceğiniz araçlara sahip. Lucidpress ile tasarladığınız işleri bastırabilir, web'de yayımlayabilir ve sosyal medyada paylaşabilirsiniz. Önce ne tasarlayacağınızı (broşür, davetiye, mektup, haber bülteni, poster vb.), sonra da beğendiğiniz şablonu seçmelisiniz. Ücretsiz planın kısıtlı olduğunu belirtmeliyiz: Her belgeye yalnızca üç sayfa ekleyebilirsiniz, Premium şablonları kullanamazsınız ve baskı kalitesinde PDF indiremezsiniz. Daha fazlası için aylık 5,95 dolardan başlayan planlar var.

Artık ihtiyacınız kalmayan yazılım: Microsoft Publisher (products.office.com)

KİŞİSEL MUHASEBENİZİ YÖNETİN

Paranızı nereye harcadığınızı, ne kadar geliriniz olduğunu ve cebinizde ne kadar kaldığını bilmek önemli. Bugünlerde bankaların mobil uygulamaları üzerinden bütçenizi takip etmek, para göndermek ve fatura ödemek mümkün olsa da kişisel finans yönetimi için bu uygulamalar yeterli değil. Yabancı bankalardaki hesaplarınızla bütünleşerek yarı otomatik çalışan bazı servisler de var ama bunların hiçbiri Türk bankalarını desteklemiyor. O yüzden kişisel bütçenizi tamamen elle yönetmek zorundasınız. Defter (defter.net) bu konuda size yardımcı olabilir. Defter'deki hesabınıza çeşitli kategorilerde gelir ve giderlerinizi kaydedebilir, yaklaşan ödemeler için bildirim oluşturabilir, raporları kaydedebilirsiniz. Bireysel kullanım

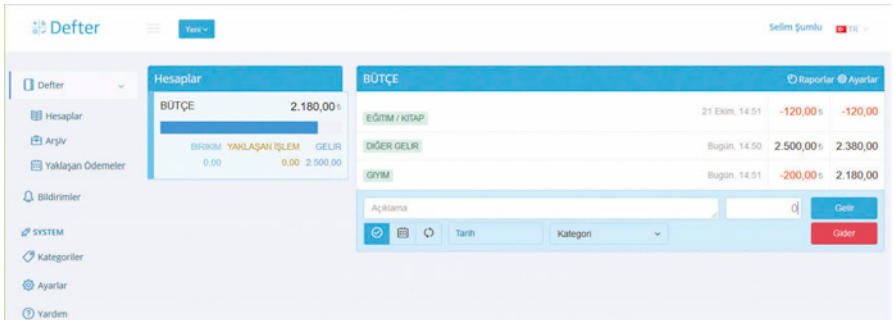

için ücretsiz ve ticari kullanım için de yıllık 15 TL gibi uygun bir fiyatı var. Defter'i web üzerinde kullanabilmek için önce mobil uygulamasını (Android, iOS ve Windows Phone) indirip oradan kaydolmanız gerekiyor.

Artık ihtiyacınız kalmayan yazılım: Money Manager EX (www.moneymanagerex.org)

DOSYALARI BULUTTA SIKIŞTIRIN

Birisine göndermek istediğiniz çok sayıda dosya varsa önce onları "zip'leyerek" sıkıştırmak artık gelenekselleşmiş bir yöntem. Bunun için WinRAR veya 7-Zip gibi özel bir sıkıştırma yazılımı yüklemek yerine ezyZip (www.ezyzip.com) adlı çevrimiçi servisi kullanabilirsiniz. Sıkıştırılmış dosya için bir ad yazdıktan sonra Gözat'a tıklayıp sıkıştırılacak dosyaları yükleyin. Zip dosyalarını açmak için de (tepedeki "Unzip" sekmesine tıklayarak) bu siteyi kullanabilirsiniz. ezyZip'i kullanmak için reklam engelleyicinizi kapatmanız gerektiğini hatırlatalım.

Artık ihtiyacınız kalmayan yazılım: WinZip (www.winzip.com)

RESİMLERDEKİ YAZILARI AYIKLAYIN

Taranmış resimlerde veya fotoğrafını çektiğiniz kâğıtlarda yer alan yazıları gerçek metne dönüştürmek için Optik Karakter Tanıma (OCR) denilen bir yöntem kullanılıyor. Bu karmaşık işlemi hakkıyla yapan pahalı masaüstü yazılımları var ama küçük işler için Free-OCR (www.free-ocr.com) adlı şahane site yeterli olacaktır. Tarayıcı tabanlı bu servis; yüklediğiniz JPEG, PDF, GIF, TIFF veya BMP biçimindeki resmi (en fazla 6 MB) kopyalanabilir ve düzenlenebilir yazıya dönüştürüyor. Üstelik Türkçe dahil birçok dili tanıyabiliyor. Mobil cihazınızda fotoğrafını çektiğiniz bir belgeyi anında metne dökebilen mobil uygulamalar da var. Bizim ücretsiz favorimiz Microsoft tarafından geliştirilen, Android ve iOS sürümleri bulunan Office Lens. Biraz para harcamaya razıysanız yine Android ve iOS'te bulunan CamScanner'ın premium sürümü de başarılı.

EVİNİZİ BAŞTAN TASARLAYIN

Yeni alacağınız veya baştan dekore edeceğiniz evinizin sanal halini bilgisayarınızda yaratmak için 3B modelleme yazılımlarında ustalaşmanız şart değil. Kolay değişiklikler yapmak için Autodesk Homestyler'ı (www.homestyler.com) deneyin. Bu kullanışlı çevrimiçi araç, tarayıcınız üzerinde kat planları oluşturmanızı sağlıyor. Odalarınızı 2B olarak çizebilir, mobilyalarla döşeyebilir ve sonucu 3B olarak görebilirsiniz. Odalarınıza ekleyip nasıl görüneceğini test edebilecek gerçek eşyalar var. Tasarımın son halinin ekran görüntüsünü alıp başkalarıyla paylaşabilirsiniz.

Artık ihtiyacınız kalmayan yazılım: Plan3D (www.plan3d.com)

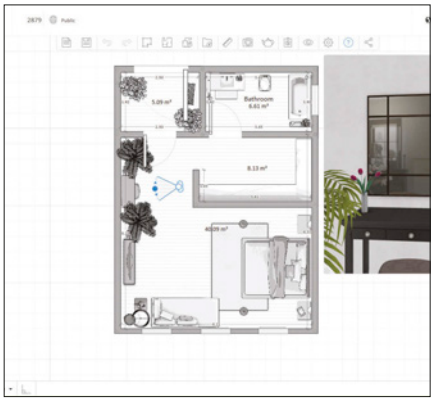

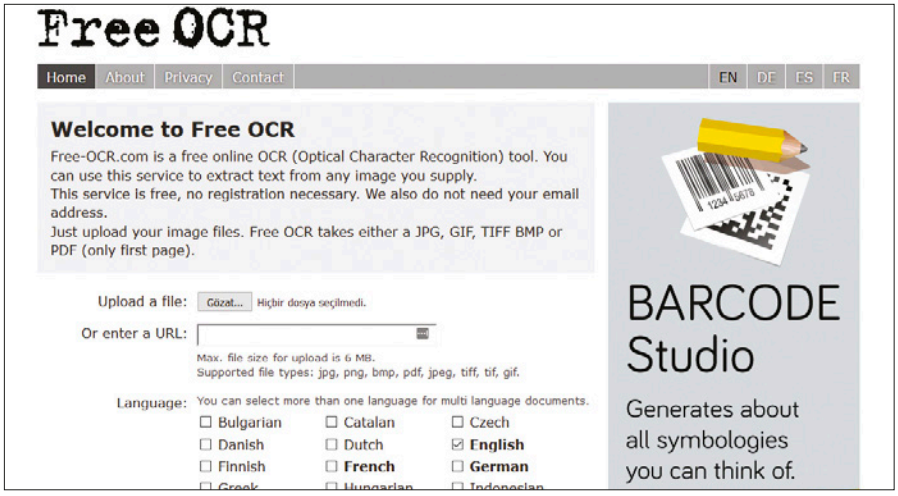

NASIL YAPILIR?

Microsoft Office Online'da belge oluşturun

1 www.office.com adresine girip "Ücretsiz çevrimiçi çalışmaya başlayın" başlığı altından kullanmak istediğiniz uygulamaya tıklayın. Word, Excel, PowerPoint ve OneNote gibi popüler Office uygulamalarının hepsi var. Ayrıca Takvim, Sway, OneDrive ve Docs.com gibi araçlara da ulaşabilirsiniz.

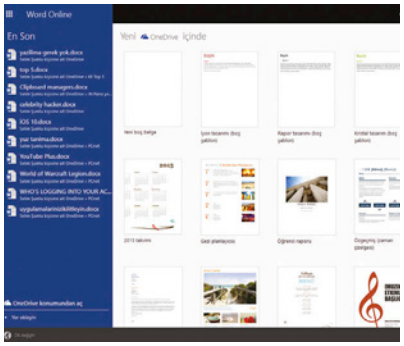

2 Microsoft hesabınızla oturum açtıktan sonra seçtiğiniz Office uygulamasında (örneğimizde Word) boş belge oluşturabilir veya şablonlardan birini seçebilirsiniz. Ayrıca OneDrive'daki mevcut belgelerinizi de açıp düzenleyebilirsiniz. Daha önce açtığınız dosyalar sol tarafta görünecek.

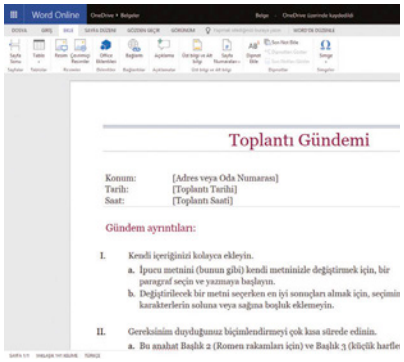

3 Uygulamanın web sürümü açılacak ve onu tıpkı masaüstü sürümü gibi kullanabileceksiniz. Şerit menüdeki sekmeler arasında gezebilir, Word'deki birçok aracı kullanabilirsiniz. İşiniz bitince belgeyi OneDrive'a kaydedebilir veya bilgisayarınıza indirebilirsiniz. Chrome'da çevrimdışı çalışmayı sağlayan bir uzantı da var.

ÜNLÜ İSİMLERİ HACK'LEYEN GUCCIFER'DAN İTİRAFLAR

Bilgisayarlara izinsiz giriş ve kimlik hırsızlığı gibi eylemlerden dolayı suçlu bulunan hacker'ın anlattıkları aslında sadece ünlü isimlerin değil, hepimizin risk altında olduğunu gösteriyor.

ABD'li hükümet yetkilileri, politikacılar ve diğer üst düzey bireylere ait yaklaşık 100 e-posta ve sosyal medya hesabını ele geçirdiğini itiraf eden Guccifer rumuzlu Romanyalı hacker Marcel Lehel Lazar'ın bu eylemi aslında bilgisayar güvenliği açısından en zayıf halkanın insanlar olduğunun en son kanıtı.

44 yaşındaki Lazar aslında teknik olarak bir hacker bile değil, o bir sosyal mühendis. Lazar, bir zamanlar kendisine dava açan bir Romanyalının ifade ettiği gibi "obsesif kompülsif bir zihne sahip", zeki ve ısrarcı bir kişi. Kendi itiraflarından onun aslında hiçbir programlama yeteneğine sahip olmadığı biliniyor. Lazar bugüne dek ne herhangi bir güvenlik açığı bulmuş ne de exploit yazmış. Başarıyla yaptığı tek şey araştırmak, gerekli bilgileri internette bulmak ve bağlantılar kurmak. Yine de Lazar, güvenlikli bir bilgisayara sızdığı ve nitelikli kimlik hırsızlığı yaptığı için suçlu bulundu.

DÜŞÜK TEKNOLOJİLİ, YÜKSEK PROFİL

ABD Adalet Bakanlığı tarafından yapılan açıklamaya göre Lazar, en iyi ihtimalle Ekim 2012'den Ocak 2014'e kadar 100 civarı Amerikalının e-postaları ve sosyal medya hesaplarına izinsiz erişim sağladığını, onların kişisel bilgilerini ve yazışmalarını elde etmeyi amaçladığını itiraf etti.

Bakanlıktan yapılan duyuruya göre Lazar'ın kurbanları arasında iki eski ABD başkanının birinci dereceden akrabaları, eski bir Kabine üyesi, ABD Genelkurmay Başkanlığı'nın eski bir üyesi ve eski bir ABD Başkanlık danışmanı da yer alıyor.

İlgili iddianamede kurbanların adları belirtilmese de Lazar'ın eski ABD Dışişleri Bakanı Colin Powell'a ait kişisel e-posta hesaplarını çalarak ele geçirdiği belgeleri, resimleri ve bilgileri yayınladığı biliniyor. Lazar'ın benzer bir eylemi gerçekleştirdiği diğer önemli kişiler arasında, aralarında 41. ABD Başkanı George H. W. Bush'un kızı ve 43. ABD Başkanı George W. Bush'un kız kardeşi Dorothy Bush'un da bulunduğu Bush ailesinin çeşitli üyeleri ve dostları da mevcut.

Lazar, 2015'te PandoDaily adlı web sitesine verdiği röportajda, Powell'ın büyükannesinin adını temel alan parolayı tahmin ederek eski Dışişleri Bakanı'nın AOL e-posta hesabına eriştiğini ifade etti. Lazar, Powell ile Corina Cretu adlı Romanyalı bir politikacı arasındaki yazışmaları bulduğunu, bunun ardından Cretu'yu da hedef aldığını söyledi.

Lazar, Cretu'nun güvenlik sorusunun (büyüdüğü sokağın adı) cevabını tahmin ederek onun Yahoo e-posta hesabını da ele geçirdi. Lazar bunun için ilk önce Cretu'nun herkese açık Facebook sayfasından gittiği ilkokulun adını buldu. Daha sonra da doğru cevabı bulana kadar Cretu'nun ilkokulunun yakınlarındaki sokak isimlerini tek tek denedi. Bu noktada elbette onun evinin yakınlarındaki bir okula gittiğini varsayıyordu ki kesinlikle haklıydı.

Bütün bu süreç, aslında zararsızmış gibi görünen bir okulun adı gibi bir bilginin suçlulara nasıl yardımcı olabileceğini, insanların internette kişisel bilgiler paylaşırken dikkatli olmaları gerektiğini göstermesi açısından son derece ilginç.

SOSYAL MÜHENDİSLİK SALDIRILARINI ÖNLEMEK

Elbette ünlüler, politikacılar ve halka mal olmuş bazı kişiler kendi kişisel yaşamlarına dair internette yer alan bütün bilgileri ortadan kaldıramıyor. Bu bilgileri onlar açığa çıkarmasa bile onların yerine muhtemelen bir başkası bunu Wikipedia'da, haber sitelerinde, dedikodu blog'larında, biyografilerde ve benzeri yerlerde yapıyor. O halde özellikle yüksek profilli politikacıların

kendilerini ve çevrimiçi hesaplarını sosyal mühendislik saldırılarından nasıl koruyabileceklerine dair eğitim almaları gerçekten iyi bir fikir olabilir. Bu tür saldırılar çok da yeni değil. Geçmişte hacker'ların sadece sosyal mühendislik teknikleri kullanarak kişisel e-posta hesaplarını ele geçirdikleri politikacılar arasında eski Alaska Valisi Sarah Palin ve CIA Müdürü John Brennan gibi isimler de yer alıyor. Benzer yöntemleri sosyal medya hesapları hack'lenen birçok Türk ünlü de var.

Bireyler, onları hedef haline getirebilecek bir şöhret seviyesine ulaşınca şöyle bir geriye dönmeli ve internetteki hesaplarını incelemeli. Bu web siteleri gerçekten çok fazla kişisel bilgiye gereksinim duyuyor mu ya da bu bilgilerden bazıları kaldırılabilir mi? Kullandığınız parolalar yeterince güçlü mü ve her hesabın parolası farklı mı? İki aşamalı kimlik doğrulamayı destekleyen sitelerde bu özelliği açtınız mı? Ne türden hesap kurtarma veya parola sıfırlama seçenekleri var? Başkalarının bilme ihtimali olan bilgilerle parolayı sıfırlamak mümkün mü? Bu hesaplar için gereken güvenlik sorularına verilen cevaplar kolayca tahmin edilebilir mi? Bu hesaplara aslında artık gerek bile var mı? Eğer gereksizlerse hesabı silme seçeneği var mı?

Bunlar nihayetinde sadece zengin ve ünlü kişilerin değil, herkesin sorması gereken oldukça önemli sorular. Birçok kişi bunlarla uğraşmanın zaman kaybı olduğunu düşünebilir ama potansiyel bir veri ihlali ve arkadaşlarınız, akrabalarınız veya eski sevgililerinizle olan özel sohbetlerinizin ele geçirilmesi gibi bir durumda bir zamanlar üşendiğinizden çok daha uzun ve zorlu bir süreçten geçeceksiniz.

ŞARTLI SALIVERİLDİ AMA...

Lazar, Romanya'da kayda değer kişilerin e-posta hesaplarını hack'lediği için

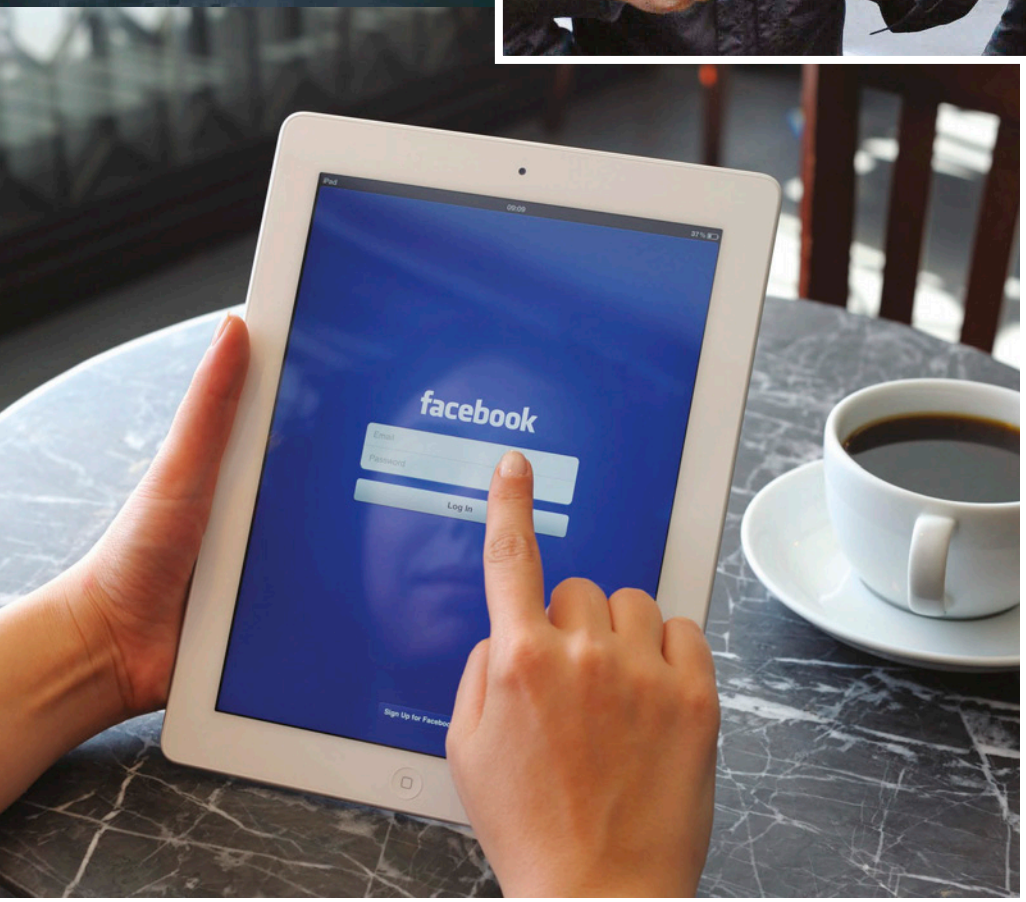

2014'te Romanya'da 7 yıllık hapis cezasına çarptırılmış ve hapse girmişti. Bu yılın başlarında ise ABD hükümeti tarafından açılan davada yargılanması için ABD'de gönderildi. Eylül ayında görülen davada Lazar, ABD'de de 52 ay hapis cezasına çarptırıldı. Romanya hükümeti, 7 yıllık cezasını Romanya'da tamamlamasının ardından yeniden ABD'de gönderilmek üzere Lazar'ı geri talep etti.

Lazar, Haziran 2014'te Romanya İstihbarat Servisi'nin eski müdürü ve halihazırda Romanya'nın ABD Büyükelçisi görevini yürüten George Maior'un kişisel e-posta hesabını hack'lediği için dört yıllık hapis cezasına çarptırılmıştı. Fakat o tarihte Lazar, Romanya'nın diğer önemli isimlerinin e-posta hesaplarını hack'lediği için 2012'de çarptırıldığı üç yıllık hapis cezasının askıya alınmasının ardından altı yıllık bir şartlı salıvermeyle denetim altında tutuluyordu. Şartlı salıverme koşullarını ihlal eden Lazar'ın daha önceki üç yıllık hapis cezası yeniden etkinleştirildi ve toplam yedi yıllık bir hapis cezasına çarptırıldı. ABD mahkemelerinin verdiği 52 aylık ceza ise bu süreye eklenecek.

E-KİTAPLAR İCAT BEKLİYOR

E-kitap satışları dünya çapında yükselme devrine geçmeden duraklama devrini işaret etmeye başladı, fakat her şey yeni başlıyor da olabilir.

Sanki dün gibiydi... Matbaalar miatlarını doldurmuş, basılı kitaplar kaderlerine razı olup giyotine giden o uzun yolu yürümeye başlamıştı. E-kitaplar piyasanın hâkimi olacaktı. Böyle olmaması için hiçbir sebep de yoktu. Sonuçta ortalama bir kitaptan daha hafif bir e-kitap okuyucuya 10 bin e-kitap sığdırılabiliyordu. Ortalama bir okuyucunun ömrü boyunca okuyacağından 9.500 kitap daha fazla kitap... Artık kitaplıklarımızı yakabilir, matbaalardan kurtulabilir ve dijital devrime yol açabilirdik. Ama öyle olmadı.

İngiltere'de yapılan bir araştırmaya göre 2015 yılında en büyük beş yayıncı baz alındığında e-kitap satışları ilk kez %2,4 oranında düşüş gösterdi. Aynı dönemde basılı kitap satışları %0,4 oranında arttı.

E-mürekkep teknolojisi kullanan ve ülkemizde resmi olarak satılmayan Amazon Kindle e-kitap okuyucular mesela İngiltere'de Waterstones gibi kitap mağazası zincirlerinde artık satılmıyor. Bazı mağazaların yöneticileri ise e-kitap pazarının doygunluğa ulaştığını düşünüyor.

Ülkemizde büyük oyunculardan Apple henüz ücretli kitap satışına başlamış değil. Ücretsiz, dünya klasiklerinden kitapların Çince dahil birkaç dilde bulunması mümkünken App Store'da bunların Türkçe versiyonları yok. Google Play'de ücretli Türkçe kitap satışı başlamış olsa da zengin bir kitaplığı olduğunu pek söyleyemeyeceğiz. Avrupa'da kitaplar arasında kullanım oranı %20'lerde, ABD'de ise %25'lerde seyreden e-kitapların Türkiye'deki pazar payı henüz ölçülemeyecek derecede küçük. Yine de ülkemiz için bir umut ışığı var. Yerli bir marka olan Calibro, birkaç yıl önce Türkiye pazarına özel tasarlanmış cihazlarla girdi ve şu anda 3 farklı cihazı satışta. Özellikle diğer modellerine göre yüksek fiyatlı olan e-kitap okuyucusu Calibro Sense ile göz dolduruyor. Calibro, babil.com sitesiyle yaptığı işbirliğiyle de bir şekilde halkımızı e-kitaplara alıştıracak gibi görünüyor. D&R ise dünyaca ünlü e-kitap üreticisi Kobo'yu birkaç ay önce Türkiye'ye getirdi. Hem mağazalarında Kobo ürünlerini satıyor ve dr.com.tr üzerinden e-kitap satışı yapıyor.

Fakat dünyanın geri kalanındaki deneyim gösteriyor ki e-kitap fenomeni yeni bir kana ihtiyaç duyuyor. Neredeyse her önemli teknoloji firmasının bir VR gözlüğü üzerinde çalıştığı günümüzde aslında e-kitaplara birçok farklı ateşleyici yeni özellik eklenebilir. Yazının geri kalanında e-kitapların gelecekte ne gibi ek özellikler kazanacağı ya da kazanmasının mümkün olduğu konusundaki dört farklı yaklaşımı inceleyeceğiz.

EDITIONS AT PLAY

E-kitaplardaki duraksamayla ilgili en olası önerme onları okurken kullandığımız teknolojilerin çok sıradan ve sıkıcı olması. E-kitapların kâğıttan

olan eşdeğerleriyle tamamen aynı şeyi sunması (belki karakter büyüklüğü değiştirme dışında) bu sıkıcılığın başlıca sebebi. Dijital yayıncı Visual Editions'tan Britt Iverson işte bunları düşünerek yola çıkmış ve e-kitapları daha eğlenceli yapmak istemiş. Google'ın yaratıcı fikirlerini barındıran Creative Labs ile işbirliği yapan Visual Editions, "Editions at Play"i ortaya çıkarmış (editionsatplay.withgoogle.com). Projenin amacı, dijital öykülerde teknolojiyi de bir yazar olarak kullanmak. Bizim favorilerimizden birisi Sam Riviera ve Joe Dunthorne'un yazdığı The Truth About Cats & Dogs. Bu öykü, birlikte kitap yazmaya çalışan iki yazarı anlatıyor. İki yazarın günlüklerine istediğiniz gibi geçiş yapabiliyor, bir ona bir diğerine bakabiliyorsunuz. Bunlara kitabın yazıldığı bölümler eşlik ediyor. Tıpkı yazarı yazıyormuş gibi ekranda kelime kelime beliren, silinen ve değiştirilen yazıları görüyorsunuz. Yani gerçek bir kitap yazma deneyimi ekranınıza taşınıyor, yazarın kendi içindeki çatışmalarına maruz kalıyorsunuz.

Püristler elbette bu satırları okur okumaz yüzlerini, böyle bir işin pek de tatsız olacağını ifade edecek şekilde buruşturmuş olmalılar. Fakat unutmayın ki aynı püristler (Bugünkülerin büyük ya da büyük büyük babaları diyelim.) kitaplardaki metafor, analoji ve teşbih gibi tekniklere de muhtemelen karşı çıkmışlardı. Bu tür yazım teknikleri o zamanlar püristler tarafından hikayelerin akışları içindeki anomaliler olarak görülüyordu. Günümüzde iki yazarın yazmaya çalıştığı bir kitabı onlar yazarken eşzamanlı olarak görmek neden yeni bir teknik sayılmasın ki?

Editions at Play'deki diğer kitaplar yukarıda anlattığımızın dışında teknikler de sunuyor. Örneğin Alan Trotter imzalı All This Rotting adlı kitapta (deneme sürümü: allthisrotting.com) narin insanların anlatıldığı bölümlerde metnin kendisi de oldukça kırılgan görünüyor. Kitapta metnin bu kısımlarını okurken kelimeler sayfadan oradan oraya başıboş bir şekilde hareket ediyor ve sayfanın kenarından beklenmedik bir şekilde düşüyor. Bu arada kitabın yazılımı metni okunamaz hale getirmeden ve anlam kaybı yaşatmadan bunları yapıyor. Her iki durumda da her sayfada karşınıza bir sürpriz çıkabiliyor ki bu sürprizler sadece anlatılan içerikle değil, görsel olarak da desteklenebiliyor. Aynı yayıncı Kürk Mantolu Madonna'yı yayınlasaydı, muhtemelen Raif Efendi, Maria Puder'in otoportresini sanat galerisinde her izlemeye gittiğinde ona bakarken daldığı hayalleri e-kitabımızın sayfalarında o tablonun canlanışı şeklinde görebilirdik. Örneğin kelimeler birden Puder'in tablosuna evrilir, önce siyah beyaz sonra renkli bir biçimde ekranımızda belirirdi. Daha sonra ise biz romanı okumaya devam ederken tablodaki o müstehzi gülümseme belki artardı.

"Geleneksel yayıncılıkta bir kitap yazarı ortadan bir iki sene kadar kaybolur ve izole bir şekilde kitabını yazar." diyor Visual Editions'ın kurucularından Anna Gerber. "Bizim kitaplarımız ise farklı çalışıyor. Yazar, kitabın erken bir döneminde programcı ve tasarımcılarımızla buluşuyor ve öykünün sürükleyiciliğini yansıtmak için neler yapılabileceğini konuşuyorlar. Sonuçta bu öyküler aslında klasik bir baskıda hiçbir zaman tam olarak ifade edilemeyecek şekilde tasarlanıyor ve bu da normal olarak öykünün yazım biçimini etkiliyor." Gerber, The Truth About Cats & Dogs ile ilgili şunu söylüyor: "Galiba bu ilk projemizin ortaya çıkış aşamasında 10 farklı sürüm hazırladık. Gerçekten sürdürülebilir değildi. Son projemiz All This Rotting'de ise sadece iki sürümle iş bitirdik. Yani aslında neyin işe yarayıp yaramadığını öğrenmiş olduk. Bir de tabi tüm yazarların böyle çalışamayacağını da gördük." diyor.

DUYUSAL KURGU

Kitaplar okurlarının gözünün içine bakar. Bir nevi, ne istiyorsanız yapmaya hazır yavru köpekler gibilerdir. Kitaptaki karakterlerin hissettiklerini sizin de hissetmenizi, onlardan nefret etmenizi ya da onları çok sevmenizi isterler. Bu duyguyu verebilmek için de ellerinden geleni artlarına koymaz ve türlü şekilde size kendilerini ifade etmek için çırpınırlar. Kalpler çarpar, gözler dolar, sesler çatallaşır ve biz okurlar, kitapta bir şeyler olmasını beklerken sayfaları ardı ardına tüketiriz. Peki gerçekten bir

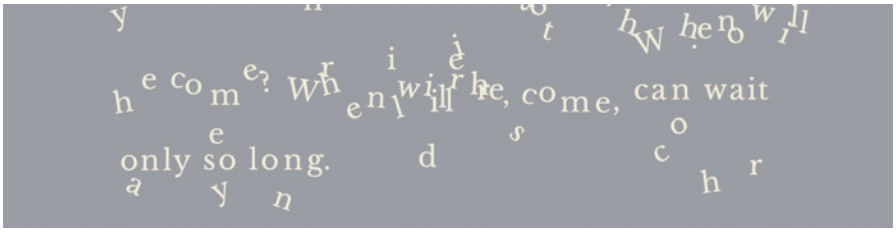

Alan Trotter'ın yazdığı All This Rotting'de kırılgan sözcükler sayfada yüzüyor, oraya buraya düşüyor.

80 Days, Jule Verne'in ünlü romanını, dallanan bir anlatım ve haritaya yayılan öykülerle yeniden canlandırıyor.

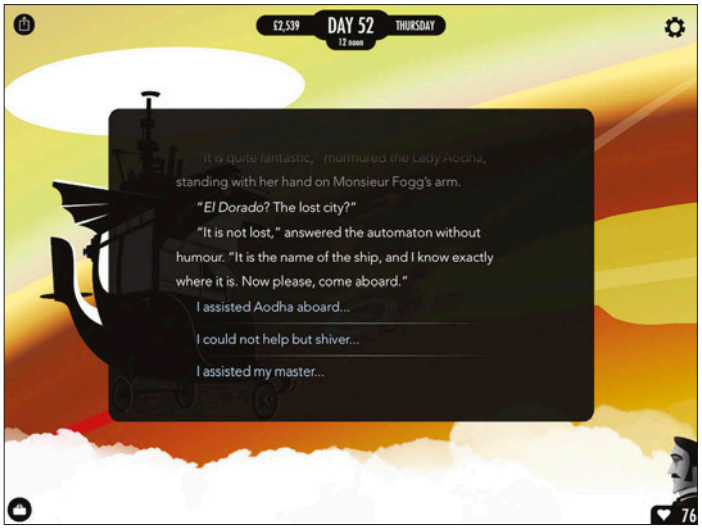

80 Days büyük beğeni topladı ve The Telegraph tarafından "2014'ün en iyi romanlarından birisi" ilan edildi.

Çevresel Edebiyat eserlerinde yeni bölümleri açmak için o bölümün geçtiği yere bizzat gitmeniz gerekiyor.

Viktorya dönemi Londra'sında canavarlarla mücadele ettiğiniz Sunless Sea, yarı roman yarı oyun.

Reif Larsen'ın yazdığı Entrances & Exits, "Google Street View ile anlatılan bir aşk hikâyesi" olarak tanımlanıyor.

kitaptaki karakterin hislerini gerçekten kaç kere yaşamışsınızdır?

"Duyusal kurgu" (sensory fiction) işte burada devreye giriyor. Üzerinde sensör ve aktüatörler bulunan bir yelek giyiyorsunuz ve tarif ile hissetme arasındaki boşluğu gidermiş oluyorsunuz. Okuduğunuz karakterin ruh halindeki bir değişiklik, giydiğiniz yelekte farklı tepkimelere yol açıyor. Heyecanlı bir şey olduğunda yeleğimiz üzerindeki hava torbalarını sıkıştırıyor, kalp atışınızı artırıyor ya da yeleğin belirli bölgelerinde ısıyı yükseltebiliyor. Evet, doğru okudunuz. Bu yelek kalbinizin daha hızlı atmasını sağlayabiliyor. Duyusal kurguyu Amerika'daki MIT (Masachusetts Teknoloji Enstitüsü) geliştiriyor.

Duyusal kurgunun geliştiricilerinden Alexis Hope, distopik romanlarda anlatılan teknolojilerden etkilendiklerini itiraf ediyor. Hope, sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik gibi teknolojilerin ilerleyişi üzerine çok kafa yorduklarını ve öykü anlatımı konusunda bunların nasıl kullanılabileceği üzerine düşündüklerini anlatıyor. Hope'a göre duyusal katmanlar eklenerek ileride öykü anlatımı zenginleştirilebilecek.

Bir de gerçekler var tabii. Duyusal kurgu yeleği 2014'ten beri prototip aşamasından çıkamadı ve sadece tek bir romanla çalışacak şekilde tasarlandı. Ayrıca Robocop'un akşamları eve geldikten sonra ayaklarını koltuğa uzatmadan önce giydiği bir yelek gibi görünmesi de diğer bir dezavantajı. Fakat böyle bir yeleğin romanlar için olmasa bile oyunlarda kullanılması oldukça mümkün. Hope, çevrimiçi medyadaki iş modellerinin çok hızlı değiştiğini ve böyle bir projenin o değişimin hızına yetişemeyeceği için öykü anlatımında duyusal kurgu yeleğinin pek gerçekçi olmayacağını söylüyor. Bizim düşüncemizse kimsenin bir kitap okurken kalbinin daha hızlı atması için dışarıdan yardım istemeyeceği yönünde ve yeleğin yaratıcıları da muhtemelen bunun farkında.

ÇEVRESEL EDEBİYAT

Birçok kişi, bir yazın ürününün iyi addedilmesi için içinizde bir şeyleri kıpırdatması gerektiğinde birleşecektir. Çevresel Edebiyat (Ambient Literature) işte bu sözün hakkını veren bir tür çünkü siz yerinizden kıpırdamadan ve kitabın bahsettiği o mekânlara gitmeden kitabın yeni bölümleri açılmıyor. Gelecekte, Paris ve Londra'da geçen "İki Şehrin Hikayesi" romanının biletlerle birlikte satılacağını düşünüyorsanız çok heveslenmeyin deriz. Çünkü şimdiden kendi janrının yaratmış bir yazın türü olan Çevresel Edebiyat'ta öyküler de gidilecek mekânlar göz önüne alınarak yazılıyor.

Kendi Çevresel Öykü'sünü yazan Prof. Kate Pullinger, bu tür öykülerin çoğunun şehir içlerinde geçtiğini ve okuyucuların bu sayede şehirlerle etkileşebildiğini söylüyor. "Ben daha farklı bir şey denedim ve akıllı telefonunuzdaki GPS ve pusula gibi sensörleri kullanarak tek bir odanın içinde etkileşim olması için çalıştım." diyor.

Aslında bu tür öykülerde olanaklar sınırsız diyebiliriz. Okumanın yatağımızda, evimizin sıcak ortamında değil de evimizden çıkarak yaptığımız bir aktivite olmasına yol açıyor bu. Yani burada keşfetme, anlatım kadar yer buluyor. Pullinger bir yazar ve okur olarak, bildiğimiz basılı romanları da sevdiğini söylüyor. Teknolojinin gelişmesinin eski tür okuma alışkanlıklarını yok etmeyeceği görüşünde ve iki yöntemin de aynı anda başarısını sürdürebileceğini düşünüyor. Fakat mobil teknolojilerin ve özellikle de akıllı telefonların çok hızlı bir şekilde gelişmesi ve hayatımıza girmesiyle okuma alışkanlıklarında da yeni deneyimlerin ortaya çıktığını ve bunlardan bazılarının tutmasını beklediğini söylüyor. Pullinger'in yazarlara tavsiyesi, yeni teknolojileri yakından takip etmeleri ve bunların kendi yazımlarına katkı yapabileceğini görmeleri.

Pek haksız sayılmaz. Harry Potter'ın yazarı J. K. Rowling, Çevresel Edebiyat'ı kullanan bir roman yazsa ve Hagrid kitabın ilk bölümünde logosu yeşil bir denizkızı olan kahve dükkânına gitse hiç de fena bir gelir kapısı olmaz hani. Harry Potter ve Kahveci Çocuk mesela?

ZOMBİLER, KAÇIN!

Sporla oyunu birleştiren "Zombies, Run!" adlı mobil uygulamayı geliştiren Six to Start'ın CEO'su Adrian Hon, yayıncılık piyasasından çok şikayetçi. Ona göre e-kitapların yüksek teknoloji kullanmamasının sebebi ileri görüşlü olmayan yayıncılar. Hon, mevcut örneklerin iyi örnekler olduğunu ama yayıncıların onları kavrayamadığını ve iş planına

dönüştüremediğini düşünüyor. "Eğer zaten kitapları en sade formatlarda satabiliyorlarsa 'Neden uğraşalım ki?' diye düşünüyorlar." diyor.

Hon bu alanda bir uzman. 2008 yılında Six to Start, ünlü yayınevi Penguin ile anlaşmış ve web'de ücretsiz olarak 6 deneyimsel öykü yayımlamıştı (wetellstories.co.uk). Belki öyküleriyle değil ama öyküleri anlattıkları mecralarla dikkat çeken bu deneyimden en ilgi çekici olanı Toby Litt'in yazdığı "Slice" idi. Kahramanımız, öyküsünü Twitter ve blog'u üzerinden yazıyordu. Proje esnasında okurlar sanal kahramanımıza tweet atabiliyor ve blog'una yorum bırakabiliyordu. Okurlara gelen cevaplar ise öyküyü gidişatını açığa çıkaran öğeler içeriyordu ve öyküyü ileriye taşıyordu. Microsoft'un geçtiğimiz aylarda çıkardığı yapay zekâlı Twitter kullanıcısı Tay'in bir sosyopat değil de bir öykü anlatıcısı olduğunu düşünün. Bunun gibi bir şey. Aynı projede yer alan 21 Steps ise sadece Google Maps üzerinden kahramanın bulunduğu yerleri takip ederek yaşanabilen bir öyküydü.

"Penguin aslında bu girişimi bir çeşit pazarlama stratejisi olarak uyguladı ve bu yolla gerçek iş olarak gördüğü klasik kitaplarına ilgiyi yöneltmek istedi. Bu projedeki hiçbir yeni fikir üzerinden bir iş modeli çıkarmak gibi bir niyetleri olmadı." diyor Hon.

Six to Start'ın We Tell Stories'de gösterdiği tekniklerin birçoğu yeni bir tür öykü anlatımının taşlarını döşedi. Uygulama geliştiricileri bu yöntemleri kullanmaktan çekinmedi. Örneğin Inkle'ın 80 Days adlı uygulamasında, öyküdeki seçimlerinize göre farklılaşan bir öykü akışı tekniği kullanıldı. Ayrıca öykü, Jules Verne'in 80 Günde Devri Alem romanındaki yerleri harita üzerinde göstererek yeniden hayata döndürdü. 2014'te İngiliz Telegraph gazetesi 80 Days'i o yılın en iyi romanlarından biri olarak övdü. Hâlbuki 80 Days aslında interaktif olması göz önüne alındığında bir oyundu bile denilebilir. Bir dizi bağımsız stüdyo, sosyal medyayı öykü dizileri yayımlamak üzere şu anda bile kullanıyor ve kitaplar yerine akıllı telefonlarında vakit geçirmeyi tercih eden gençlerin aslında yeni bir okuma tarzını kullanmasını sağlıyor.

Tüm girişimlerin en tepesinde ise Six to Start'ın Zombies, Run! adlı fitness uygulaması var.

STRATA'daki her öykü, kitabın dünyasıyla ilgili daha fazla bilgiyi açığa çıkaran birer portal.

Zombies, Run! belirli görevleri gerçekleştirdikçe akıllı telefonunuzda bir zombi öyküsünü parça parça açıyor. Naomi Alderman önderliğindeki bir grup yazar tarafından yazılan öyküde Çevresel Edebiyat'tan ve duyusal kurgudan öğeler görmek mümkün. Oyun sadece yazarların belirlediği bölgelerde değil, tüm dünyada oynanabiliyor. Uygulamanın başarısı göz önüne alındığında taklit edilmesinin de kaçınılmaz olduğunu söyleyebiliriz.

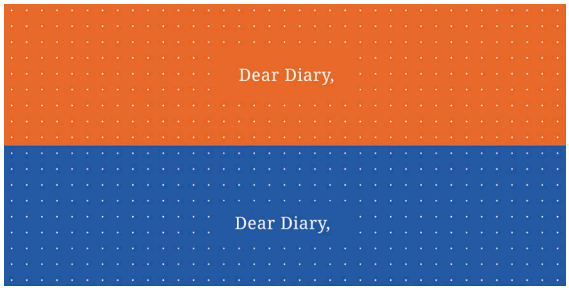

The Truth About Cats & Dogs'da okuyucu, iki ana karakterin günlükleri arasında geçiş yapabiliyor

Duyusal kurgunun ileri teknolojili yeleği, ısı uygulayabiliyor, göğsünüzü sıkıştırabiliyor, hatta kalp çarpıntısı yaratabiliyor.

Hangi biçimde karşımıza çıkarsa çıksın, e-kitapların önünde gelişim için çok büyük bir potansiyel olduğu kesin. Fakat e-kitapları savunanların o ilk heyecanla matbaaları işlevsiz, kâğıttan kitapları antika ilan etmelerini bir daha kolay kolay tanık olmayacağız. Kral hâlâ tahtında fakat kimse yeni bir kralın eski kralı tahtından etmeden kendine yeni ve farklı bir kulvar açabileceği gerçeğini göz ardı etmemeli.

Diğer denemeler

E-kitaplar roman janrına hareket getirmek için çabalayan tek format değil. Basılı yayınlar ve video oyunları da bu konuda bazı denemelerde bulundu. Kimi başarılı oldu da.

THE UNFORTUNATES
1969'da B. S. Johnson, The Unfortunates adlı bir kitap yayımladı. Kitapla ilgili enteresan olan şey, 27 farklı bölümü istediğiniz sırada okuyabilmenizdi. Bir spor muhabirinin Nottingham sokaklarında dolaşırken artık ölmüş olan arkadaşı Johnson'ı hatırladığı hikâyede düşünce ve duygunun rastgeleliği sıralı bir anlatıma bağlı kalınmadan ifade edilmeye çalışılmış. Aynı hikâye 1999'da tekrar yayımlanmıştı.

MACERANI KENDİN SEÇ
90'ların çocuklarını birer senaryo yazarına çeviren Maceranı Kendin Seç kitaplarında her birkaç sayfada bir seçimler yaparak hikâyenin gideceği yeri belirleyebiliyordunuz. Çoğunda da sonuçta ölüyordunuz. O yıllarda çocuksanız benzer kitapların ülkemizde de yayınlandığını hatırlayacaksınızdır.

ALAN WAKE
Alan Wake Xbox'taki ilk ve son hikâye anlatımlı oyun oldu. Oyunun içerisine dağıtılmış romanın sayfalarının gerçeğe dönüşmesiyle ilerleyen oyunda bu sayfalarının yazarı Wake'in hiçbir yazdığını hatırlayamaması da işin tuzu biberi oluyordu. Sayfaları rastgele bir şekilde keşfettiği ve bu keşfedilenler yeni ipuçları verdiği için oyunda fazladan bir gerilim hissediyordunuz. Tabi gerilimin bir kısmı da ara ara birilerini vurmayı da içeriyor, o yüzden sayfaları okuyup okumamanız son tahlilde pek de fark yaratmıyor.

BLACK CROWN
Random House Stüdyoları, 2013'te çıkan oyunu Black Crown ile gözleri kendine çevirmişti. Lineer olmayan bir senaryo ve gerçekdışı bir anlatımla süslenen bu ücretsiz oyunda ancak gerçek para ödeyen oyuncular hikâyeyle ilgili daha fazla şey öğrenebiliyordu. Her hafta güncellenen oyun oynayanların ancak %5'inin ödeme yaptığı ortaya çıkınca Ekim 2014'e kepenk indirdi.

FACEBOOK'UN BEĞENİ AVCILARI

Binlerce beğeni toplayan, görünürde zararsız gönderilerin altında yatanlara bakıyoruz.

Hadi, arkadaş listenizden birilerinin bugün kandığı bir Facebook düzenbazlığı söyleyin. Var mı? Artık insanlar hesaplarındaki milyonlarca doları transfer etmek için sizden hesap numarası isteyen yabancı prenslerin mesajlarına karşı uyandı. "Facebook'ta profilinize kim bakmış?" uygulamalarının kötü amaçlı olduğunu da artık hepimiz biliyoruz.

Fakat Facebook haber akışımızı istila eden ve daha çok da Facebook'un deneyimsiz kullanıcılarının neden olduğu bir başka tuhaf fenomen var. Kolay soruları yanıtlamanızı gerektiren (ama çoğu insanın o soruya doğru yanıt veremediğini de söyleyen) tuhaf oyunlardan ve bilmecelerden söz ediyoruz. Bunlar "İsminde T harfi geçmeyen müzik gruplarını yazın." ya da basit matematik problemleri şeklinde olabiliyor. Adını sanını duymadığınız birileri tarafından gönderilen bu grafikleri ya da gönderileri kendi duvarınızda görüyorsunuz. Bir dostunuz da sözde hiç kimsenin yapamadığı bu hesabı yapmış olarak zekâsıyla övünüyor.

Buna benzeyen ama tamamen aynı olmayan bir başka gönderideyse telefonunuzda belli bir tuşa basmanız ya da bir sözcüğü yorum olarak bırakmanız isteniyor. Ardından bir şey olacağı söyleniyor ama bunun ne olacağı belirtilmiyor. Merakınıza yenik düşüp denilenleri yaparsanız hiçbir şey olmadığını ama soruya sizinki gibi yüzlerce yorum bırakıldığını görüyorsunuz.

Kimi zaman gönderi bunlardan bile basit olabiliyor. Karşınıza soru ya da talimatlar çıkmıyor, sadece çok bariz şeyleri beğenmeniz talep ediliyor. Hiç "Kedi sevenler beğensin" yazılı kedi resimleri görmediniz mi? "Irkçı değilseniz beğenin" ya da "Kanserle savaşa destek olmak bu mesajı beğenin" tarzı mesajlardan söz ediyoruz.

İyi ama bunlar ne işe yarıyor? Bazen eğlenceli olabiliyorlar. Bazen de insanların ne kadar saf olduğunu ve mesajın ne kadar yayılacağını görmek isteyenler böyle oyunlara başvurabiliyor. Ama çoğu zaman işin içinde daha sinsi, daha içten pazarlıklı bir şeyler oluyor.

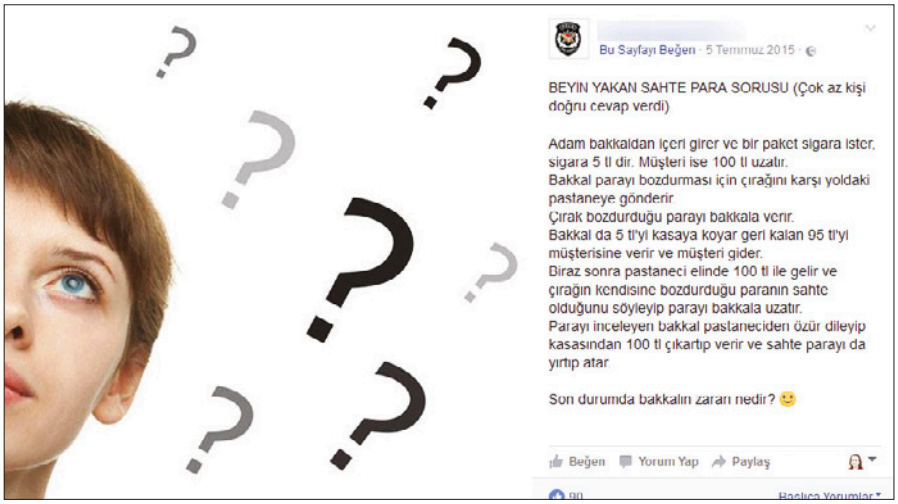

Sizi cezbeden bu basit bilmeceler yorum bırakmanızı istiyor. Yemi yutmayın!

BEĞENİLERİNİZİ İSTİYORLAR

Her şey, beğeni toplayarak Facebook'un algoritmalarını aldatmaya dayanıyor. Bunun nedenini anlamak için Facebook'un sayfalara nasıl yaklaştığını bilmeniz gerekiyor. Sosyal ağ son yıllarda içerik görüntüleme yöntemini tepeden tırnağa yeniledi. Artık siz de farkındasınızdır ki haber akışınızda arkadaşlarınızın paylaşımları ve beğenileri kronolojik sırayla dizilmiyor. Onun yerine, Facebook sizin etkileşim kurmanızın muhtemel olduğu konuları "Başlıca Haberler" adıyla seçiyor. Hatta bazen daha önce beğenmediğiniz sayfalardan ilginizi çekebilecek içerikleri bile ekrana getiriyor.

> "Sayfa satmak Facebook kurallarına tümüyle aykırı. Bu işin kokusunu alınırsa sayfa hemen kaldırılıyor."

Bu bazen sinir bozucu olabilir ama şirketler için çok ciddi sorun demek. Facebook, şirketlerin hedef kitlelerine ulaşmak için kullandıkları başlıca yöntemlerden biri olup çıktı ve bir markanın Facebook sayfası olmamasına şüpheyle bakılıyor. Fakat sayfanızın binlerce, hatta milyonlarca kişi tarafından beğenilmesi, Facebook o sayfada paylaştığınız gönderileri insanların Başlıca Haberler sayfasında görüntülemezse hiçbir şey ifade etmiyor. Örneğin bizim yönettiğim bir sayfa 800.000'den fazla insan tarafından beğenilmiş ama gönderileri ortalama 10.000 kişi görüyor. Bazı gönderilerse 200.000 kişiye ulaşıyor. Bu durum kısmen içeriğin daha çok kişi tarafından paylaşılmasıyla ilgili ama kimin neyi göreceğine karar veren o sinir bozucu algoritmaların da payı var.

Nasıl ki Google'ın arama sonuçlarının neye göre sıralandığını tam olarak sadece Google biliyorsa, Facebook gönderilerini kimin göreceğinin nasıl belirlendiğini de sadece Facebook biliyor. Fakat şunu biliyoruz ki Facebook makine öğrenimi yöntemiyle sıralamalarını sürekli iyileştiriyor ve geliştiriyor. Bu da bir gönderiyi kaç kişinin beğendiği, kaç kişinin gizlediği, kaç kişinin yorum yaptığı, o kişinin sizinle geçmişte bir sayfa ya da içerik aracılığıyla kaç defa etkileşime girdiği gibi birçok ince hesabı dikkate alıyor.

Farklı faktörlerin farklı ağırlıkları var ama belirgin bir faktör var: Facebook'ta bir kişiyle veya sayfayla ne kadar çok etkileşimde bulunursanız gelecekte o kişiden/sayfadan o kadar çok şey görüyorsunuz. Bu da sistemin kötüye kullanılmaya açık olduğu anlamına geliyor.

"Farkındalık yaratmak" niye işe yaramıyor?

Arkadaş listenizdeki kadınların tümden çıldırdığı, hepsinin "siyah" ya da "mutfak tezgâhının üstünde" gibi acayip durum güncellemeleri yaptığı oluyor mu? Ya da herkes arkasına bir rakam eklenmiş saçma sapan şeyler paylaşıyor mu?
Bunların hepsi de Facebook zincir gönderilerinde tuhaf bir trendin belirtisi. Genellikle bunlar yardım amaçlıymış gibi görünüyor. Örneğin renklerle ilgili olan "görev", sutyeninizin askısının rengini yazmanızı gerektiriyor ve gönderiyi beğenen herkes kendininkini yazıp ileterek sözde meme kanserine karşı farkındalık yaratıyor. Buna benzer karmaşık kuralları ve yardım kampanyalarıyla ilgisi olan başka oyunlar da var.
Tabii ki belki sizin de fark ettiğiniz gibi bunlar hiçbir işe yaramıyor. Farkındalık uyandırma ya da yardım gibi bir amaçları olmadığı gibi, hiç kimseyi gerçekten bağış yapmaya da teşvik etmiyorlar. Tuhaf mesajlar göndermenin veya Bbeğen düğmesine tıklamanın gerçekte yardıma ihtiyacı olanlara hiç faydası yok. Desteğinizi bir şekilde ifade etmenin kötü bir yanı yok ama bir davayı gerçekten desteklemek istiyorsanız kesenin ağzını açmak gerekiyor.

FACEBOOK'TA BEĞENİ HASADI

Tüm firmalar bunu bir yere kadar kendi avantajına kullanmaya çalışıyor. O yüzden de sayfalarında yarışma düzenleyip katılmak için yorum yapmanızı istiyorlar, gelişigüzel sorular soruyorlar, beğenebileceğiniz eğlenceli içerikler paylaşıyorlar. Bu tür bir etkileşime girmeniz, ileride yapacakları satışlarla ya da yeni ürünlerle ilgili gönderileri de göreceğiniz anlamına geliyor.

Fakat beğeni avcıları sayfalarını oldukları haliyle tanıtmanın peşinde değil. Kedi yavrularını sevip sevmemenizi de umursamıyorlar. Sadece sayfaların popülerliğini artırmaya, böylece sayfanın değerini artırıp onu başkasına satmaya hazırlanıyorlar. Sayfayı alan da sayfa adını değiştirip satmak istediği şeylerin reklamını yapmaya başlıyor. Bir gönderiyi ya da gönderinin geldiği sayfayı beğenmekle, o sayfayı gelecekte satın alan kişilerin ürün reklamlarını da kabul etmiş oluyorsunuz.

İşin kötüsü, bu şekilde karaborsada satılan sayfaları genellikle yasal şirketler satın almıyor. Facebook kurallarına göre sayfa satışı kesinlikle yasak ve bunun kokusunu alırlarsa sayfayı hemen kapatıyorlar. O yüzden, beğeni toplama yoluyla popülerleşen sayfaları size kaçak ilaç, ucuz altın, sahte markalı kıyafet satanlar alıyor. Ya da bazıları doğrudan paranızı alıyor ve karşılığında hiçbir şey göndermiyor. Yani, haber akışınızı kirletmesini isteyeceğiniz türden şeyler değil.

Geçtiğimiz aylarda Türkiye'deki bir ulusal gazete, iddialara göre bu şekilde popüler sayfaları satın alıp kendi sayfasıyla birleştirerek 10 milyon beğeniye ulaşmış, Facebook bunu fark edince önce sayfayı kapatmış, sonra da milyonlarca takipçiyi silerek sayfayı yeniden açmıştı. (İddialar Facebook tarafından doğrulanmadığı için gazetenin adını vermiyoruz.)

Bu şekilde popüler hale bazı sayfalarsa kendilerini satmak yerine reklam amaçlı gönderi satmayı tercih ediyor. Yani "Komik Videolar" sayfasında bir gün ayakkabı reklamı, ertesi gün hosting firması reklamı görebiliyorsunuz.

> "Sabah kahvenizi yudumlarken Facebook'ta geziyorsanız ölü hayvan fotoğrafı görmeyi istemezsiniz."

DAHA DA BETERİ VAR

Beğeni avcılarında gördüğünüz gönderilerin büyük çoğunluğu kendi başına gayet zararsız. Mesela hiç kimse kedi yavrusu resmi görmekten rahatsız olmuyor. Komik derecede basit sorularsa can sıkıcı olabilir ama görmezden gelip geçebiliyorsunuz. Ne var ki daha fazla etkileşim sağlama çabasıyla bazen beğeni avcıları işi bir adım ileriye götürüyor, stratejilerinin parçası olarak hasta ya da ölen hayvanları ya da çocukları kullanıyor.

Elbette bu hoş değil çünkü sabah kahvenizi yudumlayıp Facebook'a bakarken faniliğinizin hatırlatılmasını ya da ölü hayvanlar görmeyi beklemezsiniz. Daha da beteri, bu fotoğrafların genelde çalıntı çıkması. Yani, gönderi sizden sempati göstermenizi, Facebook kullanıcılarının "Beğen"e basmasını ya da acı çeken kişiye/hayvana bir yorum bırakarak iyi niyet göstermesini

Bu türden içerikleri beğenmenin ne faydası var? Beğenilerinizi gerçekten beğendiğiniz şeylere saklayın.

Birçok sayfa, etkileşimi artırmak için bu tarz aptalca içerikler kullanıyor ama söylediklerini yapmanızın hiçbir anlamı yok.

beklerken aslında tam tersini yapıyor, gerçek acının simsarlığına soyunurken insanların empatisine güveniyor.

Bir de dolandırıcılara çıkar sağlamak amacıyla kendi çocuklarının fotoğrafı kullanılan aileleri düşünün. Gazeteci Courtney Westlake, kızının fotoğrafı böyle bir beğeni avcısı tarafından çalınıp da Facebook'ta 23.000 defadan fazla paylaşılınca bu durumu yaşadı. Courtney'in kızı Brenna'da az rastlanır bir cilt rahatsızlığı vardı. Söz konusu gönderide, insanların kızın iyileşmesi için duaya "amin" demeleri isteniyordu. Üstelik ebeveynlerinin rızası, isteği olmadan... Beğenenlerin çoğu iyi niyetliydi ama sonuçta yaptıkları şey bir siber suçlunun ekmeğine yağ sürmekti.

TIKLAMAYIN, GEÇİN

Durum çok üzücü ama insan bu tuzağa kolayca düşebilir. Böylesi bir gönderinin gerçek olup olmadığını saptamak çok zor çünkü beğeni toplayıcılar da normal şirketlerle aynı teknikleri kullanıyor. Bazı -bizce amatör- SEO blog'ları dolandırıcılarla aynı içeriği ("İçinde A harfi geçmeyen bir balık adı söyleyin!" vb.) sıkça paylaşmayı öneriyor. O yüzden gerçekten kötü niyetli olanlarla sadece kötü sosyal medya tavsiyesi alanları ayırt etmek zorlaşıyor.

Böyle aptalca içerikleri ünlü bir firma paylaşıyorsa bile onlara tıklayıp teşvik etmenin hiç anlamı yok. İşini bilmeyen sosyal medya "uzmanlarını" veya dolandırıcıları yüreklendirmemek için yapılacak en kolay şey, sadece takdire değer içerik barındıran Facebook gönderileriyle etkileşim kurmak. A harfi içermeyen balık adı bildiğinizi ya da kanseri sevmediğinizi kimseye kanıtlamanız gerekmiyor. O yüzden böyle bir gönderi görürseniz geçin gitsin.

Gönderinin aptalca ya da hileli olduğunu söyleyen yorumlar bile etkileşim sayıldığından dolandırıcıların işine geliyor. O yüzden görmezden gelmek en iyisi. Daha da iyis, Facebook'un algoritmasının bu tür gönderileri ayıklamasını istiyorsanız "gönderiyi gizle" seçeneğini kullanabilirsiniz.

Facebook'un gizli algoritmaları insanı sinir edebilir çünkü her zaman gerçekten sevdiğiniz kişi ya da markaların gönderilerini göremiyorsunuz ve kendi içeriğinizi duyurmak güç oluyor. Ancak bir de avantajı var: Bu algoritmalar aynı zamanda bu türden içerikleri filtrelemeye çalışıyor ve algoritmalar geliştikçe bu tür aldatmacalar tümüyle ortadan kalkacak.

Elbette dolandırıcılar o zaman da insanların parasını almanın başka yollarını denemeye başlayacaklar ama bir gün ona da kanmayacak kadar akıllanacağız.

Beğeni toplamak için yürek burkan fotoğraflar kullanmak çok yaygınlaştı. Oysa ihtiyaç sahipleri o beğenileri görmüyor bile.

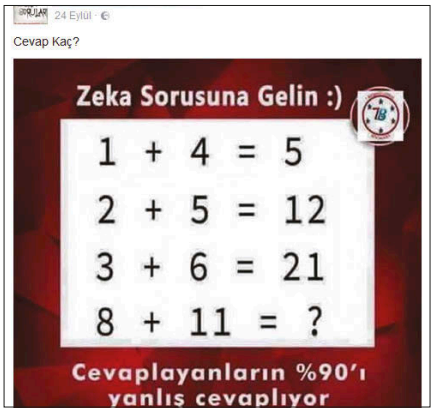

Sakınmanız gereken diğer Facebook dolandırıcılıkları

Belki son yıllarda e-posta adresinize ulaşan dolandırıcılık mesajları azalmıştır ama hâlâ ara sıra bir şeyler görüyorsunuzdur. Gmail ve Outlook.com gibi servisler başta olmak üzere çoğu e-posta servisi ve programı bunları filtreleyip doğrudan spam kutusuna atacak kadar akıllandı. Ancak dolandırıcılar da sizi paranızdan ayırmak için başka platformlara taşındı. İşte Facebook'ta dolaştığı bilinen bazı tuzaklar:

TIKLAMA AVCISI BAŞLIKLAR

"Bu haberde neler olduğuna inanamayacaksınız!" Belki de inanacaksınız. Tıklamanız için birer yem görevi gören bu başlıkların bazıları gerçekten de sitesini ziyaret etmenizi isteyen yasal şirketlere (örn. vasat haber sitelerine) ait. Bazılarıysa daha sinsi ve sizi zararlı kodlar içeren sayfalara yönlendiriyor. Bazen içeriği görmek için Facebook kullanıcı adınızı ve parolanızı tekrar girmeniz isteniyor, bazen de videoyu izlemek için bir yazılım indirmeniz. Bunları yaparsanız hesabınızı hack'lenmiş, bilgisayarınıza berbat bir virüs bulaşmış bilin.

MİNİ TESTLER

"Hangi hayvansınız?" Eğer Facebook'ta kol gezen test uygulamalarına inandıysanız pek akıllı bir hayvan olmadığınız garanti. Bunlar zararsız görünse de kişilik testlerini yapmak için ya uygulamaya Facebook hesabınıza erişme izni vereceksiniz kişisel bilgilerinizi elle yazacaksınız. Bunlar daha sonra size spam veya dolandırıcılık girişimleri olarak geri dönecek.

EKSTRA ÖZELLİKLER

Facebook sayfanızın rengini değiştirmek ya da "Beğenmedim" düğmesi eklemek istemez misiniz? Elbette bunlar eklenmiyor ama dolandırıcılar size gönderdikleri kodu bilgisayarınıza kurup çalıştırınca bunların olacağını vadediyor. Sakın kanmayın, virüs var.

BEDAVA HEDİYELER

Sırf bir sayfaya tıkladınız diye bedava iPad, tatil ya da konser bileti kazanacağınıza inandınız mı? Kazanamayacağınız garanti. Bu da Facebook kullanıcılarının arzularına oynayan, onlara ilkin basit bir şey yapmaları şartıyla harika bir şey vadeden bir dolandırıcılık şekli. Sizden istenen şey anket doldurmak (ve kişisel bilgilerinizi paylaşmak), yazılım kurmak (zararlı kod) ve hatta daha büyük bir hediyeyi alabilmek için dolandırıcıya ufak miktarda para göndermek olabilir. Yaratıcı bir dolandırıcı, bir süre önce Wipeout yarışmasına Facebook'tan katılmak isteyenler bir kampanya düzenledi ama aslında böyle bir şey yoktu, hepsi bir veri madenciliği egzersiziydi. Dolandırıcıların güveninizi kötüye kullanmak için deneyecekleri daha nice yöntem var. Bunlara kendi karanlık mesajlarını yollamak için arkadaşlarınızın profillerini hack'lemek dahil. Söz konusu Facebook olduğu için bu hileye kolayca alet olanlar var. E-posta ya da telefonla yapılanlara karşı nasıl davranıyorsanız bunlara da öyle davranın. Facebook'ta bir arkadaşınız sizden borç para istiyorsa onu telefonla arayarak teyit edin. Facebook'taki bir şey inanılmayacak gibi geliyorsa muhtemelen sahtedir. Herhangi bir uygulama Facebook hesabınıza erişim izni istiyorsa muhtemelen hayırlı bir sebep için değildir.

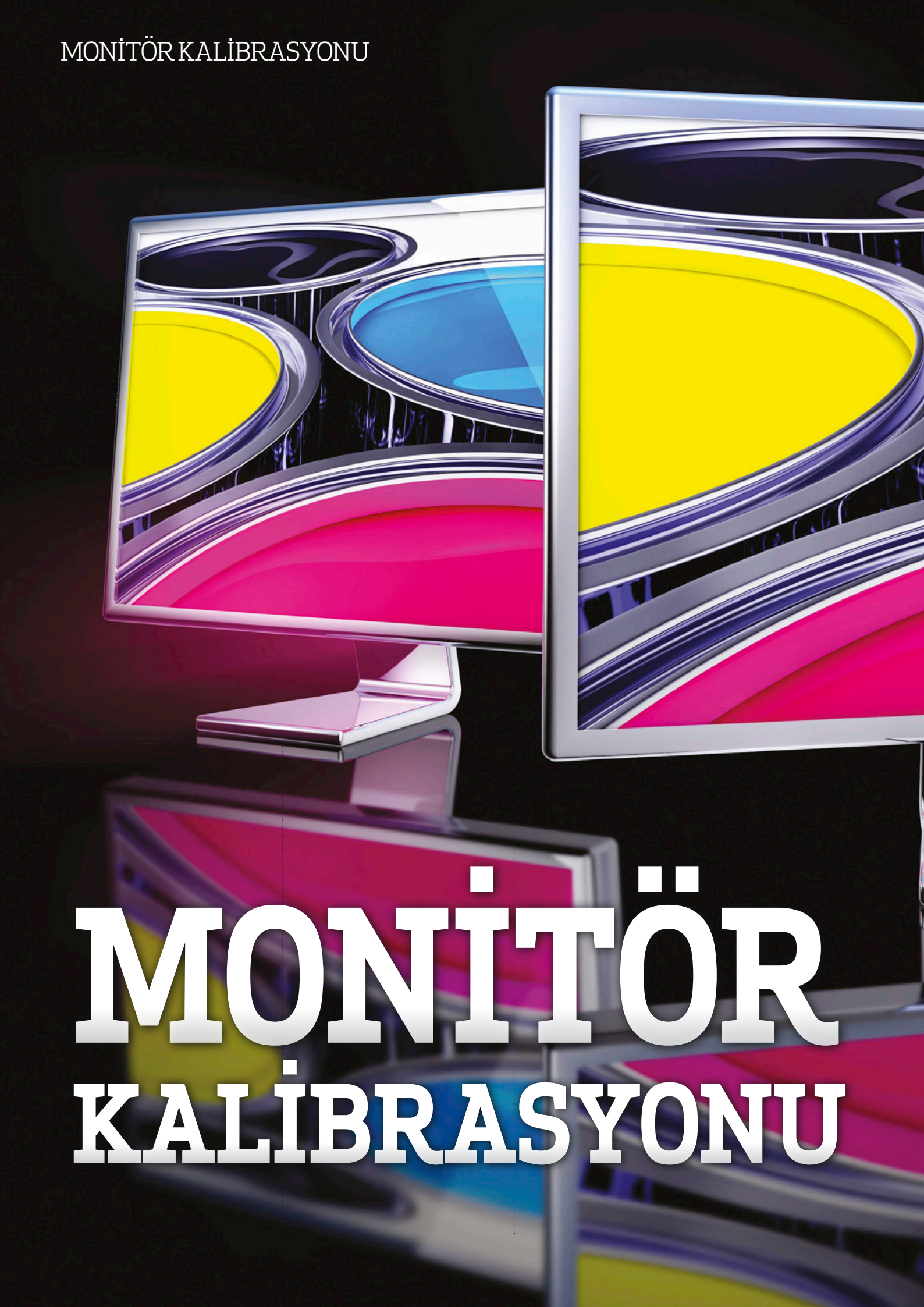

MONİTÖR KALİBRASYONU

BASİT ADIMLARI TAKİP EDEREK MONİTÖRÜNÜZDEN EN YÜKSEK VERİMİ ELDE EDİN.

Şu ana kadar monitörünüzün ayarlarıyla ilgili derin bir araştırmaya girmemiş olma ihtimaliniz yüksek. Merak etmeyin, yalnız değilsiniz. Çoğu PC kullanıcısı monitörlerini ilk aldıkları zaman karşılarına çıkan ayarlara el sürmeden onları senelerce kullanmaya devam ediyor. Varsayılan ayarları kabul etmek kolay ve sadece görüntü kalitesine detaylıca odaklanan kullanıcılar ufak değişikliklerin getireceği farkı hissedebilir. Kutusundan yeni çıkarılan bir monitörle gelen varsayılan ayarlar çoğu kullanıcı için uygundur. Bununla birlikte, biraz çaba sarf ederek monitörünüzün daha iyi görüntüler sunmasını sağlayabilirsiniz.

Monitörünüzün renk, karşıtlık ve gama ayarlarını düzenleyerek en geniş renk yelpazesini, en iyi siyah ve beyazları görüntülemeyi amaçlayan bu işleme "kalibrasyon" deniyor. Kalibrasyon basit bir işlem olsa da sadece ayarları değiştirip hangisinin daha iyi görüntü verdiğine göz atmaktan ibaret değil. Her değişimin başlı başına monitördeki görüntüyü nasıl değiştirdiğini görme imkânı veriyor ve aynı zamanda bir önceki görüntüyle kıyaslama şansı verip en iyisini seçmenize olanak tanıyor.

BUNA DEĞER Mİ?

Monitör kalibrasyonuna ve ilgili araçlara bakmadan önce kalibrasyon yapmanın getirilerine değinmeli ve neden yapmanız gerektiğini açıklamalıyız.

Monitörünüzü kalibre etmenizin ana nedeni, görüntüleri olması gerektiği biçimde görmenizi sağlamak. En iyi renk, karşıtlık ve parlaklık değerleri buna imkân verebilir. Bu sayede filmler, oyunlar ve günlük içerikler olabilecek en iyi biçimde görüntülenebilir.

Elbette herkes görüntü kalitesine önem verir ama grafik tasarımcılar, video işleyenler gibi en iyi görüntüyü arayan kullanıcılar için kalibrasyon vazgeçilmez bir şey. Sitelerinin farklı monitörler ve tarayıcılarda en iyi biçimde görüntülenmesini isteyen web tasarımcıları da buna önem vermekte. Kalibrasyon aynı zamanda yeni bir monitör aldığınızda ve görüntülerin alıştığınızdan çok farklı ekrana geldiğini hissettiğinizde akla gelen bir uygulama. Kalibrasyon yaparak monitördeki görüntüyü alıştığınız ve beğendiğiniz şekle getirebilirsiniz.

Oyuncular da kalibrasyonla önemli farklar elde edebilir çünkü korku oyunları gibi karanlık sahneler ve gölgeler içeren ortamlar başta gelmek üzere çoğu oyunda doğru atmosferi elde edebilmek için doğru renk seviyeleri şart. Bazı oyunlar, en başta doğru sonuçları elde edebilmeniz için parlaklık seviyesini düzenleyici sihirbazlar gösteriyor ve monitör ayarının ne derece önemli olduğunu bir kez daha gözler önüne seriyor. Genel anlamda en iyi deneyim için kalibrasyonu ihmal etmemelisiniz.

Bir monitörü kalibre etmeyi gerektiren diğer sebepler arasında baskı sonucuyla renk eşleştirme, geniş renk aralıklı monitörlerde aşırı doygunluğu düzeltme, birden fazla değişimden sonra gerçekçi renklere geri dönüş geliyor.

Elbette, monitörünüzü kalibre etmenizi gerektirecek en önemli neden sağlığınız çünkü gözlerinizin sağlığı üzerinde reddedilemez bir etkisi var. Bir monitörü çok parlak, karanlık ya da optimize edilmemiş biçimde kullanmak sonucunda gözleriniz yaşarabilir ya da kuruyabilir, görme zorlukları baş gösterebilir. Doğru ayarlara dikkat ederek gözlerinizin sağlığını koruyabilirsiniz.

Basit bir ifadeyle, hangi amaçla kullanıyorsanız kullanın, monitörünüzün en iyi görüntüyü sunmasını istiyorsanız kalibrasyon yapmanızı öneriyoruz.

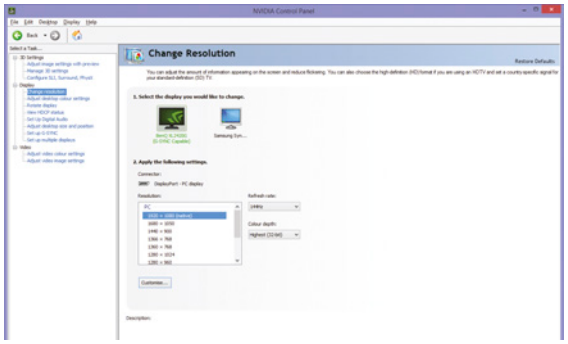

NVIDIA'nın ayar paneli, doğru çözünürlüğü seçmeniz için tavsiyede bulunuyor.

BASİT KALİBRASYON

Basit ipuçları, dahili Windows araçları ve özelleştirilmiş çözümler gibi birçok yöntemle monitör kalibrasyonu yapılabilir. Her tür kalibrasyon sırasında yardımcı olacak basit ipuçlarıyla başlayarak tüm bunlara değineceğiz.

İlk olarak en temel ipucu olan monitörünüzü temiz tutmaktan başlayacağız. Bariz bir gerçek ama toz, kahve izi, meyve suyu damlaları, parmak izi gibi izlerle dolu olan monitörünü düzenli olarak temizleyen kullanıcıların ne kadar az olduğunu bilmek şaşırtıcı. Monitör ekranı genelde parlak olduğu için monitör çalışırken bu lekeleri kolayca fark edemiyoruz. Zaten bu yüzden çoğu kullanıcı monitörlerini hiç temizlemiyor çünkü zaten temiz olduğunu düşünüyor.

Bununla birlikte, ekranınızı temizledikten sonra arka kısımdaki net görüntüleri fark ederek şaşırabilir ve temiz bir monitörün ne büyük bir fark getireceğini şaşkınlıkla izleyebilirsiniz. Bazı durumlarda kalibrasyona gerek bile kalmayabilir.

Çoğu kullanıcı, LCD, plazma, LED monitörler gibi seçeneklerin artmasından sonra ekranı temizlemez hale geldiler çünkü bu tür panelleri doğru biçimde nasıl temizlemeleri gerektiğinden emin değiller. Ekrana zarar vermek ya da temizlik sırasında yanlış bir malzeme kullanmakla ilgili çok sayıda çekince var. Aslında çözüm basit.

Her ne kadar piyasada çok sayıda farklı monitör temizleme bezi ve sıvısı satılsa ve bunların çoğu güvenli olsa da monitörlerin kullanım kılavuzlarında hep aynı öneriyi göreceksiniz: Nemli, yumuşak ve pamuklu bezle temizleyin. Çeşme suyu yerine içme suyu kullanmanızı öneriyoruz. Monitör ekranı hassastır. O yüzden sert, ekranı çizebilecek bezler kullanmayın ve fazla bastırmayın. Bez, üzerinden sular akacak ıslak olmamalı. Tozu ve lekeleri temizlemek için nazik biçimde bezi ekranda gezdirdikten sonra yumuşak, çizmeyen, statik elektrik bırakmayan bir bezle kurulayın. Elbette tüm bu işlemleri yaparken monitörün fişi çekilmiş olmalı.

Ekranı silerken dairesel hareketler yapın ve kâğıt havlu, bulaşık bezi gibi nesnelerden uzak durun çünkü bunları ekranı aşındırır. Pamuklu bez, mikrofiber veya özel bir temizlik bezi ideal olabilir.

> "Monitörünüzü doğru şekilde ayarlamak göz sağlığınızın korunmasına da yardımcı olur."

Su ile saf alkol ya da beyaz sirkeyi karıştırarak kendi temizlik solüsyonunuzu elde edebilirsiniz. İki maddeyi birden karıştırmayın. Ya birini ya diğerini suya katın. Amonyak içeren güçlü temizlik maddelerinden uzak durun. Cam silme spreylerinden ve ev tipi temizlik sıvılarından kesinlikle uzak durmalısınız.

Temiz bir ekranla sadece genel anlamda daha iyi bir görüş elde etmekle kalmayacak, aynı zamanda kalibrasyon zamanı geldiğinde ideal bir ekran üzerinde çalıştığınızı bileceksiniz. Kalibrasyon işleminden önce mutlaka temizlik yapılmasını öneriyoruz.

Ardından monitörü ideal aydınlatma koşullarında kullandığınızdan emin olun. Bunun anlamı pencereden gelen bir ışık ya da yansıma olmaması. Monitörü tam karanlık bir odada kullanmayın ama odadaki ışığın monitördeki görüntüyle etkileşime girecek derecede parlak olmamasına özen gösterin.

Şimdi monitör ayarlarını yapma zamanı geldi. Sürücü ve çözünürlükten söz ediyoruz.

Windows Ekran Renk Ayarı

Windows'la birlikte Ekran Renk Ayarı adlı bir araç geliyor. Kapsamlı bir çözüm olmasa da çoğu kullanıcı için gayet yeterli. Ek bir ödeme veya dosya indirme gerekmediği gibi kullanımı son derece kolay.

Başlamak için Windows + R tuşlarına basın, Çalıştır penceresi gelince dccw yazıp Enter'a basın. Ekran Renk Ayarı penceresi açılacak. Yardımcı görüntüler ve anlaşılması kolay adımlar sayesinde hızlı biçimde ilerlemeniz mümkün olacak. Bu adımlara bir bakalım:

1 Adım adım ilerlediğiniz Ekran Renk Ayarı, her adımda size farklı görüntüler sunuyor. Bununla birlikte tanıdık bir fotoğrafı veya video görüntüsünü elinizin altında bulundurarak işlem sırasında ayarları daha rahat düzenlemeniz mümkün olabilir.

2 İlk adımda basit bir gama ayarı karşınıza gelecek. Sihirbazın açıkladığı gibi gama, üç temel renk olan kırmızı, yeşil ve mavi arasındaki matematiksel ilişkiyi temsil ediyor. Bu adımda gösterilen dört nokta var. Bunlar aslında imaj geometrisinden kaynaklanan bir göz aldatmasını kullanıyor. "Gama iyi" yazan görüntüyü iyi inceleyin. Merkezi belirgin olmayan, büyük gri daireler görmeniz lazım. "Gama fazla yüksek" adlı görseldeki küçük daireleri görmemeniz gerekiyor. Aynı noktaya çok uzun süre bakmayın, aksi halde birkaç dakika boyunca gözünüz her yerde o noktayı görmeye başlar. "İleri"ye tıklayınca az önceki görselin daha büyük halini göreceksiniz. Kaydırıcıyı aşağı ve yukarı hareket ettirerek biraz önceki "Gama iyi" görüntüsüne benzer, küçük dairelerin görünmediği görüntüyü yakalamaya çalışın. Monitörünüz fabrika çıkışında iyi ayarlandıysa en ortadaki varsayılan değerin en iyisi olduğunu görebilirsiniz. Aksi halde uygun değeri seçerek devam edin.

3 Sırada parlaklık ayarı var. Bu daha da önemli bir ayar ve bu kez görseldeki detaylara odaklanmanız gerekiyor. Görüntü çok karanlık ve detayları görmek zor mu yoksa aksine çok parlak ve detaylar çok beyaz mı? Yine örnek resimleri inceleyin. Arka plandaki X harfi belirgin olmalı ama adamın siyah ceketini gri olarak görmemelisiniz. "İleri"ye tıklayınca aynı görselin büyük halini göreceksiniz. Bu sefer monitörünüzün üzerindeki fiziksel düğmeleri kullanarak parlaklık (brightness) ayarını değiştirmeniz gerekiyor. Nasıl yapacağınızı bilmiyorsanız monitörünüzün kılavuzuna bakabilirsiniz.

4 Bir sonraki aşamada ise karşıtlık (kontrast) var. Bu ayar sırasında açık renkli öğelere odaklanmanız gerekiyor. Karşıtlık gereğinden fazla olursa detaylar kaybolur ve her şeyi düz beyaz gibi görürsünüz. Karşıtlık az olursa detaylar belli olmaz. "Karşıtlık iyi" örneğini inceleyin, "İleri"ye tıklayın ve yine monitörünüzün düğmelerini kullanarak karşıtlığı (contrast) değiştirin.

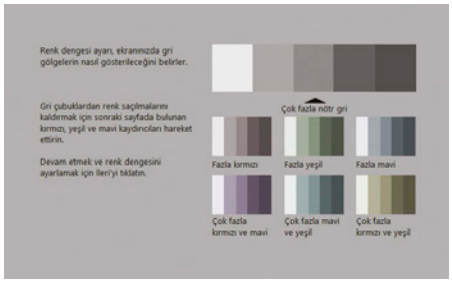

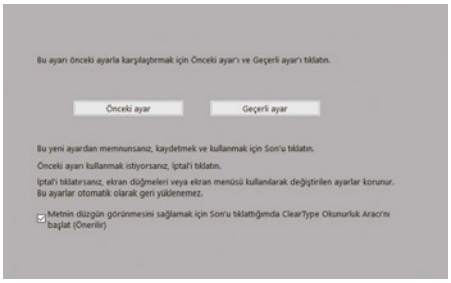

5 Son sırada olarak renk dengesi geliyor. Bu örneğin anlaşılması biraz zor olabilir. Renk çubuklarında sadece grinin tonlarını görmek istiyoruz. Unutmayın ki ekrandaki gri, diğer temel renklerin doğru oranlarda kullanılmasıyla oluşturuluyor. Bir sonraki ekranda, "Fazla yeşil" örneğinde olduğu gibi farklı renkler tonlarını görüyorsanız temel renkler dengeli dağıtılmıyor demektir. Böyle bir sorun varsa "İleri"ye tıklayıp yalnızca griyi görecek şekilde renk dengelerini değiştirin. Sorun görmüyorsanız değişiklik yapmadan yine "İleri"ye tıklayın.

6 Son adımda karşınıza "Önceki ayar" ve "Geçerli ayar" olmak üzere iki düğme çıkacak. Bunlara tıklayarak kalibrasyondan önceki ve sonraki görünümü anında görebilir, ayarları kaydetmeden önce kolayca kıyaslama yapabilirsiniz. Bu aşamada örnek birkaç fotoğraf ve videoyla deneme yapmanızı öneriyoruz. Yeni ayardan memnunsanız "Son" düğmesine, eski ayarlarda kalmak isterseniz "İptal" düğmesine tıklayın. Yazı tipi ayarlarını da düzenlemek isterseniz ClearType Okunurluk Aracı'yla devam edebilirsiniz.

Kalibrasyona başlamadan önce en güncel ekran kartı sürücüsünü indirip kurmakta fayda var. Monitörünüzün özel bir sürücüsü varsa onun da güncel olmasına özen gösterin. Monitöre veya ekran kartına ait farklı sürücüler monitör performansını etkileyebilir. Daima en yeni sürümleri kullanmakta fayda var.

Çözünürlük son derece önemli. Monitörler farklı çözünürlüklerde çalışabilir ama tüm monitörlerin kendine özel bir doğal çözünürlük değeri vardır. Bu, çalışmak üzere tasarlandıkları çözünürlüktür. En ideal, net görüntüler için bu çözünürlüğün seçilmesi gerekiyor. Aksi halde görüntü bulanıklaşabilir. Bu genelde monitörün desteklediği en yüksek çözünürlüktür ama belirli modellerde ve ekran kartı kombinasyonlarında durum değişebilir. Windows'ta genellikle doğal çözünürlüğün yanında "(Önerilen)" yazar. Emin değilseniz monitörün kullanım kılavuzuna veya web sayfasına bakarak monitörünüzün doğal çözünürlüğünü öğrenin. Doğal çözünürlük dışında çalışırsanız kalibrasyon sırasında en iyi sonuçları alamazsınız.

Son olarak, ekranınız için doğru renk derinliğini ve yenileme sıklığını kontrol edin. Modern monitörlerin çoğunda bu değer 32 bit gerçek renk ve yenileme sıklığı 60 Hz'tir ama bazı oyuncu monitörleri daha yüksek yenileme sıklıkları sunar. Bu yüzden kontrol etmenizde fayda var. Kalibrasyondan önce monitörünüz en az 30 dakika çalışmış olmalı. Bu sayede ısınarak genel kullanım sırasında olduğu kıvama gelmiş olur. Bu ayarları düzenledikten

Ekran seçenekleri

Windows'un kalibrasyon aracını kullanarak basit kaydırıcılarla ekran özelliklerini değiştirebilir ve veya ekran kartınızın yazılımından destek alabilirsiniz ama ekran ayarlarını düzenlemenin en iyi yolu bunlar değil.

Bunun yerine yazılımsal çözümleri bir kenara bırakıp monitörünüzde yer alan dahili ayarları kullanmalısınız. Modele bağlı olarak bu ayarlar cihaz üzerindeki fiziksel düğmelerle, ekranda beliren menüyle (OSD) veya ikisiyle birden değiştirilebilir. Bunları kullanarak monitör ayarlarını doğrudan değiştirebilirsiniz. Bazı monitörlerle dahili kalibrasyon seçeneği de geliyor ki bu durumda en iyisi ilk olarak bunu denemeniz.

Daima monitörünüzle bu tür bir araç gelip gelmediğini kontrol edin ve bunları denemekten çekinmeyin.

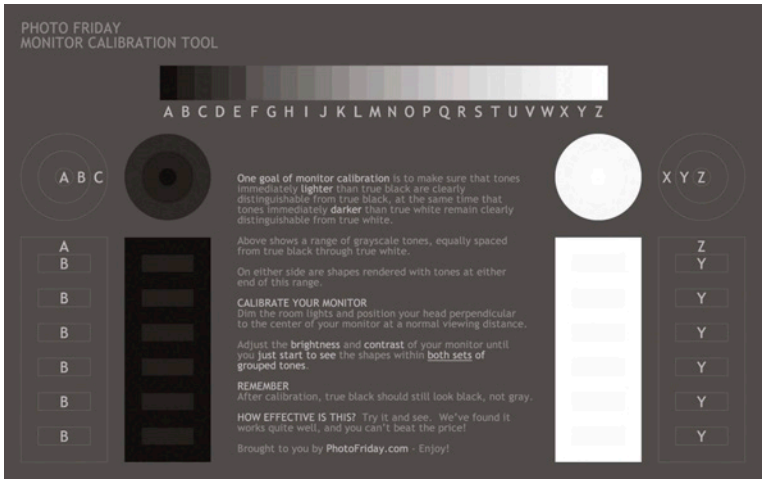

PhotoFriday ekranınızı kalibre etmenize yardımcı olacak basit bir test görüntüsü gösteriyor.

sonra kalibrasyona başlayabilirsiniz. İlk olarak Windows'la bütünleşik gelen araca bakacağız.

UZMAN ARAÇLARI

Daha fazla seçenek içinse internette gezintiye çıkabilirsiniz. Hiçbir yazılım indirmeden, online web üzerinden ekran kalibrasyonu yapmanıza imkân veren seçenekler var.

PhotoFriday (www.photofriday.com/info/calibrate) bu seçeneklerden biri. Aslında bu tek bir kalibrasyon görseli. Görselde A'dan Z'ye uzanan her kutuda farklı bir ton görmeniz gerekiyor. ABC ve XYZ yazılı örnekler de yanlarındaki daire ve dikdörtgenlerde farklı tonlar görmeniz gereken yerleri gösteriyor. Bu ufak renk farklarını göremiyorsanız monitörünüzün parlaklık ve karşıtlık ayarlarıyla oynamanız gerekiyor.

DisplayCalibration (displaycalibration.com) ise daha gelişmiş bir seçenek. Windows aracında olduğu gibi, web sayfasının görünümünü anında düzenleme imkânı veren çeşitli testler sunuyor. Arka plan rengini değiştirerek tüm renkleri görüntüleme başarınızdaki değişimi, parlaklık ve karşıtlık üzerinden tonları düzenleme olanağı veriyor. Piksel ölçümü yapabilen faydalı bir çözünürlük aracı ve ekran boyutuyla fare imlecinin koordinatlarını gösterebilen görsel yardımcılar da var.

Site, web sitesi görüntüsüne odaklanıyor ve böylece web tasarımcıları için ideal hale geliyor. Çözünürlük ölçümleri, ekran kalibrasyonu dışındaki durumlar için de kullanışlı. Örneğin monitör ayarlarına bağlı olarak ziyaretçilerin sitenizin ne kadarlık kısmını görebileceğini analiz edebilirsiniz.

FlatpanelsDK Etkileşimli Monitör Testi (bitly.com/test230) favorilerimizden biri. Parlaklıktan karşıtlığa ve renk tonlarına kadar en iyi ayarları yapmanıza yardımcı olan etkileşimli ekranlar içeriyor. Sayfa Flash tabanlı ve fareyi sayfanın üst kısmına götürerek menüye ulaşabilirsiniz. Her aracın ne işe yaradığı yazılı olarak açıklanmış (İngilizce). Ölü pikselleri ve ışık sızmalarını tespit etmeye yarayan animasyonlu testler de var. Gerçekten faydalı bir araç ve hem acemilere hem de uzmanlara hitap ediyor.

Son olarak www.lagom.nl/lcd-test adresini ziyaret ederseniz diğer sitelerdekine ve servislerdekine benzer biçimde, kartlar şeklinde hazırlanmış çok sayıda yardımcı görsel göreceksiniz. Bunların tümü doygunluk, karşıtlık ve keskinlik gibi monitör kalibrasyonu sırasında belirli özelliklere odaklanıyor ve tepki süresi, piksel dizilimi ve görüş açısı gibi performans etkenleri de analiz edilebiliyor. Bunların tümü el altında bulundurulması gereken faydalı görseller.

FlatpanelsDK testi monitörünüzü kalibre etmeniz için harika bir yöntem.

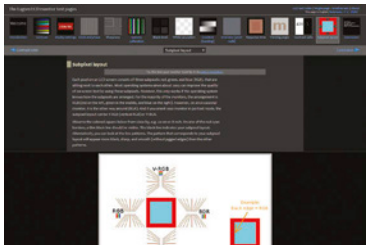
www.lagom.nl/lcd-test adresindeki görseller çok işinize yarayabilir.

Beyaz nokta

Monitör kalibrasyonu yaparken sıklıkla atlanan bir ayar, "beyaz nokta" veya "renk sıcaklığı" denilen ayardır. Bu ayar, beyaz rengin görünümünü düzenler. Teoriye göre saf beyaz diye bir şey yok ve tüm ışık kaynaklarının yaydığı beyaz parlamayı düzenleyen bir renk tonu var. Monitörler için de benzer durum geçerli ve sıcaklığa bağlı olarak beyazın yaydığı renk tonu farklılık gösteriyor. Örneğin gerekirse bir televizyonun renk sıcaklığı Kelvin cinsinden 6500-9300 arasıdır. Bu mavi bir ton yayar. Bu yüzden TV'nin açık olduğu bir odaya camdan baktığımızda odada mavi bir parıldama görürüz.

Burada bahsedilen "sıcaklık" terimi gerçek bir ısı ölçümü değildir, ekranın belli sıcaklık koşullarında görüntülediği beyazın yaydığı renk tonunu ifade eder.

Hangi renk sıcaklığının ideal olduğu hâlâ tartışılan ve karara varılamayan bir mesele. Resimlere ve hareketli nesnelere daha çok bakan kullanıcıların çoğu D650 (6500) ayarını tercih ediyor ki TV'lerde de bu ayar kullanılıyor. Daha çok yazı okuyan ve yazan kullanıcılarsa daha doğal bir seçenek olan D50'yi (5000) tercih ediyor. Bu aşamada da monitör ve ekran kartı ayarlarıyla oynayıp denemeler yaparak sizin için ideal olan ayarı bulabilirsiniz.

Donanımsal çözümler

Yardımcı yazılımların desteğine rağmen monitör kalibrasyonu sırasında ciddi bir sorun baş gösteriyor: insanlardan kaynaklanan hatalar. Tümümüz farklı görme başarısına sahip ve renkleri farklı biçimde algılıyoruz. Çoğu durumda bu ciddi bir sorun değil. Renk körü olmayan çoğu kişi için kırmızılar kırmızı, maviler mavi ve yeşiller yeşildir ama görme kusuru olmayanlar bile kalibrasyon sırasında ufak farklılıklar görebilir. Bu sorunu aşmak adına tüm işlemi otomatik hale getiren, renk ölçer (kolorimetre) denilen donanım esaslı cihazlar var. Bunların bazıları tak-çalıştır yapısındaki USB bağlantılı cihazlar ve kullanımları için herhangi bir teknik bilgi gerekmiyor. Ancak maalesef bu cihazlar epey pahalı ve ev kullanıcılarının tek bir monitörü ayarlamak için böyle bir yatırım yapması mantıklı değil. Daha ucuz seçenekler olsa da bunlar bile geleneksel kullanıcılar açısından pek anlamlı değil. Bununla birlikte, profesyonel iş ortamınızda görsel anlamda mükemmeliyetçiyseniz bu cihaza ayıracak bütçeniz olabilir.

En ucuzlarından biri olan Datacolor Spyder5EXPRESS modeli 650 TL civarında fiyatla Türkiye'de bulunabiliyor ve tak-çalıştır yapısıyla görevini başarıyla yerine getiriyor.

Bu cihazlar renk körleri açısından da sonsuz fayda sağlıyor.

Dünyaya Atlas penceresinden bakın!
Olağanüstü fotoğraflar, çarpıcı yazılarla hayatı keşfedin!
HER ZAMAN KEŞFETMEK İÇİN BAK
ATLAS
Hemen Abone Olun • 0 212 478 0 300
atlasdergisi.com
ATLASDergisi
AtlasDergisi
atlas_dergisi

Sitelere ve yazılımlara daha hızlı giriş yapın

Parolaları yazmak hem sıkıcı bir süreç hem de bu parolalar hesaplarınızı korumak için yeterli bir önlem değil. Web sitelerine ve diğer hizmetlere giriş yapmanın en yeni ve akıllıca yollarını inceledik.

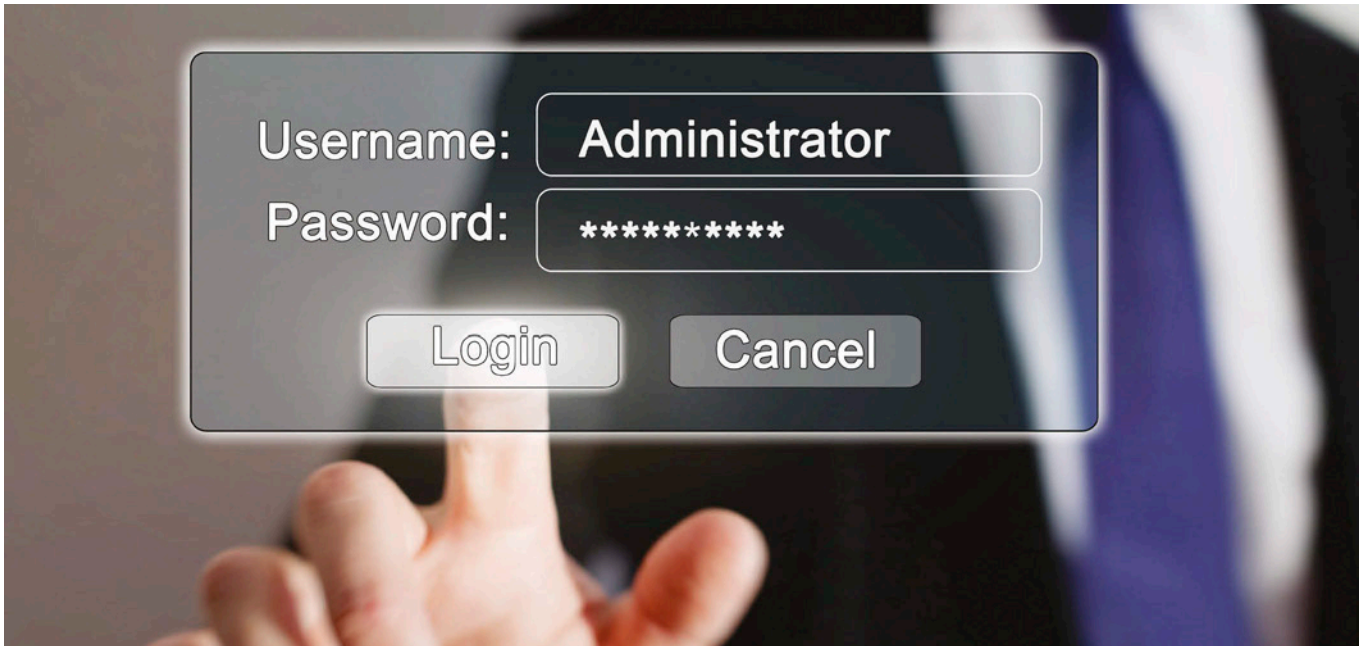

PAROLALARINIZI GOOGLE'IN SMART LOCK'UYLA KAYDEDİN

Parolaları oluşturan karakterleri tek tek yazmak her zaman zahmetlidir ama bunu küçük bir ekranda yapmak titreyen parmaklarla yapmak çok daha fazla dikkat gerektirebiliyor. Bu zorluğun farkında olan Google, parola yönetimi hizmeti Dashlane ile birlikte Open YOLO (You Only Login Once) adlı yeni bir sistemle geliştirdi. Bu sistem, mobil uygulamalara giriş yapmayı kolaylaştırmayı umuyor. Yapılan açıklamaya göre Open YOLO, "kullanıcıların çevrimiçi güvenliğini artırmak için kusursuz ve evrensel olarak geçerliliği olan bir Android kimlik doğrulama uygulaması çözümü" sağlayacak. Böylece uygulama geliştiricileri, karmaşık oturum açma ekranlarını ve rahatsız edici parolaları ortadan kaldırabilecek.

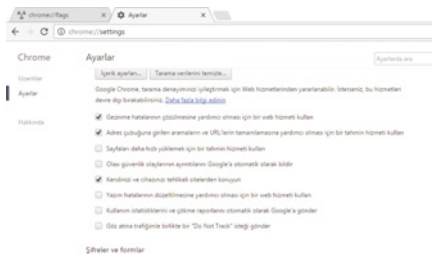

Google'ın Smart Lock özelliği web parolalarını otomatik olarak kaydedip dolduruyor.

Bu sistem henüz kullanılabilir durumda değil ama Google'ın halihazırda Android ve Chrome için Smart Lock (get.google.com/smartlock) adında bir hızlı giriş seçeneği var. Bu araç, Chrome'daki sitelerin ve belli bazı uygulamaların (örn. Netflix ve LinkedIn) parolalarını otomatik olarak hatırlayıp gizin için giriş yapabiliyor. Böylece onları elle yazmak zorunda kalmıyorsunuz. Kayıtlı parolalar tüm cihazlarınız (hem bilgisayarınız hem de Android mobil cihazlarınız) üzerinde senkronize ediliyor.

Google hesabınızda Smart Lock'u etkinleştirmek için bilgisayarınızdaki Chrome'da "Ayarlar > Gelişmiş ayarları göster > Şifreler ve formlar > Web şifrelerimi kaydetmeyi öner" ayarını işaretleyin. Ardından "Şifreleri yönet" linkine tıklayıp "Otomatik Oturum Aç" ayarının açık olduğundan emin olun. Yeni bir siteye kaydolduğunuzda Chrome artık size parolanızı kaydetmeyi önerecek. İleride aynı sitede ister bilgisayarınızdan ister mobil cihazınızdaki Chrome uygulamasından girin, parolayı yeniden yazmanız gerekmeyecek.

SİTELERDE TEK BİR DOKUNUŞLA OTURUM AÇIN

Artık birçok çevrimiçi hizmet, parolanızın yanı sıra ek bir güvenlik kodu girmenizi gerektiren iki aşamalı kimlik doğrulama sayesinde ekstra güvenlik sunuyor. Pek çok iki aşamalı doğrulama sistemi Google Authenticator (Google Şifrematik) standardını destekliyor. Bu yöntemde, telefonunuza yüklediğiniz Google Authenticator uygulamasını açınca beliren geçici güvenlik kodunu da parolaya ek olarak yazmanız gerekiyor. Bu, hesabınızı korumak için çok etkili bir yol ama pratikte yorucu olabiliyor. Popüler parola yöneticisi LastPass da işte tam da bu noktada size önerebileceğimiz, iki aşamalı doğrulamayı basitleştiren bir araca imza attı. LastPass Authenticator (lastpass.com/auth/), Google Authenticator ile uyumlu ve aynı altı haneli kodları oluşturabiliyor. Android, iOS ve Windows Phone'da bulunan uygulama ücretsiz. Google Authenticator'dan farkı ise tek dokunuşla onaylayabildiğiniz anında ilet bildirimleri

gönderebilmesi. Yani bilgisayarınızda iki adımlı doğrulama gerektiren bir siteye giriş yaparken LastPass parola alanını otomatik olarak dolduruyor, sonra telefonunuza bir bildirim geliyor, güvenlik kodunu elle yazmak yerine "Evet"e dokunuyorsunuz ve siz hiçbir şey yazmadan girişiniz tamamlanıyor. (Ücretsiz bir LastPass hesabı açmalı ve tarayıcı eklentisini kurmalısınız.)

Bu noktada hatırlatalım ki bazı kullanıcılar, banka gibi her seferinde iki aşamalı doğrulamak geçmenin gerekeceğini düşünerek bu önlemi almak istemiyor. Oysa bir kez iki aşamalı doğrulamadan geçirdiğiniz cihazları "güvenilir" olarak işaretleyebilirsiniz. Böylece, örneğin evdeki bilgisayarınız her seferinde güvenlik kodu sormaz. Bu güvenlik kodları sadece bir kez kullanılabiliyor ve yanlış ellere geçmemeleri adına 30 saniye içinde geçersiz oluyor.

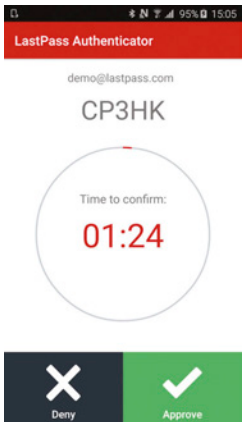

LastPass Authenticator, iki aşamalı doğrulamayı en az zahmetle atlatmanızı sağlıyor.

WINDOWS 10'DA PAROLAYI TERK EDİN

Windows 10'daki varsayılan ayarlar, kullanıcıların bilgisayarda oturum açmak için parola yazmasını gerektiriyor. Bu da aslında üst düzey bir teknolojiye sahip olmakla övünen bu işletim sistemi için modası geçmiş bir yöntem. Neyse ki kullanabileceğiniz başka seçenekler de var. Bunlardan bazıları parola kullanmaktan daha güvenli (çünkü aynı parolayı her yerde kullanma riskini yok ediyor) bazıları da bilinçli olarak daha az güvenli (PC'nizi sizden başka kullanan yoksa).

Örneğin parolaya alternatif olarak PIN kullanabilirsiniz. PIN kodu dört haneli bir sayı olmak zorunda. Yani bunu yazması parolaya kıyasla -özellikle de dokunmatik ekranlarda- daha kolay. Yapmanız gereken şey Ayarlar uygulamasını açıp "Hesaplar > Oturum açma seçenekleri"ni girmek ve PIN başlığı altındaki "Ekle" düğmesine tıklamak. Önerimiz, telefonunuzun veya kredi kartınızın PIN kodundan farklı bir kod seçmeniz. Peki bu kadar basit bir PIN, parolaya kıyasla nasıl güvenli olabilir? Öncelikle Microsoft hesabınızın parolası bulutta depolandığı için bir şekilde çalınabilir. PIN ise o bilgisayara özel olarak üretiliyor ve sadece yerel olarak depolanıyor. Bilgisayarınız çalınsa bile birkaç yanlış denemeden sonra PIN iptal oluyor, yine parolayla oturum açmak gerekiyor.

Diğer bir alternatif olarak, Windows 10'da oturum açmak için "resimli parola" kullanabilirsiniz. Bu parola türünde, sevdiğiniz bir resmi seçtikten sonra üç el hareketiyle bir çizim yapmanız gerekiyor. Örneğin kızınızın kafasını çember içine almak, köpeğinizden kalbinize bir çizgi çizmek ve çekmecenizin sapına dokunmak gibi. Bu hareketleriniz parola olarak kaydediliyor ve oturum açarken onları tekrarlamanız gerekiyor. Bu zekice çözüm, sizi parola ve PIN yazmak kurtarıyor. Dokunmatik ekranlar için daha pratik olduğu ortada ama fareyle de kullanılabiliyor.

Windows 10'da her seferinde uzun bir parola yazmak yerine kısa bir PIN yazabilirsiniz.

Microsoft ayrıca Windows Hello özelliğiyle parmak izi, yüz ve iris tanıma yöntemleriyle de oturum açmaya olanak tanıyor ama bunlar için uyumlu donanımlara ihtiyacınız var.

Diğer yandan, evinizde tek başına yaşıyor ve masaüstü bilgisayarınızın kurcalanmayacağına veya çalınmayacağına inanıyorsanız oturum açmayı tamamen kapatabilirsiniz. Bunun için Başlat'a tıklayıp netplwiz yazın ve Enter'a basın. Açılan penceredeki "Kullanıcı bu bilgisayarı kullanmak için bir ad ve parola girmelidir." işaretini kaldırıp Tamam'a tıklayın. Bilgisayarı yeniden başlatınca Windows'un hiçbir şey sormadan açıldığını göreceksiniz.

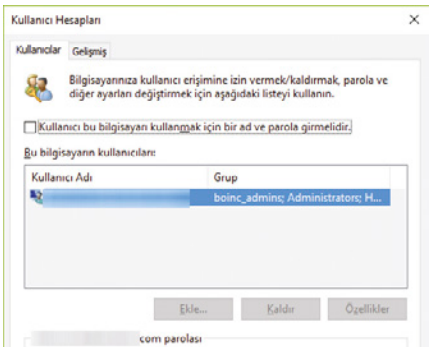

PC'nizi başkasının kurcalamayacağını düşünüyorsanız parola sorulmasını kapatabilirsiniz.

HESAP AÇMAKLA VAKİT HARCAMAYIN

Küçük bir iş için (örn. tek bir dosyayı indirmek veya bir forum mesajını görmek için) üye olmak zorunda kaldığınız ama bir daha yüzüne bakmayacağınız siteler vardır. Yeni bir siteye hızlıca kaydolmak istediğinizde bu süreç usandırıcı olabiliyor. Neyse ki BugMeNot (bugmenot.com) var. Bu site, bu tarz geçici işler için çeşitli sitelerde gönüllüler tarafından açılmış hesapları topluyor. Yapmanız gereken şey, girmek istediğiniz sitenin adresini BugMeNot'a yazmak. O sitede önceden açılmış hesapların kullanıcı ve parolaları karşınıza geliyor. Ayrıca söz konusu hesapların ne zaman oluşturulduğunu ve "başarı oranını" da görebilirsiniz. Bu sayede o sitelerde hesap açmaya vakit harcamadığınız gibi e-posta kutunuzun spam'e dolmasını da önlemiş oluyorsunuz. BugMeNot'ın Chrome, Firefox ve Opera için resmi olmayan eklentileri de mevcut. BugMeNot'ın ücretli içerik sunan, yaş doğrulaması gerektiren veya dolandırıcılık riski barındıran hizmetler için hesap sağlamadığını ekleyelim.

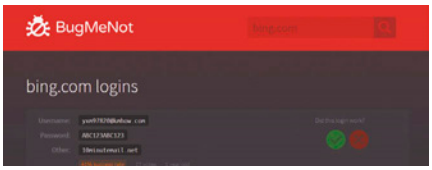

Sitelere kaydolmak yerine BugMeNot'taki hazır hesapları kullanabilirsiniz.

GOOGLE'IN GİZLİ DENEYİ

Google, Open YOLO'nun yanı sıra parolaları ortadan kaldıracak bir yöntem üzerinde daha çalışıyor. Söz konusu yöntemde, sitelere giriş yapmak için parolaları bilgisayarda depolamak yerine (Bu riski bir şey.) akıllı telefonunuzu kullanıyorsunuz. Google, bir web sayfasında e-posta adresinizi yazdığınızı tespit ederse mobil cihazınıza bir anlık bildirim gönderiyor, ona dokunarak bu sitede bilgisayarınız üzerinden oturum açabiliyorsunuz. Anlaşıldığı kadarıyla daha önce bahsettiğimiz LastPass Authenticator'a çok benzer bir yöntem ama LastPass sadece iki aşamalı doğrulamada işe yarıyor, Google ise tüm sitelere bu şekilde giriş yapmayı sağlayacak. Bu özellik halihazırda Android ve iOS üzerinde çalışıyor. Telefonunuz yanınızda değilse parolanızı elle yazarak giriş yapmak yine mümkün olacak. Google bu özelliği geçen yılın sonunda duyurdu ve hâlâ "Sign-in Experiments at Google" (Google'da Giriş Yapma Deneyleri) adlı kapalı bir Google grubunda test ediyor. Gruba sadece Google'dan davetle üye olunabiliyor ve özelliğin ne zaman herkese açılacağı açıklanmadı, ancak Google'ın geleneksel parolaları bitirmek için elinden geleni yapacağı kesin.

WEB'DE YÜZÜNÜZÜ GİZLEYİN

İnternette etiketlenmekten, tanınmaktan ya da kendi suratınızı görmekten artık bıktınız mı? Çaresiz değilsiniz. İşte görüntülerinizin kamuya mal olmaması adına yapmanız gerekenler...

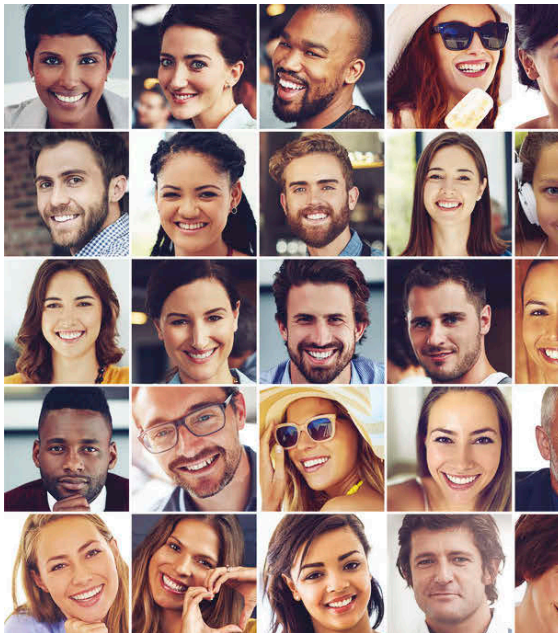

BAŞKALARI SİZİ FOTOĞRAFLARDA ETİKETLEYEMESİN

FACEBOOK

Herhalde birçoğumuz "Filanca kişi sizi Facebook'taki bir fotoğrafta etiketledi" gibi bir bildirim aldığımızda bir tür dehşet duygusuna kapılmışızdır. Başınıza bir çanta geçirmenin dışında yüzünüzün internette görünmeyeceğini garantilemenin belki de tek yolu fotoğrafınızın çekilmesini engellemek. Fakat sosyal ağdaki zaman tünelinizin pek de meraklısı olmadığınız fotoğraflarla istila edilmemesi için alabileceğiniz önlemler var.

Facebook'un etiketleme ayarlarına erişmek için herhangi bir Facebook sayfasının sağ üst köşesindeki küçük ok işaretine tıklayın, ardından "Ayarlar"ı ve sonra da soldaki "Zaman Tüneli ve Etiketleme"yi seçin. "Arkadaşlarının seni etiketlediği gönderiler zaman tünelinde görünmeden önce onayına sunulsun mu?" satırının yanındaki "Düzenle"ye tıklayın ve ayarı "Açık" yapın. Artık birisi sizi bir fotoğrafta veya gönderide etiketlediğinde bununla ilgili bir bildirim alacaksınız. O gönderi için "Zaman Tüneli'ne ekle" ve "Gizle" seçenekleri sunulacak. Unutmayın ki bu ayar sadece kendi zaman tünelinizde etkili oluyor. Yani etiketlendiğiniz gönderilerin Facebook'ta başkalarının profillerinde hâlâ görünmeye devam edebilir.

Yine bu sayfada "Etiketlendiğin gönderileri zaman tünelinde kimler görebilir?" ayarını da göreceksiniz. Bu ayar, zaman tüneliniz arkadaşlarınız dışındaki kişilere açıksa anlamlı oluyor. "Düzenle"ye tıkladıktan sonra, etiketlendiğiniz gönderileri kimlerin görebileceğini (örn. sadece arkadaşlarınız) seçebilirsiniz. Hiç kimsenin görmesini istemiyorsanız "Sadece Ben"i seçin. Başkalarının profilinizi nasıl göreceğinden emin olamıyorsanız bu sayfadaki "Başkasının Gözünden Gör" linkine tıklayın. Varsayılan olarak profiliniz arkadaşınız olmayanlara nasıl görünüyorsa onu göreceksiniz. "Belirli Bir Kişinin Gözünden Gör"e tıklayıp Facebook'taki bir kişinin adını yazarak onun profilinizi nasıl göreceğini görebilirsiniz.

Etiketlendiğiniz bir fotoğrafı zaman tünelinizden kaldırmak istiyorsanız önce profilinize girip "Fotoğraflar"a, ardından da "Etiketlendiğin Fotoğraflar"a tıklayın. İstemediğiniz fotoğrafa tıklayınca açılan pencerede "Zaman Tünelinde İzin Verildi" menüsünü göreceksiniz. Onu "Zaman Tünelinde Gizlendi" olarak değiştirin. Buna alternatif olarak fotoğrafın üzerine gelin, altta beliren "Seçenekler"e tıklayıp "Etiketi Kaldır"ı seçin. Böylece size ait etiketi tamamen kaldırabilirsiniz. Bu durumda bu fotoğrafı başka yerlerde gören kişiler de sizin etiketlendiğinizi göremezler.

Ayrıca profil fotoğrafınızın Google aramalarında görünmesini önleyebilirsiniz. Bu sayede Google'da adınızı aratan kişiler bu fotoğrafı göremez. Bunun için yine "Ayarlar" girip soldan "Gizlilik"e tıklayın, en alttaki "Facebook'un dışındaki arama motorlarının, profiline bağlantı vermesini istiyor musun?" ayarını "Hayır" yapın.

INSTAGRAM

Varsayılan olarak Instagram'da etiketlendiğiniz fotoğraflar profilinizde görünüyor ama bunu değiştirebilirsiniz. Instagram uygulamasını açıp profilinize girin, yaka kartı şeklindeki dördüncü simgeye dokunun. "Olduğun Fotoğraflar" ekranı açılmalı. Sağdaki üç noktaya dokunup "Etiketleme Seçenekleri"ne girin ve "Elle Ekle"yi seçin. Artık birisi sizi etiketlediğinde "X senin fotoğrafını çekti" şeklinde bir bildirim alacaksınız. fotoğrafın profilinizde görünmesini isterseniz fotoğrafa ve ardından kullanıcı adınıza dokunarak profilinizde görünmesini isteyip istemediğinizi seçebilirsiniz. Aynı yöntemi kullanarak önceden etiketlendiğiniz fotoğrafları da profilinizde gizleyebilirsiniz. Etiketi tamamen kaldırmak isterseniz aynı menüdeki "Diğer Seçenekler"e dokunup "Beni Fotoğraftan Kaldır"ı seçebilirsiniz.

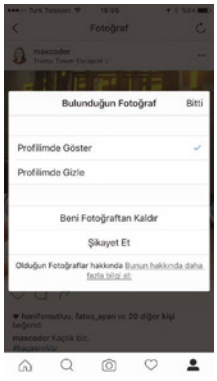

TWITTER

Twitter da bir süredir yüklediğiniz fotoğraflarda başka kullanıcıları etiketlemenize izin veriyor; ancak Twitter'da çoğu hesabın herkese açık olması, gizliliğiniz konusunda endişe yaratabilir. Twitter'da başka kullanıcılar tarafından etiketlenmek istemiyorsanız sağ üstteki profil resminize tıklayıp "Ayarlar" girin, "Güvenlik ve gizlilik" sekmesine tıklayıp "Fotoğraf etiketleme" ayarını bulun. Varsayılan olarak herkes sizi etiketleyebiliyor ama bu ayarı değiştirerek sadece takip ettiğiniz kişilerin sizi etiketlemesine izin verebilir veya hiç kimseye izin vermeyebilirsiniz.

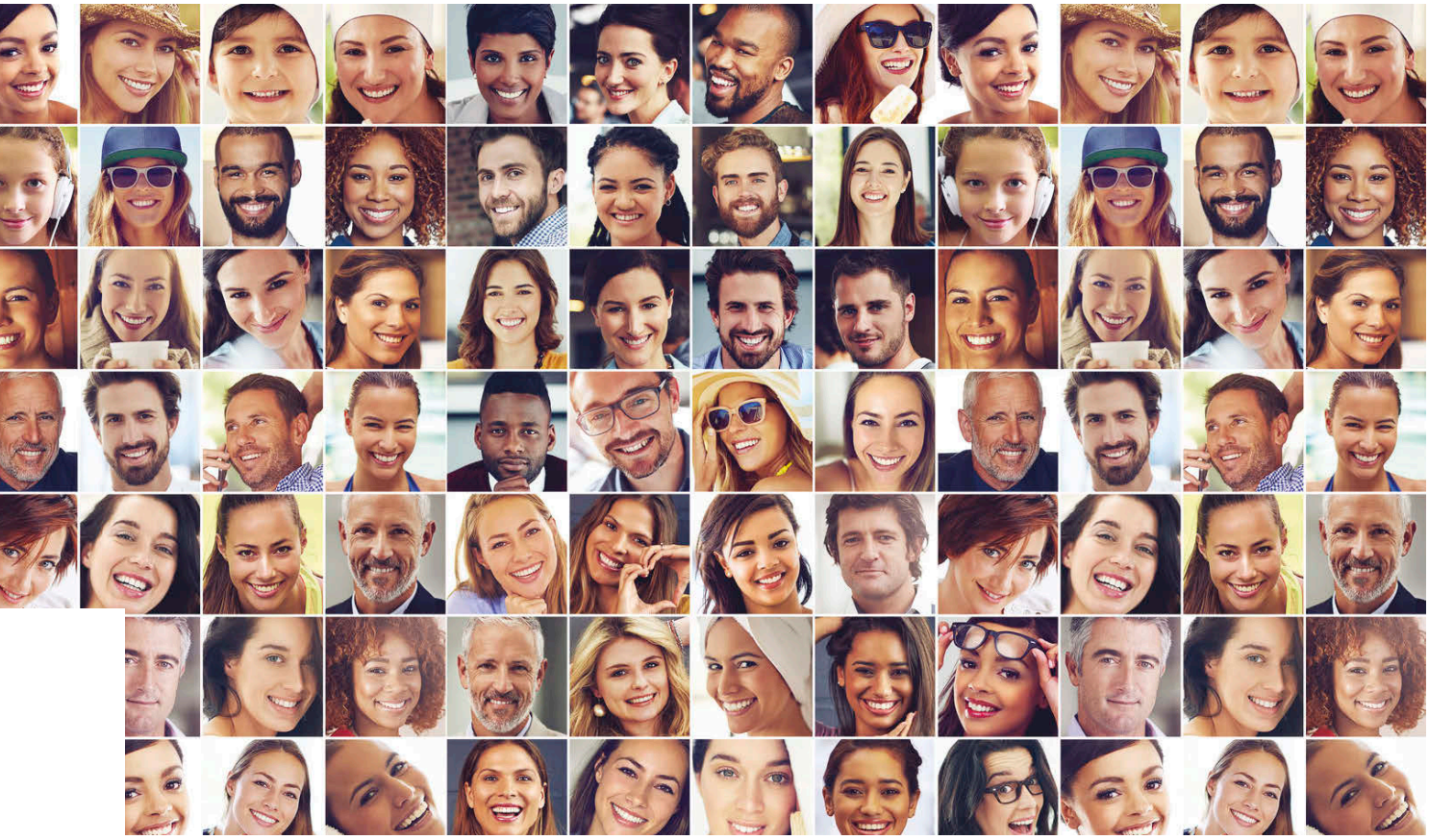

FOTOĞRAFLARDA YÜZÜNÜZÜ BULANIKLAŞTIRIN

Twitter'a ya da herkese açık bir foruma bir fotoğraf yüklerken yüzünüzü (veya arkadaşlarınızın ve ailenizin yüzlerini) ifşa etmek istemiyorsanız fotoğraflarınızda yüzünüzü otomatik olarak bulanıklaştıran birçok çevrimiçi araç var. Lunapic (www.lunapic.com) en iyi ücretsiz seçeneklerden birisi. Yapmanız gereken şey "Browse"a tıklayıp fotoğrafınızı yükledikten sonra tepedeki "Draw" menüsünden "Blur Faces" seçmek. Bulanıklaştırma otomatik olarak yapılacak. Ardından "File" menüsünden "Save Image"a tıklayarak dosyayı istediğiniz biçimde kaydedebilirsiniz.

Diğer bir ücretsiz araç olan FacePixelizer (www.facepixelizer.com) daha fazla bulanıklaştırma kontrolü sağlıyor ama diğer düzenleme araçları Lunapic kadar detaylı değil.

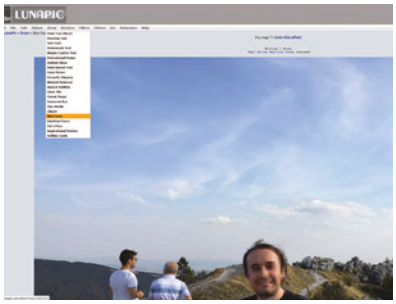

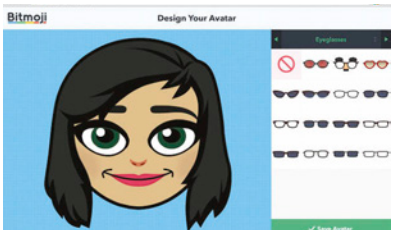

SAHTE BİR PROFİL RESMİ YARATIN

Facebook hesabınızda neredeyse her şeyi başkalarının göremeyeceği şekilde gizleyebilirsiniz, tek bir istisna dışında: profil fotoğrafınız. Fakat profil fotoğrafınızı gizleyemiyorsunuz diye yüzünüzün illaki herkese açık bir biçimde sosyal ağda yer alması şart değil. Bunun yerine, kimliğinizi ortaya çıkarmadan sizi temsil eden bir avatar yaratabilirsiniz. Bunun için, yakın bir zamanda Snapchat tarafından satın alınan Bitmoji (www.bitmoji.com) adlı hizmeti kullanabilirsiniz. Aracın, Android, iOS ve Google Chrome uygulamaları var. Kendinize benzeyecek şekilde oluşturduğunuz eğlenceli Bitmoji karakterini profil fotoğrafı yapabilir; onu Gmail, Messenger ve Slack'e de ekleyebilirsiniz.

Bu size uzun bir iş gibi geliyorsa elbette hayvanınızın veya sevdiğiniz bir nesnenin fotoğrafını da profil fotoğrafı olarak kullanabilirsiniz. Böylece yabancıların sizin neye benzediğinizi görmelerini önlemiş olursunuz.

YOUTUBE VİDEOLARINDA YÜZÜNÜZÜ BULANIKLAŞTIRIN

YouTube'a bütün dünyanın görmesi için bir video yüklemek istiyorsunuz ama yüzünüzü de ifşa etmek istemiyorsunuz diyelim. O halde bu platformda zaten yer alan dahili bulanıklaştırma araçlarını kullanabilirsiniz. Düzenlemek istediğiniz videoyu yükleyip sayfasını açın. videonun altındaki "Görüntü iyileştirme" düğmesine (sihirli değnek) tıklayın. "Bulanıklaştırma efektleri"ni seçin ve "Yüzleri bulanıklaştır"ın yanındaki "Uygula" düğmesine tıklayın. Efekt uygulanmış videonuzun ön izlemesini görebilirsiniz. (Orijinal video ve ön izleme arasında gidip gelmek için dikey kaydırıcıyı oynatın.) Sonuçtan memnunsanız videoyu yüklemek için "Kaydet"e tıklayın. Videoyu herkesin görmesini istemiyorsanız "Bilgi ve Ayarlar" sekmesine tıklayın ve "Herkese açık" yazan açılır menüden "Liste dışı"nı seçin. Artık sadece videonun linkini kendileriyle paylaştığınız kişiler bu videoyu izleyebilir.

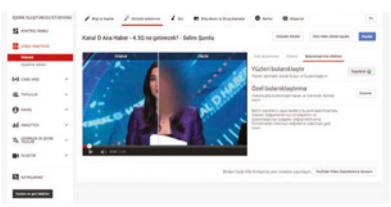

Çevrimiçi sahtekârlıkları tespit edip engelleyin

Parayla yazdırılan ürün yorumları, riskli indirmeler, kimlik hırsızlığı... Web'de her şey göründüğü gibi değil. İnternet sahtekârlıklarını tespit edip bunlardan kaçınmak için yapmanız gerekenleri açıklıyoruz.

SAHTE MÜŞTERİ YORUMLARINI AYIKLAYIN

Hepsiburada, TripAdvisor ve Google Play gibi sitelerde okuduğunuz yorum ve değerlendirmelerin hepsini ciddiye almamanız gerekir çünkü firmalar ve geliştiriciler için bu gibi sitelerde parayla sahte değerlendirmeler ve puanlamalar yayımlatmak giderek yaygınlaşan bir durum. Aynı yolla yani, yine para vererek bir gecede binlerce Twitter takipçisi edinebilirsiniz. Sahte yorumcular genellikle sahte görüşlerin toplu olarak satıldığı LaunchZon (launchzon.com) gibi platformlara üye olmuş gerçek insanlar. (Örneğin Amazon'da, mağazadan en az bir ürün almadığınız sürece değerlendirme yapmanız mümkün değil. O yüzden gerçek bir hesap şart.) Buna alternatif olarak bazıları da Fiverr (**www.fiverr.com**) ve yerli benzeri Bionunluk (**www.bionluk.com**) gibi belirli yeteneklerin pazarlandığı yerlerde kendi becerilerinin tanıtımını yapıyor. Amazon'un geçtiğimiz yıl bu yolla yorum bıraktıkları için dava açtığı 1114 kişinin de yer aldığı sahte değerlendirmelere karşı açtığı savaşın merkezinde bu site yer almaktaydı. Fiverr'daki mevcut listelemeler arasında halen "İstediğiniz her yerde olumlu bir yorum yazarım." ve "Android uygulamalarınız için mükemmel değerlendirmeler yazarım." gibi tanıtımlar yer alıyor. Bu da topluluğun geçen yıldan halen ders almadığını gösteriyor.

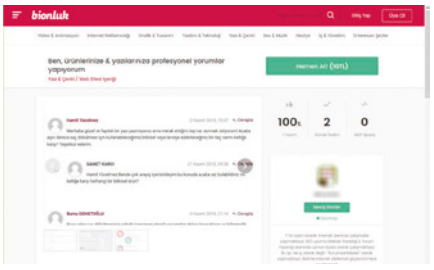

Bionluk gibi platformlarda para karşılığında sahte yorumlar yazan insanları bulabilirsiniz.

Para karşılığında yazılan bu yorumların birçoğunu sağduyunuzu kullanarak tanıyabilirsiniz. Örneğin daha önce yayımladıkları görüşlerin hepsini görmek için yorumcunun adına tıklayın. Eğer bu görüşlerdeki metinler çok benzeşiyorsa büyük bir ihtimalle bir şablona göre yazılmış sahte yorumlardır. Bununla birlikte sahte yorumlar genellikle belirsiz, kısa ya da aşırı coşkulu olur. "Şimdiye kadar aldığım en iyi kitap/tablet/döner! Her kuruşuna değdi!" gibi örneklerin çok gerçekçi olmadığını kabul etmek gerek. Amazon'dan alışveriş yapıyorsanız daha bilimsel bir analiz için ürün sayfasının URL'sini kopyalayıp Fakespot'a (**fakespot.com**) yapıştırın ve "Analyse It!"e tıklayın. Fakespot sahtekarlık izlerini bulmak için kendi algoritmalarını kullanarak yorumları tarıyor. Bu doğrultuda kullanılan dile, değerlendirenin profiline, diğer yorumcuların verileriyle olan ilişkiye, ifade edilen duygulara ve "sahte olduğu kanıtlanmış yorumcular tarafından yaygın olarak kullanılan kalıplara" bakıyor. Bu analizi tamamladığında ilgili ürünün bu değerlendirmelerinin özgün mü yoksa sahte mi olduğuna dair genel bir not verip özet çıkarıyor. En kötü örnekleri görmek için Fakespot'taki "Worst Reviews" sayfasına göz atabilirsiniz.

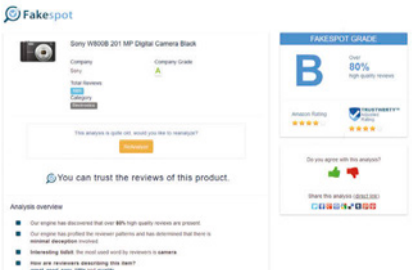

Fakespot, Amazon'daki güvenilmez yorumları tespit edebiliyor.

Fakespot her zaman haklı çıkmıyor ama daha çok değerlendirmeyi analiz ettikçe giderek daha tutarlı bir hale geliyor. Site şimdiden 218 milyonu aşkın değerlendirmeyi kontrol etmiş durumda. Amazon'daki ürünler dışında Yelp'teki mekân yorumlarını da analiz edebiliyor.

SOSYAL MEDYADAKİ SAHTE ARKADAŞLARI REDDEDİN

Facebook ve Twitter üzerinde yabancılarla iletişime geçmek size daha çok arkadaş ve takipçi kazandırabilir ama aynı zamanda sizi dolandırıcılar ve spam'cilere karşı da savunmasız bırakır. Eğer bir yabancıdan gelen arkadaşlık talebini kabul etmek ya da herkesin sizi takip etmesine izin vermek konusunda rahat davranıyorsanız şunun farkında olmalısınız: Yaklaşık 83 milyon Facebook hesabının sahte olduğu düşünülüyor ve bunların büyük bir kısmı kötü amaçlarla kullanılıyor.

İlk olarak (eğer yapabiliyorsanız) gerçekten söyledikleri kişi olup olmadıklarını doğrulamak için bu kişinin Facebook profilini kontrol edin. Arkadaşları kim? Nerede yaşıyorlar? Profil fotoğraflarının dışında başka herhangi bir içerik paylaşmışlar mı? Hepsinden önemlisi de, söz konusu fotoğrafın başka bir yerden çalıntı olup olmadığını görmek için bir görsel arama motorunu kullanın. Bunun için şüphelendiğiniz kişinin fotoğrafı masaüstünüze kaydedin, ardından TinEye (**www.tineye.com**) ya da Google Görseller'e (**images.google.com.tr**) gidin ve web üzerindeki eşleşmeleri aratmak için fotoğrafı yükleyin. O fotoğrafın kullanıldığı diğer yerleri göreceksiniz. Bir sürü farklı yerde, farklı isimlerle ve amaçlarla kullanılmışsa bilin ki sahte. Sahte bir hesabı Facebook'a şikâyet etmek için kapak resminin sağ tarafında yer alan üç noktalı düğmeye tıklayıp "Şikayet Et"i seçmeniz yeterli.

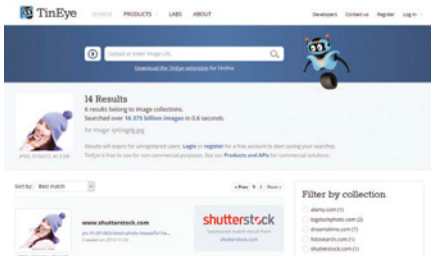

Tanımadığınız kişilerin profil fotoğraflarını TinEye'da aratarak başka nerelerde kullanıldığını görebilirsiniz.

Twitter'daki sahte hesaplar herhangi bir izin istemeden sizi takip edebilir. Bu hesaplar genellikle kendi profillerinde zararlı sitelerin bağlantılarını tweet'liyor. Ayrıca doğrudan sizden @bahsederek veya direkt mesaj göndererek de link paylaşabiliyorlar. Bu linkler spam veya dolandırıcılık amaçlı olabiliyor. Bu türden hesapların bir kısmının profil resminde klasik yumurta şekli yer alır çünkü Twitter'ın varsayılan ayarlarında değişiklik yapmamışlardır. Bazıları da gerçek insan kimliğine bürünür. Saygıdeğer bir fotoğraf ve profil metni kullanabilirler. Seksi kadın fotoğrafları, hatta porno yıldızı fotoğrafları da sıkça kullanılıyor. Twitter'da sahte bir kullanıcıyı engellemek için sağ üst tarafındaki çark simgesine

tıklayıp "x adlı kişiyi engelle"yi seçebilirsiniz. Daha da iyisi, o kişiyi hem Twitter'a rapor edip hem engellemek "x adlı kişiyi bildir"i seçin.
Takipçi listenizi tarayıp hangi profillerin sahte olabileceğini belirleyen çeşitli araçlar var ama bunlar genellikle detaylı sonuçları göstermek için ücret talep ediyor. Neyse ki Clayton Lambert adında bir programcı, Twitter takipçilerini ayıklamak için ücretsiz iki araç geliştirmiş: Yumurta takipçileri engellemek için Block & Remove Fake Twitter Egg Flowers (**bitly.com/fake230**) ve sahte izlenimi veren takipçileri kaldırmak için Fake Twitter Follower Removal Script (**bitly.com/removal230**). İşin kötü yanı, her ikisini de çalıştırmak için Chrome'daki Konsol işlevini kullanmanız gerekiyor ve bu pek basit bir iş değil. Sayfalarda İngilizce yönergeleri dikkatle okuyup uygulamanız gerekiyor.

Twitter, zararlı linkler paylaşan sahte hesaplarla dolu ama onları engellemek kolay.

RİSKLİ İNDİRME DÜĞMELERİNDEN UZAK DURUN

Birçok ücretsiz yazılım sitesi, sahte "download" düğmeleri şeklinde gizlenmiş rahatsız edici reklamlarla dolu. Bu düğmeler sizi istemediğiniz bir şey için ödeme yapmaya yönlendirir ya da sisteminize çöp dosyalar yükleyen bir programı indirmeniz için kandırmaya çalışır. Bazı durumlarda da bu sahte indirme bağlantıları sizi zararlı sitelere yönlendirir ve bu da bilgisayarınızın virüs kapmasına neden olabilir.
Sahte düğmeler tarafından kandırılmayı önlemenin en kolay yolu, onları bir reklam engelleyiciyle web sayfalarından kaldırmak. Adblock Plus (**adblockplus.org**) veya uBlock Origin (**bitly.com/ublock230**) bizim favorilerimiz. Ancak reklam engelleyiciler, sahte düğmelerin yanı sıra tüm reklamları engelliyor ve sitelerin ciddi anlamda gelir kaybetmesine yol açıyor. Onlara başvurmak istemezseniz VirusTotal'ın Chrome (**bitly.com/vtchrome230**) veya Firefox eklentisi (**bitly.com/vtfirefox230**) yükleyebilirsiniz. Eklentiyi yükledikten sonra hileli olabileceğini düşündüğünüz bir link görünce ya ona sağ tıklayıp "Scan with VirusTotal"ı seçin ya da eklentinin düğmesine tıklayıp "Scan current site"ı seçin. Bu işlem, seçtiğiniz linki veya açık olan sayfayı VirusTotal'ın 67 antivirüs motoru üzerinde tarayacak ve riskli bir şey bulursa size bildirecek.
Google da sahtekâr indirme düğmelere içeren siteleri ve reklamları engellemeye başladı ama bu sitelerin çoğu halen tarayıcılarımıza ulaşmayı başarıyor.

KİMLİK AVI DOLANDIRICILIĞINA MARUZ KALMAYIN

Kimlik avı dolandırıcılığının (phishing) çok uzun bir zamandır ortalıkta ama kullanıcılar hâlâ bunlara kanıyor. Tuhaf e-posta adresleri, yazım ve dilbilgisi hataları, şüpheli talepler ("İndiriminizi almak için lütfen hesap bilgilerinizi gönderin")… Bunlar hep dolandırıcılık amaçlı e-posta mesajlarının ipuçları. Fakat son zamanlarda siber suçlular daha dolambaçlı yollar kullanmaya başladılar. Örneğin yolladıkları mesajların bankalar, çevrimiçi mağazalar ve iyi bilinen firmalardan geldiğini düşündürebiliyorlar. Spam filtrelerini atlatıyorlar ve sizi korkutup bilgilerinizi vermeye ikna edecek taktikler kullanıyorlar. Örneğin bir faturanızın ödeme tarihinin geçtiğini, kargonuzun teslim edilemediğini, parolanızın çalındığını okursanız; ne kadar inandırıcı görünürse görünsün; kesinlikle o e-postada istenenleri yapmayın.

Şifre Uyarısı, Gmail şifrenizi yazmanız için sizi kandıran sayfaları tespit ediyor.

Geçtiğimiz yıl Google, Şifre Uyarısı adlı bir Chrome uzantısını (**bitly.com/sifre230**) kullanıma sundu. Bu uzantı, Gmail şifrenizi gerçek Gmail veya Google sayfaları dışında bir yere yazdığınız zaman sizi uyarıyor. Böylece tufaya düşürüldüğünüzü anlıyorsunuz ve vakit kaybetmeden şifrenizi değiştirerek ucuz atlatabiliyorsunuz.
Ayrıca Netcraft Extension'ı (**toolbar.netcraft.com**) da öneriyoruz. Zaman zaman tekinsiz sitelerde dolaşıyorsanız ya da kandırılmaktan korkuyorsanız bu eklenti, girdiğiniz sitelerin risk puanını gösteriyor ve isterseniz detaylı raporlara bakabiliyorsunuz. Ayrıca sitelerin SSL sertifikalarının geçerli olup olmadığını da denetliyor. Chrome, Firefox ve Opera sürümleri var. Yalnızca Firefox sürümü derli toplu bir düğme yerine eski moda bir araç çubuğu kullanıyor.

ANDROID UYGULAMALARINI ZARARLI YAZILIMLARA KARŞI TARAYIN

Android cihazlarınıza Google Play mağazasının dışından uygulamalar yüklemek her zaman bir risk taşır. Hatta Google Play'deki uygulamalar bile bazen güvenli olmayabilir çünkü Google, riskli araçları tespit etmekte bazen başarısız olabiliyor. İşte bu yüzden telefonunuza ve tabletinize bir güvenlik uygulaması yüklemek akıllıca olacaktır. Bunlar yüklediğiniz uygulamaları kötü amaçlı yazılımlara karşı tarıyor, şüpheli izinler isteyen uygulamaları ve diğer potansiyel tehditleri kontrol ediyor. Android için ücretli ve ücretsiz çok güvenlik çözümü var ama önerdiklerimiz şunlar: Malwarebytes Anti-Malware Mobile (bitly.com/malware230), Trend Micro Dr. Safety (bitly.com/safety230) ve Avast Mobile Security & Antivirus (bitly.com/avast230). Birden fazla uygulama yüklemenize gerek yok, boşuna cihazınıza yavaşlatmış olursunuz.

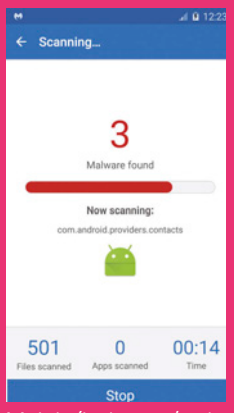

Anlamsız Windows dosyalarından kurtulun

Bilgisayarınız hiç istemediğiniz ve ihtiyacınız olmayan dosyalarla kirletilmiş durumda. Bu kirliliğin ne olduğunu ve onlardan tamamen nasıl kurtulacağınızı açıklıyoruz.

Belgelerim klasörünüzü açtınız ve ne gördünüz? CrashDump ve NativeFus_Log gibi ne olduğu anlaşılamayan klasörler, Thumbs.db ve desktop.ini gibi değişik uzantılı dosyalar ve tabii belki gerçekten size ait birkaç dosya.

Bazı belgeler dışında bu dosyaları siz oluşturmadınız ve muhtemelen onların ne olduğu veya oraya kim tarafından konuldukları hakkında da bir fikriniz yok. Yine muhtemelen onlara dokunmak istemiyorsunuz çünkü virüse veya gerekli sistem dosyalarına benziyorlar. Eğer onları silecek olursanız büyük olasılıkla tekrar türeyecekler ve bu onları pek de sevimli bir hale getirmiyor.

Önümüzdeki birkaç sayfada Belgeler klasörünüzde veya masaüstünüzde ortaya çıkan gizemli dosyalara yakından bakacağız. Onların ne olduklarını ortaya çıkaracak, neden orada olduklarını öğrenecek ve onlardan tamamen nasıl kurtulacağımızı, o da olmazsa onları nasıl kullanışlı hale getireceğimizi bulacağız.

THUMBS.DB

Nedir?

Thumbs.db dosyaları, resim dosyalarının küçük hallerinin veritabanı bilgilerini içeren önbellek dosyalarıdır. Fotoğraf veya video içeren bir klasörü açtığınızda bu dosya otomatik olarak oluşturulur. Thumbs.db'nin oluşturulma amacı, dosya simgeleri yerine görünen küçük ön izlemelerin daha hızlı yüklenmesini sağlamaktır; fakat bilgisayarınız görece eski veya yavaşsa pek bir fark hissedemezsiniz.

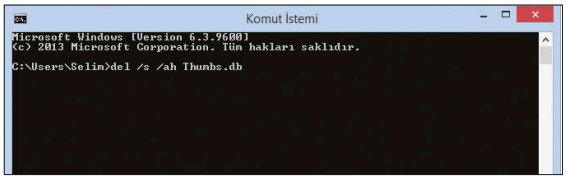

Komut İstemi'ni kullanarak bütün Thumbs.db dosyalarını tek seferde silebilirsiniz.

Thumbs.db dosyaları bilgisayarınızda varsayılan görünmez biçimde olabilir. Bu nedenle bu dosyadan sizde kaç tane olduğunu ve sabit diskinizde ne kadar yer kapladıklarını bilemeyebilirsiniz. Dosyaları görünür hale getirmek için yan sayfadaki kutuya bakın.

Thumbs.db dosyasını bilgisayarınızda bulun ve üzerine gelerek sabit diskte ne kadar yeri meşgul ettiğine bakın. Gigabaytlardan bahsetmesek de bu tip dosyalar bazen yüzlerce megabayt alan kaplayabiliyor. Eğer buluta otomatik yedekleme yapıyorsanız bulut alanınızda da yer kaplarlar ve orada hiçbir işe yaramazlar.

Silebilir misiniz?

Evet. Öncelikle açık kaynak kodlu Sourceforge sitesinden edineceğiniz, kurulum gerektirmeyen SwiftSearch programıyla (bitly.com/swift213) bilgisayarınızdaki tüm Thumbs.db dosyalarını bulalım: Programı çalıştırın, sol üst taraftaki menüden C:\'yi (ana sabit diskinizi) seçin, thumbs.db yazın ve Enter'a basın. Sonuçlar hemen karşınıza çıkacak. Biz bilgisayarımızda 215 Thumbs.db dosyası saptadık ve bunların dördü 100 MB'den büyüktü.

SwiftSearch'ü kullanarak bilgisayarınızda tıkanmaya neden olan kaç tane Thumbs.db dosyası olduğunu bulabilirsiniz.

Tamamen kaldırın

SwiftSearch'ü veya Windows Gezgini'ni (Windows 8'de Dosya Gezgini) kullanarak Thumbs.db dosyalarını tek tek silmek oldukça zaman alacaktır. Bu nedenle Komut İstemi'ni kullanabilirsiniz. Başlat menüsünü veya Başlangıç ekranını açıp "cmd" yazın ve

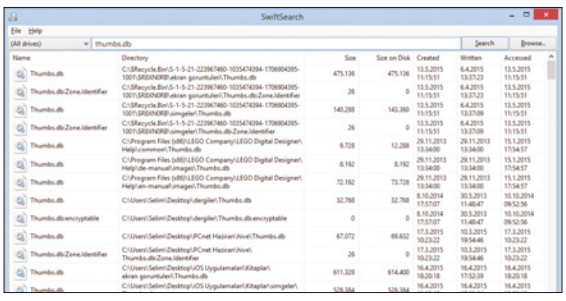

Windows'un sizden gizlediği dosyaları görün

Bilgisayarınız varsayılan olarak Thumbs.db ve desktop.ini gibi sistem dosyalarını gizlemeye ayarlanmış olacaktır. Böyle Windows Gezgini ve Masaüstü görünümünüz daha düzenli hale gelir ama Windows'un asıl niyeti daha da önemli: Windows bu dosyaları saklıyor çünkü onlar konusunda size güvenmiyor. Kurcalanmaması gereken o dosyaları bir şekilde düzenleyeceğinizi veya onları sileceğinizi, bu yüzden sistemi çökertme riski yaratacağınızı düşünüyor.

Bu yazımızda öğrendiğiniz üzere Thumbs.db gibi bazı dosyaları silmek bilgisayarınıza zarar vermez, hatta dolan sabit diskinizde biraz yer açmanızı sağlar. Bu dosya ve klasörleri görebilmek size bilgisayarınız üzerinde daha fazla kontrol sağlar ve Windows'un aslında nasıl yönetildiğini gösterir. Ayrıca bu tip amaçsız öğelerin ne kadar yer harcadığını da anlamanızı sağlar. O nedenle bu dosyaları görünür hale getirebilirsiniz.

Denetim Masası'nda Klasör Seçenekleri'ne gidin (Başlat menüsünde "klasör seçenekleri" yazarak hızlıca

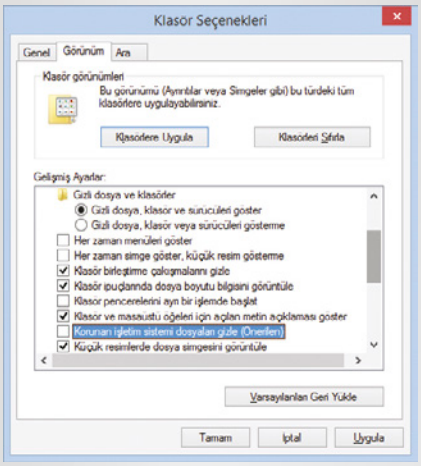

Windows'un sizden neleri gizlediğini görmek için "Korunan işletim sistemi dosyalarını gizle" işartini kaldırın.

erişebilirsiniz.) ve Görünüm sekmesini seçin. "Gizli dosya, klasör ve sürücüleri göster" seçeneğini işaretleyin, sonra da "Korunan işletim sistemi dosyalarını gizle (Önerilen)" seçeneğindeki işareti kaldırın. Uyarı kutusu açılınca Evet deyin. Microsoft, "Önerilen" sözcüğünü siz ellerinizi o dosyalardan uzak tutun diye son çare olarak kullanıyor. İşlemi tamamladığınızda SwiftSearch'ü kullanarak biraz önce bahsettiğimiz dosyalardan kaçının bilgisayarınızda gizlice yaşadığını ve çoğaldığını öğrenebilirsiniz.

Tabii ki sistem dosyalarını ve klasörlerini görüyorsunuz diye onları taşımanın ve silmenin güvenli olacağını düşünmeyin. Tanımadığınız bu dosyalar ortaya çıkınca Windows Gezgini'nin daha dağınık bir hal aldığını göreceksiniz. Yanlış bir şeye tıklamadığınız veya silmediğiniz konusunda dikkatli olmalısınız. İşinizi bitirdikten sonra sistem dosyalarını yeniden gizlemek mantıklı olabilir.

Ne olduğunu anlayamadığını öğeler olursa haklarında her zaman internette arama yapın ve herhangi bir değişiklik yapmadan önce Sistem Geri Yükleme Noktası oluşturun. Ayrıca gizemli sistem dosyaları için **www.fileinfo.com** adresine bakmanızı da öneriyoruz.

Enter'a basın. Açılan pencerede "del /s /ah Thumbs.db" yazıp bir daha Enter'a basın. (Ekran görüntüsüne bakabilirsiniz.)

Eğer bilgisayarınızda çok fazla fotoğraf varsa Thumbs.db dosyalarının bilgisayarınızın sistemine sızmaları ve tekrar boş alanlarınıza yayılmaları uzun zaman almayacaktır ama küçük bir Windows hilesiyle bunu engelleyebilirsiniz. Bunun için öncelikle yönetici olarak oturum açmanız gerekiyor. Windows tuşu + R'ye basarak Çalıştır ekranını açın, "gpedit.msc" yazıp Tamam deyin. Açılan pencerede şu yolu izleyin: Kullanıcı Yapılandırması > Yönetim Şablonları > Windows Bileşenleri > Windows Gezgini (Windows 8'de Dosya Gezgini). Sağ taraftaki panelde "Küçük resimlerin gizli thumbs.db dosyalarında önbelleğe alınmasını devre dışı bırak" satırına çift tıklayın, "Etkin" olarak işaretleyin ve Tamam deyin. Artık Thumbs.db dosyaları tarafından rahatsız edilmeyeceksiniz.

CRASHDUMP VE NATIVEFUS_LOG

Nedir?

Ayrılmaz ikiz kardeşler gibidirler ve sürekli Belgeler klasöründe belirerek yolunuza çıkarlar. Herhangi birine çift tıkladığınızda ya değersiz çökme raporlarıyla karşılaşırsınız -ki çok büyük olabilirler- ya da hiçbir şey göremezsiniz. Bu dosyalar Nero DVD veya Kies Android dosya yönetim programı gibi programlar tarafından oluşturulur, işlemci kullanımınız ve çökmeler konusundaki kayıtları tutar. Özellikle de asıl programı kaldırdıysanız bu dosyalar pek bir işe yaramaz. Kötü amaçlı yazılım forumlarında bu klasörler hakkında birçok soruyla karşılaşıyoruz. Şundan emin olun ki bunlar kötü amaçlı yazılımlara ait değil ama onlar gibi davranıyorlar: Değişik isimleri var ve bir anda ortaya çıkıyor, silinirlerse de tekrar oluşuyorlar.

Silebilir misiniz?

Evet. Eğer klasörler boşsa bir sorundan öte sadece sinir bozukluğuna yol açarlar. Eğer içlerinde büyük çökme raporları varsa onları da kaldırmanız çok daha iyi olacaktır.

Önceki adımda bahsettiğimiz SwiftSearch'ü kullanarak .LOG veya .MDMP uzantılı dosyaları arayın ve gereksizce yer kaplıyorlarsa onları silin. Amaçsızca yer kaplayan büyük dosyaları tek tek görmek istiyorsanız ücretsiz WinDirStat programını (bitly.com/windir213) kullanabilirsiniz. WinDirStat, sabit diskinizdeki alanı yönetebileceğiniz güzel bir program çünkü (Windows Gezgini'nin aksine) klasörlerin gerçek boyutlarını ve hangi program tarafından oluşturulduklarını ortaya çıkarıyor. Yine de programın bu detaylı klasör bilgisi ağacını ve boyutlarını derlemesi biraz zaman alıyor, nedenle onun yerine yeni ve ücretsiz SpaceSniffer'ı tercih edebilirsiniz (bitly.com/space213). Raporları WinDirStat kadar detaylı olmasa da çok daha hızlı ve çok büyük klasörleri bir seferde görebiliyorsunuz. Ayrıca daha güzel görünüyor.

Thumbs.db ve benzeri dosyalar sisteminizde gereksiz yer kaplayabilir.

Tamamen kaldırın

Windows'un kendi aracı olan Disk Temizleyicisi otomatik olarak çökme raporlarını ve alan kaplayan fazlalıkları temizleyebilir. Kullanımı da oldukça kolay ama yine de size pek fazla kontrol olanağı tanıdığı söylenemez. Ayrıca bazen kullanışlı program dosyalarını da kaldırdığına tanık olduk. Onun yerine CCleaner'ı kullanabilirsiniz (www.piriform.com/ccleaner). Programdaki Cleaner bölümünde "Hafıza Dökümü" ve "Windows Olay Günlüğü" seçeneklerini

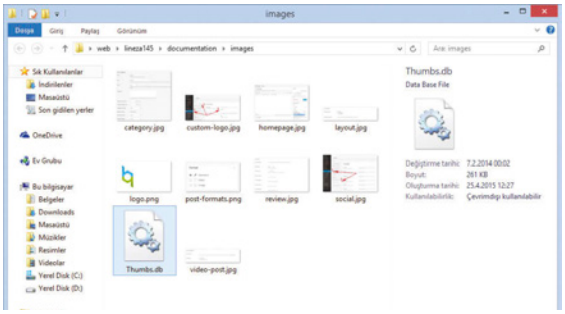

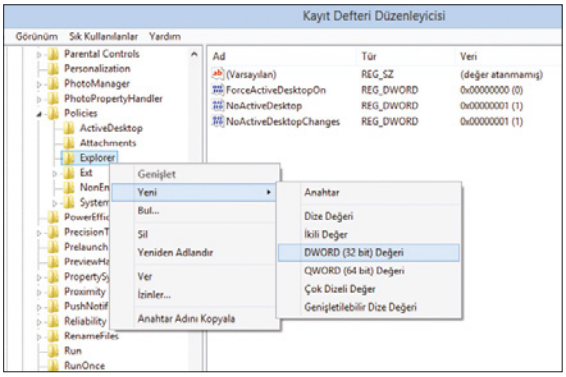

Bilgisayarınızdaki tüm desktop.ini dosyalarını yeni bir kayıt defteri değeri oluşturarak kaldırabilirsiniz.

işaretlemeniz yeterli. "Uygulamalar" sekmesine tıklarsanız daha fazla dosyayı da temizlenecekler listesine ekleyebilirsiniz. CCleaner'ın Uygulamalar listesine daha fazla seçenek eklemek için CCEnhancer aracını kurabilirsiniz (bitly.com/cce213).

DESTOP.INI VE DS_STORE

Nedir?

Bilgisayarınızdaki her klasörde desktop.ini dosyası vardır. Bu dosyada klasörün simgesi, fareyle üzerine geldiğinizde görünen ipucu metni gibi görünüm ayarları bulunur. Thumbs.db dosyaları gibi desktop.ini dosyaları da Windows tarafından otomatik (ve sürekli) olarak oluşturulur. Varsayılan olarak her zaman gizli haldedirler. Bu nedenle ne kadar yer kapladıklarını görmek için onları görünür hale getirmeniz gerekir. (Bkz. "Windows'un sizden gizlediği dosyaları görün" kutusu)

Sistem dosyalarınızı görünür hale getirmenizin ardından Masaüstü'nde iki desktop.ini dosyası göreceksiniz. Bunun nedeni bilgisayarınızda aslında iki ayrı Masaüstü olmasıdır: Bunların biri yönetici hesabınıza ait olan (Normalde C:\Kullanıcılar\Adınız\Masaüstü klasöründe saklanır.), diğeri de Kullanıcılar\Ortak altında olandır.

Biz bilgisayarımızda 400'e yakın desktop.ini dosyasına rastladık, yani Thumbs.db dosyalarından daha da fazla. İşin iyi tarafı, o kadar da büyük dosyalar değildi. Bulduğumuz en büyük desktop.ini dosyası 3 MB boyutunda ve geri kalanlarsa sadece birkaç KB boyutundaydı.

Desktop.ini dosyasının Mac bilgisayarlarda kullanılan OS X'teki karşılığı ise DS_Store dosyasıdır. Mac'te oluşturulmuş bir klasöre baktığınızda veya zip dosyası indirdiğinizde içinde bu dosyaları görebilirsiniz. DS_Store dosyaları Windows'ta hiçbir işe yaramaz.

Silebilir misiniz?

Evet, fakat Windows onun yerine hemen yeni bir desktop.ini dosyası oluşturacak ve klasörün ayarları varsayılan ayarlara geri dönecektir. Öte yandan, desktop.ini dosyaları kayda değer miktarda yer kaplamadığı ve normal şartlarda görünür olmadığı için bunlarla uğraşmamanızı öneririz.

Aslında desktop.ini dosyaları çok kullanışlı olabilir. Not Defteri'ni ve Komut İstemi'ni kullanarak desktop.ini dosyalarını kişiselleştirebilirsiniz. Örneğin bir klasörün bilgi metnini değiştirerek "Bu klasör kedi fotoğrafları içindir" yazabilirsiniz. Bunun için Not Defteri'ni açın ve içine "InfoTip=Bu klasör kedi fotoğrafları içindir" yazın. Dosya > Kaydet komutunu verin, "Kodlama" listesinden Unicode'u seçin, ilgili klasörün içine girin ve dosya adını desktop.ini yaparak kaydedin. Ardından Windows Gezgini'nde ilgili klasöre girin, Shift tuşuna basılı tutarak boş bir yere sağ tıklayın ve "Komut penceresini burada aç"ı seçin. Açılan Komut İstemi'ne "attrib desktop.ini +s +h" yazıp Enter'a basın. Desktop.ini düzenlemeyle ilgili ayrıntıları Microsoft'un sitesinde (bitly.com/desktop213) bulabilirsiniz (İngilizce).

Tamamen kaldırın

Her şey rağmen tüm desktop.ini dosyalarından kurtulmak istiyorsanız bu kayıt defteri hilesini deneyebilirsiniz. Başlat menüsünde "regedit" yazın, regedit.exe'ye tıklayın ve Evet diyerek Kayıt Defteri Düzenleyicisi'ni açın. Ardından HKEY_LOCAL_MACHINE kök girdisine gidin. Şimdi şu yolu izleyin: Software\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Policies\Explorer. Explorer klasörüne sağ tıklayın, "Yeni > DWORD Değeri"ne tıklayarak yeni bir değer oluşturun. Adını UseDesktopIniCache koyun ve değerini "0" olarak girin.

Dosyalar ve klasörler silinmeyi reddederse

Bilgisayarınızın sahibi sizsiniz ama bazen o size sahipmiş gibi olur. Belli dosyaları ve klasörleri gizler, onlara dokunmanızı istemez ve bu öğeleri silmenizi engellemek için de var gücüyle çalışır.

Eğer burada bahsettiğimiz dosya veya klasörlerden birini silmek istiyorsanız fakat erişiminiz engellendiyse hemen klavyeyi yumruklamayım, işletim sistemini yenmenin de yolları var.

Ücretsiz bir program olan TakeOwnershipPro (**bitly.com/take213**), sistem ve program dosyaları da dahil olmak üzere tüm dosya ve klasörlerin sağ tıklama menüsüne yeni bir seçenek ekliyor. Kontrolü ele geçirmek için istediğiniz dosya veya klasöre sağ tıklayıp TakeOwnershipPro'yu seçin. Böylece silinmeyen dosyaları silebileceksiniz. Eğer hâlâ silinmemekte ısrar ediyorsa Komut İstemi'ni açın, "cacls C:\dosyanıntamyolu\dosya.adı /G kullanıcıadınız:F" yazın ve belirtildiği gibi dosya yolu ve kullanıcı adı yerine kendi bilgilerinizi yazın. Olmazsa bilgisayarınızı Güvenli Mod'da açıp bir daha deneyin.

Dürüst olmak gerekirse dosya özellikle çok büyük ve sorunlu değilse "erişim engellendi" uyarısında vazgeçmenizi öneririz. Yine de daha ileri gitmek isterseniz, öncelikle bir Sistem Geri Yükleme Noktası oluşturduğunuzdan emin olun.

Tanımlayamadığınız sistem dosyalarını kendi hallerine bırakmak en iyi tercih olacaktır. Sabit diskler günümüzde oldukça ucuzladı ve eğer temizlik konusunda mantıklı bir planlama yaparsanız boş alan sorunuyla karşılaşmazsınız. Geçici İnternet Dosyaları klasörünüzü ve Geri Dönüşüm Kutusu'nu temiz tutun, CCleaner ve kötü amaçlı yazılım temizleme aracı AdwCleaner (**bitly.com/ac213**) ile bilgisayarınızda tarama yapın ve ayda bir de disk birleştiricisini kullanın. Bilgisayarınız size minnettar olacaktır.

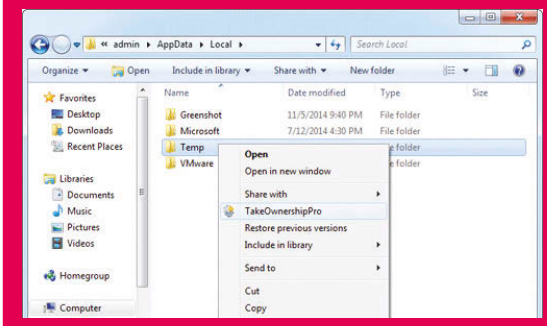

Silinemeyen dosyaları TakeOwnershipPro ile kolayca silebilirsiniz ama önce gerçekten silmek istediğinizden emin olun.

FileInfo.com adresinde hangi sistem dosyasının ne olduğunu ve ne yaptığını öğrenebilirsiniz.

Google'ın hakkınızda bildiklerini kontrol edin

Muhtemelen farkındasınız ama değilseniz hemen söyleyelim: Google, kendi ürün ve servisleri üzerinde yaptığınız tüm aktiviteleri izliyor, böylece servislerini size özel hale getiriyor. Peki Google'ın her yaptığınız aramayı, her izlediğiniz videoyu ve her gittiğiniz mekânı kaydetmemesi için ne yapacaksınız? Google'ın "Etkinliğim" sayfası sayesinde internet devinin sizin hakkınızda ne tür bilgiler sakladığını öğrenmek ve istemediklerinizin takip edilmesini engellemek mümkün.

Etkinliğim: myactivity.google.com
Süre: 5 dakika
Uyumlu sistemler: Tüm tarayıcılar

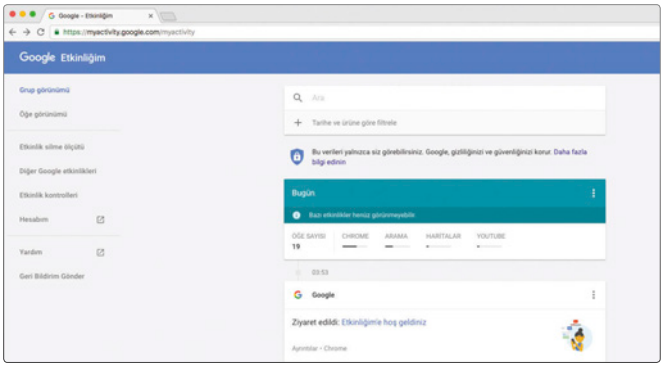

1 myactivity.google.com adresini ziyaret edin ve baştaki tanıtım animasyonunu geçin. (İzleyebilirsiniz de.) Her gün hangi Google ürününde (Chrome, Arama, Haritalar, YouTube gibi) kaç etkinlik gerçekleştirdiğiniz göreceksiniz. Sayfayı aşağı kaydırarak tüm öğeleri görebilir, ürünlerden birine tıklayarak sonuçları filtreleyebilirsiniz.

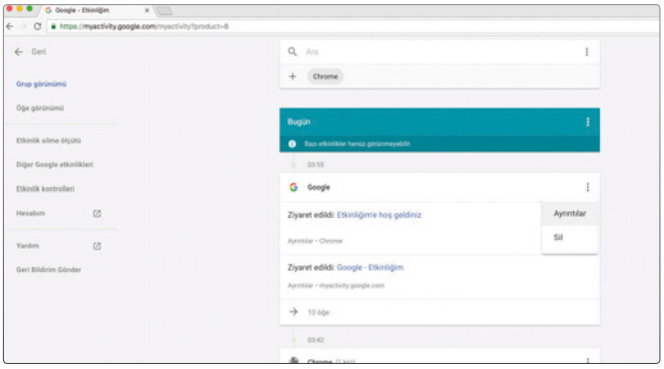

2 Varsayılan "grup görünümü"nde her ürünün etkinlikleri ayrı birer kutu halinde alt alta görünüyor. Tüm etkinlikleri görmek için kutunun sonundaki "XX öğe" satırına tıklayabilirsiniz. O grubu silmek isterseniz sağ üstteki üç noktaya tıklayıp "Sil"i seçebilirsiniz. Ayrıntılar'dan tek tek öğeleri silmek de mümkün.

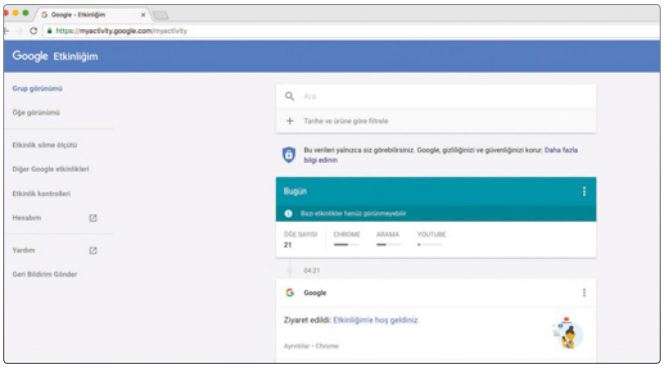

3 Eğer belirli bir güne ait tüm etkinlikleri silmek istiyorsanız o güne ait yeşil başlığın yanındaki üç noktaya tıklayın ve "Sil"i seçin. Böylece Google, o gün yaptığınız aramaları unutacak. İsterseniz en üstteki arama kutusunu kullanarak daha eski kayıtları arayabilir, "+" satırına tıklayarak sonuçları tarihe veya ürüne göre filtreleyebilirsiniz.

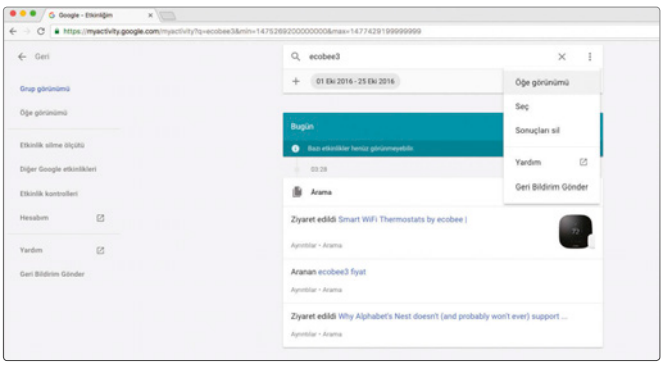

4 Etkinliklerin gruplanması yerine düz bir liste şeklinde görünmesini istiyorsanız sol taraftaki menüden "Öğe görünümü"ne tıklayın. Öğeleri tek tek silmek için üç nokta düğmesini kullanabilirsiniz. Belli bir terime dair tüm kayıtları silmek isterseniz, o terimi aradıktan sonra arama çubuğunun yanındaki üç noktaya tıklayıp "Sonuçları sil"i seçin.

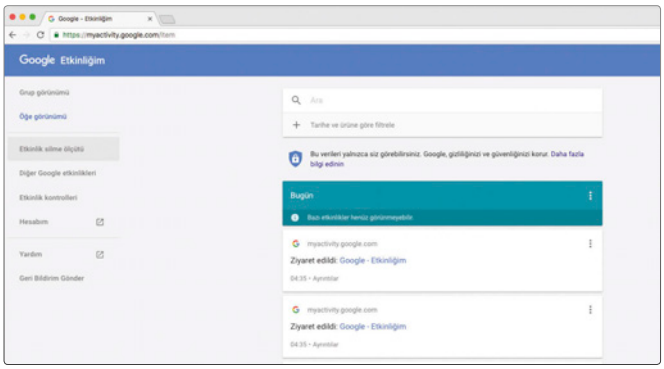

5 Konum geçmişiniz Etkinliğim sayfasında yer almasa da Google, izin verdiyseniz Android telefonunuzun gittiği her yeri kaydediyor. Sol menüdeki "Diğer Google etkinlikleri"ne, sonra da "ZAMAN ÇİZELGESİNE GİT"e tıklayın. Google'ın hangi etkinlikler saklayacağını belirlemek için yine sol menüdeki "Etkinlik kontrolleri"ne göz atın.

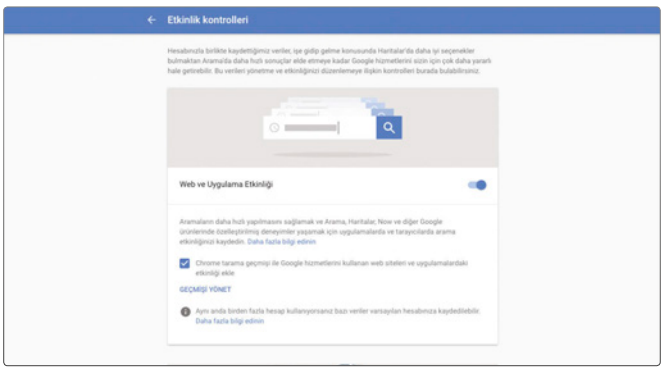

6 "Etkinlik kontrolleri" sayfasında Google'ın Web ve Uygulama Etkinliği, Konum Geçmişi, Cihaz Bilgileri, Google Voice ve Ses Etkinliği, YouTube Arama Geçmişi ve YouTube İzleme Geçmişi hizmetlerini durdurabiliyorsunuz. Herhangi bir etkinliğin izlenmesini durdurursanız Google size o servisin nasıl etkileneceğini anlatıyor.

BU HEYECAN VERİCİ ETKİNLİĞİN BAZI SIRLARINI AÇIĞA ÇIKARIYORUZ.

OVERCLOCK NEDEN İŞE YARIYOR?

İster yeni bir donanım almış ister de mevcut sisteminizi biraz güçlendirerek bir süre daha kullanmak istiyor olun, overclock, hesaba katılması gereken seçeneklerden birisi. Bilgisayarınızın donanımını planlanandan daha hızlı çalışmaya zorlayarak overclock sayesinde bilgisayarınızın ömrünü biraz azaltmak pahasına kısa vadede biraz tasarruf edebilirsiniz. Kabul edelim ki çoğumuz bilgisayarlarımızı bozulana kadar kullanmıyoruz. O yüzden overclock çok da mantıksız bir seçenek değil. Peki nedir bu overclock ve neden işe yarar?

OVERCLOCK'UN TEMELLERİ

Overclock terimi ilk zamanlarda tek bir şeyi ifade ediyordu: Bilgisayarınızdaki işlemcinin (CPU) saat hızını (frekansını) yükseltmek, böylece işlemleri daha hızlı bitirmesini ve yoğun işlemci gücü gerektiren uygulamaların daha hızlı çalışmasını sağlamak. Günümüzde RAM ve GPU'lar da overclock edilebiliyor ama temel prensip aynen sürüyor: Donanımı, üreticisinin önerdiği sınırların ötesinde zorlayarak çalıştırmak.

Teknik anlamda overclock'un işe yaramasının sebebiyse donanımların başa çıkabileceği çok katı bir sınırlamanın olmaması. İşlemcilerin tasarlanma esasından ötürü, aynı nesilden olan işlemciler (örn. en yavaş Core i5 ile en hızlı Core i5) aynı mimariye sahip. Aradaki fark ise üretim kalitesi ve kullanılan malzeme.

Aslında donanımlar belli bir hızda çalışacak şekilde üretilmiyor. Bir donanım üretildikten sonra test edilerek hangi hızda çalıştığı bulunuyor ve ona uygun fiyatla satışa sunuluyor. Her üretim serisinde fiyat noktası, o serideki en çok işlemcinin optimal çalışabileceği hız düzeyinde oluyor. Ancak serideki bazı işlemciler diğerlerinden daha hızlı çalışabiliyor. Bazen talebi karşılamak veya kotaları doldurmak adına daha hızlı işlemcilerin daha yavaş model numaralarıyla etiketlendiği de oluyor. Bazense hızlı ve yavaş bir işlemci arasındaki tek fark, işlemcinin belirli özellikleri kullanamayacak biçimde kilitlenerek satılması. Yani o işlemciler imkân verilse çok daha yüksek hızda çalışabilecek kapasitede.

Bu yazdıklarımızı okuyup "O zaman işlemcimi hemen overclock edip gizli yeteneklerini ortaya çıkarayım!" diye düşünüyorsanız biraz daha beklemenizde fayda var. Unutulmaması gereken önemli nokta, işlemcilerin belirli bir toleransa göre değerlendirilmesi. %10 toleransla üretilmiş 2 GHz hızında bir işlemci alıyorsanız zaten 1,8 GHz olup %10 overclock edilmiş veya 2,2 GHz olup hızı düşürülmüş bir işlemciyle eve dönüyor olabilirsiniz. Bunu kesin olarak tespit etmenin bir yolu yok.

İşlemcinizi sadece normal biçimde kullanıyorsanız zaten böyle bir durum asla farkına varmazsınız. İşte tolerans bu yüzden kabul edilebilir bir durum. Sorun, overclock yapmayı denediğinizde ortaya çıkıyor. Örneğin 2 GHz işlemcinizin %15 overclock kaldırabileceğini düşünüyorsanız doğrudan 2,3 GHz hızını seçebilirsiniz. 2,2 GHz olarak üretilmiş bir işlemciye denk gelmişseniz belki de hiç zorlamazsınız ama 1,8 GHz olarak üretilip 2 GHz olarak etiketlenmiş bir işlemciyse bir anda %30 civarında overclock edilmiş oluyor ki bu, faciaya davet çıkarmak demek.

RİSKLER NELER?

Faciadan kastımız işlemcinizin bozulması tabii. Buna ek olarak diğer donanımları da beraberinde bozma riski var. İşlemciler normal kullanım koşullarında bile epey ısınırlar ve yeterince soğutulmazlarsa (örn. işlemci fanı yardımıyla) neredeyse eriyecek sıcaklığa ulaşırlar. Overclock bir nevi kumardır. Donanımınızı zorlayarak ekstra hız kazanabilirsiniz ama donanımınız bu aşırı kaldıramayabilir de.

Overclock hasarları, bileşenleri oluşturan kimyasal yapıdan kaynaklanır. İşlemciler, bellekler ve ekran kartları milyonlarca transistör içerir ve bunlar temelde yarı iletken silikon kullanılarak üretilir. Silikonun tercih edilmesinin nedeni sıcaklık arttıkça elektrik direncinin düşmesi. Bu durum, geleneksel metallerin tam aksi yönde işler.

Silikon yeterince ısınırsa tam iletken hale gelir ve sonuçta donanımınızı tamamen bozabilecek kısa devreler doğabilir. Bu yüzden donanımı serin

tutmanız şart. İdeal olarak CPU ve GPU sıcaklığı 70-80 santigrat dereceyi aşmamalı ama bu sadece genel kural. Bazı yongaların toleransı çok daha yüksek ve bazılarınınki daha düşük. Overclock yapanların nasıl sonuca ulaştığını anlayabilmek için donanımınızın ideal sıcaklık aralığını kendinizin tespit etmelisiniz.

Eğer donanımınız tatmin edici oranda overclock olabiliyorsa ortaya çıkan fazla ısı, kaçınılmaz biçimde işlemcinin ömrünü kısaltacaktır. Kabul edilebilir tolerans seviyesini aşarsanız işlemciniz dakikalar içinde de bozulabilir, on yıllık ömür yerine dokuz yıl da yaşabilir. Maalesef bundan kesin olarak emin olmanın bir yolu. "Overclock bir kumardır." dememizin nedeni de bu. Hız arttıkça ömür azalıyor, orası kesin; ama ne kadar azalacağını bilemiyoruz.

Donanımınız anında bozulmasa bile overclock yüzünden zaman içinde daha az stabil hale gelebilir. Temel sorun sıcaklık olduğu için, fanınız tozlandığında veya aşırı sıcak bir günde bile bilgisayarınızın aniden kilitlendiğini veya çöktüğünü fark edebilirsiniz. Overclock edilmiş bir donanım, fabrika ayarlarında kullanılan bir donanıma kıyasla daima daha fazla risk altındadır ve daha narindir.

Bilmeniz gereken dolaylı bir hasar daha var: Overclock yaptığınızda garanti kapsamı dışına çıkarsınız. Overlock "normal kullanım" değildir. Dolayısıyla denemeniz başarısızlıkla sonuçlanır ve donanımınız garanti süresi içinde bile bozulursa "kullanıcı hatası" sayılacaktır.

GÜVENLİ OVERCLOCK

Tüm bunlar bir yana, riskleri en aza indirecek ve faydayı en yukarı çıkaracak şekilde, güvenli overclock yapmak mümkün.

Basit bir ifadeyle overclock sırasında voltaj artırılır ve çarpanlar yükseltilir. Bunları ne kadar artırırsanız arıza riski o kadar artar. Riski azaltmak için çarpanda ufak artışlar yapın ve voltajı sadece işlemci kararsız hale geldiğinde yükseltin çünkü bunun sebebi yeterli gücü elde edemiyor olmasıdır. (Anlaması kolay çünkü işlemciniz düşük sıcaklıklarda da kararsız hale gelecek.) Unutmayın ki başka bir kullanıcı aynı işlemciyi overclock ederek 4 GHz'e çıkardığını söylese bile 4 GHz ile işe girişmeyin. Model kodları tamamen aynı olsa bile üretilen her işlemcinin toleransı farklıdır ve çok yüksek değerlere aniden çıkarsanız hasar riski çok yükselir.

Overclock yapmadan önce (ve sonra) sistemi kontrol etmenin iyi bir yöntemi stres testi uygulamaktır. Bir benchmark uygulamasıyla işlemcinizini varsayılan ayarlarla test edin. Böylece elinizde, değişiklik yaptıktan sonra karşılaştırabileceğiniz temel bir değer olacak. Test sırasında herhangi bir çökme olmazsa overclock'a başlayabilirsiniz (veya düzeyi biraz artırabilirsiniz) demektir.

Overclock edilmiş sistemi olumsuz etkileyebilecek bir diğer faktörse güç kaynağı. Güç kaynağınız ucuz, eski ya da verimsiz bir modelse elektrik akımını dalgalı biçimde sunuyor olabilir. Bu tür dalgalı gerilimlerde hızlı ve ani değişimler olacağı için overclock edilmiş sistemler bunu tolere edemez, kararsızlıklar ve hatta hasarlar yaşanabilir. Özel bir ekipman olmadıkça güç kaynağınızı test etmenin yolu yok ama açıklanamayan türden tuhaf sorunlar yaşıyorsanız bunların kaynağı güç kaynağınız olabilir. Yeni bir sistem topluyorsanız yüksek kapasiteli, 80 Plus onaylı bir güç kaynağı alarak sorunları minimuma indirebilirsiniz.

Umuyoruz ki overclock'un sahne arkasıyla ilgili yeterli bilgiye sahip oldunuz. Bu yazımızda nasıl overclock yapılacağına dair ayrıntılara girmedik ama bu, overclock'u önermediğimiz anlamına gelmiyor. Risk almaya razıysanız ve overclock edeceğiniz donanımın garantisi de bittiyse denemelere girişebilirsiniz.

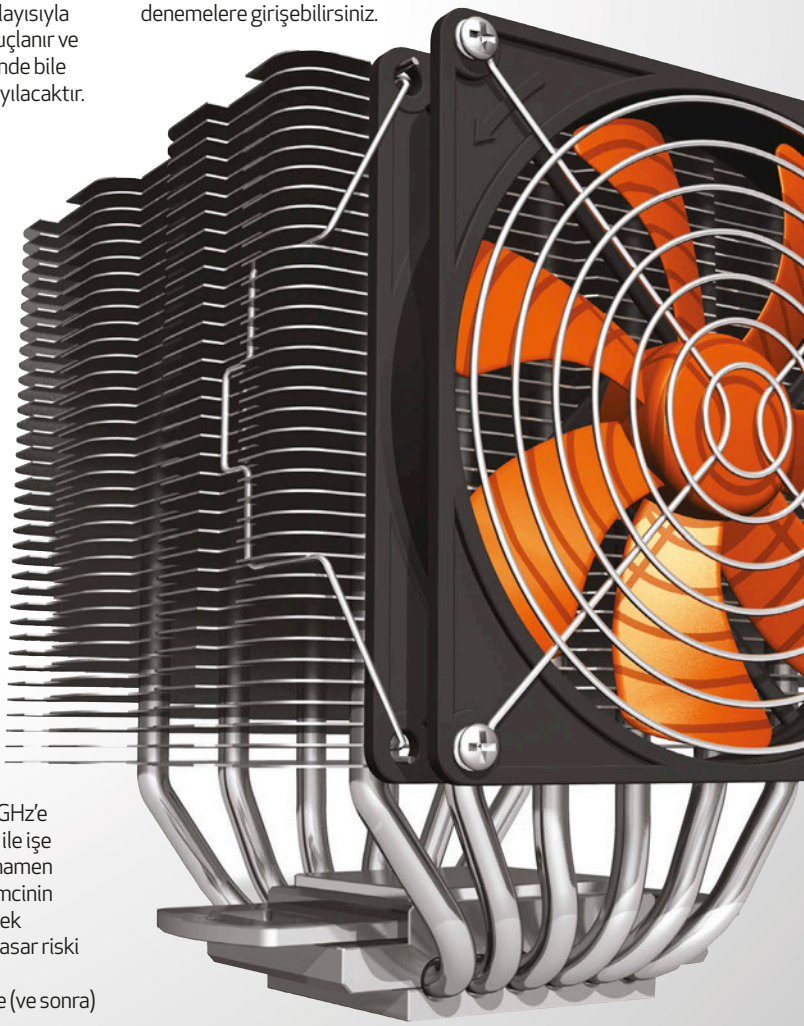

iOS 10

91 ipucu ve püf noktası

Apple'ın işletim sisteminin yeni sürümü, son yıllarda yapılan en büyük değişiklikleri bünyesinde barındırıyor. Yeni tasarımın ardında pek çok heyecan verici, keşfedilmeyi bekleyen yeni özellik de var.

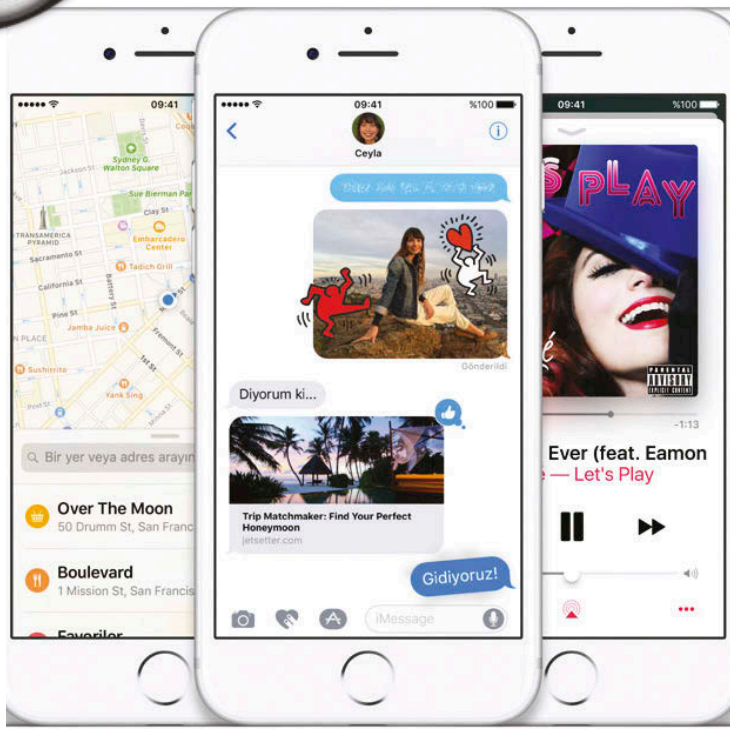

KİLİTLİ EKRAN

1 iOS 10'da "kilitli ekran" yeniledi. iPhone 6s veya 7 kullanıyorsanız ve "Ayarlar > Ekran ve Parlaklık > Uyandırmak için Kaldır" ayarı açıksa kilitli ekran içeriğini görmek için artık düğmeye basmanıza bile gerek yok. Kilidi açmak içinse ekranı kaydırmak yerine ana ekran düğmesine basmanız gerekiyor.

2 "Uyandırmak için Kaldır"a eşlik eden bir ayar daha var: "Ayarlar > Genel > Erişilebilirlik > Ana Ekran Düğmesi > Parmağı Koyarak Aç" ayarını açarsanız ana ekran düğmesine basmadan, Touch ID ile cihaz kilidini açabilirsiniz. Bu ayar büyük iPhone Plus'larda faydalı olabiliyor ve yalnızca Touch ID destekli cihazlarda çalışıyor.

3 Bildirim Merkezi ve Denetim Merkezi hâlâ ekranı üstten ve alttan çekerek açılıyor ama Bugün görünümünün yeri değişti: Ona ulaşmak için kilitli ekranı veya ana ekranı sağa çekmeniz lazım.

4 Kameraya da kilitli ekrandan daha kolay ulaşılıyor. Sağ alttan yukarı çekmek yerine herhangi bir yerden sola çekmeniz yeterli.

DENETİM MERKEZİ

5 Yeni Denetim Merkezi'ni görmek için parmağınızı ekranın alt kenarından yukarı çekin. İlk bakışta iOS 9'dan daha az düğme var gibi görünüyor ama renk şeması biraz değiştiği için üst satırdaki özellikler daha net görünüyor. İkinci kartı görmek için bu ekranı sola çekin.

6 3D Touch uyumlu cihazlarda fener ve diğer uygulama simgelerine sert basarsanız fener parlaklığını seçebilir; 1, 5, 20 veya 60 dakikalık sayaç kurabilir; Hesap Makinesi'ndeki son sonucu kopyalayabilir; doğrudan fotoğraf, video, yavaş çekim veya özçekim kamera moduna atlayabilirsiniz.

7 Video ve ses akışları yeni Denetim Merkezi'nde iki ayrı karta bölünmüş. Apple TV'niz varsa ona video göndermek için ilk karttaki "AirPlay Yansıtma"ya dokunun. Ses çıkışını (AirPlay, Bluetooth veya kablolu bağlantı olabilir.) seçmek içinse ikinci kartta en alttaki satıra dokunun (iPad'de sağdaki sütun).

8 HomeKit uyumlu akıllı ev aksesuarlarınız varsa onları yeni Ev uygulamasına ekleyebilirsiniz. Ardından Denetim Merkezi'ni ikinci kez sola çekerek favorilere eklediğiniz Ev seçeneklerini görebilirsiniz. Işıkları kolayca açıp kapatabilir, 3D Touch'ı kullanarak ışık parlaklığını ayarlama gibi ek seçeneklere ulaşabilirsiniz.

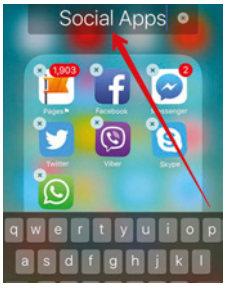

Bir klasöre 3D Touch yapmak, klasörün adını normalden daha kısa sürede değiştirmenizi sağlıyor.

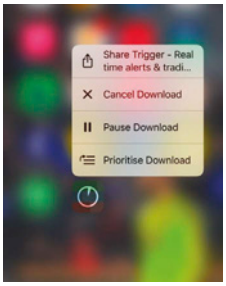

3D Touch, indirmeleri yönetmenizi de sağlıyor. iCloud yedeğini geri yükledikten sonra faydalı olabilir.

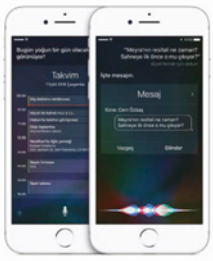

3D TOUCH GELİŞTİRMELERİ

9 Ana ekrandaki bir klasöre hafifçe basılı tutarsanız klasörün adını değiştirme seçeneğini görünür. Ona dokunduğunuzda klasör adı seçili olarak açılır. Hemen üzerine yazmaya başlayabilirsiniz.

10 Bir klasörde bildirim işareti görünüyorsa hangi uygulamaya ait olduğunu anlamak için klasöre girmeniz gerek yok. Klasöre sert bastığınızda bildirimi olan uygulamaları Hızlı İşlemler listesinde göreceksiniz.

11 Yeni keşfettiğiniz bir uygulamayı arkadaşlarınıza söylemek mi istiyorsunuz? Linkini bulup paylaşmak için App Store'a girmenize gerek yok. Ana ekrandaki uygulama simgesine sert basın, Paylaş komutunu seçin ve istediğiniz paylaşım yöntemini seçin.

12 Mobil internet paketinizi ne kadar tükettiğinizi merak mı ettiniz? Ayarlar simgesine sert bastığınızda Hücresel Veri kısayolunu göreceksiniz. Buradan veri kullanımınızı takip edip yönetebilir, Kişisel Erişim Noktası'nı ayarlayabilirsiniz.

13 Birçok uygulamanın 3D Touch menüsünde özet bilgiler ve ek kısayollar görebilirsiniz. Örneğin Anımsatıcılar'da zamanlanmış öğeleri, Takvim'de yaklaşan etkinlik ve alarmları görebilirsiniz. "Araç Takımı Ekle"ye (sağ üstte) dokunursanız o öğeyi Bugün görünümüne ekleyebilirsiniz ama unutmayın, ne kadar çok şey eklerseniz Bugün o kadar karmaşıklaşır.

14 Bir uygulama inerken simgesine sert basarsanız indirmeyi duraklatabilir, iptal edebilir, birden fazla uygulama iniyorsa inme önceliğini değiştirebilirsiniz.

15 Anımsatıcılar'da bir öğeye sert basarak kolayca saat ve konum ekleyebilirsiniz.

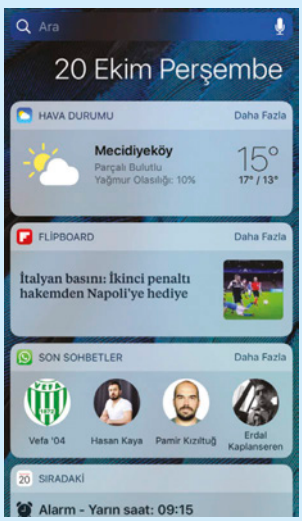

HIZLI İPUCU
BUGÜN GÖRÜNÜMÜ

Bugün görünümüne ekleyebileceğiniz araç takımlarının çoğu etkileşimli, yani kutunun içindeki bir öğeye dokunduğunuzda ilişkili uygulamanın belli bir bölümü (tıpkı bildirimlere dokunmak gibi) açılıyor. Uygulamanın ana ekranını açmak isterseniz araç takımının sol üstündeki minik simgesine dokunun.

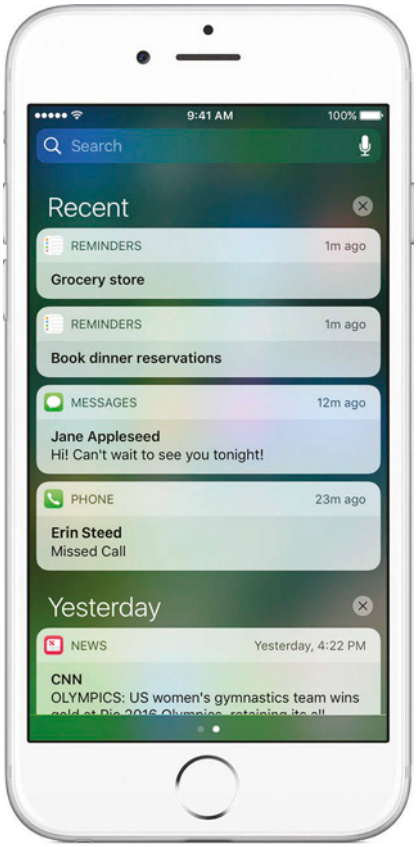

BİLDİRİMLER VE ARAÇ TAKIMLARI

16 iOS 10'da bildirimler daha etkileşimli hale geldi. Yeni bir bildirim belirdiğinde ona sert basarak (veya 3D Touch olmayan cihazlarda bildirimi aşağı çekerek) yapabileceğiniz işlemleri görebilirsiniz. Örneğin Mesajlar uygulaması önceki yazışmaları gösterirken, Ev uygulaması ise HomeKit uyumlu bir kapı ziliniz varsa kapıda kimin olduğunu gösterebiliyor.

17 Bildirim Merkezi'ndeki her şeyi temizlemek için herhangi bir başlığın (örn. "En Son") sağ üstündeki çarpı işaretine sert basıp "Tüm bildirimleri sil"i seçin. Bu işlem sadece seçtiğiniz başlığı değil, gerçekten tüm bildirimleri siliyor.

18 Ayarlar > Bildirimler bölümünde artık uygulamaları sıralama seçeneği yok çünkü iOS 10 bildirimleri her zaman ters kronolojik sırada gösteriyor.

SPOTLIGHT

19 iOS'in her yerde arama yapabilen arama işlevine Spotlight deniyor. Ekranı yukarıdan aşağı veya sola kaydırdığınızda beliren "Ara" çubuğuna dokununca uygulama önerilerinin altında önceki aramalarınızdan bazılarını göreceksiniz. Onlara dokunarak aynı aramayı tekrarlayabilirsiniz.

20 Bazı sonuç gruplarının sağ üst köşesinde "Uygulamada Ara" bağlantısını göreceksiniz. Umduğunuz sonucu o grupta göremediyseniz "Uygulamada Ara"ya

dokunarak o uygulama içinde kapsamlı bir arama yapılmasını sağlayabilirsiniz.

21 Arama sonuçlarında bir uygulama varsa adına sert dokunarak tıpkı ana ekrandaki gibi Hızlı İşlemler menüsünü ve araç takımını açabilirsiniz. Bu yöntem, Spotlight'ın Siri Önerileri kutusunda da çalışıyor ama nedense Bugün görünümündeki Siri Önerileri kutusunda çalışmıyor.

22 Spotlight, Wikipedia'dan, App Store'dan başka diğer kaynaklardan gelen sonuçları da gösterebiliyor. Yalnızca kendi içerikleriniz içinde arama yapmak istiyorsanız "Ayarlar > Genel > Spotlight Araması > Arama Sonuçları" ayarını kapatabilirsiniz.

23 Bildirim Merkezi'nin ve Bugün görünümünün de tepesinde birer arama çubuğu var. Bir uygulama açıkken bile Bildirim Merkezi'ni açarsanız arama çubuğunu kullanabilir, ana ekrana dönmeden arama yapabilirsiniz.

24 Bir uygulamayı kullanırken hemen Spotlight'a geçmek isterseniz ekranın üst kenarını tutup yavaşça aşağı çekmeye başlayın ve titreşimi hissedince bırakın. 3D Touch olmayan cihazlarda titreşim olmayacak ama arama çubuğunun yerine sabitlendiğini gördüğünüz zaman parmağınızı bırakabilirsiniz. Klavyenin açıldığını ve aramaya hazır olduğunu göreceksiniz.

25 Spotlight artık iCloud Drive'daki dosyalarınızda da arama yapabiliyor; üstelik yalnızca dosya adlarında değil, içeriklerinde de. Herhangi bir sebeple bunu istemiyorsanız "Ayarlar > Genel > Spotlight Araması" menüsünden iCloud Drive ayarını kapatabilirsiniz.

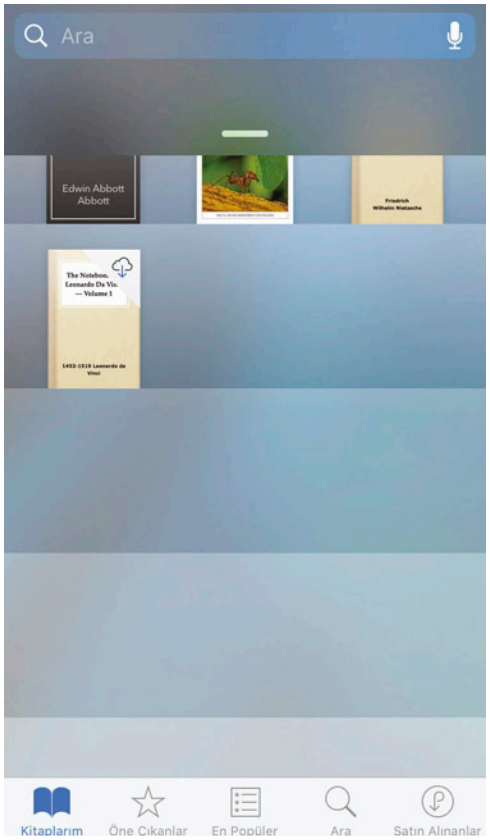

MÜZİK

26 iOS 10'da Müzik uygulaması tamamen yenilendi. Koleksiyonunuzu ve çalma listelerinizi görmek için "Arşiv"e dokunun. Bu sayfanın tepesinde sanatçı, albüm ve parça adına göre arşivinizi sıralamanın yollarını da göreceksiniz. Video, Türler, Derlemeler gibi başlıkları bu menüye eklemek veya gereksiz olanları çıkarmak için için sağ üstteki "Düzenle"ye dokunun. Öğelerin sırasını değiştirmek için sağdaki çubukları tutup sürükleyebilirsiniz.

27 İndirdiğiniz veya bilgisayarınızdan aktardığınız müzikler artık "İndirilen Müzik" adlı ayrı bir başlıkta toplanıyor. Arşiv'den bu başlığa girdiğinizde telefonunuzda kayıtlı müzikler arasında normal şekilde dolaşabilirsiniz. Bu menüde gezerken, iOS 9'da olduğu gibi ekranın tepesinde "Yalnızca bu iPhone'daki müzikler gösteriliyor." hatırlatmasını göreceksiniz. Yine tüm müziklerinizi görmek isterseniz Arşiv'e dokunun.

28 Şu anda çalınan parçadan sonra gelecek parçayı görmek isterseniz ekranın alt kısmındaki mini oynatıcıya dokunun, genişleyen oynatıcıyı yukarı doğru çekin.

29 "Karıştır" ve "tekrarla" düğmelerini görmek için de mini oynatıcıyı yukarı kaydırmalısınız. Sıradaki parçalar bir albümden veya listeden geliyorsa "Karıştır"ı açtığınızda sıranın hemen değiştiğini göreceksiniz.

30 Ücretli bir müzik akış servisi olan Apple Music'i kullanmıyorsanız onunla ilgili şeyleri kaldırarak Müzik uygulamasını sadeleştirebilirsiniz. "Ayarlar > Müzik > Apple Music'i Göster" ayarını kapatın.

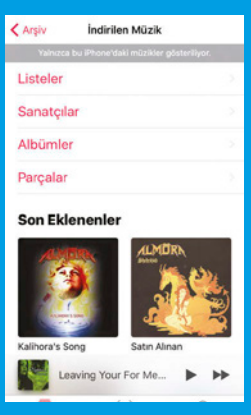

Apple, Müzik uygulamasında gezinti yöntemini değiştirdi. Arşivinizde dolaşmak artık daha kolay.

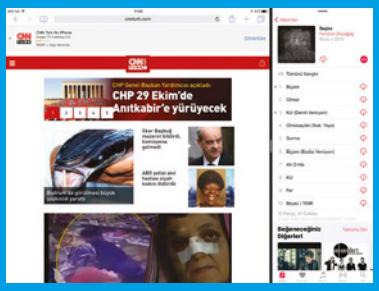

Müzik uygulaması artık Split View'ü destekliyor. Böylece web'de bir şeyler okurken müziği de kontrol edebilirsiniz.

31 Split View (Ayrık Görünüm) özelliğini destekleyen yeni iPad'lerde Müzik uygulaması Split View'da çalışabiliyor. Böylece ekranın yarısında müziğinizi yönetirken diğer yarısında bir şeyler okuyabilirsiniz.

32 Cihazınızda boş yer azalıyor mu? iOS'in cihazda yer açmak için indirilen müzikleri silmesini istemiyorsanız "Ayarlar > Müzik > İndirilen Müzik > En İyi Depolama"ya girip saklanacak minimum miktarı seçin. Bu ayar sadece Apple Music ve iCloud Müzik Arşivi açıksa çalışır.

33 Hemen altındaki "Otomatik İndirmeler" ayarı "Ayarlar > iTunes ve App Store"daki Müzik ayarından farklı. Bu ayar, iCloud Müzik Arşivi'nizdeki tüm parçaları, CD'den kopyalamış veya Mac'inize kaydetmiş olsanız bile, cihazınıza indiriyor.

Sıradaki şarkıları görmek için mini oynatıcıyı yukarı çekin.

HIZLI İPUCU

iTunes'dan satın aldığınız filmlerin hangi kalitede oynatılacağını Ayarlar > Videolar menüsünden belirleyebilirsiniz.

HIZLI İPUCU OYUN

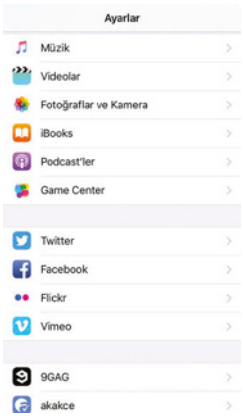

40 iOS 10'da artık Game Center yok ama oyunlar Game Center servislerini kullanmaya devam edebiliyor. Liderlik tablosu gibi özelliklere sadece oyunun içinden ulaşabiliyorsunuz. Profil bilgilerinizi değiştirmek içinse Ayarlar > Game Center'ı kullanabilirsiniz.

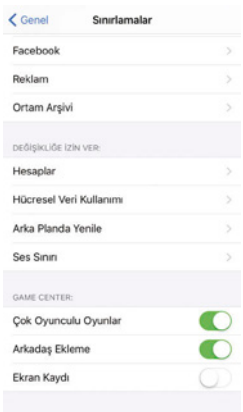

41 Oyun geliştiriciler, oyunlarına ekran kaydetme özelliği ekleyebiliyor. Bu sayede bir oynadığınız oyunun videosunu Film Rulosu'na kaydedebilirsiniz. Ancak çocuklarınızın bu şekilde depolama alanını bitirmesinden endişeleniyorsanız "Ayarlar > Genel > Sınırlamalar > Ekran Kaydı"nı kapatabilirsiniz.

ARA

34 Herhangi bir metindeki (örn. web sayfasındaki) bir kelimeyi seçtiğinizde beliren "Tanımla" komutunun yerini "Ara" komutu aldı. Bunu seçtiğinizde Wikipedia, App Store gibi çevrimiçi kaynaklardan da sonuçlar gösteriliyor. Sonuçların yalnızca kişisel verilerinizden gelmesini istiyorsanız "Ayarlar > Genel > Spotlight Araması > Ara Komutu Sonuçları" ayarını kapatabilirsiniz.

35 iOS'te Ali Püsküllüoğlu tarafından hazırlanan arkadaş Türkçe Sözlük ve Oxford İngilizce sözlük yüklü geliyor. Okuduğunuz başka diller varsa "Ayarlar > Genel > Sözlük" menüsünden onları ekleyebilir, "Ara" komutuyla o dillerdeki kelimelerin de tanımlanmasını sağlayabilirsiniz.

36 "Ara Komutu Sonuçları"nı kapatsanız bile sonuçlarda "Web'de Ara" komutunu görmeye devam edeceksiniz. Buna dokunarak seçili terimi Safari'de tanımlı arama motorunuza gönderebilirsiniz.

NOTLAR

37 Notlar uygulaması artık notlarınızı başkalarıyla birlikte düzenlemenize olanak tanıyor. Bir notu açıp tepedeki insan kafası şeklindeki simgeye dokunun, davetinizi nasıl göndereceğinizi seçin ve alıcının bilgilerini yazın.

38 Yalnızca notu oluşturan kişi başkalarını davet edebilir. Katılımcılar iOS kullanmıyorsa notu düzenlemek için icloud.com

adresine yönlendirilecekler. iOS 10 kullanıcıları doğrudan Notlar uygulamasını kullanabilir. Değişiklikleri gerçek zamanlı olarak, renklendirilmiş bir şekilde görüyorsunuz.

39 12,9 inç iPad Pro sahibiyseniz Notlar (ve Mail) uygulamasını kullanmak artık daha rahat çünkü bu büyük ekranda daha fazla bilgiyi aynı anda görebileceğiniz, üç panelli bir arayüz açılıyor.

KİŞİLER

42 Kişiler uygulamasının yeni görünümünde hangi düğmelere dokunabileceğiniz daha net görünüyor. Eskiden nelerin düğme olduğu belli olmuyordu. Bir kişiyi açıktan sonra adının altındaki simgelere parmağınızı basılı tutun. O kişiyle iletişim kurabileceğiniz tüm yöntemler karşınıza gelecek.

43 Belirlediğiniz saatlerde telefonunuzun ses çıkarmamasını sağlayan "Rahatsız Etme" özelliği geceleri kafa dinlemek için faydalı ama görmezden gelmek istemediğiniz bazı insanlar da olabilir. Kişiler'de bir kişiyi açıp "Düzenle"ye dokunun, sonra "Zil Tonu" veya "SMS Tonu" satırına dokunup "Acil Durum Kestirmesi"ni açın. Bu ayarı arama ve SMS'ler için ayrı ayrı yapabilirsiniz.

44 iOS 10, Takvim etkinliklerine benzer şekilde, Mail'de ve diğer uygulamalarda bulduğu kişi bilgilerini de derleyip arama sonuçlarında veya önerilerde gösterebiliyor. Spotlight arama sonuçlarında bu kişiler karşınıza çıkarsa "uygulamada bulunduğu" belirtiliyor. Bunu istemiyorsanız "Ayarlar > Kişiler > Uygulamalarda Bulunan Kişiler" ayarını kapatabilirsiniz.

45 Cihazınızda tanımlı birden fazla hesap (Google, iCloud, Exchange vb.) varsa yeni kişilerin hangisine kaydedileceğini "Ayarlar > Kişiler > Saptanmış Hesap" ayarıyla seçebilirsiniz.

SAAT

58 Saat uygulamasındaki yeni Yatma Zamanı özelliği, uyanmak istediğiniz saate göre iyi bir uyku uyumak için ne zaman yatmanız gerektiğini size bildirim yoluyla hatırlatıyor. Saat'i açıp Yatma Zamanı'na dokunarak size uygun saati ayarlayabilirsiniz. Bu özellik, temel uyku analizinizi Sağlık uygulamasına da gönderiyor. Unutmayın ki buradaki uyanma saatiniz Siri ile kurduğunuz alarmlardan etkilenmiyor.

59 Yatma Zamanı ekranındaki sol üstteki "Seçenekler"e dokunarak yatma uyarısı almak istediğiniz günleri, yatmadan ne kadar önce uyarılmak istediğinizi ve uyanma sesinizi belirleyebilirsiniz. Hangisini seçerseniz seçin, sizi bir anda ürkütmemek için ses düzeyi aşama aşama artıyor.

60 Yatma Zamanı'nı ayarladıktan sonra gerekirse değişiklikler yapabilirsiniz. Saat kadranındaki renkli çubuğu tutup sürükleyerek, toplam uyku süresini değiştirmeden yatma ve uyanma saatlerinizi değiştirebilirsiniz.

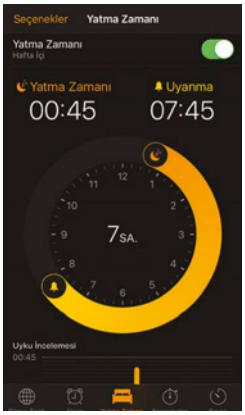

iMESSAGE UYGULAMALARI

46 Mesajlar uygulamasında mesaj yazarken "A" harfi şeklindeki simgeye dokunun. iMessage uygulamalarınızı ve çıkartmalarınızı içeren panel açılacak. "Store"a dokunarak yeni uygulama ve çıkartmalar indirebilirsiniz. Unutmayın ki bunları alabilmesi için karşı tarafın da iMessage kullanması gerekiyor ama aynı uygulamayı/çıkartamaları yüklemesi şart değil.

47 GIPHY uygulaması iyi bir başlangıç noktası. Geniş bir hareketli GIF arşivinde arama yapmanıza ve eğlenceli GIF'eri arkadaşınıza göndermenize izin veriyor. Store'a girdikten sonra sol üstteki büyütece dokunarak GIPHY'yi arayabilirsiniz.

48 Mesajlar uygulamasındaki kamera simgesine dokunarak canlı kamerayı açabilir, dokunarak fotoğraf çekip gönderebilir veya sağ tarafta son çekilen fotoğrafları görebilirsiniz. Kamera kontrollerini görmek veya arşivden fotoğraf seçmek için paneli sağa çekin.

49 Kalp simgesine dokunarak Digital Touch mesajları çizebilirsiniz. Alıcı, çiziminizi aynen sizin çizdiğiniz şekilde adım adım görecektir. Çizim alanını büyütmek için köşedeki ok işaretine dokunabilir, özel efektler için sağdaki düğmeleri kullanabilirsiniz.

50 Digital Touch'taki kamera simgesine dokunduktan sonra beyaz düğmeyle fotoğraf, kırmızı düğmeyle video çekebilir; sonra da üzerlerine çizim yapabilirsiniz. Video üzerine yapılan çizimler, videonun hangi anında çizdiyseniz o zaman görünür.

51 Klasik mesaj balonlarının görünümünü artık değiştirebilirsiniz. Özel bir animasyon (balon veya tam ekran) içeren bir mesaj göndermek için mesajınızı yazdıktan sonra Gönder düğmesine basılı tutun. Görünmez Mürekkep'i seçerseniz alıcı parmağını mesajın veya fotoğrafın üzerinde gezdirene kadar içeriğini göremez.

52 Her kişiyle yaptığınız yazışma için okundu bildirimlerini ayrı ayrı açıp kapatabilirsiniz. Mesaj ekranının sağ üstündeki "i" simgesine dokunup "Okundu Bilgisi Gönder"i açın.

53 Emoji kullanmayı seviyor musunuz? Mesajınızı yazdıktan sonra emoji klavyesine geçin. Bazı kelimelerin işaretlendiğini göreceksiniz. Onlara dokunarak uygun kelimelerin yerine emojileri (örn. "elma" yazısı yerine elma emojisi) koyabilirsiniz.

54 Klavyenin üst kısmındaki öneri çubuğu biraz daha akıllandı ve yazdığınız metne göre çeşitli bilgiler önerebiliyor, ancak Türkçede bunun iyi çalışmadığını gözlemledik. Örneğin mesajınıza "Telefon numaram" yazdığınızda kayıtlı telefonlarınızı öneri olarak sunuyor ama İngilizcede çalışan "E-posta adresim" veya "Feyza'nın doğum günü" gibi metinler Türkçede işe yaramıyor.

55 Bir mesajdaki resmi düzenlemek veya üzerinde işaretlemeler yapmak için üzerine dokunup "Düzenle"ye dokunun. Yapacağınız değişiklikler orijinal resmi etkilemeyecek.

56 Bir mesaj balonuna çift dokunarak kalp, onay veya olumsuzluk işareti, gülme, çift ünlem, soru işareti gibi hızlı yanıtları kullanabilirsiniz. Yanıtınız o balona eklenir.

57 Kotanız azaldıysa "Ayarlar > Mesajlar > Düşük Kalite Görüntü Modu"nu açarak biraz tasarruf edebilirsiniz. Bu modda resimler, kaliteleri düşürülerek gönderilir.

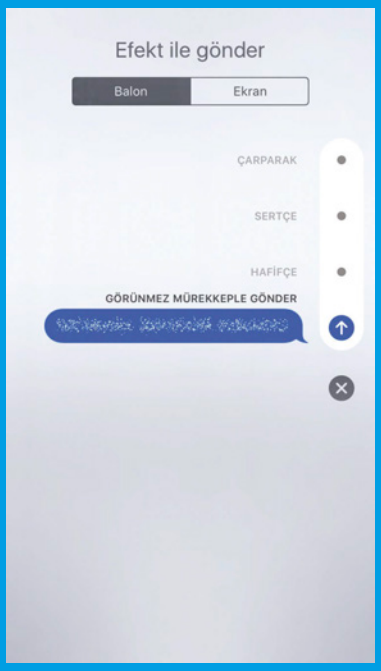

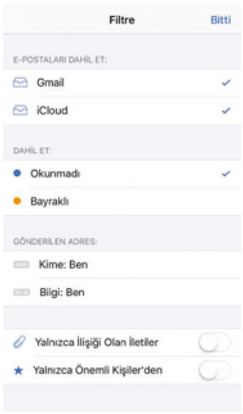

Arama kutusuna bir şey yazmadan da filtreleri kullanarak posta kutularını daraltabilirsiniz.

iPad'de Safari, iki sayfayı yan yana gösterebiliyor.

61 Saat uygulamasındaki Kronometre özelliği artık dijital görünümün yanı sıra kronograf görünümüne de sahip. Kronometreyi açtıktan sonra sayaç alanını sola çekerek görünümü değiştirebilirsiniz.

HARİTA

62 Harita uygulaması artık daha akıllı ama sadece belli ülkeler için. Gitmek istediğiniz yere toplu taşıma araçlarıyla nasıl ulaşabileceğinizi de anlatıyor ama bu özellik şimdilik Türkiye'de geçerli değil. Yine de yurtdışında faydasını görebilirsiniz. Kullanmak istemediğiniz toplu taşıma araçları varsa onları > Ayarlar > Harita > Toplu Taşıma menüsünden kapatabilirsiniz.

63 Harita uygulaması, arabanızı nereye park ettiğinizi otomatik olarak kaydedip harita üzerinde işaretleyebiliyor. Tabii bunun için "Ayarlar > Harita > Park Edilen Konumu Göster" ayarı açık olması ve iPhone'ununuz arabanıza Bluetooth (veya CarPlay) ile bağlı olmalı.

MAIL

64 iOS 10'da Mail, Kişiler ve Takvim uygulamalarının ayarları üç ayrı sayfaya bölündü. Mail uygulaması artık aynı konuyla ilgili yazışmalarınızı (tıpkı Gmail gibi) gruplayabiliyor. Buna bağlı olarak Mail ayarlarında yeni bir "Konuları Gruplama" başlığı var. İsterseniz "Konu Grubuna Göre Düzenle"yi kapatarak gruplamayı iptal edip eski görünüme dönebilirsiniz. "En Son İleti En Üstte" ayarı ise gruplanmış yazışmaları ilk gelen mesaja göre değil de son mesaja göre sıralıyor.

65 "Tam Konu Grupları" ayarı, gruplanmış bir yazışmadaki bazı iletileri başka klasörlere taşımış olsanız bile tamamının grupta görünmesini sağlıyor.

66 Gruplanmış bir yazışmanın yanındaki çift oklu simgeye dokunursanız tüm iletiler genişliyor ve özetleri görünüyor. Böylece aradığınız iletiyi kolayca bulabilirsiniz.

67 Grubun başlığına dokunursanız tüm yazışma karşınıza gelir ve her ileti ayrı bir kâğıt şeklinde görünür. Hızlı işlemlere ulaşmak için bu kâğıtları sola doğru çekebilirsiniz.

68 Tek bir iletiyi ön plana alıp biraz daha büyük yazı tipleriyle okumak isterseniz başlığına çift dokunun. Geri dönmek için "Bitti"ye dokunun.

69 Mail uygulaması, bültenlerdeki "abonelikten çık" linklerini otomatik olarak tanır ve iletinin en başına "Aboneliği Bitir" çubuğunu ekler. O listenin aboneliğinden çıkmak gibi bir niyetiniz yoksa çarpı işaretine basarak "Aboneliği Bitir" çubuğunu kapatın. Aynı listeden gelen iletilerde bir daha çubuğu görmeyeceksiniz.

70 Çöp kutusu simgesine basılı tutarsanız "İletiyi Çöpe At" seçeneğinin yanı sıra "İletiyi Arşivle" seçeneğini de göreceksiniz.

71 Mail'de ileti listenizi biraz aşağı çekerseniz Ara çubuğu belirir. Bu çubuğa dokununca karşınıza sık kullanılan dört kısayol gelecek. (Eskiden bunları görmek için bir şeyler aramanız gerekiyordu.) Bunlardan birine basarak okunmamış, bayraklı, önemli kişilerden veya eki olan iletileri görebilirsiniz. Birden fazla filtre uygulamak isterseniz yine aranacak terimi yazmanız gerekiyor.

73 Aktif posta kutusundaki filtreyi değiştirmek için sol alt köşedeki üç çizgili simgeye dokunun. Uygulanan filtre sağda belirecek. "Şuna Göre Filtrelendi" başlığına dokunarak başka bir filtre seçebilirsiniz. Doğrudan size gönderilen iletileri filtreleme şansınız da var (Kime: Ben). Mail, her posta kutusu için yaptığınız filtre ayarlarını ayrı ayrı hatırlar.

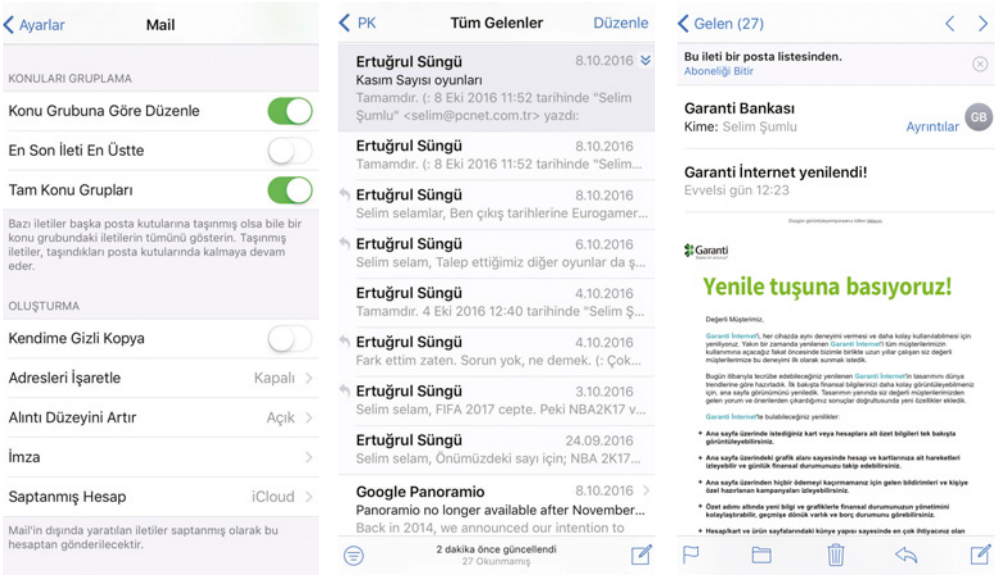

Mail'deki ileti grupları artık Mac'teki Mail uygulamasına benziyor. Ayrıca bülten aboneliklerinden çıkmak kolaylaştırılmış.

FOTOĞRAFLAR

74 Fotoğraflar'a girip "Albümler"e dokunduğunuzda "Kişiler" adlı yeni bir albüm göreceksiniz. iOS 10, fotoğraflarınızdaki kişilerin yüzlerini otomatik olarak gruplandırıp buraya ekliyor. Bir kişinin yüzüne dokunarak adını belirtebilir, o kişiyi içeren diğer fotoğrafları ve anıları görebilirsiniz.

75 Fotoğraflar uygulaması, daha az fotoğrafını tanıdığı kişileri Kişiler ekranında göstermeyebilir. Bunları görmek için en alttaki "Kişi Ekle" düğmesine dokunun, albüme eklemek istediğiniz kişileri seçip "Ekle"ye dokunun. Aynı kişiye ait birden fazla yüz görürseniz ikisini seçip "Birleştir"e dokunun.

76 Kişiler albümündeki yüzleri de birleştirebilirsiniz. Önceki sağ sütteki "Seç"e dokunun, sonra aynı kişinin yüzlerini seçip "Birleştir"e dokunun. Albümde görmek istemediğiniz birisi varsa "Seç"e dokunup o kişiyi seçin ve "Gizle"ye dokunun.

77 iOS 10'un yeni fotoğraf analiz becerileri kişilerle sınırlı değil: hayvanlar, nesneler ve sahneler de taranıp tanımlanıyor. Örneğin Fotoğraflar'ı açıp büyütece dokunduktan sonra "köpek" yazarak içindeki köpek olan fotoğraflarınızı bulabilirsiniz. (Hatta bazı köpek cinslerini bile ayırt edebiliyor.) benzer şekilde deniz, apartman, anıt, üzüm bağı, spor ayakkabısı gibi aklınıza gelecek her türlü terimi ve nesne adını aramayı deneyebilirsiniz. Bu etiketleri fotoğraflarınıza eklemek için yapmanız gereken bir şey yok, cihazınız şarj olurken bu işlem otomatik olarak gerçekleşiyor.

78 Albümler ekranındaki göreceğiniz "Yerler" albümü ise fotoğraflarınızı çekildiği yerlere göre gruplayıp harita üzerinde gösteriyor. Haritadaki bir fotoğrafa dokunarak orada çekilen diğer fotoğrafları görebilir veya tepedeki "Izgara" sekmesine dokunarak tüm fotoğrafları yerlerine göre ayrılmış halde görebilirsiniz.

79 Resimler üzerinde yazma çizme yapmanızı sağlayan Markup araçlarını Fotoğraflar uygulamasında da kullanabilirsiniz. Bir fotoğrafı açıp Düzenle düğmesine (üç çizgi simgeli düğme) dokunun, sonra üç noktalı simgeye dokunup Markup'ı seçin.

EKSTRALAR

80 iOS ile yüklü gelen ve hiç kullanmadığınız bazı uygulamalar olduğundan eminiz. İpuçları, Borsa ve Hava Durumu gibi uygulamalar artık kaldırılabiliyor. Her zamanki gibi uygulama simgesine basılı tutup "x"e basmanız yeterli. Daha sonra bu uygulamaları App Store'dan geri yükleyebilirsiniz.

81 Birden fazla iOS cihazınız (örneğin iPhone ve iPad) veya Mac bilgisayarınız varsa Universal Clipboard (Evrensel Pano) özelliğini kullanabilirsiniz. Bunun için tüm cihazlarınızda aynı iCloud hesabına giriş yapmış ve Handoff ayarını açmış olmalısınız. Artık iPhone'da kopyaladığınız ibr metni, resmi veya videoyu diğer cihazlarınıza yapıştırabilirsiniz.

82 iOS 10'daki Paylaş menüsüne eklenen iCloud Drive seçeneği sayesinde seçtiğiniz öğeleri doğrudan iCloud Drive'daki bulut depolama alanınıza kaydedebilirsiniz. Örneğin Fotoğraflar'da bir fotoğrafı açıp Paylaş'a dokunduktan sonra "iCloud Drive'a Ekle"yi seçebilir veya Mail'de bir e-posta ekine basılı tutarak onu iCloud Drive'a gönderebilirsiniz.

Fotoğraflar uygulaması, arşivinizdeki fotoğrafların içeriğini analiz ederek kişileri, nesneleri ve sahneleri tanıyor. Merak etmeyin, bunlar Apple sunucularına gönderilmiyor.

SAFARI

83 iOS 10'da, normalde yakınlaştırmaya izin vermeyen sitelerde de iki parmağınızı iki yana doğru açarak yakınlaştırma yapabilirsiniz.

84 Safari'deki Yer İmleri ve Okuma Listesi sekmelerine arama çubuğu eklendi ama normalde bu çubuk gizleniyor. Arama çubuğunu Görmek için Yer İmleri ve Okuma Listesi'ni açtıktan sonra listeyi hafifçe aşağı çekin.

85 Bir linke basılı tuttuğunuzda kullanabileceğiniz seçeneklerden biri de "Paylaş". Kotanız azsa sayfayı açmadan arkadaşınıza göndermek için bunu kullanabilirsiniz.

SAFARI'DE SPLIT VIEW

86 Split View destekli iPad'lerde iki web sayfasını yan yana görmek için bir linke basılı tutup "Split View'de Aç"ı seçin. İki sayfanın da ayrı kontrol düğmeleri olacak.

87 Alternatif olarak bir sekme başlığını tutup ekranın sol veya sağ kenarına çekin. Açık sekmenin hafifçe daraldığını görünce parmağınızı bırakın.

88 Split View'ü açmanın bir diğer yolu da Safari'nin sağ üstündeki Sekmeler düğmesine basılı tutup "Slip View'i Aç"ı seçmek. Favorilerinizdeki bir sayfayı açmak isterseniz bu yöntem daha kullanışlı.

89 Tam ekran görünümüne geri dönmek için Split View'deki bir sekme başlığını tutup diğer pencereye sürükleyebilir veya o sekmeyle işiniz bittiyse "x" işaretine basabilirsiniz.

90 Alternatif olarak Sekmeler düğmesine basılı tutup "Tüm Sekmeleri Birleştir"i seçin. O penceredeki tüm sekmeleri kapatmak için "X Sekmeyi Kapat"ı da seçebilirsiniz.

Kablosuz ağınız ne kadar güvenli?

Evinizdeki kablosuz ağı daha güvenli hale getirecek yöntemlere bakıyoruz.

Bir arkadaşımız, her ayın ortası gelmeden internet kotasının bitmesine epey şaşırıyordu. O kadar fazla internet kullanmadığını söylüyordu ve yalnız yaşadığı için evde başka birisi de kullanıyor olmazdı. Virüs taraması yapmış ama sisteminde zararlı bir şey bulamamıştı. Bu durumda sorunun kaynağını bulmakta zorlanmadık: Bir komşusu arkadaşımızın kablosuz ağına sızmayı başarmıştı ve film indirmek, dizi izlemek için onun ağını kullanıyordu.

Gerçekten de sinir bozucu, değil mi? Unutmayın ki kablosuz ağınıza erişebilen birisi sadece onu sömürmekle kalmayabilir; ağa bağlı bilgisayar, akıllı telefon, televizyon gibi birçok cihaza da saldırı düzenleyebilir. Korumasız bir ağ, veri akışının dinlenmesine ve dolayısıyla kişisel verilerinizin ele geçirilmesine neden olabilir. Ağınız, başkaları tarafından internet ortamında suç işlemek için bile kullanılabilir. Örneğin sizin bağlantınızı ve hatta cihazlarınızı kullanarak başkalarına spam ve virüs gönderebilir, başka bilgisayarları hack'leyebilirler. Kendinizi aklama fırsatınız olsa da bu durumu mahkeme celbiyle öğrenmeniz hiç hoş olmayacaktır.

Güvenlik firması Avast'ın verdiği bilgiye bakılırsa ev kullanıcılarının %75'i kablosuz ağlarındaki güvenlik açıkları nedeniyle risk altında.

Kablosuz ağları kırmak çok kolay bir işlem olmasa da biraz teknik bilgi, sabır ve güncel yazılımlarla mümkün. Oturup kaderinizi beklemenizin anlamı yok. Evinizdeki kablosuz ağı güvenli hale getirerek kendinize uzun vadeli bir iyilik yapmış olacak ve içiniz rahat uyuyacaksınız.

Kablosuz ağları hack'lemek isteyenler için internette birçok hazır araç var.

KABLOSUZ MODEMİNİZİ AYARLAYIN

O zaman ne yapmalısınız? İlk bilmeniz gereken şey, kablosuz modeminizin, yönlendiricinizin veya erişim noktanızın yönetim panelinize nasıl gireceğiniz. Çoğu modemin paneline girmek için web tarayıcınızın adres çubuğuna bir IP adresi yazmanız gerekir ve çoğu marka 192.168.1.1 adresini kullanır. Tarayıcınızı açıp 192.168.1.1 adresine girmeyi deneyin. (İşe yaramazsa modeminizin kullanım kılavuzuna bakın.) Ardından modeminizin kullanıcı adı ve parolasıyla (bazı modellerde sadece parola) giriş yapmanız gerekecek. Daha önce değiştirmediyseniz varsayılan parola modeminizin kullanım kılavuzunda yazılıdır. (routerpasswords.com adresinde bulmayı da deneyebilirsiniz.) İlk girişten sonra yönetici parolasını mutlaka değiştirmenizi öneriyoruz.

Bundan sonra modeminizin varsayılan IP adresini değiştirmeyi de düşünebilirsiniz. Bu ekstrem bir çözüm gibi görünebilir ama kablosuz modemlerin varsayılan IP adresleri herkes tarafından biliniyor ve bu da ağınıza sızma noktası olarak kullanılabilir. Yönetim panelinde modem IP adresini belirleyen ayarı bulup istediğiniz bir IP adresini yazın. Dörtlü gruptaki her sayı 1 ile 254 arasında olabilir (örn. 190.200.3.77). Unutmayın ki bundan böyle yönetim paneline erişmek istediğinizde tarayıcınızın adres çubuğuna bu yeni IP adresini yazmanız gerekecek.

Şimdi yönetim panelinde "istemci listesi" benzeri sayfayı bulun. Burada ağınıza bağlı olan tüm cihazların listesini göreceksiniz. Listedeki her cihazı tanıyor olmalısınız. Tanımadığınız bir cihaz varsa ağınıza sızan birisi olabilir. Bu sadece güvenlik riski oluşturmakla kalmaz, aynı zamanda indirme hızınızı düşürebilir, kotanızın erkenden tükenmesine neden olabilir. Bu tür sorunların önüne geçebilmek için kablosuz ağınızın güvenliğini artıracak bazı ek önlemler almalısınız. Bu sayede başkalarının ağınıza sızması çok daha zorlaşacak ve deneseler bile büyük ihtimalle vazgeçecekler.

SSID'Yİ DEĞİŞTİRİN

Kablosuz ağ taraması yapıldığı zaman listede görünen adlar, o ağların SSID'leridir. Varsayılan SSID'niz büyük ihtimalle internet servis sağlayıcınızın veya modem markasının adını içerir. Örneğin AirTies_Air5760_AB44 şeklindeki bir SSID, kullandığımız modem markasını ve modelini gözler önüne seriyor ki biz bunu istemiyoruz. Bu bilgi hacker'ların işine yarar ve olası güvenlik açıklarını bulmalarını kolaylaştırır.

Modem yönetim panelinin kablosuz ağ bölümünde SSID'yi değiştirebileceğiniz bir seçenek vardır. Sizinle ilgili hiçbir özel bilgi içermeyen bir ad belirlemenizi öneriyoruz. Alphan_Ailesi veya GokmenTekstil gibi ağın kime ait olduğu belli eden adlar yerine KirmiziPenguen gibi bir şey seçin.

Aslında SSID'yi tamamen gizleyerek ağ listelerinde görünmemesini sağlamak mümkün ama bu, zahmete değmeyecek bir şey çünkü hacker'ların gizlenmiş SSID'leri tespit etmesi çok basit bir işlem.

ŞİFRELEMEYİ KULLANIN

Almanız gereken en önemli önlem bu. Kablosuz ağınıza bağlanırken parola soruyorsa ağınızda şifreleme açık demektir ama şifrelemenin de farklı seçenekleri var ve en güvenlisini kullandığınızdan emin olmalısınız. Şifrelenmemiş bir ağ hacker'lar için tamamen açık bir kapı demektir. Misafirlerin bağlanacağı bir ağ kuruyor olsanız bile onu şifrelemeli ve parolayı misafirlerinizle tek tek paylaşmalısınız.

Yönetim panelinde "kablosuz ağ

Servis sağlayıcımın modemi yeterli mi?

Çoğu internet servis sağlayıcısı (İSS), yeni abonelerine bir kablosuz modem hediye ediyor veya kiralıyor. Öyleyse yeni bir modem için masraf yapmaya gerek var mı? Çoğu durumda İSS'nizin verdiği cihazlar iş görür ama bunlar genellikle basit cihazlardır. En yeni güvenlik standardını (WPA2-PSK) veya kablosuz ağ standardını (802.11ac) desteklemiyor olabilirler, antenleri daha zayıf olabilir, bazı ayarları değiştirmenize izin vermeyebilirler, güncellemeleri daha geç sunulabilir. Ekstra güvenlik, daha fazla özelleştirme imkânı ve daha yüksek hız peşindeyseniz kendi modeminizi kendiniz satın alabilirsiniz.

Hacker'lar kolayca bulunan yazılım ve araçları kullanarak ağınıza erişebilir.

güvenlik ayarları" benzeri sayfayı bulun. Burada şifreleme türünü seçebileceğiniz bir ayar olacak. Modern ağ cihazlarının çoğunda artık WEP desteği yer almıyor ama bu seçenek varsa bile seçmemeye özen gösterin. WEP, neredeyse 20 yıl önce geliştirilmiş bir güvenlik standardı ve saniyeler içinde kırılabiliyor. Bugün sadece çok eski ağ cihazlarını ağa dahil etmek istediğinizde kullanılıyor.

Modern kullanıma çok daha uygun olan ve WEP'in yerini alan WPA ise 13 senedir bizimle. Geçici Anahtar Bütünleştirme Protokolü (TKIP) denilen bir tekniği kullanıyor ve kaba kuvvet saldırılarına karşı çok daha dayanıklı. Bununla birlikte, ondan daha iyi ve daha yeni bir seçenek olan WPA2 de var. Gelişmiş Şifreleme Standardı (AES) kullanan bu yeni, çözüm diğer seçeneklere kıyasla çok daha güvenli. WPA kullanılan bir ağı kırmak isteyen hacker'ların ağın nasıl kullanıldığını öğrenmesi, özel yazılımlar ve araçlar kullanması şart oluyor.

Modeminizde WPA2 desteği varsa onu tercih edin. (WPA2-PSK olarak da geçebilir.) Eğer modeminiz protokol seçimi yapmanıza da izin veriyorsa TKIP yerine AES olan sürümü tercih edin çünkü TKIP artık yeterince güvenli olarak görülmüyor, WPA2-PSK (AES) en güvenli seçenek olarak kabul ediliyor.

Eskimeye yüz tutmuş, WPA2 desteği olmayan bir modeminiz varsa artık onu değiştirmeyi düşünebilirsiniz.

WPS'İ KAPATIN

WPA2'nin sunduğu güvenliği daha da artırmak WPS (Wi-Fi Protected Setup: Kablosuz Korumalı Kurum) özelliğini devre dışı bırakmalısınız. Aslıda bu faydalı bir özellik: Ağınıza WPS uyumlu yeni bir cihaz eklerken WPS düğmesine basmanız veya modeminizin altındaki etikette yazan WPS PIN kodunu yazmanız yeterli oluyor. Bunu yaptığınızda iki cihaz birbirine bağlanıyor ve kablosuz ağ ayarlarınız otomatik olarak yapılmış oluyor. Teoride hacker'ın evinize girip modemdeki düğmeye basamayacağını veya PIN kodunu okuyamayacağını düşünüyoruz. Peki öyleyse sorun ne?

Sorun, WPS'te düğme yöntemi daha güvenli olmasına rağmen WPS standartlarına göre PIN desteğinin de zorunlu olması. Hacker, modemdeki düğmeye basamaz ama özel bir yazılımla çeşitli kombinasyonları deneyerek PIN kodunu kırabilir. Bunu yapması kablosuz ağ parolasını kırmaktan daha kolay çünkü tüm WPS PIN kodları dört basamaklı iki sayıdan oluşuyor. Yani yazılımın ilk bloku bulmak için 10.000 deneme yapması yeterli oluyor. Sonra bunu ikinci blok için de tekrarlıyor.

Bu sayede kırma işlemi inanılmaz derecede kısa süreye iniyor ve hacker'ın sisteme girmesi kolaylaşıyor. Bu işlem genelliklę birkaç saatle bir gün arasında sürüyor. Ücretsiz indirilebilen programlarla kırma işlemi çocuk oyuncağına dönüşüyor ve uygulamayı kullanan kişinin hiç teknik bilgiye sahip olması gerekmiyor. WPS yoluyla ağınıza bağlanan kişi daha sonra modeminizin yönetim paneline ulaşıp ayarlarınızı (örn. kablosuz ağ parolanızı) da değiştirebilir.

Bu nedenle WPS özelliğini kapatacak ayarı bulmalısınız ama bazı kablosuz erişim noktaları buna izin vermiyor. Şanslıysanız kablosuz erişim noktanızın WPS ayarları içinde seçenek yer alacak. Yönetim sekmesi içinde bulmak için göz atabilirsiniz. Sadece işaret kutusuna tıklayıp kaydetmeniz yeterli olmalı.

Bazı modemler WPS'i devre dışı bırakmanıza izin vermiyor ama çoğu modemde kablosuz ağ ayarları arasında bu seçeneği görebilirsiniz. (AirTies markalı modemlerde bu özelliğin AirTouch adıyla da anıldığını ve AirTouch ayarını kapatmanız gerektiğini hatırlatalım.)

"TKIP artık güvenli olarak görülmüyor. WPA2-PSK (AES) en güvenli seçenek olarak kabul ediliyor."

Hacker'lar nasıl çalışıyor?

Evimizdeki internete bağlı cihazların sayısı hızla artıyor ve bu hacker'ların işini kolaylaştırıyor, onlara daha fazla giriş kapısı sunuyor. Örneğin akıllı televizyonlar ağ konusunda daha az sınırlamaya sahip olduğu için daha kolay biri giriş yolu olarak görülüyor. Buna rağmen en zayıf halka cihazlar değil, hâlâ insanlar. Doğru önlemleri almalı, e-postayla gelen tuhaf ekleri açmamalı ve şüpheli dosyaları indirmemelisiniz.

Uzmanlara göre, kablosuz ağları kırmaya yarayan yazılımların basitleşmesi ve yaygınlaşması sayesinde sorun daha da büyüyor. Örneğin herhangi bir kablosuz ağ kartıyla çalışabilen Aircrack-ng adlı yazılımda kablosuz ağ parolalarını kırmak için adım adım yönlendirmeler var. Açık kaynaklı bir araç olan WEPCrack, eski nesil WEP parolalarını kırmayı sağlıyor. Kablosuz ağ parolasını kurtarma aracı olarak tanıtılan AirSnort ise veri aktarımlarını pasif olarak dinleyip yeterince paket topladıktan sonra şifreleme anahtarını ortaya çıkarıyor.

Linux'ta çalışan Kismet ise daha fazla teknik bilgi gerektiriyor ama WEP ve WPA parolalarını kaba kuvvet saldırılarıyla kırmayı sağlıyor. Bu tür özel yazılımlara gerek kalmadan bile modern bir işletim sisteminde etrafınızdaki kablosuz ağların listesini görebilir, parolaları tahmin etmeye çalışabilirsiniz. Çoğu ağın parolası tahmin edilebilecek kadar basit ve internette en sık kullanılan parola listeleri cirit atıyor.

Hacker'ların ellerinde bu kadar geniş olanaklar olduğunu bilmek, ağınızı daha güvenli hale getirme konusunda sizi teşvik edebilir. Hacker'ların standart kablosuz ev ağlarını kırması bazen sadece saniyeler alıyor ve internetten yazılım indiren normal bir kullanıcı bile dakikalar içinde sonuca ulaşabiliyor.

Sonradan alacağınız iyi bir modem, İSS'nizin verdiğinden daha yüksek hız ve güvenlik sağlayabilir.

UPNP'Yİ KAPATIN

Şimdi dikkatimizi UPnP (Universal Plug and Play: Evrensel Tak-Çalıştır) adlı ağ protokolüne çevireceğiz. Bu protokol; ağınızdaki bilgisayar, kablosuz yazıcı, akıllı televizyon, müzik sistemi gibi kablosuz bağlantılı cihazların birbirini otomatik olarak tespit edip aralarında veri paylaşabilmelerini sağlar. UPnP destekli cihazlar modeminizde bazı ayarları otomatik olarak değiştirme yetkisine sahip olduğu için hacker'ın böyle bir cihazla ağınıza bağlanması, belli ayarları değiştirmesini sağlayabilir.

Öte yandan UPnP çok pratik bir çözüm ve düzenli olarak kullandığınız UPnP cihazlar varsa onu kapatmak hayatınızı zorlaştırabilir, örneğin bazı cihazlar için elle port yönlendirmesi yapmanız gerekebilir. Önerimiz, UPnP'yi kapattıktan sonra evde veya işyerinde her şeyin yolunda gidip gitmediğini kontrol etmeniz. UPnP'yi açık tutmaya karar verseniz bile güvenliği artırmak için hâlâ alabileceğiniz önlemler var. Ancak UPnP ile işi olan herhangi bir cihaz kullanmıyorsanız onu gönül rahatlığıyla kapatabilirsiniz.

MAC ADRESİ FİLTRELEME

Dünyadaki tüm ağ bağlantılı cihazların eşsiz birer MAC (Media Access Control: Ortam Erişimi Denetimi) adresi vardır. MAC adresleri, iki nokta veya tireyle ayrılan altı tane ikili karakterden oluşur (örn. 01:23:45:67:89:ab). Teoride MAC adresleri sabittir: Üretim aşamasında cihaza işlenir ve bir daha değişmez. Ağınıza bağlı bilgisayarların ve diğer cihazların MAC adreslerini tespit ederek kablosuz ağınıza bağlanabilecek cihazları sınırlayabilirsiniz. Böylece sadece sizin belirlediğiniz MAC adreslerine sahip cihazlar ağa bağlanabilir (veya belli cihazlar engellenebilir). Bunun için modem yönetim panelinizde "MAC filtreleme" benzeri bölümü kullanmanız gerekiyor.

Peki cihazlarınızın MAC adreslerini nerden öğreneceksiniz? Windows'ta Başlat'a tıklayıp cmd yazın, Enter'a basın, açılan Komut İstemi penceresine ipconfig /all yazıp Enter'a basın. Kablosuz ağ bağdaştırıcınızın Physical Adress satırında MAC adresinizi göreceksiniz. Elbette günümüzde sadece bilgisayarlarla muhatap olmuyoruz. iOS'te MAC adresini bulmak için Ayarlar > Genel > Hakkında > Wi-Fi Adresi satırına bakabilirsiniz. Android'de ise Ayarlar > Telefon hakkında > Durum > Wi-Fi MAC adresi satırına bakabilirsiniz.

Öte yandan, MAC filtresi aşılamaz bir koruma değil. Biraz önce "teoride" MAC adresleri sabittir demiştik ama aslında basit yazılımlarla geçici olarak bir bilgisayarın MAC adresini değiştirmek mümkün. Nmap gibi hacker yazılımları, ağa bağlı cihazların MAC adreslerini ortaya çıkarabiliyor. Sonra da hacker, kendi sahte bir MAC adresiyle ağa sızabiliyor. Tabii bu yöntemi uygulamak için epey inatçı olmak gerekiyor ve ağınızdan faydalanmak isteyen komşunuzun bununla uğraşacağını pek sanmıyoruz. Durum ne olursa olsun MAC filtreleme ile ağınızın güvenliğini bir derece daha artırmış olursunuz.

KAPSAMA ALANINI DARALTIN

Evinizin veya işyerinizin dışında duran kötü niyetli birinin kablosuz ağınıza bağlanabilmesi hiç de sıra dışı bir şey değil. Benzer şekilde komşularınız da ağınızı görüp bağlanma denemeleri yapabilir. Hemen telefonunuzu elinize alıp bir ağ taraması yaptığınızda bile size ait olmayan, güçlü sinyale sahip birkaç ağ göreceğinizden şüphemiz yok. Peki sinyalinizin istemediğiniz kadar uzağa ulaşmasını engelleyebilir misiniz?

Öncelikle kablosuz modeminizi evin ortasına taşımayı deneyebilirsiniz. Modem evin dış duvarına ne kadar yakınsa sinyalin dışarı uzanma ihtimali o kadar artar. Bazı modemlerde sinyal gücünü ayarlayabileceğiniz bir ayar da vardır. Genellikle sinyal düzeyini yüzde cinsinden azaltabilirsiniz ama maalesef hiçbir modemde "10 metreye kadar sinyal gitsin" gibi bir ayar yok. O yüzden deneme yanılma yapmanız gerekiyor. Dikkat etmeniz gereken şey, sinyali azaltacağım diye evinizin içinde ölü noktalar yaratmamak. Sinyali azaltınca cihazlarınız evin her yerinde en yüksek kalitede çekmiyorsa bırakın sinyal gücü %100'de kalsın.

GÜNCEL KALIN

Modeminizin, yönlendiricinizin ve kablosuz erişim noktanızın da bir yazılımı var. Bu yazılımlar zaman içinde güncelleniyor ve olası güvenlik açıklarını da kapatabiliyor. Modeminizi ilk aldığınız günden beri hiç güncelleme yapmadıysanız büyük ihtimalle yeni bir yazılım sürümü çıkmıştır. Bazı modellerde otomatik güncelleme özelliği oluyor veya güncellemeler yönetim paneli üzerinden kontrol edilebiliyor. Ancak bazı modellerde de üreticinin sitesine girmeniz, son yazılımı kontrol etmeniz ve elle indirip kurmanız gerekiyor. Zor bir iş değil ama bunu yapmadan önce İSS kullanıcı adı ve parolanızın elinizde olduğundan emin olun çünkü güncelleme sırasında bazı cihazlar fabrika ayarlarına dönebiliyor.

Kablosuz ağınızın tüm güvenlik ayarları modemin yönetim panelinden yapılır.

Truva atları

Hacker'ların sisteminize erişmek etmek için kullandığı bir diğer yolsa uzaktan erişime izin veren Truva atları. Bu kötü amaçlı yazılımlar sayesinde sisteminiz ele geçirilebiliyor ve uzaktan yönetilebiliyor. Bunun için kullanıcının farkında olmadan bir yazılım kurması gerekiyor ama bu yazılım bir kez kurulduktan sonra saldırgan, masaüstünü aynen kullanıcı gibi görebiliyor.

Ne yaptığınızı izleyebilir, kendi klavye ve faresiyle sizin bilgisayarınızı kullanabilir, yazılımları açabilir, dosyaları silebilir ve hatta kameranızı kullanarak sizi izleyebilir, mikrofonla konuşmalarınızı dinleyebilir. İşte bu yüzden Facebook kurucusu Mark Zuckerberg bile dizüstü bilgisayarındaki kamera ile mikrofonun üzerine bant yapıştırıyor.

Bilgisayarınıza bu tür bir Truva atı sızdığında ilk yapmanız gereken modemi kapatarak internet erişimini sonlandırmak ve bu cihazı karantinaya almak. Ardından bir antivirüs yazılımıyla sisteminizi tarayıp temizlik yapmayı deneyebilirsiniz.

Hacker açısından ağınıza girmek için farklı bir saldırı yolu olsa da evdeki her cihazın nasıl kullanıcı aleyhine kullanılabileceğini gözler önüne seriyor. Güvenlik duvarınızı (hem modemde hem de bilgisayarınızda) açık tutun ve antivirüs yazılımınızın güncel olmasına özen gösterin.

En iyi bedava pano yöneticileri

Windows'un "panosuna" yalnızca bir öğeyi kopyalayıp yapıştırabilirsiniz. Bu da birçok kullanıcı için yeterli değil. Bütün kopyalama ve kesmelerinizi kaydeden, onlar arasında dolaşıp arka arkaya yapıştırabilmenizi sağlayan altı gelişmiş pano yöneticisini inceledik.

CopyQ

bitly.com/copyq230 | ★★★★★

Özellikler ★★★★★ | Performans ★★★★☆ | Kullanım kolaylığı ★★★★☆

CopyQ ücretsiz ve gelişmiş birçok özelliğe sahip, rakiplerine kıyasla yeni bir pano yöneticisi. En kullanışlı işlevlerinden birisi, panoda duran öğeleri doğrudan düzenlemenize izin vermesi. Görev çubuğunuzun bildirim alanına eklenen CopyQ simgesine tıklayarak daha önce kopyaladığınız metinleri görebilirsiniz. Ardından düzenlemek istediğiniz pano öğesini seçip F2'ye basın veya sağdaki araç çubuğundaki Edit simgesine tıklayın. Seçili metninizde istediğiniz değişikliği yapabilirsiniz. Daha sonra onu panodaki yerine geri döndürmek için Save simgesine tıklamalısınız. Öğe üzerinde daha fazla yapmak istiyorsanız "Edit with editor" düğmesine tıklayarak metni Not Defteri'nde açabilir, bu sayede değişiklikleri daha tanıdık bir arayüzle yapabilirsiniz.

CopyQ'nun arayüzü ferahlatıcı biçimde modern. İkinci ve üçüncü olan uygulamaların eski moda denebilecek arayüzlerinde yer almayan etkileyici numaralar da içeriyor. Örneğin CopyQ arayüzünde sekme desteği var. Böylece ana sekmedeki kaydedilmiş öğeleri alıp başka bir sekmeye taşıyabiliyor, böylece farklı konulardaki öğeleri daha etkili bir biçimde organize edebiliyor ve onları daha kolay bulabiliyorsunuz. Yazılımı tamamen keşfetmeye başladığınızda, kesme ve yapıştırma işlemlerinize tamamen yeni bir anlayış getiren "script" desteği gibi daha üst düzey seçeneklerle de karşılaşacaksınız.

NASIL GELİŞTİRİLEBİLİR?

Aracın görünümü bu incelediğimiz diğer pano yöneticilerinden fersah fersah ötede olsa bile CopyQ'nun arayüzü aslında yine de hantal, biraz kabaca bir araya getirilmiş gibi duruyor. "Editörle düzenleme" seçeneği çok kullanışlı da yalnızca metinlerde işe yarıyor. Kopyaladığımız bir resmi seçtiğimiz resim editörüne (ön. Photoshop) de gönderebilmeyi dilerdik. Böyle bir işlev hoş bir dokunuş olurdu.

KARAR

CopyQ, daha önceki tercihimiz olan Ditto'nun yerini alarak birincilik ödülüne hak kazandı. CopyQ'nun modern arayüzü ve zengin seçenekleri son derece etkileyici bir çeşitliliğe sahip araçlar sunuyor. Standart Windows panosuyla yapabileceğiniz kopyala yapıştır işlemlerinden daha fazlasını istiyorsanız ideal.

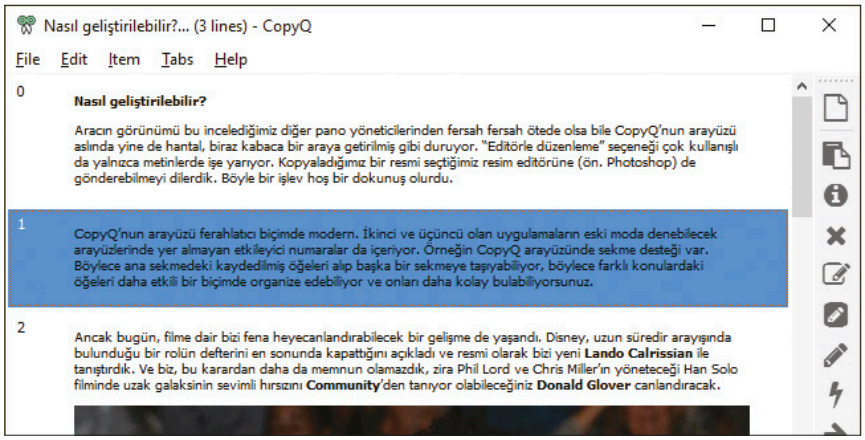

Ditto *ditto-cp.sourceforge.net* | ★★★★☆

Özellikler ★★★★☆ | Performans ★★★★★ | Kullanım kolaylığı ★★★★☆

Ditto, daha önce de incelediğimiz ve yakın zamana kadar favorimiz olan, oldukça başarılı bir program. Bu süre programda değişen bir şey yok ve anında yüklenen, çok az yer kaplayan, küçük bir arayüze sahip bu ufak programı hâlâ seviyoruz. Yüksek çözünürlüklü ekranlarda biraz fazla küçük görünse de masaüstünün geri kalanını ihlal etmemesi hoşumuza gidiyor.
Küçük boyutlarına rağmen Ditto, becerikli ve iyi düşünülmüş araçları barındırıyor. Bu araçlardan en başarılı olanı, Ditto'nun Quick Paste arayüzünün en altında yer alan mütevazi arama kutusu. Söz konusu araç; yazılımın çeşitli pano girişlerinde bulunan kopyalanmış pasajlardan oluşan koca bir koleksiyona sahipseniz metin içerisinde belirli bir bölümü takip etmek için son derece ideal.

NASIL GELİŞTİRİLEBİLİR?
Zaman ilerliyor ama Ditto pek ilerlemiyor. Programın Windows XP tarzındaki arayüzünün modası çoktan geçti. Özellikle yüksek çözünürlüklü bir ekranınız varsa küçük yazı boyutları ve küçücük resim simgelerine sahip bu arayüz sizi daha da zorlayabilir.

KARAR
Daha önceki büyük ödülün sahibi bu program halen en iyiler arasında olsa da rekabet onu ikinci sıraya itmiş durumda. Daha yeni pano yöneticilerinin daha gelişmiş araçları var fakat Ditto'nun hızlı arayüzü ve basitliği onu yine de harika bir seçim yapmaya devam ediyor.

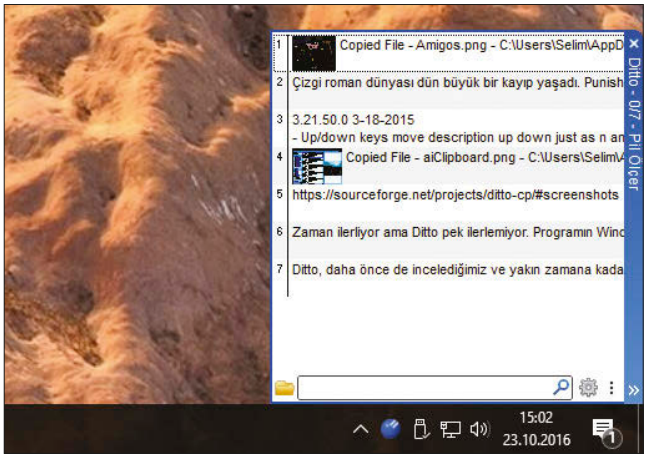

Save.Me *www.aiclipboard.com* | ★★★★☆

Özellikler ★★★★☆ | Performans ★★★★★ | Kullanım kolaylığı ★★★☆☆

Tıpkı Ditto gibi Save.Me de başarılı olmasına rağmen kendini geliştirmediği için alt basamaklara düşmek zorunda kaldı. Tek dosyadan ibaret, kurulum gerektirmeyen bu program, çalıştığı sürece panoya kopyaladığınız her şeyi kaydediyor. Rakipleri gibi Save.Me de görev çubuğundaki bildirim alanına kendi simgesini ekliyor. Böylece onu kolaylıkla açıp içeriğini görebiliyorsunuz.
Programın ana arayüzü üç sütuna bölünmüş: Sol tarafta menü seçenekleri, ortada kopyalanmış öğelerin listesi, sağda ise ön izleme bölmesi var. Ön izleme bölmesi özellikle görseller için çok kullanışlı çünkü bu bölüm, diğer programların daha küçük ön izleme alanlarına kıyasla görselleri daha iyi gösteriyor. Daha kompakt bir görünümü tercih ediyorsanız Save.Me, içerik listesi yerine simgelerin sıralandığı daha küçük bir pencere de sunabiliyor ki bu biraz Windows'un klasik Dosya Gezgini penceresini andırıyor. Bir simgeye çift tıkladığınızda içeriği ayrı bir pencerede açılıyor.

NASIL GELİŞTİRİLEBİLİR?
Save.Me aslında oldukça iyi iş çıkarıyor ama tıpkı Ditto gibi onun arayüzü de Windows XP'den beri pek yenilenmemiş, dolayısıyla biraz yaşlı bir görünümü var. Ayrıca yeterince sezgisel bir kullanıma sahip değil.

KARAR
Save.Me'nin ön izlemeleri ve küçük resimleri onu özellikle görsel kopyalama ve yapıştırma gibi işlemler için son derece iyi bir program haline getiriyor. Fakat, programın arayüzünün modası geçmiş bir yapısı var ve kullanım açısından yeterince doğrudan değil.

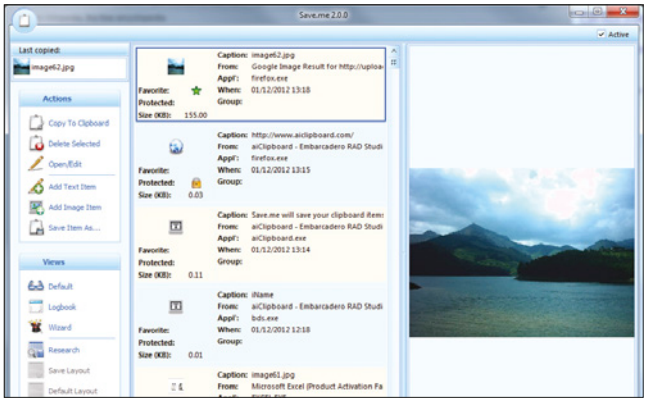

DİĞERLERİNİN İYİLERİ

CLIPDIARY FREE
clipdiary.com
Clipdiary, incelediğimiz programlar arasında en yeni olanı. Kapsamlı ve çok şey vadeden özellikleri var. Beğendiğimiz özelliklerden birisi, klavye kısayollarını kullanarak bir önceki veya bir sonraki öğeyi doğrudan yapıştırabilmeniz. Böylece, örneğin iki adım önce kopyaladığınız metni yapıştırmak için Clipdiary arayüzünü açmanıza gerek kalmıyor.

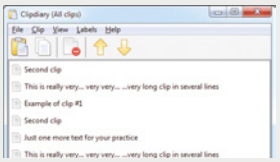

ARSCLIP
bitly.com/arsclip
ArsClip, testlerimizde olumlu bir başlangıç sergiledi ama resimleri panoya kopyalamaya çalıştığımızda bazı zorluklarla karşılaştık. İlk denemede resimlerden birisinin fazla büyük olduğu uyarısını yaptı ama sonraki denemede onu kabul etti. Diğer pano yöneticilerinin tek bir hata bile vermeden çalıştığını göz önünde bulundurduğumuzda, bu tutarsız tavrı ArsClip'i arka plana itmemize neden oldu.

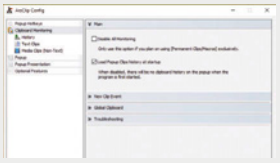

SHAPESHIFTER
bitly.com/shape230
Shapeshifter'ı daha önce de incelemiş ve beğenmiştik ama o zamandan beri programın geliştiricisinin web sitesi kapanmış. Bu da büyük ihtimalle programın artık güncellenmeyeceğini gösteriyor. Shapeshifter'ı başka kaynaklardan indirmeniz hâlâ mümkün ama geliştiricisi ortadan kaybolduğu için ödül verdiğimiz programlardan birini tercih etmenizi öneriyoruz.

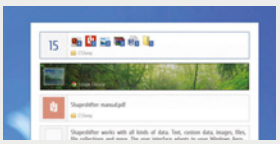

Apple iPhone 7 ve 7 Plus

Daha hızlı ve daha dayanıklı: Apple'ın akıllı telefonları, küçük ama fazla sayıda geliştirmelerle yedinci nesle ulaştı.

iPhone 7'de 3,5 mm kulaklık çıkışının olmamasının şokunu artık atlattık mı? Güzel. Böylece telefonun asıl yeniliklerini ve daha önemli özelliklerini incelemeye geçebiliriz.

...Demeden önce o kulaklık çıkışına bir geri dönelim çünkü biz henüz şoku atlatamadık. Kimi okurlarımızın hiç bilmediği Sony Walkman günlerinden beri yanı başımızda olan bu küçük soketi kaldırmak büyük bir adım ve o kadar da gerekli bir adım değildi. Apple, bunun "cesaret isteyen" bir karar olduğunu, bu soketi kaldırmanın kasada yer açtığını ve başka avantajlar da sağlayacağını söylüyor. Kulaklık çıkışını kaldırmanın tam olarak ne kadar yer kazandırdığını bilemiyoruz ama iPhone 7'ye belirgin bir avantaj sağlamadığını söyleyebiliriz. Belki bir sonraki nesilde faydası daha iyi ortaya çıkabilir. iPhone 7 sahipleri ise 149 TL'lik ayrı bir dock satın almadıkça aynı anda telefonlarını şarj edip müzik dinlemekten mahrum kalacaklar.

Öte yandan, kulaklıkları Lightning soketine bağlamanın avantajları olduğunu kabul etmeliyiz. Öncelikle 3,5 mm'nin aksine veri aktarımı dijital olduğu için ses kalitesi daha yüksek oluyor. Ayrıca gürültü önleyici JBL Reflect Aware kulaklıkta gördüğümüz gibi, ses telefon üzerinde işlendiği için şarjlı pil gibi ek bir güç kaynağına gerek kalmıyor.

Ayrıca Apple, tüm iPhone 7 kutularına birer Lightning - 3,5 mm dönüştürücü kablo ekleyerek bizi şaşırttı çünkü Apple'ın böyle aksesuarları ayrı satmasına alışığız. Bu kısa kablonun bir ucuna kulaklığınızı takıyorsunuz ve kablo kolayca sabitleniyor, yani kolay kaybolacak bir şey değil.

GÜLE GÜLE ANA EKRAN DÜĞMESİ

Kulaklık soketinin kaldırılması biraz tartışmalı ama kaldırılan bir diğer şey kesinlikle mantıklı: Fiziksel ana ekran düğmesi artık yok. Onun yerine Force Touch destekli, yerine sabitlenmiş bir düğme geldi.

Apple, ürünlerindeki mekanik parçaları yıllar içinde hep azaltmaya çalıştı. iPod'u hatırlayın: Fiziksel tekerlek, daha sonra hiç hareket etmeyen bir tekerleğe dönüşmüştü. Telefonların ön yüzündeki ekran alanı büyüdükçe fiziksel ana ekran düğmesi Apple'ın canını sıkmaya başlamıştı. Muhtemelen

iPhone 7 Plus'taki en büyük farkın arkadaki çift kamera olduğu hemen göze çarpıyor.

ileriki iPhone modellerinden birinde bu düğmenin daha da küçüldüğünü veya tamamen ekrana yedirildiğini göreceğiz.

Hareketli parçaların sorunu, ne kadar iyi tasarlanmış ve üretilmiş olursa olsunlar, her zaman bozulma ihtimallerinin olmasıdır. Ana ekran düğmesi zamanla etraftaki tozu, parmaklarınızdaki yağı ve cebinizdeki kiri biriktiriyordu. Bu gibi mekanik parçaları ortadan kaldırmak iPhone'un dayanıklılığını da artırıyor. Daha az bozulan telefonlar sayesinde hem tüketici hem de Apple memnun oluyor.

Peki bu yeni "düğme" nasıl bir şey? Özetlemek gerekirse harika olmuş. Yeni düğmede Apple'ın Taptic Engine adını verdiği, Apple Watch'ta yeni MacBook'un dokunmatik yüzeyinde de kullanılan titreşim motoru kullanılıyor. Bastığınız zaman gerçek bir düğme hissi veriyor ama aslında titreşim motorunun parmağınıza ilettiği küçük titreşimi hissediyorsunuz. Bu hisse alışmak biraz zaman alabiliyor. İlk başlarda basmanızla titreşimin üretilmesi arasında küçük bir gecikme hissedebilirsiniz ama bunu kısa süre sonra unutacaksınız. Yeni ana ekran düğmesinin hissini sevmezseniz iPhone 7'nin ayarlarından geri bildirim gücünü değiştirebilirsiniz.

Yeni Simsiyah renk seçeneği yalnızca 128 ve 256 GB kapasiteyle satılıyor.

TASARIM

Tasarım açısından daha da büyük bir değişiklikse suya dayanıklılık. Hem iPhone 7 hem de 7 Plus artık IP67 standardına göre toza ve suya dayanaklı. Bu standart, iPhone'un yaklaşık 1 metre derinlikte 30 dakika kalabileceği anlamına geliyor. Karşılaştırma açısından belirtelim Samsung Galaxy S7, IP68 standardına sahip. Buradaki 6 rakamı toza dayanıklılığı, 8 ise suya dayanıklılığı gösteriyor. Galaxy S7, iPhone 7'den yarım metre daha derine dalabiliyor. O kadar da önemli bir fark olmadığını düşünüyoruz.

Bir diğer değişiklik, telefonun arka yüzündeki anten çizgilerinin kenarlara taşınmış olması. Arka yüz artık daha yalın görünüyor. Hoş ama o kadar da önemli olmayan bir yenilik.

Gelişen kamera nedeniyle hem iPhone 7 hem de 7 Plus'ta kamera çıkıntısı eskisine kıyasla biraz daha fazla. Seriye yeni katılan Simsiyah (Jet Black) renk seçeneği gerçekten şık görünüyor. Ancak bu tarz parlak cilalı tüm yüzeyler gibi çok fazla parmak izi tutuyor ve diğer renk seçeneklerinden daha kolay çiziliyor.

MÜTHİŞ EKRAN

iPhone'ların ekranları zaten kaliteliydi ama ekran kalitesinin bir aşama daha yükseltildiğini görüyoruz. Apple yıllardır iPhone ekranlarını sRGB renk uzayına göre kalibre ediyordu. sRGB, görece dar kapsamlı ama dünyada en çok kullanılan renk uzayı. iPhone 7 ailesinde ise Apple, daha çok sinema endüstrisinde kullanılan DCI-P3 renk uzayını kullanmaya başladı. Apple bir pazarlama taktiği olarak bu renk uzayına Wide Color (Geniş Renk) demeyi tercih ediyor.

iPhone 7'yi iPhone 6s'in yanına koyup parlaklığı sona

getirirseniz aradaki fark bariz şekilde görülebiliyor. iPhone 7 ekranında renkler daha çarpıcı ve daha parlak, siyahlar daha derin. Neredeyse AMOLED panellere benziyor ama AMOLED'in olumsuz yanlarından mustarip değil.

Testlerimize göre iPhone 7'nin ekranı iPhone 6s kadar parlak değil ve kontrast oranı biraz daha düşük ama çıplak gözle bakıldığında bunları fark etmek zor ve ekran kesinlikle daha iyi bir görüntü sunuyor. iPhone 7 Plus'ın ekranı da benzer şekilde şahane ve gördüğümüz telefonlar arasında en iyi renk doğruluna sahip olanlardan birisi.

STEREO SES

iPhone ailesi ilk defa stereo ses çıkışına da kavuşuyor ama Apple sıra dışı bir yerleşim tercih etmiş. Hoparlörden biri telefonun üst kenarında, diğeri ise eskiden olduğu gibi sağ alt kenardaki ızgarada. Apple, alt kenarın solundaki kulaklık çıkışını kaldırdığı için, tasarımı dengelemek adına oraya da bir ızgara eklemiş ama delikler sadece görsel amaçlı. Orada bir hoparlör yok.

Yeni iPhone'lar artık su geçirmez!

iPhone 7'nin hoparlörleri elbette iPhone 6'nın mono hoparlöründen daha başarılı. Daha yüksek ses düzeyi ve biraz daha kaliteli sesle karşılaştık ama fizik yasaları gereği bu kadar minik hoparlörlerden fazla bir şey bekleyemeyiz. Bas yok ve sesler hâlâ cılız. İkinci hoparlör sayesinde, oyun oynarken telefonun kenarlarını tutunca en azından sesleri duyabiliyorsunuz ama kaliteli müzik dinlemeyi beklemeyin.

Apple, telefonunuzu korumanız için dokuz farklı renkte silikon kılıf da üretiyor.

BAŞTAN TASARLANAN KAMERA

Apple, her zaman olduğu gibi kameranın mükemmel olduğu iddiasında. iPhone 7, abisine eklenen çift kameraya ve daha yüksek çözünürlüğe sahip olmasa da fotoğraf kalitesini artırmak için teknik bazı geliştirmeler yapılmış. iPhone 7 kamerası hâlâ 12 megapiksel fotoğraf ve 4K video çekebiliyor.

Önceden sadece Plus modelinde bulunan optik görüntü stabilizasyonu (OIS) özelliği artık iPhone 7'de de var. Bu özellik, telefon hareket ederken daha iyi görüntüler yakalamanızı sağlıyor. Görüntü sinyal işlemcisi de geliştirilmiş ki bu, daha iyi noktacık azaltma ve daha hızlı HDR işleme demek. %50 daha fazla ışık alan f/1.8 diyafram, altı parçalı lens ve dört LED'li flaşla kamera adeta baştan tasarlanmış.

Önce olumlu yanlarından başlayalım. Aydınlık ortamlarda iPhone 7, iPhone 6s'ten daha düşük ISO duyarlılığında ve daha yüksek enstantane hızıyla çekim yapmayı başarıyor. Bu, hareketli görüntüleri daha başarılı şekilde fotoğrafladığını gösteriyor. Az ışıklı ortamlarda ise fotoğraflar daha yüksek ISO ve daha düşük enstantane hızıyla çekiliyor ki bu sayede daha net, aydınlık ve renkli fotoğraflar elde edebiliyoruz. En azından çoğu zaman böyle oluyor ama bazen sorunlar da yaşanmıyor değil. Örneğin bazı koyu gölgelerin karakalemle taranmış gibi rahatsız edici bir dokuya büründüğünü gözlemledik. iPhone 6s ile karşılaştırıldığında fotoğrafta daha az noktacık (gren) vardı ama açık ve koyu renkler arasındaki geçiş iPhone 6s'in fotoğrafı kadar doğal değildi. Bu, yazılımsal bir fotoğraf işleme sorunu olabilir ve

iPhone 7 Plus'ın ekstra kamerası

iPhone 7 Plus'ın en önemli farkı şüphesiz ki arka yüzünde iki kamera olması. Bunlardan birisi, 28 mm lensi ve f/1.8 diyaframıyla iPhone 7'dekinin tamamen aynısı. Çektiği fotoğraflar da haliyle iPhone 7 gibi. İkinci kamera ise 56 mm odak uzaklığına sahip ve telefona 2x optik yakınlaştırma (zum) özelliğini kazandırıyor. Kamera uygulamasının altındaki 2x simgesine dokunarak kolayca yakınlaştırma yapabiliyorsunuz.

Yarı profesyonel fotoğraf makinelerinin bile 24x optik yakınlaştırmaya ulaştığı günümüzde 2x etkileyici görünmeyebilir ama böylesi bir optik düzeneği iPhone 7 Plus'ın ince kasasına sığdırmak büyük başarı. Uzaktaki nesnelere anında yaklaşmanızı sağlamakla kalmıyor, daha başarılı makro fotoğraflar çekmenize de olanak veriyor.

Optik olarak sadece 2x yakınlaşabilseniz de 2x simgesine basılı tutarak 10x'e kadar dijital yakınlaştırma yapabilirsiniz. Tabii ki bu durumda kalite düşüyor ve dijital yakınlaştırmanın kullanılmasını hiçbir zaman önermiyoruz. Alternatif olarak, 1x ile 2x arasındaki bir noktaya yakınlaştırma yaparsanız kamera art arda 1x ve 2x olmak üzere iki fotoğraf çekiyor ve daha kaliteli bir görüntü için iki fotoğrafı birleştiriyor.

Hatırlatalım ki ikinci kameranın diyaframı daha dar (f/2.8) ve düşük ışıkta iyi çekimler yapamıyor. Kalite açısından, 56 mm lensle çekilen fotoğrafların iPhone 6s ve 6s Plus düzeyinde olduğunu söyleyebiliriz. Gölgeli alanlarda daha çok noktacık görünüyor ve renkler 28 mm lens kadar canlı değil.

Çift kameranın asıl ilginç özelliği ise henüz tam olarak hazır değil. Apple, tıpkı DSLR kamerayla profesyonel bir fotoğrafçı tarafından çekilmiş gibi görünen, alan derinliğine sahip portre fotoğrafları çekmenizi sağlayacak. Bunun için aynı anda iki kamerayla çekilen fotoğrafları birleştirerek bir derinlik haritası oluşturuyor, arka planı yazılımla bulanıklaştırırken ön planı netleştiriyor. Bu özellik, iPhone 7 Plus'a iOS 10.1 güncellemesiyle sonradan eklendi ama hâlâ beta aşamasında. Final sürümüne kadar özellik daha da geliştirilebilir.

Hatırlatalım ki HTC de One M8 modelinde benzer bir özelliği denemişti ama sonuçlar çok başarılı değildi.

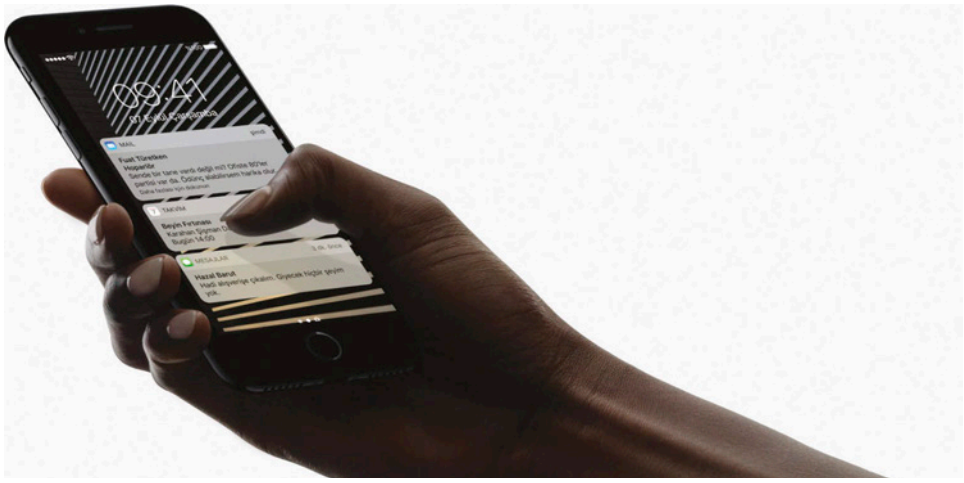

Yeni iPhone'larda mekanik ana ekran düğmesi yok.

belki Apple bir yazılım güncellemesiyle sorunu çözebilir.

Daha fazla ışık alan diyafram ve IOS desteği bu gibi fotoğraf işleme sorunlarını gölgede bırakarak kameradaki kalite artışını bariz biçimde belli ediyor. Yine de Galaxy S7 Edge'in kamerasına rakip olacak kadar büyük bir gelişme kat edilmediğini söyleyebiliriz.

Aslına bakılırsa asıl gelişmeler arka kameradan ziyade ön kamerada. 5 megapikselden 7 megapiksele çıkarılan ön kamera, iPhone 6s'e kıyasla daha fazla ayrıntı içeren, daha yüksek kontrastlı fotoğraflar çekiyor. Ayrıca "sahte flaş" (selfie çekerken yüzünüzü aydınlatan ekran ışığı) iPhone 7'de daha iyi çalışıyor.

DAHA HIZLI

iPhone 6s ile iPhone 7'yi yan yana kullanınca yeni telefonun daha hızlı çalıştığı açıkça görülüyor. Geekbench ve GPXBench GL gibi yapay testler de hız artışını kanıtlıyor. iPhone 7'deki A10 Fusion, kesinlikle en güçlü akıllı telefon işlemcilerinden birisi. (Apple'ın iddiasına göre en güçlüsü.) iPhone 7 Plus'ta iPhone 7'den 1 GB daha fazla RAM var ama denemelerimizde bunun ciddi bir katkısını göremedik.

Yeni işlemcinin daha dikkat çekici yanı, düşük güç tüketimi. iPhone 6s'in işlemcisinde iki çekirdek yer alırken iPhone 7'de dört çekirdek var. Bu yeni iki çekirdek, günlük basit işlemleri daha verimli bir şekilde tamamlamayı hedefliyor.

Arka planda devam eden müzik çalma, mesajları alma, dosya eşitleme gibi küçük işler için aslında daha zayıf bir işlemci çekirdeği yeterli. Oyun, fotoğraf düzenleme gibi işlemciye daha fazla yüklenen işler içinse diğer çekirdekler devreye giriyor. Bu sayede teoride performanstan ödün vermeden daha az pil tüketilmiş oluyor.

Basit günlük işlerden oluşan testlerimizde iPhone 7 yaklaşık 13 saat dayandı. iPhone 6s'ten 2 saat uzun pil ömrü sunmuş olsa da hâlâ Galaxy S7'nin 17 saati aşan pil ömründen uzak. Daha büyük bir pile sahip iPhone 7 Plus ise (daha çok pil harcayan büyük ekranı nedeniyle) 10,5 saatte tükendi. Tabii bu tarz yapay testlere her zaman şüpheyle yaklaşmak gerekiyor çünkü gerçek kullanım testlerimizde hem iPhone 7 hem de 7 Plus ile iki günü görebildik. Eski modellerden daha iyi olduğu kesin.

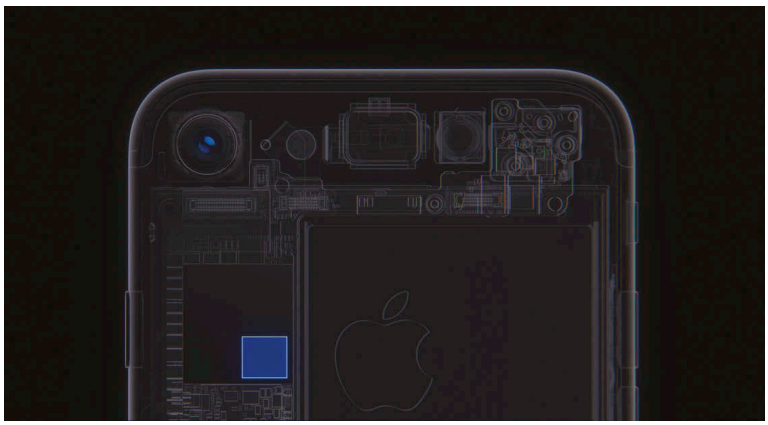

iPhone 7'nin kamera düzeneği adeta baştan tasarlanmış. Her zamanki gibi en iyi telefon kameralarından biri.

FİYATLAR VE DEĞERLENDİRME

iPhone 7'de taban modelin kapasitesi 16 GB'den 32 GB'ye çıkarıldı. ABD'de 32 GB iPhone 7 modeli, önceki 16 GB iPhone 6s modeliyle aynı fiyattan satışa sunulsa da Türkiye'de durum aynı değil. iPhone 6s ilk çıktığında fiyatı 3.099 TL idi. 32 GB iPhone 7 ise 3.249 TL'den satışa sunuldu. 128 GB'lik model 3.649 TL, 256 GB ise tam 4.049 TL. Simsiyah renk seçeneği yalnızca 128 ve 256 GB kapasiteyle satışa sunuluyor. iPhone 7 Plus ise daha da pahalı. 32, 128 ve 256 GB modeller sırasıyla 3.799, 4.199 ve 4.599 TL.

Her iki iPhone da Apple'ın şu ana kadar ürettiği en iyi telefonlar olmasına rağmen her yönüyle piyasadaki en iyi telefonlar olduklarını söyleyemeyiz. Örneğin daha küçük bir telefon arıyorsanız Samsung Galaxy S7 Edge daha iyi kamerası, kavisli ekranı ve artırılabilir depolamasıyla bizce öne geçiyor. Büyük telefonları tercih edenler içinse teoride Galaxy Note 7 daha iyi görünüyordu ama iPhone 7 Plus en azından insanların cebinde patlamıyor.

Sonuç olarak iPhone 7 ailesinin yeniliklerini şöyle özetlemek mümkün: Eski nesle kıyasla daha iyi kameralar, havalı görünmeyi sevenler için Simsiyah renk seçeneği, daha yüksek hız, su geçirmezlik, daha iyi bir ekran ve daha rahat bir ana ekran düğmesi. Yüksek fiyatlarını ödemeye hazırsanız her iki telefon da çok iyi ve sahiplerini tatmin edeceğinden eminiz. Ama zaten iPhone 6s veya 6s Plus sahibiyseniz telefonunuzu değiştirecek kadar önemli yenilikler yok: iPhone 8'i bekleyin deriz.

TEMEL BİLGİLER

Fiyat: 3.249 TL'den başlıyor
Firma: Apple
Web: www.apple.com/tr
Öne çıkanlar: Force Touch'lı ana ekran düğmesi, geliştirilmiş kamera, stereo hoparlör, su geçirmezlik

PC net puanı

★★★★☆

Özellikler ★★★★★
Performans ★★★★☆
Fiyat ★★☆☆☆

PC net EDİTÖRÜN SEÇİMİ 2016

AKILLI TELEFON

Sony XPERIA XZ

Sadece teknik özellikleriyle değil, stil sahibi görünüşü ve yazılımlarıyla da göz dolduruyor.

TEMEL BİLGİLER

Fiyat: 2.799 TL
Firma: Sony Mobile
Web: www.sonymobile.com/tr
Öne Çıkanlar: Üstün kamera, sıvıya dayanıklılık, sıra dışı ALKALEIDO metal gövde, yazılımsal detaylar

Sony'nin geçtiğimiz aylarda tanıttığı ve fiyat/performans seviyesinde iyi bir seçenek olarak göze çarpan XPERİA X modelinden sonra şimdi de ailenin "amiral gemisi" modeli XPERIA XZ geldi. XPERIA XZ, Sony'nin son yıllarda geliştirdiği ve iyileştirdiği en iyi mobil teknolojilerini bir araya getiren, bugüne kadarki en iyi Sony telefonu. Heyecanla beklenen Sony XPERIA XZ geçen ay tanıtıldı ve yine Sony'nin vazgeçilmez tasarımıyla şıklığın uyumu karşımızda. Sony XPERIA XZ'yi sadece teknik özellikler ve tasarım olarak değerlendirmemek gerekiyor: Sezgisel yeteneklere sahip olan yazılımlarla akıllı telefon deneyiminde yeni bir döneme de giriş yapıldığını söylemek mümkün.

FARKLI BİR RENK

Bir dönem akıllı telefonlar için sadece siyah renk geçerli oldu. Devamında beyaz, gümüş ve altın sarısı gibi renklere geçiş yapıldı. Klasikleşmiş renklerin dışında seçenekler yoktu ama Sony XPERIA XZ bu noktada bir değişikliğe gidiyor. Bir ziynet eşyası kadar çekici görünmeyi başaran Sony XPERIA XZ'nin arka yüzeyi derinlik ve parlaklığı aynı anda sunan ALKALEIDO metale sahip. Renk seçenekleri arasında platinyuma ek olarak orman mavisi ve madeni siyah var. Kesinlikle görmeye değer. Sony Xperia XZ'nin tasarımı, firmanın klasikleşmiş çizgilerini sürdürüyor. 5,2 inç büyüklüğündeki ekran çoğu kişi için ideal ama küçük el sahiplerine biraz büyük gelebilir. Parmak izi okuyucusu, sağ kenardaki güç düğmesine entegre edilmiş. Yani sağ başparmağınızı tanıyor ve çok hızlı çalışıyor, ancak solakların kullanması biraz güçleşiyor.

Sunulan görüntü teknolojilerinin benzersiz bir izleme deneyimi sunduğunu söylememiz gerekiyor. Sony'nin bu noktada gerek ekran gerekse görüntü işleme için sunduğu ciddi çözümler mevcut. Ekran Full HD çözünürlük sunuyor işlem gücü sayesinde 4K videoları oynatabiliyor. Ayrıca telefon IP68 sertifikalı, yani toza ve suya dayanıklı.

TEKNİK YÖNDEN DE ÜSTÜN

Sony XPERIA XZ, günümüzün en iyi akıllı telefon işlemcilerinden biri olan Qualcomm Snapdragon 820'ye sahip. 3 GB bellek sayesinde Android 6.0 işletim sisteminin oldukça akıcı çalıştığını belirtelim. Sunulan depolama alanı 32 GB ancak Micro SD kartla 256 GB'ye kadar artırılabiliyor. Bu noktada Sony'nin pil konusundaki başarısını da ele almak gerek. Öncelikle 146 x 72 x 8,1 mm boyutlara ve 161 gram ağırlığa 2900 mAh kapasiteli bir pil sığdırabilmek kesinlikle bir başarı. Qnovo Adaptive Charging adlı hızlı şarj teknolojisi ve STAMINA adlı güç tasarruf modu, gün içinde hayat kurtaracak türden. Sony XPERIA XZ ile bir günü aşan aktif kullanım süresinden bahsetmek mümkün. Ayrıca telefon, kullanım alışkanlarınızı zaman içinde öğrenerek pil performansını iyileştiriyor. Bağlantı arabirimi olarak USB Type-C'nin kullanılmaya başlandığını görüyoruz.

GÖRÜNTÜ KONUSUNDA EN İYİLERDEN

Sony XPERIA XZ'nin iddialı noktalarından biri de kamerası. İleri düzey bir fotoğraf makinesi özelliklerine sahip olan 23 MP kamerada üçlü görüntü algılayıcı, beş eksenli sarsıntı engelleyici (OIS), lazer odaklama ve kızılötesi renk ölçüm teknolojileri ciddi avantajlar sağlıyor. Bekleme modundan fotoğraf çekmeye 0,6 saniyede hazır hale gelen telefonun lazer otomatik odaklaması ise şu ana dek gördüklerimizin en iyisi! 13 MP çözünürlükteki ön kamera ise özellikle düşük ışık koşullarında kalitesini ortaya koyuyor ve piyasadaki en iyi selfie kameraları arasında.

Sony XPERIA XZ sadece Sony ailesinin değil, piyasadaki akıllı telefonlar arasında da en iyi olmaya odaklanıyor. Kamera kalitesi belirgin bir üstünlükte ve sıra dışı bir gövde malzemesi ilk kez karşımıza çıkıyor.

PC net puanı

	★★★★½
Özellikler	★★★★★
Performans	★★★★½
Fiyat	★★★★☆

AKILLI TELEFON

KAAN N1

Yerli akıllı telefon rekabeti, çıtayı oldukça yükselten yeni üyesiyle daha da fazla kızışacak.

TEMEL BİLGİLER

Fiyat: 1.099 TL
Firma: Kaan
Web: www.kaan.com.tr
Öne Çıkanlar: Fiyat/performans odaklı rekabetçi özellikler, üstün ekran kalitesi, şıklık, parmak izi okuyucu

Bugünlerde yeni bir akıllı telefon bakıyorsanız fiyat eşiğinin 3.500 TL'lere kadar tırmandığını kolaylıkla görebilirsiniz. Elbette yüksek fiyatlı akıllı telefonlarda kullanıcılara sunulanlar çok daha fazla ama günümüzün trendini tam anlamıyla takip edebilmek için orta seviye modeller de çoğu zaman yeterli olabiliyor. 1989'da kurulan, Türkiye'nin ilk mobil telefon distribütörü Başarı, akıllı telefon pazarını kendi markasıyla renklendirme kararı aldı ve bu bağlamda sunulan ilk model olan KAAN N1 huzurlarınızda. KAAN N1 özellikle fiyatına karşılık sunduğu performans, özellik ve gövde kalitesiyle ön plana çıkıyor.

ÜST SEVİYE KADAR KALİTELİ GÖVDE

Akıllı telefonlarda uygun fiyat seviyesinde yer alan ürünlerde kaçınılan ilk nokta genelde gövde kalitesi oluyor. Şunu garanti edebiliriz ki KAAN N1 kesinlikle dokunuş ve verdiği his olarak üst seviyeden farksız bir telefon. Elbette bu noktada gövdenin metal olmasının etkisi büyük. Renk olarak gümüş veya altın sarısını seçme şansınız var. Son zamanlarda diğer yerli markaların da gövde kalitesinde çıtayı yükseltmeye başladığına şahit oluyoruz ancak KAAN N1 bu noktada kesinlikle sert bir çıkış yapıyor. Kenarları yuvarlatılmış olan gövde, tutuş açısından oldukça başarılı. Ekran büyüklüğü 5,5 inç olmasına rağmen rahat bir kullanım ortaya çıkıyor. Ekranda Dragontrail koruma teknolojisinin de bulunduğunu söyleyelim. Dragontrail, Gorilla Glass karşısında kırılmaya ve çizilmeye karşı çok ciddi bir dayanıklılık teknolojisi sunuyor. Tasarımın bu fiyat seviyesi için fevkalade. Arka yüzeydeki parmak izi okuyucu da rahat kullanılıyor.

ETKİLEYİCİ DONANIMSAL ÖZELLİKLER

KAAN N1'de 5,5 inç ekran kullanılıyor ve böylece üst seviye havası daha da bir yerleşiyor. Ekran çözünürlüğü 1080 x 1920 piksel, yani Full HD. Panel yapısı ise IPS. Gerçekten de Super AMOLED'e benzer düzeyde bir görüntü kalitesi var. Ttelefona güç veren işlemci MediaTek üretimi MT6755. Sekiz çekirdekli olan bu işlemci 2 GHz gibi yüksek bir saat hızında çalışıyor ve günümüzdeki tüm uygulamalar için yeterli performansı sunuyor. 3 GB bellek miktarı da çıtayı yükselten bir nokta. Böylece uzun yıllar süren kullanımda bile yavaşlama hissinin ortaya çıkması güçleşiyor. Dahili hafıza konusunda da cömert davranılmış. 32 GB alan istenirse Micro SD kartla 128 GB'ye çıkarılabiliyor. Gövdeye tümleşik yapıda sunulan pil (üst seviyelerde de bu şekilde) 3.000 mAh kapasiteli ve 1,5 günlük aktif kullanım süresi sağlayabiliyor.

KAMERA DA BAŞARILI

Akıllı telefon kameraları artık 23 MP seviyesine kadar yükseldi. Elbette sınıflar arası bir sınır çizen bu teknolojinin orta seviyede 13 MP'de standartlaştığı söylenebilir. KAAN N1'de yer alan arka kamera da 13 MP çözünürlüğe sahip ama kalite olarak bazı modellerde karşımıza çıkan 13 MP kameralardan daha iyi sonuçlar verdiğini söyleyebiliriz. Burada lens büyüklüğü ve çift tonlu LED flaş gibi destekçilerin de katkısı olduğunu söylemek gerek. Diğer taraftan ön kamera da günümüzün trendine uygun şekilde 8 MP çözünürlüğe sahip. 88 derecelik açı sunması ise toplu çekimleri kolaylaştırıyor.

KAAN N1, yeni bir akıllı telefon almayı düşünenlerin ve bütçesi kısıtlı olanların kesinlikle ilk tercihlerinden birisi olmalı. Söylediklerimize biraz daha katılabilmeniz için ürünü mutlaka bir mağazada incelemenizi tavsiye ediyoruz.

PC puanı

★★★★½

Özellikler	★★★★½
Performans	★★★★½
Fiyat	★★★★★

PC net EN YÜKSEK PERFORMANS 2016

ANAKART

ASUS Z170-A

LGA 1151 soket yapısına uygun altıncı nesil Intel Core işlemcilerden en iyi verimi elde edin.

TEMEL BİLGİLER

Fiyat: 574 TL
Firma: ASUS
Web: www.asus.com.tr
Öne Çıkanlar: Ses kalitesini yükselten Crystal Sound 3, daha hızlı ağ için Turbo LAN, beş yollu optimizasyon

Intel'in LGA 1151 soket yapılı işlemcileri için şu anda en güncel yonga seti Z170. Anakart modelleri arasında ise hem işlemcinizden en iyi performansı almak hem de üst seviyede overclock yapabilmek için ASUS'un uygun fiyatlı seçenekleri arasında yer alan Z170-A modeline göz atabilirsiniz. ASUS Z170-A üst düzey kullanıcıların bile ihtiyacından fazlası denebilecek düzeyde zengin özellikler içeriyor, uygun fiyatıyla da kısıtlı bütçe odağında sistem kuracaklar için biçilmiş kaftan haline geliyor. ASUS Z170-A zamanla sisteminize doping yapmanıza uygun güncelleme seçeneklerini de hazırda bulunduruyor.

PERFORMANS ODAKLI ÖZELLİKLER

ASUS Z170-A, DDR4 bellekleri destekliyor ve toplam dört bellek yuvasında 64 GB miktarın kullanılmasına izin veriliyor. Frekans desteği doğal olarak 2133 MHz olsa da belleklerinizin ve işlemcinizin izin verdiği ölçüde değeri 3400 MHz'e kadar yükseltebilmeniz mümkün. İşlemciyle bütünleşik grafik birimini kullanacak olanlar için anakartta D-Sub, DVI, HDMI ve DisplayPort bağlantılarının tümü destekleniyor. İleri düzey sistemler için üç adet PCI Express 3.0 (GEN3) bağlantısı ile NVIDIA 3-way SLI ve AMD CrossFire X gibi kullanımlar da mümkün. Yenilik olarak değinebileceğimiz detaylardan biri de USB 3.1 desteği. USB 3.1 desteği hem Type-A hem de Type-C olarak arka panelde yer alıyor. Yeni nesil USB 3.1 bağlantıları sayesinde USB 3.0'ın 5 Gbps bant genişliğini iki katına çıkartabilirsiniz. PS/2'nin kullanılması ise günümüz için gereksiz olmuş denebilir. Depolama birimi bağlantıları için anakart üzerinde altı adet SATA 6.0 Gbps bağlantısı var. Ayrıca SATA Express'e yer verildiği de gözlerden kaçmıyor. Bir diğer önemli ayrıntı ise ön panel USB bağlantıları. Kasanız destekliyorsa ön panele dört adet USB 3.0 arabirimi taşıyabilirsiniz.

İYİDEN DAHA DA İYİSİ

ASUS Z170-A, özellikle Intel'in altıncı nesil işlemcileri için saat hızı yönetimi sağlayan özel bir mikroişlemciye sahip olmasıyla fark yaratıyor. Anakart üzerindeki küçük mikroişlemci, oyunların akıcı çalışması ve bu sırada ses ve ağ iletişimi performansının da en üst düzeyde olmasından sorumlu. Ek olarak mikroişlemcinin görevleri arasında günlük kullanımda sessiz ve oyun sırasında güçlü soğutma sağlanmasını denetlemek, enerji tüketimini de bu ölçüde yönetmek var. Böylece daha düşük elektrik faturalarıyla karşılaşmanız ve çevreyi korumanız da düşünülmüş. ASUS Z170X'te karşımıza çıkan bir diğer önemli nokta ise M.2 / NVMe PCI RAID desteği. Hız sınırlarını zorlamak istiyorsanız M.2 veya NVMe PCI depolama birimleriyle RAID 0 düzeneği kurma şansınız var. Anakartta ses ve ağ teknolojileri de ön planda tutuluyor. Crystal Sound 3 ses teknolojisinde gürültüden arınmış, Japon malı kapasitörlerin kullandığı bir yükselticiye yer veriliyor. Ek olarak ağ için sunulan Turbo LAN da paket yönetimiyle düşük gecikme sürelerinin korunmasını denetliyor.
ASUS Z170-A özellikle üst seviyelerde fiyatları son derece yükselen anakartlarla kıyaslandığında oldukça iyi bir seçenek. Gerek temel anlamda gerekse ileri düzeyde beklentileri karşılıyor. Her ne kadar Intel'in altıncı nesil Core işlemcileri için geliştirilmiş olsa da LGA 1151 soket yapısına uygun olan Celeron ve Pentium işlemcilerle de en iyi performansı verecektir. ASUS Z170-A kesinlikle sistemini yenilemeyi düşünenler için en akılcı anakart çözümlerinden biri.

PC net puanı

Özellikler	★★★★½
Performans	★★★★½
Fiyat	★★★★★

BELLEK

ADATA i-Memory Flash Drive UE710

iPad veya iPhone'da 4K videoları doğrudan oynatabilecek bir kapasite dopingi.

TEMEL BİLGİLER

Fiyat: 139 TL
Firma: ADATA
Web: www.adata.com
Öne Çıkanlar: USB 3.0 ile yüksek hızda aktarım, çift yönlü gizlenebilir bağlantı arabirimi, renk seçenekleri

Apple'ın mobil cihazlarında değişmeyen şeylerden birisi, asla Micro SD bellek kartı yuvasının olmayışı. ADATA i-Memory Flash Drive UE710, kullanıcıların bu gibi sorunları aşmasını kolaylaştırma amacıyla geliştirilmiş. Kapasite seçenekleri 32, 64 ve 128 GB şeklinde. Akıllı telefonunuzun görünümüne de uyum sağlaması için siyah, beyaz ve pembe renk seçenekleri mevcut. Taşınabilirlik açısından beğenimizi kazanan üründe iki farklı bağlantı arabirimi var. Kullanılmadığı zaman korunmaları için sürgü sayesinde arabirimler gizlenebiliyor. Arabirimlerden birisi USB 3.0, diğeri de Apple cihazlarda kullanılan Lightning. Böylece bilgisayarınızda hazırladığınız dosyaları kolaylıkla iPad veya iPhone'a aktarabilirsiniz. Tabii tam tersi şekilde, iPad veya iPhone'daki fotoğraf ve videoları da yedekleyip bilgisayara taşıyarak cihazda yer açabilirsiniz.

MFi sertifikalı olan, yani Apple ürünlerini resmi olarak destekleyen ADATA i-Memory Flash Drive UE710, 4K çözünürlükteki videoların akıcı bir şekilde ve gerçek zamanlı olarak izlenebilmesine izin veriyor. Ek olarak Apple AirPlay ve Apple TV uyumlu. Cihazınızdan doğrudan televizyon ekranına video veya ses aktarımı yapmak böylece daha kolay hale geliyor.

i-Memory Flash Drive UE710'nin yönetimi oldukça kolay. Bunun için iPad veya iPhone'a ücretsiz i-Memory uygulamasını indirmeniz yeterli. Uygulamada belleğin doluluk oranını görebilir, dosya türlerine göre filtreleme yaparak istediğiniz içeriklere daha kolay şekilde ulaşabilirsiniz. i-Memory Flash Drive UE710, Lightning desteğine sahip benzer kapasiteli ürünlere kıyasla daha düşük fiyatlı ve daha yüksek performanslı. Tek eksikliği bir Micro SD kart yuvası olarak düşünülebilir. Gövde içinde bu küçük detayın sığacağı kadar yer var gibi görünüyor. Özellikle tatil ve seyahatlerde çok daha hızlı dolan telefon hafızasını bilgisayardan bağımsız şekilde hafifletmek isteyenler için öne çıkan bir çözüm.

PC net puanı

★★★★½

Özellikler	★★★★★
Performans	★★★★½
Fiyat	★★★★½

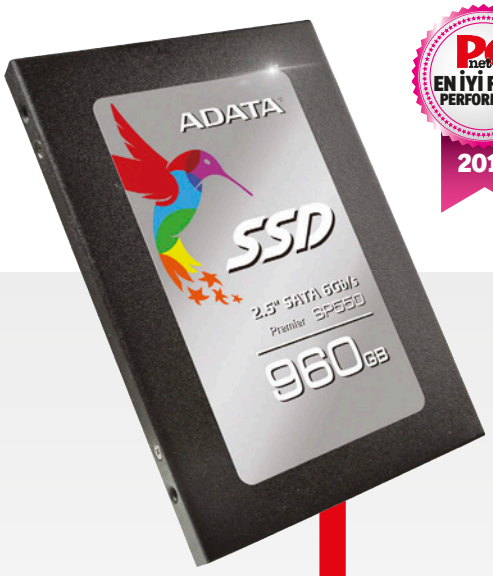

PC net EN İYİ FİYAT PERFORMANS 2016

DEPOLAMA

ADATA Premier SP550

Bilgisayarınızda ciddi bir hız artışı istiyorsanız yapmanız gerekenler oldukça basit.

TEMEL BİLGİLER

Fiyat: 139 TL
Firma: ADATA
Web: www.adata.com
Öne Çıkanlar: Yüksek performans, 7 mm kalınlık, kolay taşınma için Acronis True Image HD yazılımı

ADATA Premier SP550, son zamanların en hızlı SSD seçeneklerinden biri olarak göze çarpıyor. TLC tip NAND depolama üniteleri kullanan SSD'nin 120, 240, 480 ve 960 GB olmak üzere dört farklı kapasite seçeneği mevcut. Tabii bizi öncelikli olarak ilgilendiren hız değerleri ve bunun karşılığında biçilen fiyat. Aksi halde piyasada özellikle 120 GB kapasiteli oldukça fazla seçenek olduğunu ve seçim yaparken zorlanacağınızı belirtmemiz gerekiyor. Sunulan seçenekler arasında bakıldığında da ADATA Premier SP550, hız değerleri ve fiyat etiketi olarak oldukça başarılı bir denge kurmuşa benziyor. 120 GB'lik modelde gerçekleştirdiğimiz testlerde saniyede 560 MB'ye varan okuma ve 410 MB'ye varan yazma hızları elde ettik 240 ve 480 GB kapasiteli modellerde ise yazma hızı yaklaşık 100 MB daha artıyor. 7 mm kalınlığıyla 2,5 inç SSD desteği olan tüm cihazlara uygun olan ürün, teknik yönden de oldukça güçlü.

ADATA Premier SP550'de denetçi olarak Silicon Motion SM2256 kullanılmış. TLC tip NAND yongalarsa ilk üç seviye hücreli modellerden biri olan SK Hynix üretimi. Önbellek için Samsung'un bir DRAM yongasından faydalanılıyor. Ürünle birlikte gelen Acronis True Image HD yazılımı, özellikle eski bir sabit diskten SSD'ye taşınacaklar için ilaç niteliğinde olacak. Yazılım sayesinde tüm diskinizin içeriğin kolayca SSD'nize aktarabilirsiniz. Tabii sabit diskte kullanılan alanın SSD kapasitesini aşmaması gerekiyor. SSD'nizi birçok taşınabilir bilgisayarda yer alan 9,5 mm'lik sabit disk yuvasına takmanızı sağlayan kalınlaştırma çerçevesi de kutudan çıkıyor. Böylece sabit disk söküp SSD takmanız durumunda daha sağlıklı bir sabitleme yapabilirsiniz.

Performansının yanı sıra fiyatı da kullanıcıları memnun etmek için fazlasıyla yeterli. Daha yüksek kapasitelerde daha avantajlı fiyatlar da yakalanabiliyor.

PC net puanı

★★★★★

Özellikler	★★★★½
Performans	★★★★½
Fiyat	★★★★☆

FARE

Dark StoreX

Dizüstünüzün optik sürücü yuvasında ikinci bir disk sürücüsü kullanabilirsiniz.

TEMEL BİLGİLER

Fiyat: 106 TL
Firma: Dark
Web: www.dark.com.tr
Öne Çıkanlar: Akılcı tasarım, optik sürücü için harici kullanım imkânı

Taşınabilir bilgisayarınızda SSD dopingi yaptıktan sonra yetersiz alan sıkıntısı yaşamaya başladıysanız ve daha büyük kapasiteli bir SSD'nin henüz zamanı gelmediyse Dark StoreX en büyük yardımcınız olabilir. Dark StoreX aslında hem taşınabilir bilgisayarınız hem de optik sürünüz için bir kit. Onu kullanabilmek için öncelikle bilgisayarınızın optik sürücüsünü sökmeniz gerekiyor. Bazı bilgisayarlarda bu işlem oldukça kolay ama bazılarında da teknik servis müdahalesi gerekebilir. Dark StoreX'in bilgisayarınıza takılacak olan aparatı yine optik sürücü tasarımında ancak içinde bir SSD veya sabit disk takabileceğiniz bir alan var. Böylece bilgisayarınıza ikinci bir depolama birimini kolaylıkla ekleme şansınız doğuyor. Ürün her ne kadar taşınabilir bilgisayarlara uyum sağlayacak bir renkte üretilmiş olsa da satın alma öncesinde rengini bir kontrol edin derz. Dark StoreX'in bu takviyesiyle birlikte RAID 0 yapılandırmasını deneyebilir veya eski mekanik diskinizi kullanmaya devam edebilirsiniz.

Dark StoreX'in ikinci aparatı ise bilgisayarınızdan söktüğünüz optik sürücüye yeniden yaşam veriyor. Optik sürücüler artık çoğu kişi için gündelik yaşamın değişmezlerinden biri değil ama gerektiği zamanlar da olabiliyor. İkinci aparat sayesinde, sökülmüş optik sürücüyü kolayca harici sürücüye dönüştürebilirsiniz. Bu kutu aslında USB 2.0 bağlantılı bir optik sürücü kutusu olarak düşünülebilir. Dark StoreX'in her iki aparatının da montajı oldukça basit. Sökülen optik sürücünün bilgisayar kasasına bağlanan metal parçasını aynı şekilde Dark StoreX'e geçirmeniz gerekiyor. Bilgisayara takılan aparat, 12,5 mm kalınlığındaki sürücüler de dahil olmak üzere tüm 2,5 inçlik sürücülerle uyumlu. Bunların dışında, bu hamleyle birlikte ikinci bir işletim sistemi için tamamen ayrı bir bölüm oluşturma şansına da kavuşuyorsunuz.

PC net puanı

★★★★★

Özellikler	★★★★½
Performans	★★★★★
Fiyat	★★★★★

MONİTÖR

Philips Brilliance P-line 275P4V

5K standardındaki panelle görüntü kalitesi döneminde yeni bir perdeyi aralayın.

TEMEL BİLGİLER

Fiyat: Henüz belli değil.
Firma: Philips
Web: www.philips.com.tr
Öne Çıkanlar: 5120 x 2880 piksel çözünürlük, 1,07 milyar renk, ayarlanabilir stant

4K monitörler henüz uygun fiyat seviyesine gelmiş olmasa da daha yüksek çözünürlükteki ürünler de piyasada belirmeye başladı. Philips Brilliance P-line 275P4V, 5K standardındaki paneliyle bu duruma iyi bir örnek. 27 inç büyüklüğündeki monitörün oluşturduğu çözünürlük 5120 x 2880 gibi oldukça yüksek bir seviyede. Profesyonel kullanıcıları hedef alan monitörde tipik kontrast oranı 1000:1 ancak SmartContrast adı verilen bir teknolojiyle 50.000.000:1 değeri elde edilebiliyor. Parlak PLS panelin tercih edildiği monitörün görüş açısı hem yatayda hem de dikeyde 178 derece. Oldukça yüksek olan kontrast değerinde W-LED aydınlatma sisteminin etkisi fazla. Monitörün ulaşabileceği en yüksek parlaklık değeri 300 cd/m². Tepki süresi ise griden griye 8 ms. Monitörün desteklediği en yüksek çözünürlük olan 5120 x 2880'e ulaşmak için iki adet DisplayPort arabirimini kullanmak gerekiyor çünkü tek kablo üzerinden sadece 3840 x 2160 piksel görüntü çıkışı alınabiliyor.

Brilliance P-line 275P4V pivot kullanıma izin veren bir standa sahip ve böylece profesyonel çalışma alanlarına daha iyi ayak uydurabiliyor. Stant 150 mm'ye kadar yükseklik ayarına izin veriyor, yatay eksende 90 derece dönebiliyor ve dikey kullanımı da destekliyor. Ek olarak taban kısmından monitörün kolaylıkla 130 derecelik eksende sağa ve sola döndürülmesi, -5 derece ile 20 derece arasında öne-arkaya eğilebilmesi mümkün. Ekran büyük ve özellikler ileri düzey olunca elbette güç tüketimi de merak edilmiyor değil. ECO modunda sadece 45,1 W güç harcıyor. Normal kullanımda ise 85,4 W değerine ulaşılıyor. Bekleme modundaki tüketim ise 0,5 W'tan daha düşük. Görüntü girişi olarak sadece iki adet DisplayPort bağlantısı desteklendiğini belirtelim. Bunun dışında biri hızlı şarj destekleyen üç adet USB 3.0 arabirimi, 2 megapiksel çözünürlükteki web kamerası ve 2 x 2 W'lık stereo hoparlörler de dikkat çeken detaylar arasında.

PC net puanı

★★★★½

Özellikler	★★★★½
Performans	★★★★½
Fiyat	★★★★½

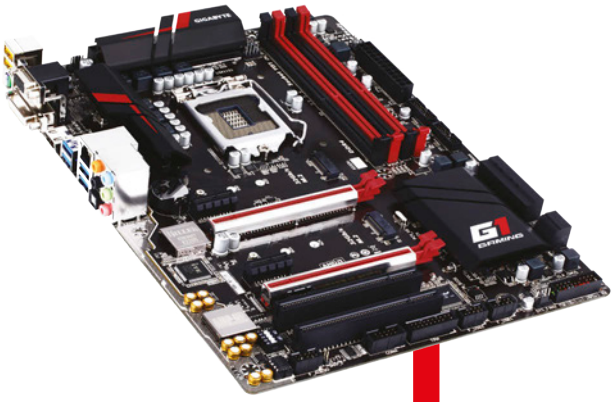

KULAKLIK

GIGABYTE H170-GAMING 3

Yeni nesil işlemciler için uygun fiyatlı anakart modellerinden biri daha.

TEMEL BİLGİLER

Fiyat: 529 TL
Firma: GIGABYTE
Web: www.gigabyte.com.tr
Öne Çıkanlar: Zengin özellikler, uygun fiyat, Sound Blaster X-Fi, Killer Ethernet

Intel'in LGA 1151 yapısındaki işlemcileri için kullanılabilecek iki farklı yonga seti var: H170 ve Z170. Her ne kadar Z170 biraz daha göz önünde olsa da overclock düşünülmeyen sistemler için H170 daha akılcı bir tercih olabilir. İki yonga seti arasındaki en belirgin farklılık overclock'a olan yatkınlık. Eğer overclock sevmiyorsanız doğrudan H170 yonga setli bir anakarta yönelerek tasarruf yapabilirsiniz. GIGABYTE H170-GAMING 3'ün detaylarına inmeden önce iki yonga seti arasındaki temel farklılıkları ele alalım. öncelikle, H170 yonga setinin overclock yeteneği yok. Bellekler için 2133 MHz olarak belirlenen hızı aşma şansı Z170 kadar yüksek değil. Desteklenen en fazla USB 3.0 bağlantısı ise Z170'de 10 iken H170'de 8. Ek olarak PCI Express 3.0 bağlantıları Z170'de bir adet x16 ve iki adet x8 iken H170'te istisnalar dışında tek bir x16'ya yer veriliyor. GIGABYTE H170-GAMING 3'ün fiyatı, Z170 yonga setli anakartlara kıyasla 100-120 TL daha ucuz. İşlemci desteği ve bellek adreslemesi olarak herhangi bir eksiği yok. Sunulan dört bellek yuvasında toplam 64 GB belleğin çalıştırması mümkün.

GIGABYTE H170-GAMING 3 oyuncular için önemli özellikler içeriyor ve hiç şüphesiz bunların başında Creative'in Sound Blaster X-Fi teknolojisi geliyor. 115 dB sinyal oluşturabilen ses yongası ayrıca en iyi ses kalitesini almanızı sağlayacak bir yazılımla geliyor. İzole edilen katmanla gürültü içermeyen ve oldukça net sesler elde ediliyor. Birçok üst seviye anakarttan tanıdığımız Killer E2200 yongası da GIGABYTE H170-GAMING 3 üzerinde yer alan detaylardan. İletişim paketlerini analiz eden özel denetçi, oyun ve video trafiğine ağırlık vererek en iyi performansı en düşük gecikmeyle elde etmenizi sağlıyor. Yüksek performans için sunulan önemli detaylardan biri de 32 Gbit'e kadar hız desteğine sahip çift PCI Express x4 Gen3 M.2 bağlantısı. Böylece RAID gibi sistemlerden de ciddi performans artışları elde edilebiliyor.

PC net puanı

Özellikler	★★★★☆
Performans	★★★★½
Fiyat	★★★★½

MOBİL MODEM

TP-LINK M7350

4.5G internet bağlantısını sorunsuzca paylaşın ve kullanımı izleyin.

TEMEL BİLGİLER

Fiyat: 359 TL
Firma: TP-LINK
Web: www.tp-link.com.tr
Öne Çıkanlar: Bilgi ekranı, Micro SD paylaşımı, cihaz üzerinden ayar imkânı

Mobil modemler özellikle geniş bant internet bağlantısı bulunmayan bölgelerde, seyahat sırasında araçlarda veya tatilde oldukça işe yarıyor. Büyük ihtimalle akıllı telefonunuzun internet bağlantısı paylaştırma özelliği vardır ama onu kullanmak hem telefonunuzun şarjını kısa sürede bitirir hem de kullanım detaylarını takip edemezsiniz. TP-LINK M7350 ise operatörlerden alabileceğiniz veri hatlarına veya ikiz SIM'lere özel bir çözüm. TP-LINK M7350'de yer alan bilgi ekranından hem şebeke detaylarını takip edebilir hem de ağ ayarlarınızı kolaylıkla yapabilirsiniz.

Ürünün iç kısmında bir SIM yuvası var. Nano SIM ve Micro SIM kartları tam boya çeviren dönüştürücüler de ihmal edilmemiş. TP-LINK M7350'de ayrıca bir Micro SD kart yuvası var. Böylece bir mobil depolama cihazı da elde etmiş oluyorsunuz. Üstelik bu özelliği kullanmak için SIM kartın takılı olması şart değil. TP-LINK M7350'in oluşturduğu kablosuz ağa bağlanarak istediğiniz verileri Micro SD karta kolaylıkla aktarabilirsiniz.

TP-LINK M7350, 4G şebekeleri için 150 Mbps ve 3G şebekeleri için de 42 Mbps indirme hızı sunuyor ki bunlar oldukça yüksek değerler. Gönderme hızı ise 4G için 50 Mbps ve 3G için de 7,2 Mbps. Toplam 15 kişinin aynı anda kullanabileceği bir ağ oluşturulabiliyor ve şebeke durumundan anlık indirme ve gönderme hızlarına kadar tüm bilgiler ekran üzerinden takip edilebiliyor. Harcanan toplam veri miktarını ve kalan pil yüzdesini de ekrandan izleyebilmeniz mümkün.

TP-LINK M7350'de 2550 mAh kapasiteli bir pil bulunuyor ve zorunlu durumlarda cihazı Micro USB üzerinden kullanma şansı da var. Veri kablosu ve güç adaptörü de kutudan çıkıyor. Özellikle veri hatları için düşünülebilecek olan ürün, yüksek kotalı bir internet paketiniz varsa tadından yenmeyecektir. Eğer gittiğiniz tatillerde internet paylaşımı sorunu yaşıyorsanız kesinlikle tüm aileniz için biçilmiş kaftan.

PC net puanı

Özellikler	★★★★½
Performans	★★★★½
Fiyat	★★★★☆

AKILLI SAAT

Samsung Gear Fit 2

Yeni modelde kullanıcılara daha geniş ekran ve daha fazla özellik sunuluyor.

TEMEL BİLGİLER

Fiyat: 409 TL
Firma: Samsung
Web: www.samsung.com.tr
Öne Çıkanlar: 4 GB dahili hafıza, daha geniş ekran, dahili GPS alıcı

Samsung'un sporculara yönelik tasarladığı zengin özellikli ve şık görünümlü akıllı saati Gear Fit güncellendi ve Gear Fit 2 adını aldı. Şık görünümlü bu saati bir sporcu olmasanız bile spor giyimle uyumlu şekilde kullanabilirsiniz çünkü gerek kayışta sunulan renk seçenekleri gerekse 1,5 inç Touch Curved AMOLED ekranın görüntü kalitesi günlük yaşama fazlasıyla uyum sağlıyor. Samsung Gear Fit 2'nin kayış renkleri şimdilik siyah, mavi ve pembeyle sınırlı ama ileride seçeneklerin artması muhtemel. İnce ve kalın bilek tipleri için iki farklı boyutta kayışlı seçeneği var. Buna satın almak sırasında dikkat etmek gerekli. Kısa kayış 125-170 mm'lik bileklere ve uzun kayış da 155-210 mm'lik bileklere uygun.

İlk dikkat çeken nokta, önceki nesle kıyasla ekranın büyümüş olması. Karşımızda yine AMOLED olan ancak bu kez 1,5 inç büyüklüğe ve 216 x 432 piksel çözünürlüğe sahip bir ekran var. Bu, aynı anda daha fazla bilgiyi takip edebileceğiniz anlamına geliyor.

Yenilenen Samsung Gear Fit 2'de sunulan ek özellikler, akıllı saatin daha geniş bir kapsamda kullanılmasını sağlıyor. Dahili GPS alıcı sayesinde artık akıllı telefonla eşleştirilmeden de parkur mesafesi hakkında bilgiler alınabiliyor. Nabız ölçer yine eski seride olduğu gibi aktivite sırasında en büyük yardımcılarınızdan biri haline geliyor. Ek olarak ivmeölçer, basınçölçer ve jiroskop gibi özelliklere de yer veriliyor. Bizim asıl ilgimizi çeken noktaysa 4 GB depolama alanına yer verilmiş olması. Böylece Bluetooth destekli bir kulaklıkla arada akıllı telefon olmadan bağlantı kurabilir ve cihaz üzerindeki müzikleri doğrudan dinleyebilirsiniz.

Gear Fit 2'nin pil kapasitesi 200 mAh. Küçük olduğuna bakmayın, üç gün civarında kullanım ömrü var. IP68 sertifikalı yapısı, saatin sıvıya karşı direnç olduğunu da gösteriyor. Fiyatına göre sunduğu özelliklerle cazip bir akıllı saat seçeneği.

PC net puanı

Özellikler ★★★★½
Performans ★★★★½
Fiyat ★★★★½

AKILLI TELEFON

ZTE Blade V7 Lite

Fiyatı giriş seviyesinde olsa da özellikleriyle beklentileri aşıyor.

TEMEL BİLGİLER

Fiyat: 139 TL
Firma: ZyXEL
Web: www.zyxel.com.tr
Öne çıkanlar: Güçlü antenlerle daha geniş kapsama alanı, üç farklı çalışma modu, beş Ethernet portu

ZTE'nin akıllı telefonlarını daha çok operatörlerden tanıyoruz ama firmanın kendi markasıyla da oldukça iyi çözümler sunduğuna dikkat çekmek gerek. Firmanın giriş seviyesine 699 TL fiyatla konumlandırdığı Blade V7 Lite modeli özellikleriyle de rekabetçi bir seçenek. Sunulanlara bakıldığında telefonun gerçekten de benzer fiyat aralığındaki modellerden daha fazla özelliği sahip olduğu dikkatlerden kaçmıyor. ZTE Blade V7 Lite ilk etapta metal kasasıyla beğenimizi kazanmayı başardı. Siyah ve beyaz renk seçenekleri olsa da sadece ön yüzey fark ediyor, arka gövdenin rengi değişmiyor. Giriş seviyesindeki çoğu cihazın aksine ZTE Blade V7 Lite'ın arka kapağı açılmıyor. Bu bağlamda pili değiştirmek kolay değil. Nano SIM ile Micro SD kart, tepsi aracılığıyla takılıyor. 5 inç büyüklüğündeki ekran bu fiyat için kaliteli ve metal gövdenin de etkisiyle üst seviye bir akıllı telefon kullanıyormuş hissi yaratıyor. 143,8 x 70,2 x 7,9 mm'lik boyutlara sığdırılan 2500 mAh'lık pilin de oldukça performanslı olduğunu söylemeliyiz.

ZTE Blade V7 Lite, MediaTek'in dört çekirdekli MTK6735P işlemcisinden güç alıyor. Android 6.0 işletim sistemiyle gelen telefondaki bellek miktarı 2 GB, yani günümüz için yeterli. Depolama alanı ise 16 GB ile sınırlı tutulmuş ama Micro SD kartla artırılması mümkün. Giriş seviyesinden beklenmeyen bir özellik olan parmak izi okuyucuya yer verilmesi, ZTE Blade V7 Lite'ı rakiplerinden ayırıyor. Arka kamerası 13 MP, ön kamerası ise 8 MP çözünürlüğe sahip. Ön kamerada da bir LED flaşın yer alması, ZTE Blade V7 Lite'ı biraz daha kaslı hale getiriyor. ZTE Blade V7 Lite'ın ses konusunda da benzer fiyatlı birçok rakibinden daha başarılı olduğunu söylemek gerekiyor. 699 TL seviyesi için kesinlikle güvenebileceğiniz bir seçenek ama çıtayı biraz daha yükseltebilirseniz daha iyi seçeneklerin karşınıza geleceğini de unutmayın.

PC net puanı

Özellikler ★★★★½
Performans ★★★★½
Fiyat ★★★★½

KULAKLIK

Plantronics BackBeat GO 3

Taşıma çantası üzerinden kendisini şarj edebilen yeni nesil kulaklık karşınızda!

TEMEL BİLGİLER

Fiyat: 359 TL
Firma: Plantronics
Web: www.plantronics.com
Öne Çıkanlar: Üstün rahatlık, yüksek ses kalitesi, şarj özellikli taşıma çantası, dayanıklı tasarım

Plantronics BackBeat GO 3, sadece 19 gram ağırlığında kablosuz bir kulaklık. Hafifliğine rağmen bünyesinde gerçekten de inanmakta zorlanacağınız özellikler barınıyor. 2,5 saatte tamamen şarj olabilen ve bunun karşılığında da 6,5 saatlik müzik dinleme imkânı sunan kulaklık, taşıma çantasında bulunan yedek pille seyahat halindeyken bile şarj edilebiliyor. Ek pil, taşıma çantasının içine dikkat çekmeyecek şekilde yerleştirilmiş. Çantanın üzerinde hem kulaklığın hem de bahsettiğimiz ek pilin şarj durumunu görüntüleyebileceğiniz bir gösterge de var. Ölçüm ve şarj işlemi için taşıma çantasındaki USB kablosunu kulaklığa bağlamanız gerekli. Akıllı telefonlar ve tabletler için geliştirilen Plantronics BackBeat GO 3'ü granit, kobalt siyahı veya bakır renginde satın alabilirsiniz. Taşıma çantasının rengi de kulaklığa uyum sağlayacak şekilde değişiyor.

Plantronics BackBeat GO 3 gürültü engelleme özelliğine sahip özel bir ses işlemcisi içeriyor. Böylece kulaklık üzerinde bulunan mikrofonla net telefon görüşmeleri de yapılabiliyor. Ses işlemcisi ayrıca ses yankılanması gibi sorunları da engelliyor. Plantronics BackBeat GO 3 aynı zamanda bir müzik kulaklığı. Tüm kulak tiplerine rahat bir şekilde oturacak bir tasarıma sahip ve sıvıya (ter ve hafif yağmura) dayanıklı. Böylece sporcular tarafından da tercih edilmesi amaçlanmış ama terleme durumunda kulaklığın kulaklarımızdan kaymağa başladığını gözlemledik.

Desteklenen Bluetooth profilleri arasında A2DP 1.2, AVRCP v1.5, Wideband audio HFP v1.7 ve HSP 1.1 var. Elde edilen ses kalitesi kulak içi bir kulaklık için iyi olsa da bas seslerin zayıf kaldığını söylemeliyiz. Plantronics BackBeat GO 3'ü Bluetooth teknolojisi gereği 10 metrelik bir alan içinde kullanabiliyorsunuz. Şarj için başarılı bir şekilde kapakla gizlenen Micro USB portu kullanılıyor. Dahili pilin kapasitesi 180 mA.

PC net puanı

★★★★☆

Özellikler	★★★★☆
Performans	★★★★☆
Fiyat	★★★★☆

PC net EDİTÖRÜN SEÇİMİ 2016

MONİTÖR

ViewSonic VX2476-smhd

SuperClear IPS panelli 6,6 mm kalınlığındaki gövdeye inanmakta zorlanacaksınız.

TEMEL BİLGİLER

Fiyat: 730 TL
Firma: ViewSonic
Web: www.viewsoniceurope.com/tr
Öne Çıkanlar: Üstün görüntü kalitesi, süper ince ve zarif tasarım, göz sağlığını koruyan teknolojiler

Görüntüleme konusunda uzman markalardan biri olan ViewSonic, özellikle yeni nesil monitörlerinde ince ve zarif tasarımı da öncelikleri arasına almaya başladı. Bunun en iyi örneklerinden biri de 24 inç Full HD kategorisinde yarışan VX2476-smhd. İlk olarak bazı tasarım detaylarını ele almak gerek. Monitörün kalınlığı sadece 6,6 mm ve buna rağmen görüntü kalitesi son derece yüksek. Tercih edilen panelin etkisi hemen hissediliyor. Ekranın etrafındaki 2 mm kalınlığındaki çerçeve de neredeyse çerçevesiz bir monitör kullanıyormuşsunuz izlenimi yaratıyor. İki monitörü yan yana kullananlar için daha doğal bir ortam elde edilmesi de kolaylaşmış oluyor. ViewSonic VX2476-smhd'nin standı da çalışma ortamınızın şıklığını artıracak türden. Üçgen stant, şıklığın dışında monitörün sağlam şekilde masaya tutunması için tüm ayrıntıları içeriyor. ViewSonic VX2476-smhd'nin bu başarılı tasarıma 3 W RMS ses gücüne sahip iki hoparlör eklediğini de belirtelim.

ViewSonic VX2476-smhd, 23,8 inç büyüklüğünde görülebilir alan sunuyor. Full HD çözünürlükteki SuperClear IPS panel, renk doğruluğu ve görüş açısı olarak benzerlerinin çok önünde. Hem yatay hem de dikey eksende desteklenen 178 derecelik görüş açısı, 250 kandela parlaklık, 80.000:000:1 dinamik kontrast oranı ancak üst seviye monitörlerde karşımıza çıkacak olan değerler.

ViewSonic VX2476-smhd güç tüketimi konusunda da sınıfının en iyilerinden birisi. Güç tüketimi 23 W olan monitör, böylece doğal kaynakların korunması konusundaki hassasiyetiyle de beğenimizi kazanıyor. Ek olarak göz sağlığını korumada etkili olan Flicker-Free, Eye-care ve Blue light teknolojileri de ViewSonic VX2476-smhd'in önemli detayları arasında. Low EMI ile daha düşük radyasyon salınımı gerçekleştiriliyor. ViewSonic VX2476-smhd, hem şık hem de görüntü kalitesi konusunda 24 inç seviyesi için en iyi seçeneklerden biri.

PC net puanı

★★★★½

Özellikler	★★★★½
Performans	★★★★★
Fiyat	★★★★☆

BLUETOOTH 5

Bluetooth'un yeni sürümü, yarının teknolojileri hakkında ne tür ipuçları veriyor?

Bluetooth, son yirmi yıldır geliştirilmekte olan bir iletişim teknolojisi. Düşük maliyetli, az güç tüketen kablosuz bir teknolojinin kullanım alanının oldukça geniş olacağını tahmin edersiniz. Bluetooth'ta yapılan son geliştirmelerle ise hem tüketiciler hem de üreticiler nazarında bu teknolojinin daha da arzu edilir bir noktaya geldiğini rahatlıkla söyleyebiliriz. Fakat söz konusu teknoloji olduğunda her zaman daha fazla gelişmeye yer var. Bluetooth'un daha yetenekli olması için çalışan, şu anki ve gelecekteki Bluetooth şartnamelerini belirleyen komitenin (Bluetooth Special Interest Group, SIG) başkanı Toby Nixon'a göre üreticilerden Bluetooth'un daha da geliştirilmesiyle ilgili oldukça büyük bir talep var. Nixon, son Bluetooth sürümünün iki temel alanda çözümler sunacağını söylüyor. Biri akıllı evlerle birlikte anılan Nesnelerin İnterneti çözümleri, diğeri ise özellikle umuma açık yerlerde (alışveriş merkezi vb.) kullanılan düşük güç tüketen Bluetooth beacon'ları. Güzel ama Bluetooth 4 zaten harika bir iş çıkarıyorken Bluetooth 5'e geçmenin anlamlı bir avantajı var mı? Teknik ayrıntılara dalmadan önce Bluetooth 4.0'ın gelişiyle elde ettiğimiz kazanımlara bir göz atalım.

Bluetooth 4.0

Bluetooth 4.0 2010 yılında kabul edilmiş ve görece birkaç küçük güncellemeden sonra mevcut sürümü olan 4.2'ye yükseltilmişti.

Aslında Bluetooth'un dördüncü sürümü, birkaç farklı Bluetooth standardını bünyesinde barındırmasıyla kafa karıştırmıyor da değildi: Bluetooth Classic, Bluetooth Smart, Bluetooth Low Energy (BLE) ve Bluetooth High Speed. Tüketicilerin kafa karışıklığını önlemek için Bluetooth SIG, tüm bu teknolojilerden ikisini pazarlama stratejileri açısından yoğunlukla kullanmayı tercih etti.

Bluetooth Smart Ready standardıyla gelen ürünler, merkezi bir cihaz rolü üstlenerek kendilerine diğer Bluetooth cihazlarından gelen cihaz eşleme taleplerini karşılıyordu. Daha çok ekrana ve klavyeye veya dokunmatik ekrana sahip cihazlardı. Smart Ready ürünler arasında PC'ler, tabletler, akıllı telefon ve akıllı saatler bulunuyordu.

Eğer bir cihaz Bluetooth Smart etiketiyle satılıyorsa bu, o cihazın bu teknolojiyi destekleyen bir cihazla eşleşebileceği ya da ona bağlanabileceği anlamına geliyordu. Bu tür cihazlar ancak bir Smart Ready merkezi cihazıyla eşleştikten sonra bir işe yarıyorlardı. Bunlar genelde ufak, ekranı ve klavyesi olmayan cihazlar oluyordu. Kablosuz kulaklıklar, akıllı diş fırçaları, oyun kontrolcüleri, çevresel sensörler (nem, sıcaklık sensörü vb.) ve beacon bazlı ödeme araçları.

5'inci sürümün duyurulması

Bluetooth'un geliştiricileri, Bluetooth 5'i bu yılın haziran ayında duyurdu ve beklentinin aksine yeni Bluetooth sürümünü sadece "5" olarak anmayı tercih etti. (5.0 değil.) Bunun nedeni, pazarlama ekibine teslim olmuş geliştiricilerin son kullanıcıya daha sempatik görünmek istemeleri.

Bluetooth'un 6 yıl sonra çıkardığı önemli bir revizyon olan 5, tüm önemli revizyonlarda olduğu gibi yıllar boyu süren çalışmanın bir ürünü. Bu yazımızda tüm özelliklerine ayrıntılı olarak değinemeyecek olsak da son kullanıcıyı en çok etkileyecek Bluetooth 5 özelliklerinin tümünden yazımızda bahsedeceğiz.

Bağlantısız veri transferleri

Belki de Bluetooth 5'in imza niteliğindeki özelliği... "Bağlantısız veri transferi" denilen bu özellik, cihaz eşleştirmeye esneklik kazandıracak.

Bildiğiniz gibi kablosuz ağa (Wi-Fi) bağlanmak için bir ağ seçer ve o ağın bilgisayarımızı giriş izni vermesinin ardından işimize bakarız. Fakat Bluetooth bağlantılarında mesele daha karmaşık olabiliyor. Her iki cihaz da yarı manuel bir el sıkışma seremonisinden geçtikten sonra veri alışverişi yapıyor. Böylece bir Bluetooth bağlantısının kabul veya reddedilmesi sağlanıyor.

Bu işlem, kullanıcının bu eşleşme sürecinde patronu oynamasını sağlasa da çoğu durumda vakit kaybı olarak görülüyor. Bluetooth 5 ise artık bağlantının ne tür bağlantı olduğunu analiz edecek ve uygun durumlarda anında bağlanmayı sağlayabilecek. Özel bir uygulama kurulumu ya da her an ne soracağı belli olmayan bir eşleşme işlemine ihtiyaç duymayacak.

Bluetooth 5 sayesinde artık kablosuz kulaklık, fare, klavye gibi cihazlarda elle eşleştirme dönemi tarihe karışıyor. Bilgisayarlar, akıllı telefon ve tabletler arası transferler ise çok daha akıcı bir şekilde gerçekleşecek. Ayrıca küçük boyutlu transferlerde (örn. metin, takvim, link vb.) de bunun faydasını göreceğiz. Bluetooth bazlı beacon'lar ile Bluetooth 5'li telefonlarımız arasında da otomatik bağlantıların yapıldığını göreceğiz. Beacon'lar henüz Türkiye'de mağazacılık alanında fazla karşımıza çıkan bir teknoloji değil ama Bluetooth 5 sayesinde örneğin Londra Heathrow Havalimanı'na ilk kez gelmiş olsak bile en sevdiğimiz kahvecinin nerede olduğunu herhangi bir Wi-Fi veya 4G bağlantısına dahi ihtiyaç olmadan telefonumuzda otomatik olarak görebileceğiz.

4 kat daha fazla kapsama alanı

Bluetooth eskiden beri sınırlı bir alanda sadece birbirine yakın cihazlarla çalışmasıyla bilinir fakat Bluetooth 5 ile kapsama alanı 300 metreye çıkıyor. Kablosuz ağların zaman içerisinde yeni sürümlerinin çıkmasıyla duvar ya da katlar arsındaki bağlantı menzilinin genişlemesi gibi, Bluetooth da önüne çıkan engelleri rahatlıkla aşabilecek. Hatta Bluetooth'un bazı nadir durumlarda kablosuz ağ teknolojisine alternatif olması dahi mümkün olabilir.

Elbette her teknolojide olduğu gibi Bluetooth'ta da daha fazla kapsama alanı daha yüksek güç tüketimi anlamına geliyor. Bu da el büyüklüğünde akıllı telefonlarımızın, masaüstü PC'miz ya da beacon'lar kadar fazla menzile sahip olmayacağı anlamına geliyor.

> "Düşük maliyetli ve az güç tüketen Bluetooth, çok farklı uygulama alanları bulmuş bir kablosuz teknoloji."

Bluetooth beacon'ları farklı tasarımlara sahip olsa da genelde küçük taşlara benziyor ve duvara yapıştırılıyor.

Bluetooth adı nereden geliyor?

Prototip ya da proje aşamasında olan teknolojik ürünlerin piyasaya çıkmadan önce mühendisler tarafından çeşitli isimlerle anıldığını bilirsiniz. Windows Vista'nın Longhorn ya da son örneklerden Nintendo Switch'in NX olarak anılması gibi... Bluetooth da işte böyle bir kod adı olarak hayatına başlamıştı. Aslında 10. yüzyıldaki bir İskandinav kralı olan ve birçok kabileyi tek çatı altında toplamasıyla bilinen "Mavi Diş" (İngilizcesi Bluetooth) lakaplı Kral Harald'dan esinlenilen teknolojimizin adı, Intel mühendislerinin kod adını beğenmesi sayesinde aynen kaldı. SIG üyelerinin birçoğunun İskandinav ülkelerinden gelmesinin bunda katkısı vardı tabi fakat birleştirici özelliğiyle Kral Bluetooth'un isminin PC ve mobil endüstrisini birleştiren bir teknolojide yer alması kimsenin itiraz edeceği bir şey değildi. Bluetooth logosu ise İskandinav rünleriyle yazılmış H ve B harflerinden oluşuyor.

Modern otomobillerin çoğunda bütünleşik Bluetooth var ama sonradan satılan Bluetooth adaptörleri de mevcut.

2 kat hız

Versiyon 5'in elbetteki Bluetooth 4.2'den daha hızlı olacağını zaten tahmin etmişsinizdir. Bluetooth 5'in hızı saniyede 2 Mb. Elbette ki bu teorik bir hız ve en ideal koşullarda bile sabit olarak 2 Mb'in yakalanması zor fakat selefine göre önemli bir fark yaratacağı ortada.

Modern bir kablosuz ağ bağlantısına bu hızla rakip olması zor gibi görünüyor. Ne de olsa son Wi-Fi standardı ile birkaç yüz megabitlik hızlara ulaşabilmek artık mümkün. Gene de Bluetooth 5'in gereken durumlarda Wi-Fi'ın yerine kullanılabilmesi, sürdürülebilir olmasa da olası. Teorik olarak ulaşılabilen 300 metrelik mesafeyi göz önüne aldığımızda selefine göre daha fazla kullanım alanı bulacak.

Akıllı konum

Bluetooth 5'in getirdiği birkaç büyük gelişmeden biri daha önce de bahsettiğimiz gibi bilgi taşıyan beacon'lar. Kalabalık sokaklara ya da alışveriş merkezlerine bolca yerleştirilecek olan bu veri iletebilen cihazlar, siz cebinizdeki akıllı telefonunuzla bunların çevresinde dolaştıkça size veri gönderebilecek.

Bluetooth 5'in hız ve kapsama alanında yapılan iyileştirmeler sayesinde bu beacon'lar sizi ayrıca o an bulunduğunuz noktayı dikkate alarak yönlendirebilecek. Bu veriler, yaya navigasyonundan reklama, günün kampanyasından o çevredeki mağazaların sunacağı hizmetlere kadar her şey olabilir.

Bluetooth 5 beacon'ları ayrıca çok daha keskin bir konum hassasiyetine sahip. Yani size bir AVM'nin içerisindeki mağaza tarifi verilirken AVM'de bulunduğunuz katı bile tespit edebiliyorlar.

Sadece son kullanıcı için değil, örneğin depoda aranılan bir ürünü tespit edebilmek de 5. sürümle çok daha noktasal ve hızlı olabilecek. Apple ise iBeacon teknolojisiyle bu tür bir kullanımın bayraktarı diyebiliriz. iBeacon sayesinde iOS içerisindeki uygulamaya istenilen noktaya yaklaşıldığında ya da oradan uzaklaşıldığında anlık mesajlar ve yönlendirmeler gönderilebiliyor.

Nest Cam ve Nest Protect gibi ürünler kurulum için Bluetooth bağlantısını şart koşuyor.

Nesnelerin İnterneti'ne hazır

Nesnelerin İnterneti ya da kısa adıyla IoT, her zaman internete bağlı olarak çalışan ufak aletlere verilen genel isim. Evler dışında fabrikalar, ofisler gibi yerlerde de kullanılabilen Nesnelerin İnterneti cihazları merkezi ısıtma sistemleri, aydınlatma, fabrikadaki bandın işleyişi ya da bir mekândaki hava kalitesiyle ilgili nerede olursanız olun 24 saat kontrolde olmanızı sağlıyor. Nesnelerin İnterneti cihazlarının her biri direkt kablosuz ağa bağlanabildiği gibi, merkez (hub) vazifesi görevi gören tek bir cihazın kablosuz ağa bağlanması ve geri kalan cihazların da Bluetooth vasıtasıyla bu merkeze bağlanması da özellikle Bluetooth 5 ile çok daha ucuz bir çözüm olarak ortaya çıkıyor.

Bluetooth SIG üyelerinin büyük ilgi duyduğu Nesnelerin İnterneti cihazları düşük güç tüketimi göz önünde tutularak değerlendiriliyor. Bluetooth 5 ile birlikte daha yüksek performansın daha düşük güç tüketimiyle gerçekleşmesi sağlanacak.

Yeni donanım gerekecek mi?

Aslında Bluetooth geliştiricileri Bluetooth 5'in mevcut Bluetooth 4.0 donanımlarına uygulanabilmesi için ellerinden geleni yapmış fakat hayat o kadar kolay değil ne yazık ki.

Muhtemelen yeni Bluetooth yongaları olmadan Bluetooth 5'in iyileştirilmiş kapsama alanı ve transfer hızına ulaşmak mümkün olmayacak. Yani eski cihazların Bluetooth 5'in tüm faydalarını sunması mümkün olmayabilir fakat güncellendiklerinde kimi diğer avantajların sunulması bekleniyor. Halihazırda kullanılan beacon'ların ise donanımsal olarak güncellenmesi şart. Tabi tüketiciler için bunun iyi haber olduğunu söylemek zor. Apple ve Android telefon üreticileri bu yeni standardı harika bir "telefon yenileme" fırsatı olarak görecek ve "Bluetooth 5'in müthiş özelliklerinden faydalanmak için telefonunuzu değiştirme vakti geldi." mesajını verecekler.

"Yeni beacon'lar sekiz 8 kat daha fazla mesaj yayımlama kapasitesine ve daha iyi konum belirleme becerisine sahip olacak."

Başlangıçta

1990'larda Ericsson'da çalışan Japp Haartsen ve Sven Mattisson seri data kablolarının yerini alabilecek kısa mesafeli bir kablosuz teknolojinin arayışına girdiler. Firmanın güney İsveç'teki Lund araştırma laboratuvarlarında kısa dalga boyuna sahip UHF radyo dalgalarında karar kıldılar. 2,4 ile 2,485 GHz arasındaki bu frekanslar endüstri, bilim ve tıp uygulamalarında kullanılan frekanslardı.

Ericsson mühendislerinin amacı ise yerelleştirilmiş bir kablosuz kişisel alan ağı (WPAN) kurmaktı. Herhangi bir PC ya da mobil cihaz bu alan içindeki ağa katılabilecekti. Diğer kablosuz teknolojilerin yaratacağı parazitle karşılaşmamak içinse frekanstan frekansa atlamalı geniş bir spektrum tekniğini kullanan bir şartname taslağı hazırladılar.

Ericsson'un çalışması kısa sürede bilgisayar ve mobil cihaz piyasanın büyük oyuncularının ilgisini çekti ve 1998 yılında aralarında Intel, IBM ve Nokia'nın da bulunduğu bir grup Bluetooth Special Interest Group'u (SIG) kurdu.

SIG, Bluetooth'un teknik şartnamelerini hazırlamaktan, test yöntemlerini yönetmekten, uyumluluk programından, lisanslamadan, pazarlamadan ve Bluetooth markasının korunmasından sorumlu. Lisanslı Bluetooth cihazlarının tümü SIG'in şartnamelerine ve standartlarına uymak zorunda.

Bugün SIG üyeleri dünyanın tüm ülkelerinden toplam 30 bin şirketten oluşuyor. Microsoft, Apple ve Lenovo gibi büyük isimlerin yanı sıra telekomünikasyon, tüketici elektroniği, ağ çözümleri, ev otomasyonu, otomotiv, sağlık ve fitness endüstrisinden de birçok firma SIG'e üye.

Etkisi

Basitleştirilmiş cihaz eşleşmeleri, 4 katına çıkan kapsama alanı, iki katına çıkan hız gibi özelliklerden yalnızca yeni nesil cihazlar faydalanabilecek gibi görünüyor. Mobil ve giyilebilir cihazlar ise en büyük faydayı görecek.

Bluetooth SIG üyelerinin Bluetooth 5 için çok aydınlık bir gelecek düşledikleri kesin. Üstelik sadece son kullanıcı için değil; üretim, ticaret, sağlık, bilim ve daha birçok alanda Bluetooth 5'in büyük bir kullanım alanı olacak. Ayrıca teknolojinin düşük maliyetli olması gelişmekte olan ülkelerden de bu teknolojiye büyük talep olacağı anlamına geliyor.

SIG İcra Kurulu Başkanı Mark Powell'a göre çok daha zengin içerikli bilgi iletebilen Bluetooth beacon'ları ve geliştirilmiş konum doğrulu sayesinde Nesnelerin İnterneti cihazlarının avantajları artacak. Powell'a göre 2020 yılına kadar dünyadaki tüm Nesnelerin İnterneti cihazlarının en az üçte birinde Bluetooth 5 teknolojisi kullanılacak. Powell, tüm üreticiler için Bluetooth'un tercih sebebi olacağını düşünüyor.

2020'ye kadar 370 milyon Bluetooth beacon'ının kurulacağı tahmin ediliyor. Elbette bunda en büyük pay Bluetooth 5'in olacak çünkü Bluetooth 4.2'ye göre 8 kat fazla mesaj yayımlama ve kesin yer belirleme kapasitesi olan bir teknolojiden bahsediyoruz.

Ne zaman geliyor?

SIG, Bluetooth 5 standardının resmi spesifikasyonları "yakında" açıklamayı planlıyor. Bu da 2017 içerisinde birçok Bluetooth 5 destekleyen cihaz görmemiz anlamına geliyor. Bluetooth 5'li cihazların piyasaya çıkışı Avrupa ve Amerika'daki noel alışverişi çılgınlığını yakalayamayacak olsa da, her yılın şubat ayında düzenlenen ve mobil endüstrisinin katılımıyla yapılan Mobile World Congress'te birçok Bluetooth 5 cihazının tanıtıldığını göreceğiz.

Beklentimiz 2017 baharına kadar Bluetooth 5'li akıllı telefonlar, tabletler ve giyilebilir teknolojilerin raflardaki yerini alması. O vakte kadar 2017 model PC'ler de Bluetooth 5'e kavuşmuş olacak.

Bazı PC'lerde bütünleşik Bluetooth yongası var. Olmayanlar içinse USB'den bağlanan dongle'lar satılıyor.

Bluetooth sınıfları

Bluetooth uyumlu cihazlar, güç tüketimi ve teorik maksimum hızların göz önünde tutulduğu bir sınıflandırmaya tabi. Bir cihazın hangi sınıfta olduğu genelde kutusunda yazıyor. Bluetooth 4.2'deki sınıflar aşağıdaki gibi. En çok kullanılanı Sınıf 2.

Havadaki diğer kablosuz teknoloji sinyallerinin parazite sebep olması, bu tablodaki teorik kapsama alanlarının gerçek dünyada azalmasına yol açıyor. Bluetooth 5 ile bu değerler iyileşecek.

Sınıf	Maksimum kapsama alanı	Maksimum güç tüketimi
1	100 m	100 mW
2	10 m	2,5 mW
3	1 m	1 mW
4	0,5 m	0,5 mW

Bluetooth'un kullanıldığı yerler

- kablosuz mobil telefon kulaklıkları
- Kablosuz hoparlörler
- Otomobil müzik ve radyo sistemleri
- Otomobil navigasyon sistemleri
- Mobil cihaz uzaktan kumandaları
- Mobil cihaz veri eşzamanlaması
- Giyilebilir fitness cihazları
- Kablosuz ağ (Wi-Fi'a alternatif)
- Kablosuz fare ve klavye
- Kablosuz oyun kontrolcüleri
- Kablosuz yazıcı ve tarayıcılar
- Oyuncaklar
- Barkod tarayıcıları
- Trafik kontrol cihazları
- Tıbbi ekipmanlar
- Bilgi beacon'ları
- Reklam panoları
- Kişisel güvenlik teknolojileri

Can Barış ÇEVİK
can-cevik@hotmail.com

OKU

KİTAP 11,02 TL

Emrah Serbes – Müptezeller

Türk televizyon tarihinin mihenk taşlarından Behzat Ç. dizisinin ve Darmaduman, Erken Kaybedenler gibi kitapların yazarı Emrah Serbes, yeni kitabı Müptezeller'i İletişim Yayınları'ndan çıkardı. Sevilen yazar, toplumun görünmeyen yüzünü bir kez daha kaleme alıyor.

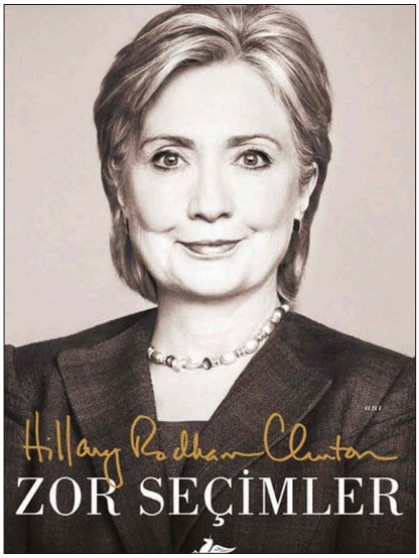

KİTAP 29,25 TL

Hillary Clinton – Zor Seçim

Hillary Clinton, ABD Dışişleri Bakanı olarak yaşadıklarını otobiyografi şeklinde anlatıyor. Yakında gerçekleşecek seçimde başkan olursa dünya politikasında sözü geçecek Clinton'ı kendi cümleleriyle dinleyin.

KİTAP 4,25 TL

Paul Lafargue – Tembellik Hakkı

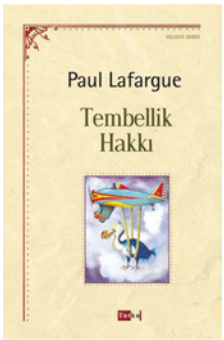

Fransız siyasetçi ve Marksist Paul Lafargue; kapitalist sistemin, insanların en temel hakkı olan yaşam hakkını ellerinden nasıl kurnazca aldığını kara mizah tadında anlatıyor. Tembellik Hakkı'nı okurken siz de kendi hayatınızı sorgulayacaksınız.

DİNLE

CD 32,49 TL, iTUNES 25 TL

mor ve ötesi – Kayıtlar 1996-2004

mor ve ötesi, ilk albümü Şehir'in çıkışının 20. yılına özel olarak albümlerini tekrar düzenledi. Kayıtlar, 1996-2004 arası yayınlanan 4 albüm ve 2016'da hazırlanan 1 single'dan oluşan beş CD'lik özel bir pakette sunuluyor.

iTUNES 10 TL

Grouplove – Big Mess

Eğlenceli şarkıların yaratıcısı Grouplove, yeni stüdyo albümü Big Mess ile bir kez daha karşımızda… Grubun yeni albümü 11 keyifli şarkıdan oluşuyor. Çıkış albümü Never Trust a Happy Song'u 2011'de çıkaran grup o dönem Colours şarkısıyla iyi bir çıkış yakalamıştı. 2013'te yayımladığı Spreading Rumors'ın ardından üçüncü stüdyo albümü Big Mess ile bir kez daha karşımızdalar. İnanılmaz keyifli ancak sert bir albüm sizi bekliyor. Grubu bilenler için ise şunu söyleyebiliriz, ilk iki albümü sevdiyseniz çıtayı en yükseğe koyun. Çünkü yine çok keyifli ve bildiğiniz Grouplove sound'u bu albümde de korunmuş. Biz albüm eleştirisini yazdığımız günlerde albümün Türkiye'de fiziksel satışı yoktu ama iTunes üzerinden albümü satın alıp dinleyebilirsiniz.

CD 30 TL, iTUNES 9 TL

Jeff Beck – Loud Hailer

72 yaşındaki blues efsanesi Jeff Beck; politik, güçlü, modern ve hatta biraz da zamanının ötesinde bir albümle karşımızda. Loud Hailer'ı bir şeye benzetmemiz gerekse Rage Against the Machine'in en iyi işlerine benzetirdik. Mutlaka dinlenmesi gerekenler listesinde!

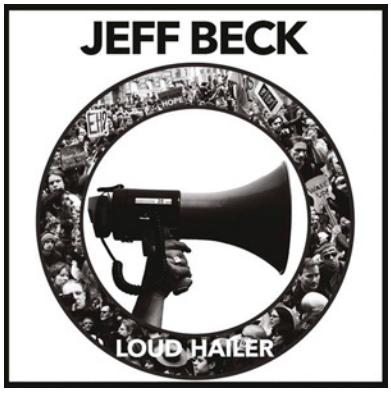

İZLE

DVD 24,49 TL, 3D BLU-RAY 57 TL

Angry Birds

Her yeni çıkan oyununun başında saatlerimizi harcadığımız Angry Birds'ün artık neden kızgın kuşlardan oluştuğunu öğreneceksiniz. Cennetten bir köşe olan adalarında yaşarlarken bir gün kuşların adasına gizemli yeşil domuzcuklar ayak basar…

DVD 24,49 TL

Alis Harikalar Diyarında: Aynanın İçinden

Başrollerini Johnny Depp, Anne Hethaway, Mia Wasikowska, Helena Bonham Carter, Sacha Baron Carter'ın üstlendiği film, sizi sihirli bir aynanın içinden geçirerek Yeraltı'nın büyüleyici dünyasına yaptığı yolculukta Alis'e katılmaya davet ediyor. Alis, Johnny Deep'in canlandırdığı Çılgın Şapkacı'yı kurtarmak için zamanda yolculuğa çıkarak çok tehlikeli bir maceraya girişiyor. Geçmişte yaşadığı olayların, arkadaş ve düşmanlarının hayatlarını nasıl şekillendirdiğini keşfedecek. Alis Harikalar Diyarında: Aynanın İçinden; aksiyonu, muhteşem görselliği, sımsıcak duygusuyla izleyen herkesi yüreklendirip bağışlama, aile ve arkadaşlık kavramlarını yüceltiyor. Alis Harikalar Diyarında: Aynanın İçinden, tüm aileyi bir araya getirmek için ideal bir film.

NE O KADAR CİDDİ NE O KADAR SULU NE O?

NeoTempo.com

Haber ve başka başka şeyler

Can Barış ÇEVİK
can-cevik@hotmail.com

OYUN www.easports.com/tr/fifa/fifa-mobile

FIFA Mobile Football

Büyük maça hazır olun!

Platform: iOS, Android, Windows Phone | **Fiyat:** Bedava | **Geliştirici:** EA Sports

Tüm zamanların en çok sevilen PC oyunlarından FIFA, bir kez daha mobil cihazınız için geri döndü. FIFA, serinin önceki oyunlarına göre ciddi yeniliklerle mobil oyuncuların beğenisine sunuldu. Yenilenen FIFA, iyileştirilmiş oyun mekaniği ve kısa senaryolardan oluşan atak modlarıyla boş zamanlarınızda kafa dağıtmak için birebir. EA Sports'un yakın zamanda çıkardığı basketbol oyunu NBA Live Mobile ile benzer bir oyun dinamiği FIFA Mobile Football'da da karşımıza çıkıyor. Ancak iPhone 5s gibi küçük ekranlarda NBA Live Mobile'da kontrol tuşlarında bazen sıkıntı yaşanabiiyor, FIFA'da ise test ettiğimiz kadarıyla kontroller sorunsuz şekilde çalışıyor.

Oyunla ilgili en büyük yeniliklerden biri de dünya liglerindeki maçları gerçek zamanlı olarak FIFA Mobile Football'daki etkinliklerde canlandırmanın heyecanını yaşamak olacak. Barcelona-Real Madrid derbisinin oynandığı gün siz de FIFA Mobile Football'da maç heyecanını kendiniz oynayarak yaşayacaksınız. Serinin önceki oyunlarına kıyasla yenilik olarak sayabileceğimiz bir özellik de diğer kullanıcılarla yaptığınız maçlara daha fazla sosyallik özelliği getirilmesi oldu. Bu sayede rekabet artırılarak galibiyete giden yolda adım adım yükselmeniz hedeflenmiş.

Genele baktığımızda ise oyunla ilgili en sevdiğimiz özellik atak modları oldu. Hiç kıvırmayalım, futbol oyunlarında defans yapmayı sevmiyoruz ve kimsenin de sadece atak yapmak varken defans yapmayı tercih edeceğini sanmıyoruz. Dolayısıyla bu modlar tam bizlik. Sadece atak, atak, atak!

★★★★☆

ANİMASYON animatic.io

Animatic by Inkboard

Elle çizdiğiniz küçük animasyonlar oluşturun

Platform: iPhone, iPad, Android | **Fiyat:** Bedava | **Geliştirici:** Doodle.ly

Okulda boş boş otururken defterinizin veya kitabınızın bir köşesine küçük animasyonlar çizip sayfaları çevirerek oynattığınız oldu mu? Bizim çocukluğumuzda bu tür animasyonların basılı olduğu defterler bile satılırdı. Animatic, işte bunun dijital karşılığı. Basit çizim araçlarını kullanarak küçük bir alana bir şeyler çiziktiriyorsunuz. Animasyonunuzu yaratmak için her kareyi ayrı ayrı çizmeniz gerekiyor, ancak kolaylık olsun diye Animatic, çizdiğiniz önceki kareleri hafif bir şekilde arka planda gösteriyor. Böylece yeni karede nereye ne çizeceğinizi, nerede değişiklik yapacağınızı anlayabiliyorsunuz. İşiniz bitince animasyon hızını ayarlayabilir, sonra da eserinizi ve video veya GIF olarak kaydedebilirsiniz. iPhone üzerinde parmakla çizim yapmak pek kolay değil, o yüzden Pixar şaheserleri yaratmayı beklemeyin. Uygulamayla birlikte gelen demoları izleyerek nelerin mümkün olduğunu görebilir ve ilham alabilirsiniz.

★★★★☆

OYUN www.arkadium.com

Imago

Akıl oyunlarını sevenleri zorlayacak bir oyun

Platform: iPhone, iPad, Android | **Fiyat:** Bedava (UİS) | **Geliştirici:** Arkadium

Blokları kaydırmaya bulmaca oyunlarının bir sürü örneği var ama Imago kesinlikle en iyilerinden birisi. Hatta çok beğendiğimiz, ücretli Threes! oyunuyla bile yarıştığını söyleyebiliriz. Oyunun başında bir eğitim aşaması var ama İngilizce olduğu için kurallardan kısaca bahsedelim: Üzerinde sayılar olan karoları oyun alanı üzerinde kaydırıyorsunuz. Aynı renk ve şekiller yan yana gelince birleşiyor, sayıları da toplanıyor. Karolar belli bir boyuta ulaşınca parçalara ayrılıyor büyük karonun toplam değeri, her küçük karoda korunuyor. Bu şekilde puan toplamaya çalışıyorsunuz. Başarıya ulaşmak için dikkatli planlama yapmak gerekiyor çünkü sadece birkaç hamleyle milyonlara ulaşmak mümkün olabilir. Oyun, giderek zorlaşan konseptlerin ortaya çıktığı bir mod sistemine sahip. Standart moddan sıkılmaya başladığınızda Daily Flight modunun görevlerini deneyebilirsiniz. Reklamların fazlalığı biraz can sıkıyor ama ücretsiz oynamanın bedeli bu.

★★★★☆

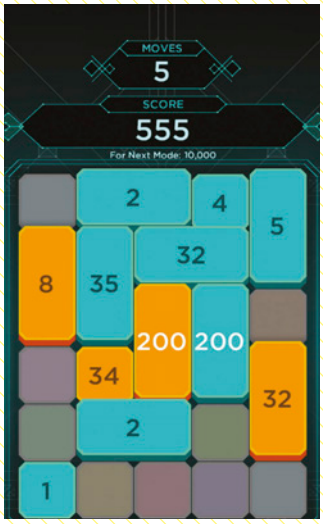

SEYAHAT get.google.com/trips/

Google Trips

Kişisel seyahat asistanınız

Platform: iOS, Android | **Fiyat:** Bedava | **Geliştirici:** Google

Uçak biletinizi Hitlist'ten alıp otel rezervasyonunuzu Booking.com'dan yaptınız mı? Şimdi seyahat planını yapma zamanı geldi. İnternet devinin gezginler için yakın zamanda çıkardığı Google Trips, seyahate çıkarken telefonunuzda mutlaka olmasını isteyeceğiniz birkaç uygulamadan biri. Seyahate çıkmadan önce görmek istediğiniz yerleri Google Maps ya da Google Trips uygulamalarından işaretleyebilir, önceden indirdiğiniz haritayı seyahatiniz esnasında çevrimdışı olarak kullanabilir, gezeceğiniz yerleri incelerken veri tüketimini engelleyebilirsiniz.

Ayrıca gideceğiniz tarihleri seçerek o tarihte kapalı olan müzeleri ya da yapılacak etkinlikleri bile görebilirsiniz. Uygulamanın önerilerini göz önünde bulundurarak gün planlaması bile yapmak mümkün. Google Trips ile neredeyse bir tur rehberi tarafından gezdiriliyor hissine kapılabilirsiniz. Sanatseverler için Barcelona, Çocuklarla Milano gibi farklı zevklere uygun planları inceleyerek günlük seyahat rotanızı oluşturabilirsiniz. İsterseniz gideceğiniz restoranları bile Google Trips ile belirleyip işaretleyebilirsiniz.

Google Trips bulunduğunuz konumda da arama yapmanıza imkân sunuyor. Yaşadığınız şehre bir misafiriniz gelecekse ve onları gezdirme işi size kaldıysa misafirinize şehrinizi tanıtmadan önce Trips uygulamasından şehrinizde uygulamanın önerdiklerini inceleyin deriz. Gidilecek yerleri Trips ile belirleyin ve tüm övgüyü alacağınız bir misafirperverlik örneği sergileyin.

Tüm seyahatleriniz için olmazsa olmaz bir uygulama.

★★★★★

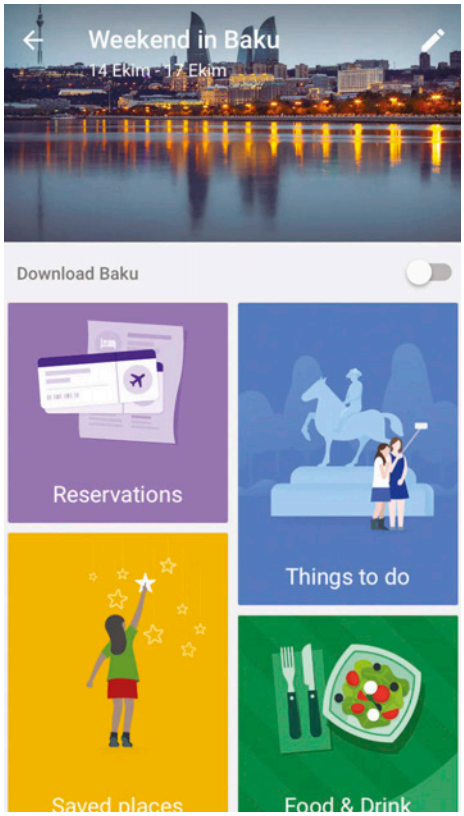

TELEFON KAYDI bitly.com/gorusme

Görüşme Kayıt - ACR

Yaptığınız telefon görüşmelerini kaydedin

Platform: Android | **Fiyat:** Bedava (UİS) | **Geliştirici:** NLL

Telefon görüşlerinizin ortasında kalem kâğıt arama, not alma derdi bu uygulamayla sona eriyor. Adından da tahmin edebileceğiniz gibi, bu uygulama, yaptığınız telefon görüşmelerini kaydetmeye yarıyor. Telefonunuz da destekliyorsa uygulama iki yönlü (hem sizin hem karşı tarafın sesini) kayıt yapabiliyor. Otomatik olarak her görüşmeyi kaydedebileceğiniz gibi, "rehberimdeki kişilerden gelen aramaları kaydet" veya "şu kişileri aradığımda kaydet" gibi farklı filtreler de oluşturabilirsiniz. Tabii elle kayıt başlatmak da mümkün. ACR farklı dosya biçimlerini destekliyor, kayıtları buluta kaydedebiliyor. Kaydın farklı noktalarına atlayabileceğiniz basit bir oynatıcıya da sahip.

Şunu önemle hatırlatmalıyız ki izinsiz ve habersiz ses kaydetmek Türk Ceza Kanunu'na göre suçtur. Dolayısıyla konuşmanızın hemen başında görüşmeyi kaydedeceğiniz karşı tarafa bildirmeli ve onayını almalısınız.

Teknik kısıtlamalardan ötürü iOS'te bu tarz uyuglamalar yok.

★★★★★

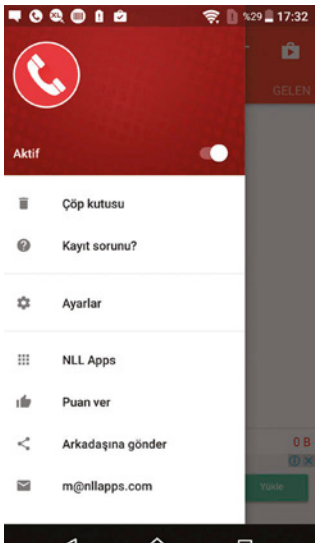

ÖZELLEŞTİRME bitly.com/circle230

Circle SideBar

Android'e kullanışlı bir kenar çubuğu ekleyin

Platform: Android | **Fiyat:** Bedava (UİS) | **Geliştirici:** Zeeshan!

Samsung'un Galaxy S7 Edge gibi üst düzey telefonlarında dikkat çeken özelliklerden biri de kenar çubuğu. Telefonun kenarından çekilerek açılan bu çubuk; sık kullandığınızı uygulama, ayar ve görevlere hemen erişmenizi sağlıyor. Bu uygulama sayesinde kendi Android telefonunuza da (Samsung olması şart değil.) benzer bir özelliği ekleyebilirsiniz. Circle SideBar, varsayılan olarak telefonunu sağ kenarından parmağınızı sürükleyince beliren dairesel bir menü ekliyor. Menüye istediğiniz uygulama simgelerini ve kısayolları ekleyebilirsiniz. Simge boyutu, arka plan karartması, uygulama adlarının görünmesi gibi görünüm seçenekleri değiştirilebiliyor. Ayrıca menünün hangi kenardan açılacağını ve ne kadar süre sonra gizleneceğini ayarlamak mümkün. Uygulama, titreşimli geri bildirim desteği sunuyor ve farklı simge paketleri de indirebiliyorsunuz.

★★★★☆

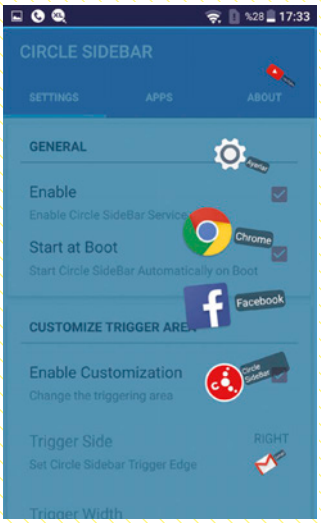

İLETİŞİM duo.google.com

Google Duo

Google'dan basit bir görüntülü görüşme çözümü

Platform: iPhone, Android | **Fiyat:** Bedava | **Geliştirici:** Google

Microsoft'un Skype'la, Apple'ın FaceTime'la mücadele ettiği görüntülü görüşme savaşına Google da Duo ile katılıyor. Peki Google neyine güveniyor? Bizce daha hızlı, daha hafif ve çok daha basit kullanılan bir çözüm olmasına.

FaceTime'ın aksine Duo, hem iOS'te hem de Android'de çalışıyor. Skype ve Facebook Messenger'ın aksine, Duo'yu kullanmak için hesap açmanız ve giriş yapmanız gerekmiyor. Uygulamanın tek işlevi görüntülü görüşme yapmak. (Sesli görüşme ve yazışma yok.) Duo, telefon numaralarını temel alan bir sistem. Numaranızla kaydoluyorsunuz, rehberinizdeki Duo'ya kayıtlı kişileri görüyorsunuz ve aramak istediğinizi seçiyorsunuz. Hepsi bu kadar. Liste düzenleme, kullanıcı adı yazma vb. yok. Tabii ki Duo'ya kayıtlı olmayan kişileri davet edebileceğiniz bir link de var.

Duo, görüşmeler için internet bağlantınızı kullanıyor ve düşük hızlı bağlantılarda bile yüksek görüntü kalitesi vadediyor. Çeşitli hızlarda deneme fırsatımız fazla olmasa da görüntü kalitesini genel olarak başarılı bulduk. Varsayılan olarak "Mobil veri kullanımını sınırlandır" ayarı açık geliyor. Bu ayar açıksa, Wi-Fi yerine mobil internet paketinizi kullandığınız görüşmelerde kotanızı fazla tüketmemek için kalite biraz düşürülüyor. Güvenliğiniz için tüm veri aktarımı şifreleniyor.

Ayarlardan kapatabileceğiniz Tık Tık adlı özellikse, aradığınız kişinin görüşmeyi kabul etmeden önce sizi görmesini sağlıyor. Kapıyı tıklatan kişiye önce kapı gözünden bakmak gibi düşünebilirsiniz. Görüşme sırasında ön ve arka kamera arasında geçiş yapmanız da mümkün.

★★★★½

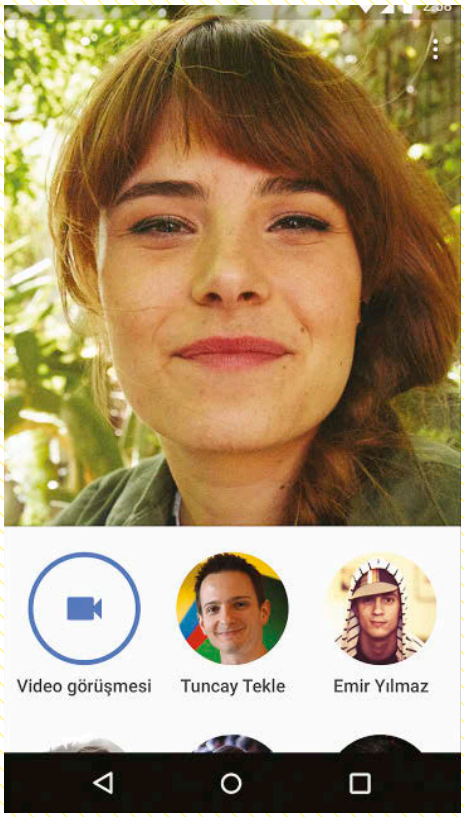

SES ARACI hearapp.io

H__r

Etrafınızdaki gürültüyü müziğe dönüştürün

Platform: iPhone | **Fiyat:** Bedava (UİS) | **Geliştirici:** Reality Jockey

App Store'daki adı "The app formerly known as H__r" (eski adı H__r olan uygulama) olan bu uygulama şimdilik H__r adını kullanıyor. Uygulamanın adı eskiden "Hear" imiş ama yasal bir sorun nedeniyle ad değiştirmek zorunda kalmışlar. H__r genel olarak duyma duyunuzla oynayan bir uygulama. Siz kulaklığını takıyorsunuz, uygulama da telefonunuzun mikrofonuna gelen sesi çeşitli şekillere sokarak size ulaştırıyor. Örneğin işyerinizde fazla gürültü var müzik dinlemek de istemiyor musunuz? "Office" modunu kullanarak dış ortam gürültüsünün rahatlatıcı seslere dönüştürülmesini sağlayabilirsiniz. "Super Hearing" etrafınızdaki sesleri (örn. kuş cıvıltısını) yükselterek daha iyi duymanızı sağlıyor. "Auto Volume" ise arka plan gürültüsünü adım konuşmaları yükseltmeye çalışıyor. "Talk" modu konuşmaları müziğe dönüştürüyor. Modların ayarlarını düzenleyebileceğiniz ekolayzırlar da var.

★★★½☆

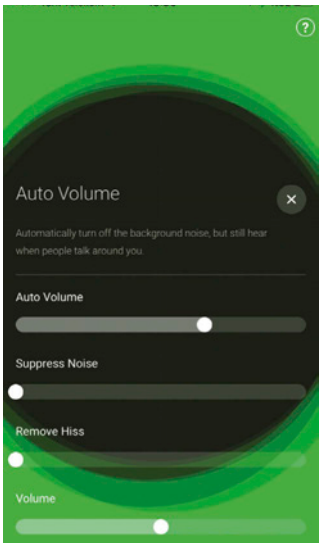

UYKU taptanium.com

Flowing

Derin bir uykuya hazır mısınız?

Platform: iOS | **Fiyat:** 7,99 TL | **Geliştirici:** Franz Bruckhoff

Uykunuzu iyileştirmek ve odaklanmanızı yükseltmek için Flowing çok iyi bir yardımcı olacak. Yalın tasarımlı uygulamayı açtığınız ilk andan itibaren sizi hayali bir ülkeye götürecek. Uygulama, uykuya hazırlandığınız anlarda sizi rahatlatarak daha derin bir uyku uyumanızı sağlayacak.

Yağmur, kuş gibi doğal sesleri meditasyon müzikleriyle birleştiren uygulamayı ister uykuya dalmadan önce rahatlamak için isterseniz de meditasyon yaparken kullanabilirsiniz. Ancak meditasyon için dinlerken uyuyakalmayacağınızın garantisini veremeyiz çünkü uygulamayla ciddi bir rahatlama hissi yaşayacaksınız. Meditasyon ve uyku için yönlendirmelerin olduğu ses kayıtlarını da kullanarak gece uykunuzu iyileştirebilir ve güne zinde başlayabilirsiniz. Bu noktada önemli bir hatırlatma yapalım: Eğer İngilizce bilmiyorsanız sesli yönergeleri anlayamayacağınız için ücretli Flowing uygulamasından yeterince verim alamayabilirsiniz.

★★★½☆

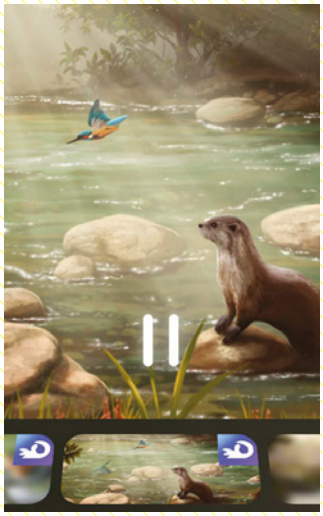

NOT DEFTERİ www.simplenote.com

Simplenote

Yazılı notlarınızı kaydetmek için en kolay araç.

Platform: iPhone, iPad, Android | **Fiyat:** Bedava | **Geliştirici:** Automattic

Notlarınızı kaydedecek ve onlara farklı cihazlarınızdan erişebileceğiniz basit bit not uygulaması arıyorsanız Simplenote en iyi seçeneklerden biri. Uygulamanın en çekici yanı, kullanımının çok kolay olması. Öte yandan, görünürde çok basit olmasına rağmen güçlü özellikleri de var.

Simplenote'ta notlarınız oluşturma tarihine göre sıralanıyor ama isterseniz alfabetik olarak sıralayabilir, notlarınıza etiket ekleyerek onları konulara ayırabilirsiniz. Tabii ki arama işlevi de var. Notlarınızı korumak için güvenlik kodu ekleme şansınız da var.

Aslına bakılırsa Simplenote, Google Keep'e benzer şekilde çalışıyor ama bazı ek özellikleri var. Örneğin alfabetik sıralama bizim için önemli çünkü çoğu zaman notlarımızın ilk kelimesini hatırlıyoruz ve buna göre aradığımız notu kolayca bulabiliyoruz.

Simplenote notlarınızı paylaşmanıza da izin veriyor ki bu çok önemli bir özellik. Böylece notlarınızı kopyalayıp e-postaya yapıştırmak yerine arkadaşlarınızla birlikte aynı not üzerinde düzenleme yapabilirsiniz. Bunun içinde notun tepesindeki "i" işaretine dokunup "İşbirliği Yap"ı seçmeniz gerekiyor. "i"ye dokununca notunuzun kaç sözcükten oluştuğunu da görebiliyorsunuz. Buradaki "Yayınla" düğmesi ise notunuzu bir web sayfasına dönüştürüyor. Oluşturulan linki istediğiniz şekilde paylaşabiliyorsunuz.

Notları düzenledikçe "Geçmiş" düğmesine dokunarak eski hallerini de görebilirsiniz. Ayrıca bilgisayarınızdan www.simplenote.com adresine girerek notlarınızı görmeye ve düzenlemeye devam edebilirsiniz.

★★★★★

SEYAHAT www.hitlistapp.com

Hitlist

Hayalinizdeki seyahate bilet bulun.

Platform: iPhone, iPad | **Fiyat:** Bedava | **Geliştirici:** Tripcommon

Yıllardır gitmek istediğiniz ama ucuz uçak bileti ararken yorulduğunuz ve iptal ettiğiniz seyahat planlarınızı hatırlıyor musunuz? Öyleyse hazırlayın telefonunuzu, size küçük bir sır vereceğiz. Hitlist, gitmek istediğiniz rotalardaki en avantajlı uçak biletlerini sizin için bulup çok ciddi bir zaman tasarrufu yapmanızı sağlıyor. Hatta bütçenizi aşan uçak biletlerinden dolayı iptal ettiğiniz seyahatlerin gerçekleşmesini sağlıyor desek de yanlış olmaz.

Sistem 3 adımdan oluşuyor. Gitmek istediğiniz yerleri seçiyorsunuz ya da hazır listelerden faydalanıyorsunuz. Uygulama, istediğiniz yerlere uçan en ucuz uçakları Skyscanner üzerinden listeliyor ve biletinizi satın alarak size sadece bavulunuzu hazırlamak kalıyor.

Uygulamayla ilgili sevdiğimiz yanlardan biri de konsept seyahat rotaları önermesi: Hafta sonu kaçamakları, alışveriş seyahati, güneydoğu Asya macerası bunlardan sadece birkaçı…

★★★½☆

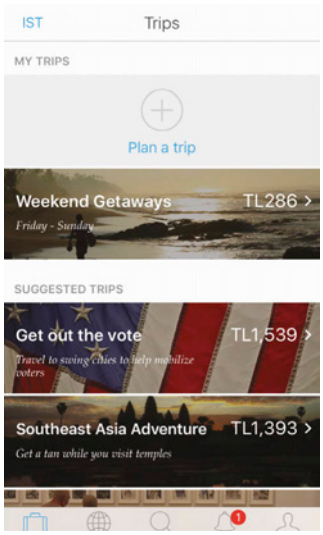

EKONOMİ www.xe.com/currencyconverter/

XE Currency

Sade ama kullanışlı bir dönüştürücü

Platform: iOS, Android, WP, BlackBerry | **Fiyat:** Bedava | **Geliştirici:** XE

Dövizle sık sık işi olan kişiler için hafızadan para birimini dövize çevirmek kolay bir şey ama bu durum herkes için geçeli değil. Bazı insanlar euro, sterlin gibi para birimlerinin kur değerlerini bile bilmiyor. Hatta euro-dolar gibi yabancı para birimleri arasında hesaplama yapmaktan bahsetmedik bile. Neyse ki piyasadaki tüm işletim sistemlerine uygulama geliştirmiş bir yardımcımız var: XE Currency. Sade, basit ve herkesin kolaylıkla faydalanabileceği düzeyde bir uygulama.

XE Currency'yi kullanmaktan memnun olduğumuz bir alan da yurtdışı seyahatleri oluyor. Uygulamayı çevrimdışı da kullanabilmemiz sayesinde hem internet masrafıyla uğraşmıyoruz hem de satın aldığımız ürünlerin TL cinsinden karşılığını öğrenip satın alacağımız ürünlere karar verebiliyoruz. Wi-Fi olan yerlerde uygulamayı açarak en güncel para birimlerini indiriyor, seyahat boyunca en güncel döviz kurlarıyla hesap yapabiliyoruz.

★★★★½

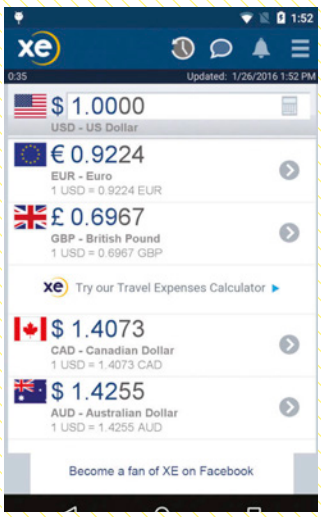

FOTĞRAF BÜYÜTME reshade.com

Reshade Image Enlarger

Küçük fotoğraflarınızın çözünürlüğünü minimum kalite kaybıyla artırın.

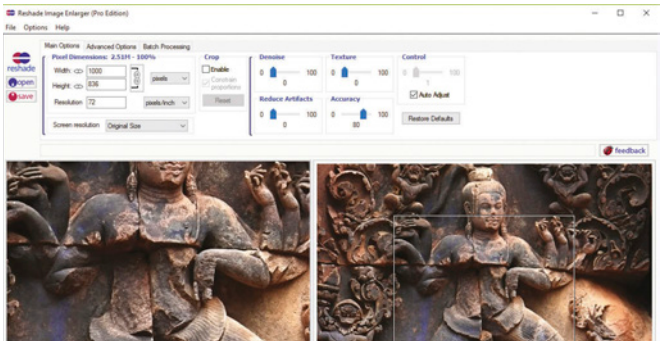

Küçük bir fotoğrafı büyütmek zordur çünkü iyi bir algoritma kullanılmazsa bulanıklaşma, görüntüde kırıklar oluşması gibi sorunlar ortaya çıkar. Eskiden ücretli bir yazılım olan ama artık bedava dağıtılan Reshade Image Enlarger, özel algoritmalar kullanarak fotoğrafları en iyi kalitede büyüttüğünü iddia ediyor. Yazılım, resimlerinizi %2000 oranına kadar büyütebiliyor. Parazit giderme ve yumuşatma gibi ayarların düzeyini elle değiştirebiliyorsunuz. Tabii ki resmi ne kadar büyütürseniz sonuçlar o kadar etkileyici olmaktan uzaklaşıyor. Reshade Image Enlarger resmin genel kalitesini korusa da mucizeler yaratmasını beklemeyin, fotoğrafın aslında olmayan detayları ortaya çıkarması mümkün değil. Tüm popüler resim dosyası türlerini, RGB ve CMYK renk modlarını destekliyor.

SANAT neuralstyler.com

NeuralStyler

Fotoğraf ve videolarınızı Prisma tarzı dijital sanat eserlerine dönüştürün.

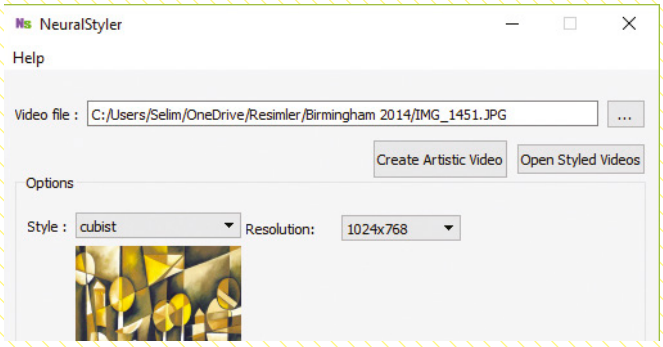

Android ve iOS'teki Prisma uygulamasını daha önce gördüyseniz NeuralStyler'ın nasıl bir şey olduğunu tahmin edebilirsiniz. Bu yazılım; fotoğraflarınızı, videolarınızı ve GIF'lerinizi çeşitli filtreler uygulayarak "sanat eserlerine" dönüştürüyor. Uygulamayı 7z dosyasından çıkarmak için WinRAR veya PeaZip gibi bir arşiv yazılımı kullanabilirsiniz. Ardından NeuralStyler.exe dosyasını çalıştırın. Açılan ekranda sağdaki "..." düğmesine tıklayıp dosyanızı seçin. Yazılımın video istemesine aldırmayın, fotoğraf da seçebilirsiniz. Sonra "Style" menüsünden bir tarz seçin. Örneklere bakarak tarzların neye benzediğini anlayabilirsiniz. İstediğiniz çözünürlüğü de seçtikten sonra "Create Artistic Video" düğmesine tıklayın. Yeni dosyanız, yazılımın bulunduğu klasörün altında "styled video" adlı bir klasöre kaydedilecek.

SİSTEM ARACI www.iobit.com/en/driver-booster.php

Driver Booster 4

Sisteminizdeki eskimiş sürücüleri tesit edip otomatik olarak güncelleyin.

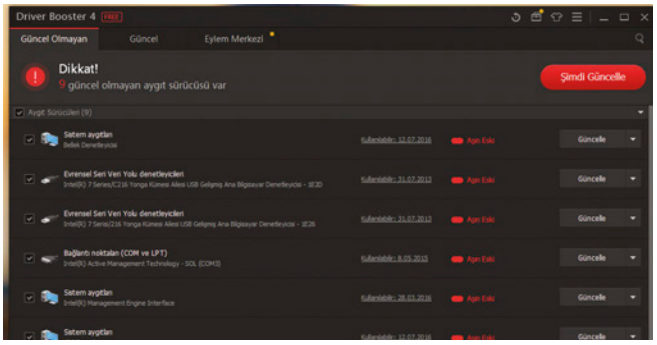

Genel kural olarak Windows'ta donanım sürücülerinin güncel tutulması, daha az çökmeyle ve donanım sorunuyla karşılaşmanız demektir. Yeni donanım sürücüleri, eski sürümdeki hataları gidereceği gibi, donanımlarınıza ekstra özellikler ve hız da kazandırabilir. Driver Booster, sisteminizi tarayarak eksik ve eskimiş sürücüleri buluyor, isterseniz onları tek tıklamayla güncellemenize yardımcı oluyor. Driver Booster'ın yeni sürümünde genişletilen sürücü veritabanı, 5.000'den fazla üreticiye ait 400.000 sürücüyü içeriyor. Bunlara en yeni oyun donanımları da dahil. Yazılımdaki Sürücü Sıkıştırma Teknolojisi, sürücü paketlerini sıkıştırarak güncellemelerin daha hızlı indirilmesini sağlıyor. Ayrıca Driver Booster'ın son sürümü artık yarım kalan indirmeleri devam ettirebiliyor.

ASTRONOMİ ari-zah.github.io/gaiasky/

Gaia Sky

Masanızdan kalkmadan kozmosun akıl almaz büyüklüğünde yolculuğa çıkın.

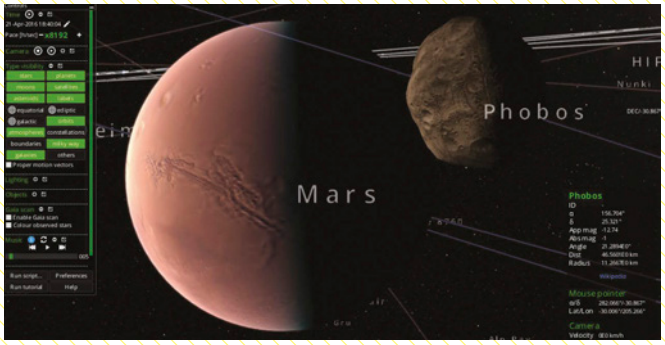

Gaia Sky, açık kaynaklı, gerçek zamanlı çalışan bir 3B astronomi görselleştirme yazılımı. Yazılımdaki bilgiler, Avrupa Uzay Ajansı'nın (ESA) galaksimizdeki bir milyar yıldızın haritasını çıkarmak üzere başlattığı "Gaia" görevini temel alıyor. Yazılımı ilk açtığınızda çözünürlüğü ve grafik kalitesini seçmeniz lazım. Yüklenmesi biraz zaman alıyor, sabırlı olun. Görüntüyü hareket ettirmek için farenizin sol düğmesini tıklayıp sürükleyin. Yeniden tıkladığınızda her şey donacak. Fare tekerleğiyle yakınlaşma ve uzaklaşma yapabilirsiniz. Bu şekilde kozmosta dolaşabilir, gezegenlerin yüzeylerini Gaia Sky ile inceleyebilirsiniz. Soldaki menü, hangi gök cisimlerini göreceğinizi seçmenizi sağlıyor. 3D ekranlar ve VR başlıkları için 3D desteği de var.

FOTOĞRAF YÖNETİCİSİ bitly.com/director230

CyberLink PhotoDirector

Fotoğraflarınızı organize edin, renklerini düzenleyin ve filtreler ekleyin.

PhotoDirector 8 Essentials, yazılımın ücretli Ultra sürümünün kırpılmış hali. Essentials sürümünde fotoğraf organizasyon aracı, resim görüntüleyici, slayt gösterisi hazırlama aracı ve çeşitli resim düzenleme araçları var. Ücretsiz sürümü ilk yüklediğinizde Ultra sürümünü 30 gün deneme hakkı da kazanıyorsunuz. Arayüzün üst kısmında sekmeli bir menü var. Buradan sırayla arşiv (fotoğraf yöneticisi), iyileştirme, düzenleme, katmanlar, slayt gösterisi ve yazdırma modüllerine geçebilirsiniz. Deneme süresi bitince Edit ve Layers modülleriyle bazı araçlar kapanıyor. Sol tarafta ise seçtiğiniz modülün menüsü beliriyor. Adjustment sekmesinde sürgüleri kullanarak renk ayarlarını değiştirebilir, onun altındaki Presets sekmesiyle hazır filtreleri uygulayabilirsiniz. Yazılımda gerçekten çok fazla araç ve seçenek olduğu için deneme yanılmayla öğrenilebilir.

İNDİRME ARACI bitly.com/win230

ISO Download Tool 4

Windows ve Office'in istediğiniz sürümünü ISO dosyası olarak indirin.

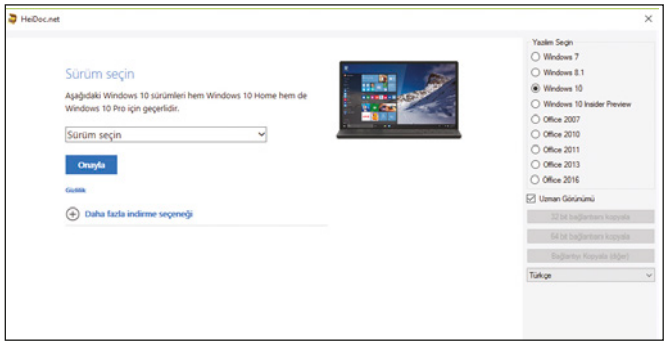

Microsoft'un Windows işletim sistemini ve Office paketini ISO dosyası olarak indirmek için birçok gerekçeniz olabilir. Belki Windows'un bir sürümünü VirtualBox (www.virtualbox.org) ile sanallaştırarak denemek istiyorsunuzdur, belki de kurulum diskini kaybetmişsinizdir ama lisans anahtarınız duruyordur. Windows and Office ISO Download Tool adlı bu yazılım, Windows 7 ve daha yeni sürümleriyle Office 2010 ve daha yeni sürümlerini doğrudan Microsoft sunucularından indirmeniz için gereken linkleri sağlıyor. Sağ taraftan istediğiniz yazılımı, sonra da sol taraftan istediğiniz sürümü ve dili seçmeniz gerekiyor. Artık indirme linkini oluşturabilirsiniz. Unutmayın ki bu yazılımları kurmak için lisans anahtarınızın olması şart. (Yalnız bazı Windows sürümleri geçici olarak denenebiliyor.)

DOSYA YÖNETİMİ www.ftsoftcompany.com

Large Files & Folders Finder

Sürücülerinizdeki en büyük dosyaları bularak temizliğe ilk adımı atın.

Sabit sürücülerinizde veya harici diskinizde boş yer azaldı mı? Large Files & Folders Finder+'ı kullanarak tüm sürücülerinizde en çok yer kaplayan dosya ve klasörleri bulabilirsiniz. Yazılımı çalıştırıp taramak istediğiniz sürücüleri (veya klasörleri) seçin. Varsayılan olarak 500 MB'den büyük dosya ve toplam boyutu 500 MB'den büyük klasörleri buluyor ama bu değeri sol alttaki kısmı kullanarak değiştirebilirsiniz. Bulunan dosya ve klasörler sağ tarafta listelenecek. İsterseniz listeyi Excel'e de gönderebilirsiniz. Yazılım herhangi bir temizlik işlevi sunmuyor, yani bu dosya ve klasörleri inceleyip silmek size kalıyor. Yeni eklenen "Disks Watchdog" özelliği ise bir diskte kullanılan alan sizin belirlediğiniz düzeyi geçerse uyarı veriyor.

SİSTEM ARACI www.techcenter.dk

Insomnia

Bilgisayarınız kullanılmazken uykuya dalmasını engelleyin.

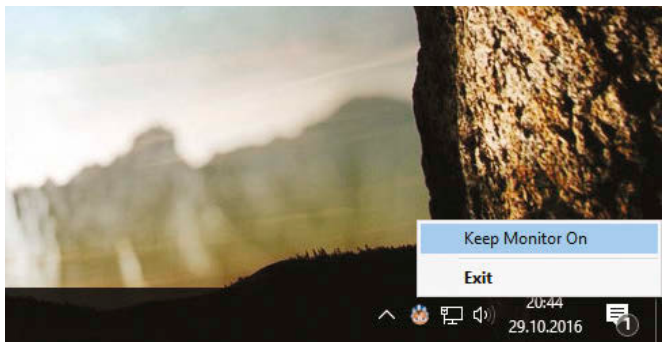

Bilgisayarınız belli bir süre kullanılmazsa otomatik olarak uykuya dalmaya ayarlıdır ama herhangi bir sebeple bunu istemiyor olabilirsiniz. Insomnia, çalıştığı süre boyunca bilgisayarınızın uykuya veya hazırda beklemeye geçmesini engelleyen çok basit bir yazılım. Kurulum gerektirmeyen bu minik araç, çift tıkladığınız anda Windows'un bildirim alanına yerleşiyor ve çalışmaya başlıyor. Bu tarz bazı yazılımlar, klavye tuşlarını veya fare düğmelerini emüle ederek çalışıyor. Insomnia ise bilgisayarınızı uyutmamak için Windows APM (Gelişmiş Güç Yönetimi) özelliklerini kullanıyor ki bu daha sağlıklı bir yöntem. Bilgisayarın uykuya dalmamasının yanı sıra monitörünüzün de kapanmamasını istiyorsanız Insomnia simgesine sağ tıklayıp "Keep Monitor On"u işaretleyebilirsiniz.

Nevra İLHAN
nevrailhan@gmail.com

ALT KÜLTÜR

kahramangiller.com

Kahramangiller

Marvel veya DC Comics dendiğinde sizin için akan sular duruyor, "Süper kahramanlar benim için büyük önem taşıyor." diyorsanız Kahramangiller aradığınız web sitesi olabilir. Tamamen özgün yazılardan oluşan sitede çizgi romanlara dair yazılar dışında animasyon, bilgisayar oyunu, cosplay, kart, kutu oyunu, figür, sinema, dizi yazıları da yayımlanıyor. Sitede dizi ve sinema haberleri yok. Bunun da sebebi "Şu dizi çıktı.", "Filmde kimin oynayacağı belli oldu." türünde haberlerin takip edilebileceği birçok sitenin zaten olması. Kahramangiller ekibi, yabancı sitelerden çeviri değil de tamamen yazarların birikimlerinden oluşan yazıların daha dikkat çekici olduğunu düşünüyor.

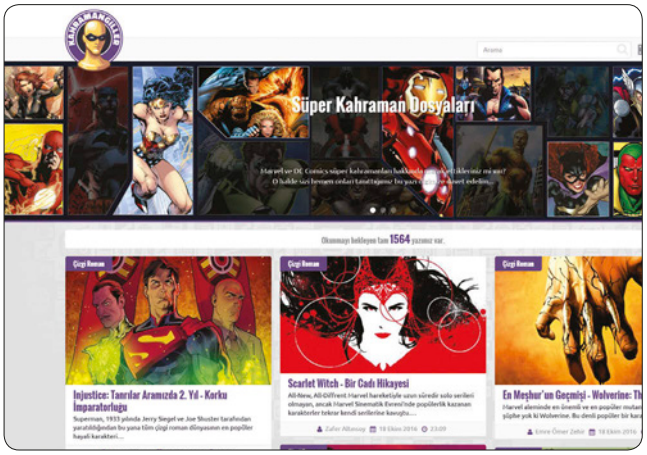

TARİH

www.ucuztarih.com

Ucuz Tarih

Bilimkurgu, korku, fantastik mevzularından hoşlanan bir grubun kurduğu Ucuz Tarih, Osmanlı'dan günümüze sinema ve yazılı basına yansıyan bilgi ve belgeleri toplayıp sitede yayımlayarak "Eskiden ne güzelmiş" söylemini güçlendiriyor. Hem geçmişin tozlu sayfalarında gezmenizi sağlıyor hem de sizi bu coğrafyada yaşamış ilginç insanlarla tanıştırıyor. Ucuztarih.com'da magazin, müzik, moda, foto roman, çizgi roman, ucuz roman, sinema, yazı dizisi başlıklarının altında yer alan ilginç yazıları okuyabilirsiniz. Özellikle "Acayip" başlığı altında 100 yıl önce İstanbul Hayatı, 3 Buutlu Film, Kokulu Gazete gibi görünce şaşıracağınız ama bir o kadar da okurken eğleneceğiniz haberleri takip edebilirsiniz.

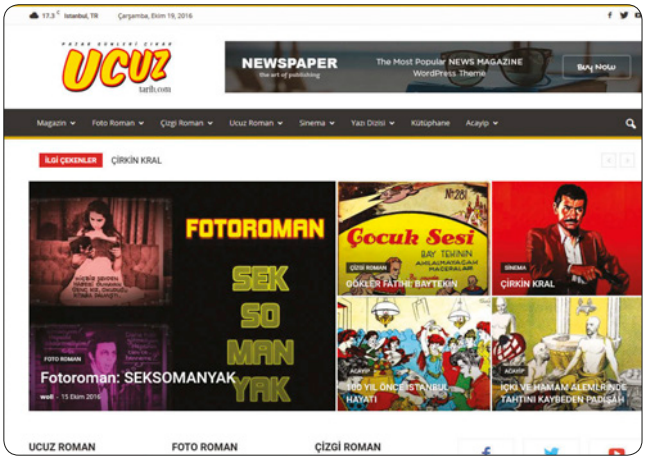

HABER

www.yesilaski.com

Yeşil Aşkı

"Her şey sevmekle başlar" sloganıyla 5 Haziran 2013'de yayın hayatına başlayan çevreci site YesilAski.com'da çevre ve enerji konularında makaleler ve haberler okuyabilirsiniz. Çevre, hava, su, toprak, atık ve gürültü kirliliği konuları başta olmak üzere, dünyanın ve insanlığın geleceği açısından tehlike oluşturan konuları toplumun geniş kesimlerine yaymak ve toplum genelinde bilginin bilince dönüşmesini sağlamak amacıyla kurulmuş. Yeşil Aşkı'nın hedefi; çevre bilgisinin geniş kitlelerle paylaşılması ve bilgi sahibi olan geniş kitlelerin, attıkları her adımda çevreye duyarlı davranmayı alışkanlık haline getirmelerine yardımcı olmak.

SİTEDE NELER VAR?

Yeşil Aşkı; güncel çevre haberleri, sürdürülebilirlik, doğa dostu üretim, enerji verimliliği, çevre dostu tasarımlar, yeşil mimari, alternatif enerji kaynakları, çevre analizleri, çevre fuarları, çevre mühendisi iş ilanları gibi başlıkları özgün içeriklerle siteyi zenginleştirmeyi amaçlıyor. Sitenin amacı; çevre bilgisini toplumun geniş kesimlerine yaymak, kullanıcıları güncel ve önemli konulardan haberdar etmek, işsiz meslektaşlarının iş bulmasına yardımcı olmak, kişisel gelişime yardımcı olmak için eğitimleri ve etkinlikleri duyurmak ve karşılaşılan sorunlara çözümler üretmek. Daha yeşil ve güzel bir dünya için yola çıkan Yeşil Aşkı, herkesi dünyaya zarar vermeden, çevre dostu ve sürdürülebilir bir yaşama davet ediyor. Savaşlar, sanayileşme, doğal kaynakların tahribi, kirlenen hava, su, toprak ve yok olan ormanlar karşısında kendini koruma gücünden yoksun doğa ve çevreye birey olarak hepimizin sorumlulukları var. Bundan dolayı çevreyle ilgili konularda çalışıyorsanız ve edindiğiniz tecrübeleri binlerce kişiyle paylaşmak istiyorsanız siz de tamamen gönüllülük esasına bağlı olarak çalışan yazarların arasına katılabilirsiniz.

SİNEMA

fathom.info/rocky/

Rocky

Rocky filmlerinin hepsini ya da en azından bir tanesini izlememiş olan pek yoktur diye düşünüyoruz. Özellikle serinin ilk iki filmi sinema tarihinin önemli filmlerindendir. Aralıklarla izleyen çılgın hayranlarının yanı sıra kadın, erkek, çocuk demeden yediden yetmişe herkesin beğenisini kazanan Rocky filmlerinin görsel grafik analizinin hazırlandığı bu sitede dövüş öncesi, sonrası, antrenmanlar ve konuşmaları listelenmiş olarak bulacaksınız. Grafikleri incelediğinizde göreceksiniz ki tüm filmler dövüşle başlayıp dövüşle bitiyor. Diyalogların ilk iki filmde çok fazla olduğunu sonrakilerde ise dövüş sahnelerin arttığını görebilir ve diğer tüm ayrıntıları hem grafik hem de görsel olarak inceleyebilirsiniz.

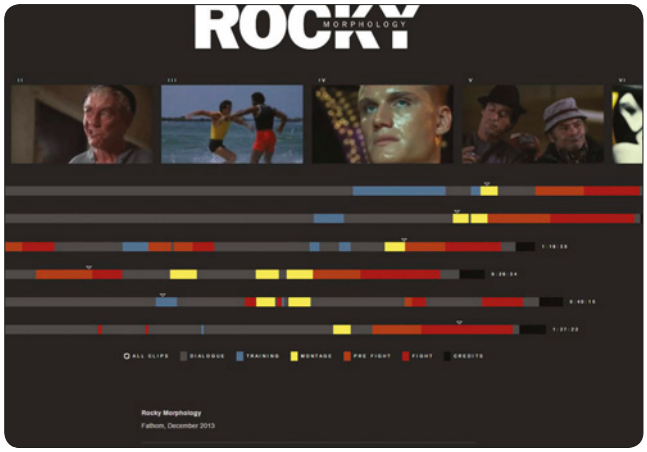

FANTEZİ

fabilog.com

Fabilog

Türkiye'deki fantastik kurgu, bilimkurgu ve korku eserlerini bir çatı altında toplama amacıyla kurulmuş Fabilog'da anime, çizgi roman, denemeler, dizi, edebiyat, görsel sanatlar, mitoloji, müzik, oyun, sinema başlıklarında güncel haberleri takip edebilirsiniz. Siz de bu konulara ilgi duyuyorsanız dikkatinizi çekebilecek yazılara ulaşabilir, düşüncelerinizi paylaşabilirsiniz. Fantazya ve Bilimkurgu Sanatları Derneği ile iç içe çalışan Fabilog, "Ejderhaların üzerinde gezmenizi, uzak galaksilere yolculuklar yapmanızı sağlayacak, gece çöp kutularına şüphe ile yaklaştıracak eserleri tanımak ve tanıtmak üzere bir blog'da toplanmaktan daha güzel ne olabilir?" diyerek siteye katkıda bulunmak isteyenleri dört gözle bekliyor.

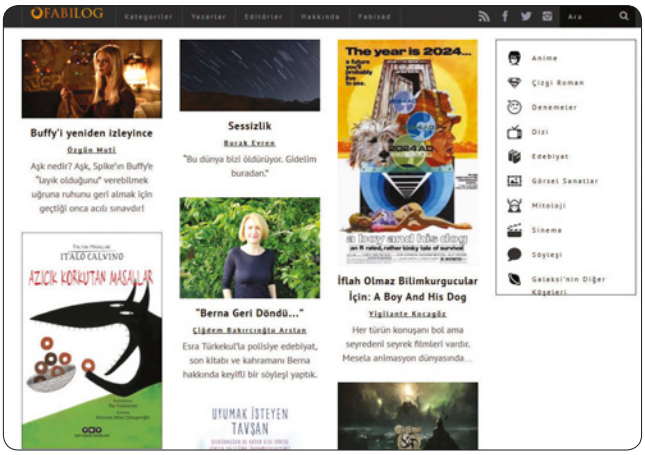

BASKETBOL/KAHVE

www.filmloverss.com

MokaPota

3 basketbol tutkunu ve 3 kahve âşığı, kendi aralarında paylaştıkları bilgileri bütün basketbol ve kahve severlere ulaştırmak için MokaPota'yı kurmuşlar. Kahve ile basketbol arasında nasıl bağ kurduklarını merak ediyorsanız hemen söyleyelim: Gece 2.00–5.00 aralığında başlayan NBA maçlarını sonuna kadar seyredebilmenin yolu kahveden geçtiği için ikisine de olan tutkulu bağlılıklarını ayırmak istememişler. NBA dışında Euroleauge'i de takip eden MokaPota, günlük tüketilen değil de sürekliliği olan yazılar yayımlamaya gayret ediyor. Kolombiya ve Kahve, Belgrad Kahve Rehberi, Kahve Festivalleri hakkındaki yazılar dışında ünlü basketbol simalarının portrelerini, yaşamöykülerini okuyabilirsiniz.

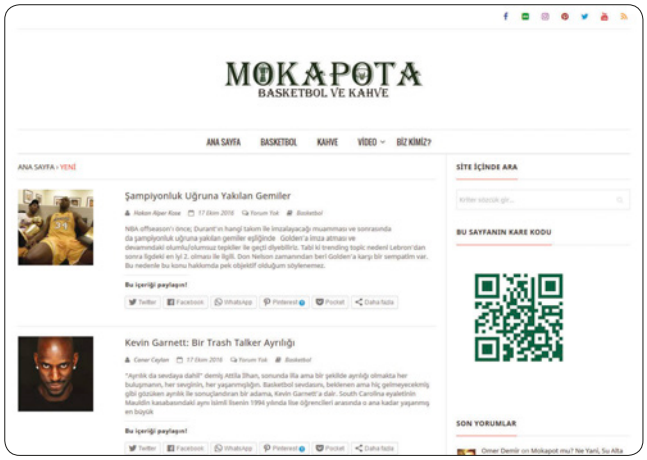

SEYAHAT

www.inspirock.com

Inspirock

Seyahate giderken arkadaş çevrenizden veya blog'lardan yardım alabilirsiniz ama bunlar oldukça kişisel tavsiyeler olacaktır. Siz müze veya tarihi yer gezmek istemiyor olabilirsiniz fakat aldığınız tavsiyeler bu hep yönde olabilir. Inspirock sizin için, isteklerinize özel bir gezi planı hazırlıyor. Gitmek istediğiniz şehri ve tarih aralığınızı belirttikten sonra popüler, dengeli ya da turistik olmayan planlardan birini seçip, kültür, dış mekânlar, romantik, plajlar, tarihi yerler, müzeler, alışveriş seçeneklerinden dilediklerinizi tercih edebilirsiniz. Bunun üzerine sizin için özel olarak planlanmış seyahat rehberine ulaşabilirsiniz. Nerede kalabileceğiniz, günbegün neler yapabileceğiniz, gideceğiniz yerlerde ne kadar zaman harcayacağınıza kadar tüm bilgiler ayrıntılı olarak veriliyor.

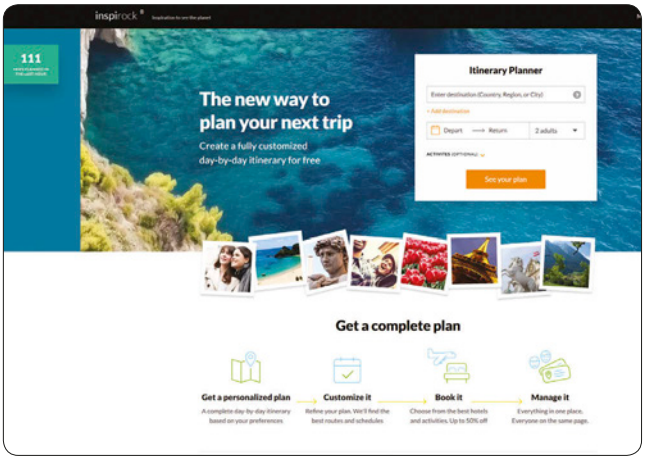

Ertuğrul SÜNGÜ
sunguertugrul@gmail.com

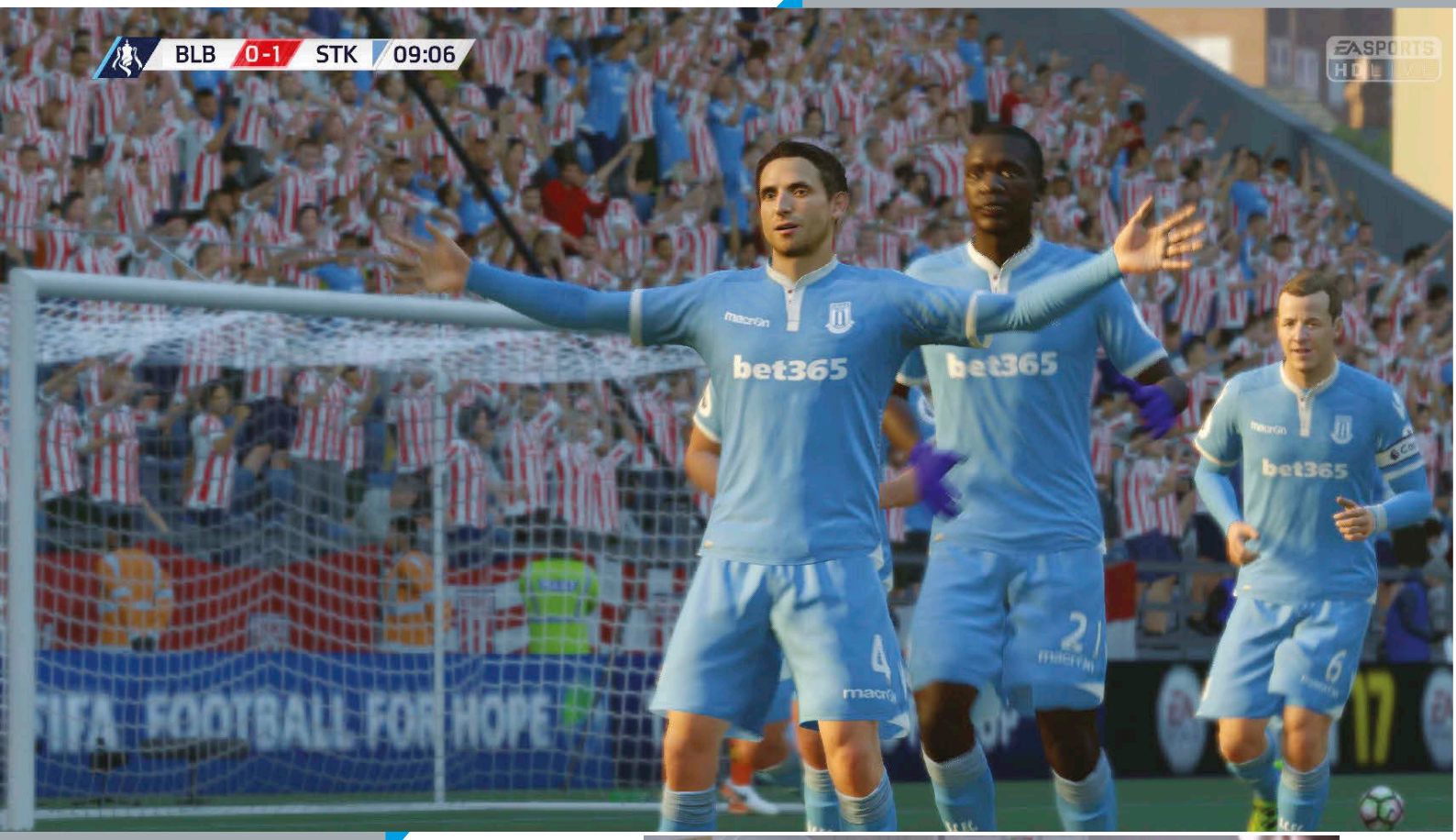

FIFA 2017

Yarınlara uzanan bir yolculuk

Konu futbol olduğu zaman akan sular durur. Bu durumun birçok farklı sebebi var. Şimdi kültür elçiliği yapıp "Neden futbol bu kadar önemli?" sorusuna bir cevap aramaya niyetim yok, merak etmeyin. Fakat futbolun toplumlar ve gündelik hayat üzerindeki etkisini unutmamak lazım. Aslında futbol her yerde... Sahada oynanan oyundan oyuncuların kişiliklerine, kulüplerine, stadyumlarına, başkanlarına, giydikleri formalara kadar onlarca, yüzlerce farklı noktaya temas eden bir mekanizma... Bu başlıklardan bir tanesi de dijital oyunlar. Bildiğiniz üzere FIFA serisi uzun bir süredir hayatımızda. İlk FIFA'dan bugüne kadar çok fazla oyun geldi geçti ama aralarından sadece bugünkü adıyla PES ona rakip olabildi. Geçtiğimiz ay incelediğim PES, özellikle 2011'den beri FIFA'nın gerisinden geliyordu ama bu yıl yaptığı dev atılımlarla en az FIFA kadar kaliteli olduğunu gözler önüne sermeyi başardı. Peki ya FIFA? Peki, o ne yaptı? İşte bu sorunun cevabını gelin beraber verelim.

TEMEL BİLGİLER

Yapım: EA Vancouver
Dağıtım: EA Sports
Tür: Spor
Platform: PC, Xbox One, PS4
Web: www.easports.com/fifa
+ Yenilenen grafik motoru
+ Ölü topların kullanım şekilleri
+ Gelişen fizik motoru
+ Bolca taktik imkânı
- Yavaş oyun yapısı
- Çok tuş kullanmayı gerektirmesi

PUAN
8,8

YEŞİL SAHALARDA GÖRMEK İSTEDİĞİMİZ HAREKETLER

FIFA 2017 ile birlikte gelen en büyük değişiklik, şüphesiz grafik motorunda yaşanan yenilik oldu. EA'in birçok oyununa hayat veren Frostbite grafik motoruyla yeniden hayat bulan FIFA, hiç olmadığı kadar gerçekçi ve detaylı grafiklerle karşımıza çıkmayı başardı. Oyun oynayanların çok iyi bildiği üzere Frostbite grafik motoru, kalitesi kadar bug'larıyla da ünlüdür. Yine de oyunu test ettiğim PC platformunda çok nadir bug ile karşılaştım. Tabii oyuncuların görünüşleri, fizik motorunun çalışma prensibi ve de aydınlatmalar Frostbite ile o kadar kaliteli hale getirilmiş ki insan oynamaya doyamıyor.

Eh, grafikler bu kadar detaylandırılmışken oyuna farklı yenilikler eklemeden olur mu? Cevap veriyorum: Olmaz! Yenilikler arasında dikkat çeken bir diğer başlık duran topların kullanımında olmuş. Serbest vuruş, köşe vuruşu ve penaltı gibi vuruşları artık bambaşka şekilde yapıyoruz. Serbest vuruşlar ve korner vuruşları için birçok farklı strateji kullanmak mümkün. Yanımıza oyuncu çağırmak, direkt yakındaki oyuncuya pas vermek ya da ceza sahasın içerisinde spesifik bir noktaya doğru vuruş yapmak gibi seçeneklerimiz var. Bir yandan vuruş gücünü ayarlamak ve bir yandan da topa yön vermek, stratejik anlamda ölü topları olduklarından çok daha önemli hale getirmeyi başarmış. Ayrıca tüm bu işler olup biterken bize yardımcı olması gereken takım arkadaşlarımız da ne yapacaklarını ziyadesiyle biliyorlarmış gibi gözüküyor.

Özellikle eski FIFA'larda yaşanan yapay zekâ sorunu, FIFA 2017 ile büyük oranda aşılmış gibi duruyor.

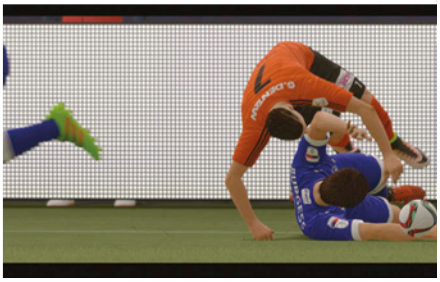

Topsuz alanları sadece yeşil alan gibi görmek yerine pozisyon değerlendirmesi yapabilen, pas verilebilecek noktaya doğru koşan takım arkadaşlarına sahip olmak gerçekten deneyim etmeye değiyor. Aslında oyuncularımız bir noktada olacakları önceden kestirmeye çalışıyor ve bunu yaparken sahayı muazzam şekilde kullanabiliyor. Yine de benzeri bir durumun rakip oyuncular için de geçerli olduğunu unutmamak lazım.

FİZİK VE KONDİSYON

Oyuncularımız her yeni FIFA oyununda biraz daha gelişti, biraz daha değişti. Önceleri sadece topu kullanış şekilleri en önemli başlıkken, artık vücutlarını nasıl kullandıkları daha önemli bir hal almış durumda. Yenilenen fizik özellikleri sayesinde artık oyuncularımız topu farklı şekillerde saklayabiliyor. Özellikle sırtları dönük pozisyonlarda direk bir faul yapmadan, topu ayaklarında tutarak rakibe yaslanabiliyor ve belirli bir çerçeveyi çok rahat şekilde kullanabiliyorlar. Bu sayede top saklayarak arka taraftan kaçan bir takım arkadaşımıza harika pas atabildiğimiz gibi, ani koşularla rakibi bir anda geçebiliyoruz. Oyucumuzun bir anda iler atılması çok güzel bir seçenek ama FIFA 17 ile birlikte gelen yenilikler sayesinde direkt koşu yerine klasik ara pasın çok daha gelişmiş bir versiyonunu kullanmak mümkün. Dar alanda ara pas yapabilmek, aniden ileriye fırlayan oyuncuların genelde kaleciyle karşı karşıya kalmasıyla sonuçlanıyor. Ayrıca kalecilerimiz oyunu kurmak için çok daha sert ve net bir şekilde elleriyle uzaktaki oyunculara pas atabiliyorlar. Topa vuruş şekillerinde de birçok farklılık söz konusu. Yere yakın şekilde topa vurabilmek, farklı plaseler atabilmek tüm FIFA deneyimini baştan aşağıya değiştirmiş diyebilirim.

Tabii bu yılki FIFA'nın en çok konuşulan modu "The Journey" oldu. Alex Hunter adında bir oyuncunun hayatını yaşadığımız modda Alex'i küçüklüğünden alıp başarılı bir futbolcu olma yolunda ilerletiyoruz. Mod esnasında birçok sinematik ara sahne bulunuyor. Aslında modun büyük bir kısmı sinematik görüntülerle dolu. Kimi zaman oyuncuyu gerçekten kendisine çeken bu farklı içerik, kimi zaman gereğinden fazla "sahte" duruyor. Tabii bu modu önemli kılan özelliklerden birisi de Alex'le birlikte bizim de gelişmemiz. İyi bir takımda oyuncu olmak isteyen Alex'in çok çalışması gerekiyor ve uzun süre farklı eğitimlerden geçiyoruz. Bu eğitimler esnasında öyle şeyler yapmamız gerekiyor ki hepsini başardığımız zaman zaten iyi bir FIFA 17 oyuncusu oluyoruz.

Herkesin sevdiği ve takip ettiği Ultimate Team modunda da bazı hareketlenmeler söz konusu. Artık FUT Champions denen yeni mücadele moduyla her hafta "Hafta Sonu Ligi" olarak belirlenen yeni bir lige katılmak mümkün. Hafta içerisinde gerçekleştirilen günlük eleme turnuvasını kazananlar, birçok ödülün yanı sıra bir de hafta sonu gerçekleştirilecek olan bu özel lige katılmaya hak kazanıyor. Anlayacağınız yeni hedef FUT Champions!

Tüm bu yeniliklerine rağmen FIFA'nın halan geçmişte var olan ama bir türlü düzeltemediği bazı sorunlar var. örneğin oyun her yıl daha detaylı hale geliyor ve her yıl daha çok tuş kombinasyonu kullanmak gerekiyor. FIFA 17 oynarken fark ettim ki bu kadar komutu ancak StarCraft oynarken kullanıyorum! Tamam, insanın eli alışıyor ama bir oyun bu kadar da komplike olmamalı. Ayrıca oyunu yapay zekâya karşı oynamak biraz sıkıcı. Yenilenen yapay zekâ genelde benzeri şekilde düşünüyor diyebilirim. Hani bir farklılık, ilginç pozisyonlar pek olmuyor. Fakat başka bir oyuncuyla FIFA 17 oynamak çok keyifli! Özetlemek gerekirse FIFA 17, seriyi bir adım daha ileriye taşımayı başarmış. Gelişen grafikler, yaratılan atmosfer, oyuncuların gerçekçiliği, The Journey modu ve Ultimate Team'e gelen yenilikler onu yine zirveye çıkarmış.

Ertuğrul SÜNGÜ
sunguertugrul@gmail.com

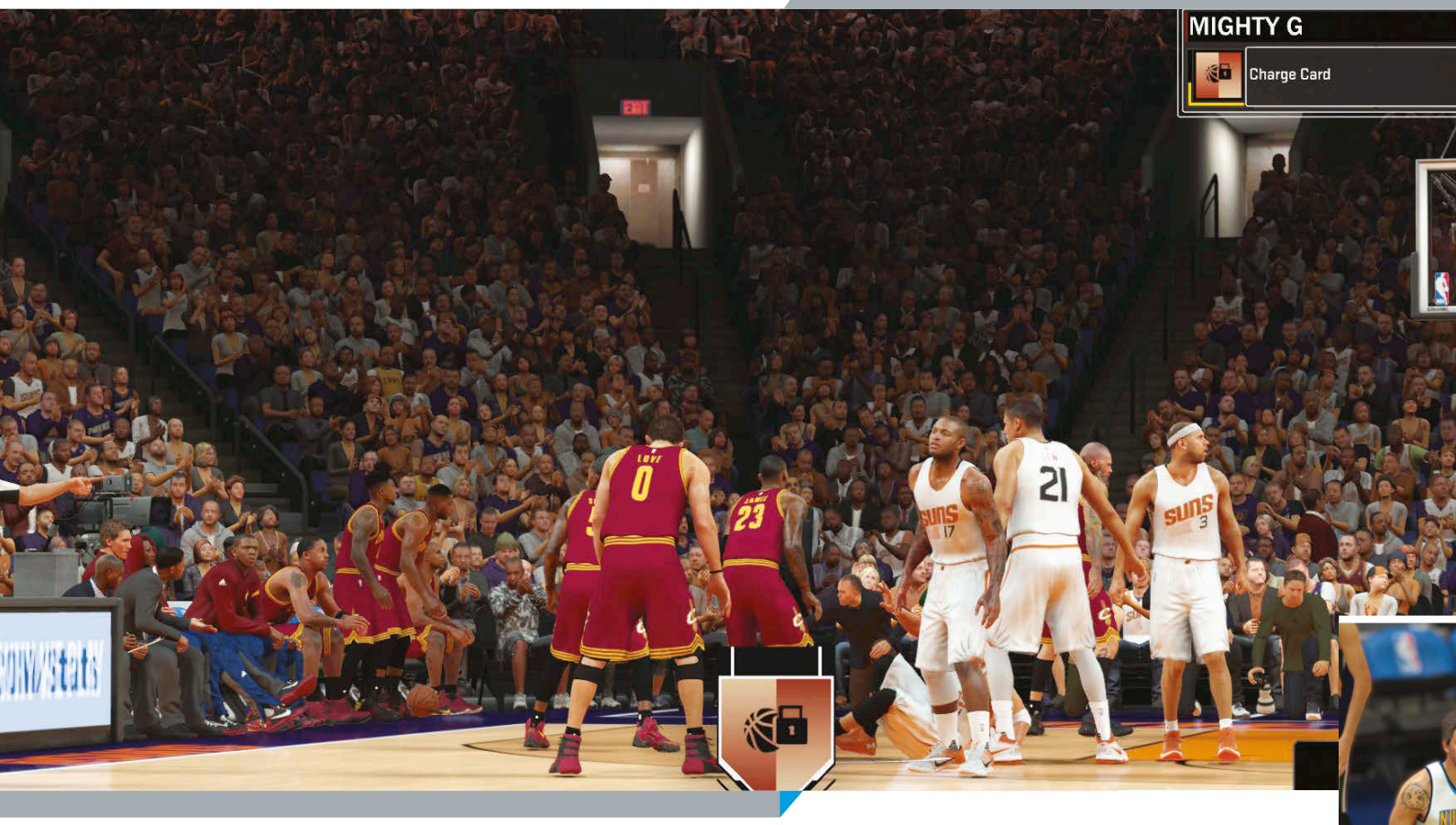

NBA 2K17

Yıldızlar yeniden parlıyor.

Spor oyunları yıllar içinde büyük gelişim gösterdi. Bir dönemler basketbol oyunlarının markası konumundaki NBA Live serisi artık aramızda değil ama NBA 2K serisi her geçen yıl kendisiyle yarışmaya devam ediyor. 2K serisi uzun yıllardır konuyu basketbol oyunundan basketbol simülasyonuna çevirmiş durumda ve öyle görünüyor ki bu yapıdan vazgeçmeyecek. Bir dönem sunduğu simülasyon yapısı yüzünden fazlasıyla eleştirilmiş olsa da bugün oynayanların başından kalkamadığı kalitede bir yapım. Visual Concepts tarafından geliştirilen oyunumuz, adıyla münhasır bir şekilde NBA'i, yani National Basketball Association'ı resmen monitörlerimize ışınlıyor.

YENİ BİR DÜNYA

NBA 2K gerçekçilik konusunda bir anlamda üstat denilebilecek seviyededir. Yıllardır konu hakkında birçok farklı fikirle çıkagelen yapımcılar bu yıl da gerçekçilikten ödün vermemiş. Bunu söylemesi özellikle yüksek kalite grafikte oyun oynayanlar için biraz zor ama NBA 2K17 gerçekten grafik konusunda yine çığır aşmayı başarmış. Yani her yıl "Çok gerçekçi!" deyip daha fazlasını beklemeyi bile düşünmediğimiz seri, her yeni oyunuyla bir şekilde grafik kalitesini artırmayı başarıyor. Anlayacağınız, oyuna girdiğiniz anda grafikler sizi alıp oyunun ortasına çekecek. Grafikler üzerinde yaşanan yenilikler sadece çizimlerle sınırlı kalmamış. Artık birçok oyuncunun kendilerine ait hareketlerini de gözlemlemek mümkün. Önceki oyunlarda konu hakkında bazı hareketler yapılmış olsa da daha önce oyuncuların hareketleri üzerinde bu kadar fazla kişiselleştirme yapılmamıştı. Bunun haricinde oyuncuların hareketlerinin biraz daha hızlandığına şahit oldum ki bu kesinlikle yapılması gereken bir güncellemeydi. Özellikle 2K16 öncesinde yapımlardaki oyuncu hızları, yapımı olduğundan ve olması gerektiğinden çok daha "simülasyon" haline getiriyordu. Hızlanan oyuncular, kesinlikle oynanabilirliği olumlu yönde artırmış. Bu sayede oyun kurmak, ampul içine girmek ve ani şut zamanlamalarını ayarlamak daha rahat hale gelmiş. Bu noktada şut konusunda da farklı yeniliklere gidildiğini görüyoruz. Sadece tarz olarak değil, mekanik olarak da değişim geçirmişler. Özellikle şut kalitesi daha iyi olan oyuncular artık biraz daha fark yaratır hale gelmiş. Fizik motorunda yapılan yenilemeler sayesindeyse vücut hareketleri çok daha rahat şekilde kullanılabilir hale gelmiş. Özellikle dönüşler çok daha net şekilde yapılabiliyor.

Gerçekçilik NBA 2K17'nin hemen her yerinden fışkırıyor diyebilirim. Oyuncuların modellemesini bir kenara bırakırsak (Bırakamadı.) tüm sahanın en ince detayına kadar işlenmiş olduğunu görüyoruz. Seyirciler bile o kadar güzel şekilde tasarlanmış ve sahaya yedirilmiş ki insan onların sadece NPC olduğundan bir an şüphe edebiliyor. Tabii yorumcular da oyuna bambaşka bir tat katmış. Kevin Harlan, Grag Anthony, Brent Barry ve Steve Smith gibi isimlerin yorumcu koltuğuna oturmuş olması oyuna harika bir hava katmış. Farklı stadyumların olması, açık ve kapalı alanlarda yapılan maçlarsa başlı başına bir keyif. Müziklerse yine zirvede! Oyunda 50 farklı şarkı

TEMEL BİLGİLER

Yapım: Visual Concepts
Dağıtım: 2K Sports
Tür: Spor
Platform: PC, Xbox One, PS4, Xbox 360, PS3
Web: www.2k.com/games/nba-2k17
+ Muazzam grafikler
+ Geliştirilen oyun deneyimi
+ Kaliteli modlar
+ Harika atmosfer ve müzikler
- Bazı fizik motoru sorunları
- Arada boş bakan yapay zekâ

PUAN
9,2

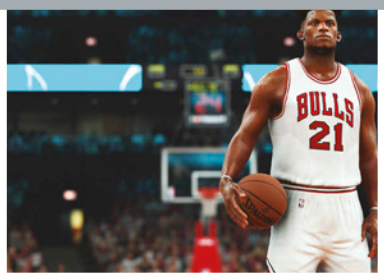
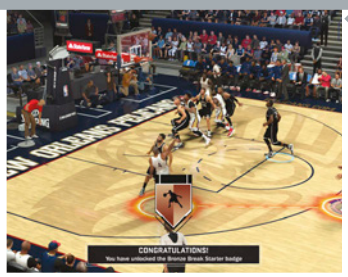

"Gerçeklik NBA 2K17'nin hemen her yerinden fışkırıyor."

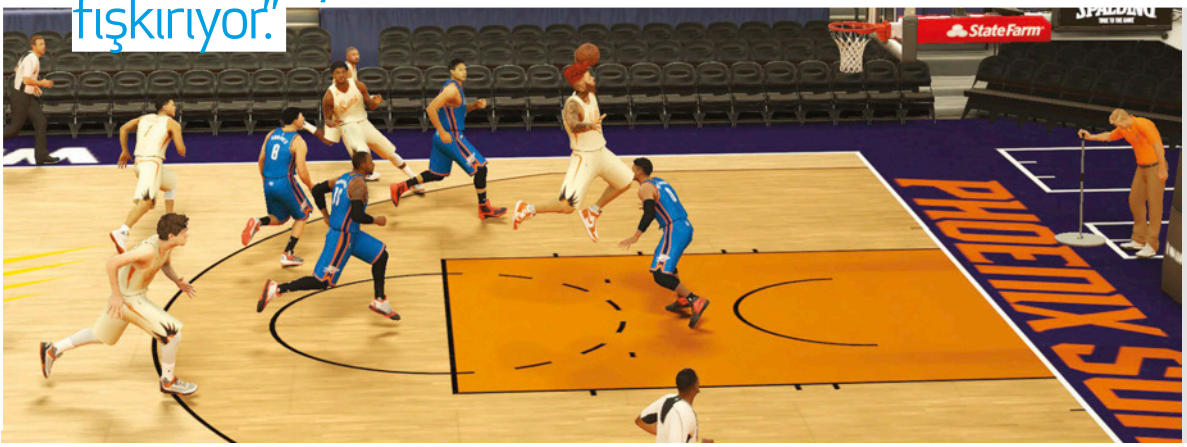

bulunuyor. Her biri birbirinden kaliteli olan bu parçalar, tam da o aradığımız NBA atmosferine çanak tutuyor. Zaten bugüne kadar üretilen tüm NBA 2K oyunlarında müzikten yana bir sorun yaşadığımızı hatırlamıyorum. Yine de müziklerin de bu yıl biraz daha kaliteli olduğunu söyleyebilirim.

FARKLI MODLARLA NBA KEYFİ

NBA 2K17 modlarıyla ön plana çıkan bir yapım. Oyunda MyCareer, MyGM, MyLeague ve MyTeam gibi farklı modlar bulunuyor. MyGM ve MyLeague ile normalde daha farklı bir NBA deneyimi yaşamak mümkün. Bu mod'a girdiğimiz zaman üç farklı lig seçeneğiyle karşılaşıyoruz. Bunlarda ilki oyuna klasik 30 takımla başlamak. İkinci seçenekteyse oyuna 30 takımla başlayıp, akabinde altı takımla toplam 36 takımın mücadele ettiği bir lig yaratmak yer alıyor. Üçüncü ve son seçenekteyse şu anda bulunan, geçmişte oynamış olan ve yeni takımlarla birlikte gelecek oyunculardan oluşan, tamamen rastlantısal 36 takımdan bir lig yaratmak. Ayrıca oyunda tamamen kurgusal 10 takım da bulunuyor. Her birinin kendisine ait altyapısı var ve gerektiği taktirde farklı güncellemeler yapmaya da müsaitler.

MyTeam tarafındaysa hayallerdeki takımı yaratma fikri yer alıyor. Aynı zamanda online olarak deneyim edilen MyTeam'de oyuncular farklı "trading card"lar aracılığıyla en iyi oyunculardan kurulu takımlar yaratarak birbirleriyle mücadele ediyorlar. Sadece oyuncu değil, takım formasından logosuna kadar kişisel olarak tasarlanabilen takımlar, her oyuncunun kendi tarzını ortaya çıkarmasına yardımcı oluyor.

MyCareer ise kısa bir aradan sonra yeniden bizlerle. FIFA'nın aksine, NBA 2K17'de olan bir karakter yerine sıfırdan bir karakter yaratıyoruz. Yarattığımız karakterle başladığımız macera, kendisinin lise yıllarından profesyonel hayatına doğru ilerliyor. Bir anlamda yarı film yarı oyun diyebileceğim bu modda geleceğin yıldızını yoktan var ediyoruz. Birçok farklı antrenmana çıkıyor, zamanla güçlenen karakterimizi geliştiriyoruz. Özellikle NBA'i saha dışında da sevenler için muazzam bir oyun modu olduğunu rahatlıkla söyleyebilirim.

GÜLÜN DİKENİ

NBA 2K17 birçok açıdan muazzam olsa da bazı sorunları da yok değil. Öncelikle fizik motorunda bazı sıkıntılar bulunuyor. Bunların en başında, yapılı bir oyuncunun koşu alanında karşısına çıkan zayıf oyuncuyu resmen koştuğu yöne doğru taşması var. Bu hatayla çok karşılaşmamış olsam da birkaç defa denk gelmiş olmak bana yetti. Yapay zekâ da bazen olması gerektiğinden çok daha aptalca davranabiliyor ama bu sorunlar bir yamayla giderilebilecek cinste sorunlar. Fakat şu topun ele mıknatısla çekiliyor gibi yerden sekmesine nasıl bir çözüm bulunacak ziyadesiyle merak ediyorum. Adamlar resmen her şey çare buldu, bir tek buna bulamadı diyebilirim...

Çok da uzatmamakta fayda var pek sevgili okur. NBA 2K17 kesinlikle muazzam bir oyun deneyimi sunuyor. Basketbol oyunlarını sevin sevmeyin hiç fark etmez, bir defa görünce siz de hayran kalacaksınız.

Ertuğrul SÜNGÜ
sunguertugrul@gmail.com

Battlefield 1

Büyük savaş başlıyor!

Tarih tekerrürden ibarettir, denir. Her ne kadar bu söylem her zaman tutarlılık sağlamasa da konu savaş olduğu zaman kesinlikle doğru söylenmiş bir sözdür. İnsanoğlu olarak var olduğumuz günden beri savaşıyoruz. Başlangıçta sadece doğa ile sınırlı olan bu savaş, zamanla birbirimize karşı verilen bir savaşa dönüştü. İnsan sayısı arttıkça savaşların miktarı da arttı ve ne yazık ki bugün bile savaş halindeyiz. Her savaşın ve özellikle her büyük savaşın dünya tarihine büyük etkileri vardır, fakat çok azı büyük dönüşümlere sahne olur. Nitekim 28 Temmuz 1914 yılında başlayan ve 11 Ekim 1918 yılına kadar süren Birinci Dünya Savaşı, bilinen dünyanın tüm akışını değiştirdi. 70 milyondan fazla insanın katıldığı bu savaşta, bilindiği kadarıyla dokuz milyondan fazla asker ve yedi milyon civarı da sivil hayatını kaybetti.

Özellikle teknolojide olan gelişmeler, savaş alanı yapısını baştan aşağıya değiştirdi. Ağır ve makineli silahların savaş alanına gelmesi, bilinen piyade savaşını sonsuza kadar değiştir. Ayrıca başta Mark V isimli tank olmak üzere farklı şekillerde geliştirilen zırhlılar sayesinde savaşın gidişatı büyük oranda değişiklik gösterdi. Kimyasal silah kullanımıysa işleri bambaşka bir noktaya getirdi. Tabii uçakların devreye girmesiyle birlikte daha önceden çok da yaşanmamış bir savaş türü daha ortaya çıktı. İşte EA DICE ekibi de tüm bu bilgilerin muazzamlığına aldırmadan Battlefiled 1 isimli oyunlarıyla kameralarını Birinci Dünya Savaşı tarafına çevirdi. Sonuç? Sonuç hiç de fena değil!

TEMEL BİLGİLER

Yapım: EA DICE
Dağıtım: Electronic Arts
Tür: FPS
Platform: PC, PS4, Xbox One
Web: www.battlefield.com

+ Muazzam atmosfer
+ Harika hikâye akışı
+ Kaliteli multiplayer deneyimi
- Grafik motorunun ara sıra saçmalaması

PUAN
9,1

FARKLI İNSANLAR, FARKLI HİKÂYELER

Bugüne kadar üretilen Battlefield oyunları arasında ilk defa Birinci Dünya Savaşı'na gidiyoruz. Her daim olduğu gibi oyunun hem "campaign" hem de "multiplayer" bölümü bulunuyor. EA'in severek kullandığı Frostbite grafik motoru sayesinde hayat bulan Battlefield 1, oyuncuyu her anlamda Birinci Dünya Savaşı'na ışınlıyor. Tek kişilik senaryo önceki Battlefield'lara göre büyük farklılıklara sahip. Bunların başında her geçen yıl giderek azalan senaryo, bu duruma tezat ulaştıracak miktarda uzamış ve derinlik konusunda büyük işler gerçekleştirmiş. Oyunu beş farklı karakterin gözünden, beş farklı şekilde deneyim ediyoruz. Her karakterin oyun deneyimi, hem bölge hem de oynama modeli açısından kendisine özel. Bölgelerin farklılığı net bir şekilde göze çarptığı gibi, misal, ilk senaryoda bir Mark V tank sürücüsünün başından geçenleri oynuyoruz. İkinci senaryoda da bir anda gökyüzüne çıkıyoruz ve tüm senaryolar böyle farklı şekillerde ilerliyor. Tabii karakterlerin başından geçenler o kadar güzel anlatılmış ki Battlefileld 1'i muhteşem yapan özelliklerin başında bu anlatı geliyor. Hikâye anlatımı olarak uzun süredir bu derece detaylı ve kaliteli bir FPS üretilmediğini net bir şekilde söyleyebilirim. Karakterlerin yaşadıkları, olaylara tepkileri ve o karakteri kontrol eden kişi olarak yapmak zorunda kaldıklarımız, bir oyuncu olarak beni derinden etkiledi. Ayrıca arada kendisini gösteren sinematik ara sahneler de cabası!

Atmosfer kesinlikle görmeye değer. Yüksek kalitedeki seslendirme ve efektlerle beraber, yaratılan dünya oyuncuyu resmen içine çekmeyi başarıyor. Döneme ait silahlar, zırhlılar ve binalar o kadar özenle tasarlanmış ki kendilerini alkışlamadan edemiyorum! İçinden geçip gittiğimiz alanlar gerçekliği savaşı resmen yaşamamızı sağlıyor. Özetlemek gerekirse Battlefileld 1'in bomba gibi bir tek kişilik senaryosu bulunuyor. Herkesin bayılarak oynayacağını garanti edebilirim.

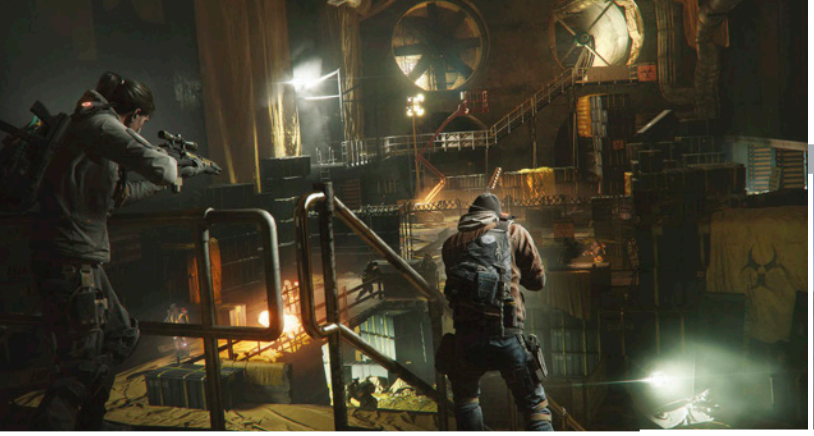

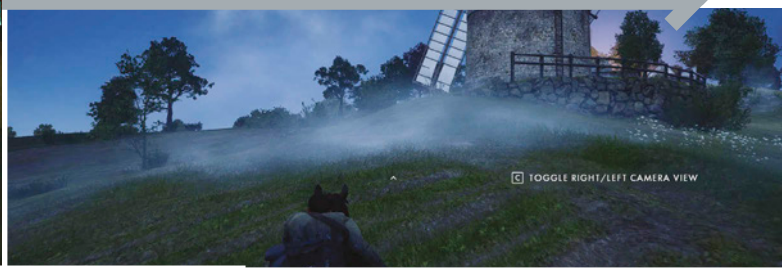

"Yüksek kalitedeki seslendirme ve efekler, oyuncuyu içine çekiyor."

ÇOKLU OYUNCU DÜNYALARI

Malumunuz, konu CoD ya da Battlefiled olduğu zaman akla ilk gelen multiplayer oluyor. Her oyunla mutliplayer deneyimi biraz daha ileriye taşımayı başaran Battlefield ekibi, benzeri bir durumu yine başarmış. Oyunda Assault, Medic, Support ve Scout olmak üzere dört farklı sınıf bulunuyor. Her sınıfın kendisine has özelliği olduğu gibi, her birisi zamanla seviye atlıyor. Oyunda hem karakter profili hem de seçtiğimiz sınıf yetenek puanı kazanıp seviye atlıyor. Her seviye atlama 90 Warbonds anlamına geliyor ve her bir sınıf seviye atladığında yeni bir silah kullanıma açılıyor. Tabii bu silahları öyle hemen alamıyoruz. Kendilerini satın almak için bir miktar Warbonds harcamamız gerekiyor.

Pek tabii farklı oyunculara hitap eden farklı oyun modları bulunuyor. Bu modların en başında artık klasikleşmiş olan Conquest yer alıyor. 64 kişilik haritada, birbirinden farklı silah ve zırhlılarla düşmanı egale etmeye çalışıyoruz. Operation isimli bir diğer modsa kesinlikle Battlefield 1'in multiplayer tarafına büyük eğlence katmış. Takım olarak hareket etmenin esas olduğu mod sayesinde, kalan modları deneyim etmek çok daha kolay bir hale geliyor. Team Deathmatch zaten adından da anlaşılacağı üzere artık klasikleşmiş bir mod. War Pigeons ise kesinlikle Birinci Dünya Savaşı'na yakışacak kalitede bir mod. Malum savaşın en önemli araçlarından birisi olan iletişimi, döneminde güvercinler sağlıyordu. Bu modda da takım olarak çalışmak esas. Birisinin harita üzerindeki güvercini bulması ve akabinde uzaktaki topçu birliklerine haber salması gerekiyor. Bunun için önce haberi yazmak lazım. Hareket ederken yazı yazmak imkânsıza yakın olacağından olabildiğince sabit kalmamız gerekiyor. Sonrasında güvercinleri salıp takımımıza puan kazandırıyoruz. Unutmayın, güvercinlerin vurulma ihtimalleri çok yüksek. Bir diğer modsa Domination. Battlefield oyunlarının klasikleşmiş olan isimlerinden birisi olan modda 12'ye 12 karşılaşmalar yapıp, harita üzerindeki belirli noktaları ele geçirmeye çalışıyoruz. Son olarak Rush moduyla karşılaşıyoruz. Burada bir taraf saldıran, diğer taraf da savunan oluyor. Saldıran yer kaptıkça savunan bir gerideki noktayı korumaya çalışıyor. Özellikle konsol oyuncularının Battlefield 1'in multiplayer modlarına alışması için harika bir yapı sunduğunu söylemeliyim.

SONUÇ

Battlefield 1 birçok açıdan muazzam bir yapım olsa da bazı sorunları yok değil. Özellikle bir türlü vazgeçilmeyen Frostbite grafik motoru, yine, yeniden muhteşem bir güzelliği baltalamayı başarıyor. Duvarın içinden geçen askerler, yerçekimi yokmuş gibi davranan maddeler, ters dönüp kitlenen ve yediği anti tank mermisiyle zıplayıp düzelen tanklar (Bu benim başıma geldi.) derken birçok farklı görsel sorun söz konusu. İşin güzel kısmı, bu sorunların her dakika ortaya çıkmıyor olması. Genel olarak Battlefield 1'e baktığımda, bugüne kadar yaratılmış en güzel anlatımlardan, en detaylı oyunlardan ve en kaliteli multiplayer'lardan birisini görüyorum. Kesinlikle oynanması gereken bir oyun.

Ertuğrul SÜNGÜ
sunguertugrul@gmail.com

Civilization VI

Şimdi açık konuşalım; FPS oyun sektörünün futboluysa, strateji de olsa olsa voleybolu olur. Eğer bu oyun strateji türü altında gelişen sıra tabanlı 4X dediğimiz oyun modeliyse sporun en iyi ihtimalle Kendo'su olur: Yani onu kimse bilmez ama kalitesi zaten belirli bir zümreye hitap eder. Civilization ilk olarak 1991 yılında Sid Meier ve Bruce Shelley isimli iki arkadaşın MicroProse (Tey tey, ne oyun üretirlerdi arkadaş!) çatısı altında bir araya gelerek üretmeyi başardıkları bir oyundu. Bugünün oyuncularının ekran görüntülerine bakamayacakları kadar eski olan yapım, bir anlamda 4X strateji oyunların atası konumundadır. Döneminde bulunan birçok platform için üretilen ilk Civilization, aradan geçen beş yılın ardından ikinci oyunuyla sahnedeydi ve bu sefer her şeyde bir farklılık vardı! Sadece grafiklerin gelişmesi değil, oyun mekaniklerindeki iddialı değişiklikler, bizi bambaşka bir evrene ışınlamayı başarmıştı. 1996 yılı için çağının gerçekten çok ötesinde olan Civilization II, kesinlikle oyunun bugünlere gelmesinde büyük rol oynamıştır. Geçen zaman içinde üçüncü, dördüncü ve beşinci oyunla karşılaştık. Her daim farklı şekillerde eleştirilmiş bir yapım olsa da kalitesinden hiç ödün vermedi. En kötü olduğu dönemde bile iyi bir oyun olmayı başardı. Şimdiyse serinin altıncı oyunu kendisini gösterdi, hem de birbirinden ilginç ve farklı detaylarla!

TEMEL BİLGİLER

Yapım: Firaxis
Dağıtım: 2K
Tür: Strateji, 4X
Platform: PC
Web: www.civilization.com
+ Oyuna eklenen yenilikler
+ Geliştirilen yapay zekâ
+ Farklı teknoloji ağacı
- Bazı zorlayıcı yenilikler
- Sadece seriyi sevenlere hitap etmesi

PUAN
8,8

CIV 101

Bilmeyenler için oyunu kabaca tanıtmak isterim. Öncelikle "grafik kalitesi" sizin için çok önemliyse, "Animasyonlar olmadan oyun oynayamam." diyenlerdenseniz, "Mikro ve makro ekonomi hiç bana göre değil." diyorsanız o zaman Civilization'dan uzak durun derim. Kalanlar yaklaşabilirler. Efendim, Civilization VI'da tıpkı diğer oyunlar gibi ilk çağdan başlıyor ve çok daha ileriki yüzyıllara doğru ilerliyor. Biz de oyuncu olarak bu esnada sahip olduğumuz ülkemizi, milletimizi farklı açılardan geliştiriyoruz. Yeni teknolojiler keşfediyor, farklı konularda kendimizi geliştiriyor birçok takla atıp diplomasinin içinden geçiyoruz. Yani bolca mikro hesap ellerimizden öpüyor. Civilization serisi sıra tabanlı olduğundan ve her birimin belirli bir hareket limiti olduğundan çok fazla hesap yapmamız gerekiyor. Her turda harita üzerinde bulunan altıgenler arasında bir, iki ya da üç kare gibi ilerleyişlerde bulunmamız mümkün. İşte bu noktada bir turluğuna bile yapılan hata, oyunun sonlarını derinden etkileyebiliyor. Bir yandan askeri üretimler bir yandan teknolojik gelişmeler derken, tek tur, tam da yapımcı ekibin istediği gibi kocaman bir döneme yayılıyor. Evet, Civilization vakit isteyen ve üzerinde çok fazla kafa patlatmak gereken bir yapım. Şimdi konuya hâkimsiniz, gelin biraz da detaylardan bahsedelim. Acaba yeni oyun beraberinde neler getirmiş?

Civilization oyunlarının hemen hepsinde o ya da bu şekilde şehir kurmamız gerekiyor. Bir taraftan hammadde, diğer taraftan farklı kaynak arayışları peşinde koşuyoruz. Şehrimiz her daim "kare kare"

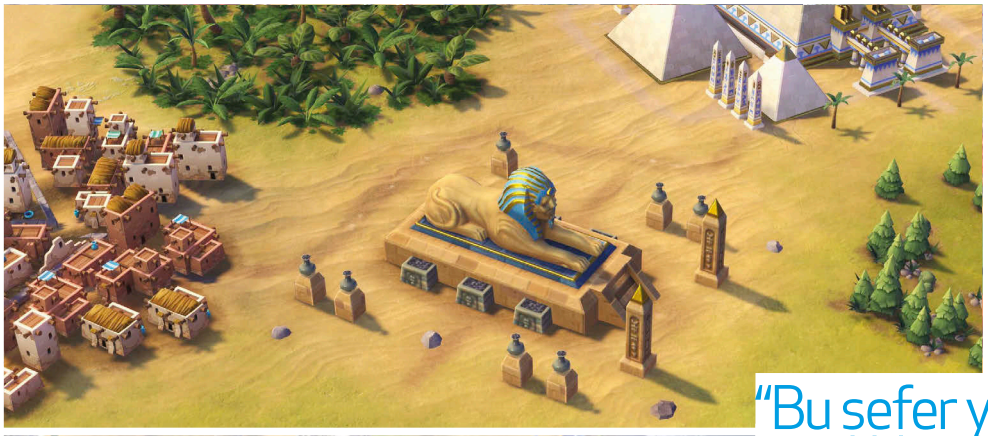

"Bu sefer yapay zekâ da yeniliklerden hatırı sayılır derecede etkilenmiş."

büyümeye devam ediyor. Her altıgen, üzerinde farklı bonuslar bulunduruyor ve bizi bir şekilde yönlendiriyor. Altıncı oyunda şehirleşme hakkında ciddi adımlar atılmış. Eskiden gelişigüzel kurduğumuz şehirler yerine çok daha düzenli bir yapıya geçmemiz gerekiyor. Bir kere her bölgenin, birleştiği diğer bölge sayesinde farklı bonusları olabiliyor. Örneğin eğer şehir merkezinin iki yanında da düz bir altıgen ve de su kaynağı bulunmuyorsa Aqueduct gibi bir binayı bu şehre dikmenin imkânı bulunmuyor. Başlangıçta biraz can sıkıcı gibi gözüken bu önemli değişiklik, kısa sürede olduğundan çok daha dengeli ve kaliteli bir hal alıyor. Özellikle sınırlı sayıda eve sahip olan şehirlerin oyuna eklenmesi gerçekten heyecan verici bir detay... Bir diğer dikkat çeken yenilik, değişen teknoloji ağacı oluyor. Eskiden ucu bucağı görünmeyen bu ağaç, bu sefer iki parçaya bölünmüş durumda. Fakat daha yakından baktığımda aslında Fraxis'in bir noktada ilerleyebilen ama farklı bir noktada bocalayan şehirler mantığını bu oyuna yedirmek istediğini gördüm. Tech ve Civic ağaçları olarak bölünen geliştirmeler, göründüklerinden çok daha fazlasına sahipler. Siz siz olun, iyice bakmadan karar vermeyin. (Hoş, ben Civilization V'deki mekaniğini daha çok beğeniyorum.)

SAVAŞIN YENİ CEPHESİ

Bir diğer önemli başlık da din. Civilization severlerin iyi bileceği üzere, Civilization V'in eklentisi olan Gods&Kings ile kendisini gösteren din, oyunun ana dinamiklerinde olan "victory condition"lara göre çok daha büyük fark gösteriyordu. Nitekim altıncı oyunda durum değişmiş ve benimsediğimiz dinle tüm dünyayı değiştirebilme ihtimali doğmuş. Hatta "Theological Combat" olarak adlandırılan ve misyonerlerin birbirlerini sözleri ile yiyip bitirdikleri bambaşka bir yapı ortaya çıkarılmış. Hoş, ortaya çıkan yapı kusursuz olmamış ama bir eklenti ile her şeyi çözeceklerine eminim.

Yapay zekâ kesinlikle Civilization oyunlarının vazgeçilmezidir. Farklı zorluk seviyelerinde, onlarca saat süren oyunların deneyim edildiği Civilization dünyasında bu sefer yapay zekâ da yeniliklerden hatırı sayılır derecede etkilenmiş. Artık her liderin kendisine has bir "ajandası" var. Bu sayede liderler, eskiden olduğu gibi gereksiz hareketlerde bulunmuyor, gelişen oyun mekaniğine daha iyi ayak uydurabilir hale geliyor. Özellikle bizimle kurdukları iletişim, bugüne kadar hiçbir yapay zekâda göremediğim kadar iddialı diyebilirim.

Civilization VI birçok değişikliği beraberinde getirebilmiş, kaliteli bir yapım. Tabii yine hitap ettiği kesim sadece onu sevenlerden ileriye gidemiyor. Kendi kapalı dünyası içerisinde muazzam hareketler yapsa da askeri birimlerin yürümeleri ile ilgili olan yenilikler ne kadar mantıklı, halen emin değilim. Ayrıca bu Theological Combat da oyunu oynayabildiğim süre içerisinde tam anlamıyla içime sinmedi desem yeridir. Sanki serinin uzun süredir kaçındığı bir mekaniği oyuna zorla sokmuş gibi hissettiğim anlar oldu. Yine de Civilization VI genel olarak harika bir oyun. Seriyi sever için yepyeni bir dünya, sonu gelmeyen bir kültür patlaması!

AKLINDAN BİR SAYI TUT

BİLGİSAYARLARIN NASIL RASTGELE SAYI SEÇTİKLERİNİ VE BUNLARIN GERÇEKTEN RASTGELE OLUP OLMADIĞINI İNCELİYORUZ.

Teknoloji ve rastgelelik konusunda bir şeyler okumuş olanlar bilir ya da bir yerlerden duymuş olabilirsiniz: Aslında bilgisayarların doğasında "rastgele" diye bir şey yoktur. Örneğin çevrimiçi şans oyunları oynadığınızda daha oyunu oynamaya başlar başlamaz kazanıp kazanmayacağınız sunucu tarafından (yazılımına göre değişmekle birlikte) çoktan biliniyor.

Peki bilgisayarlarda bir rastgelelik elde etmek istersek bunu nasıl sağlıyoruz? Eğer konuyu önceden araştırmadıysanız bunun çok kolay bir şey olduğunu düşünebilirsiniz. Ne de olsa rastgele bir değer oluşturmak bilgisayarların sıklıkla yaptığı bir şey ve biz insanların da bir bilgisayarda belki de en güvenilir bulduğumuz şeylerden biri. Örneğin müzik çalarımızı "karıştır" (shuffle) moduna koyduğumuzda gerçekten de rastgele çalma sonuçları elde ediyoruz. Sonucun nasıl elde edildiği üzerine kimse kafa yormuyordur herhalde.

Sanılanın aksine slot makineleri rastgele çalışmıyor. İş görecek kadar rastgele olmaları yeterli.

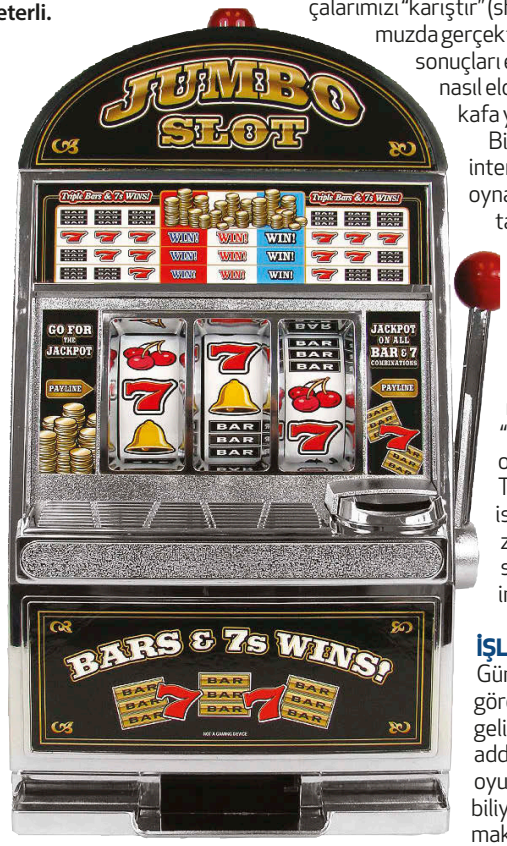

Bilgisayar oyunlarını veya internetteki şans oyunları oynayan birçok kimse tamamen şans eseri kazandığından emin olsa gerek. Fakat birazdan detaylarına gireceğimiz üzere, aslında bilgisayarların insafına bırakılan rastgelelik de bir "önceden belirli olma" hâli olmadan gerçekleşmiyor. Tüm bunların temelinde ise hiçbir bilgisayarın hiçbir zaman hakikaten rastgele sayılar elde etmesinin imkânsız olması var.

İŞLEM YAPAMAMAK

Günümüzde yapay zekânın görece olarak oldukça gelişmiş olduğunu ve en iyi addedilen insan satranç oyuncularını yendiğini biliyoruz fakat hâlâ insanların makinelerden daha iyi yaptığı birkaç şey yok değil. Örneğin sevginin ayrımına varabiliyoruz, öğrenme ve hissetme konularında da bilgisayarlara göre hâlâ daha yetenekliyiz.

Gün içinde çevremizden binlerce, hatta milyonlarca değişkene maruz kalıyoruz. O anki ruh halimiz ve düşüncelerimiz de normal olarak buna göre değişiklikler gösteriyor. Aslında bu kendi başına bir rastgelelik sağlıyor.

Peki bir bilgisayardan rastgelelik elde edebilmemiz için ne yapmak gerekiyor? Örneğin bir yapay zekâya sorular sorduğumuz zaman salt mantıkla hareket eden muhatabımız bize aynı durumlarda hep aynı kapıya çıkan cevaplar verecektir. "Gündüz mü gece mi?" sorusuna yazılımın vereceği cevap mutlaka gerçek durumu olduğu gibi ortaya koyacaktır, yani yapay zekâ yazılımını yazan mühendislerin istediği gibi.

Hemen yukarıda sorduğumuz "Bilgisayardan rastgelelik elde etmemiz mümkün mü?" sorusunun en kısa cevabı "hayır". Bu size pek önemli gibi gelmeyebilir fakat bilgisayarlara bize rastgele bir şeyler vermeleri konusunda ne kadar çok güvendiğimizi bir düşünün. Yaptıkları her şey temelde 0 ve 1'leri birleştirip anlamlı sonuçlar ortaya çıkarmak. Yani bir bilgisayardan rastgele bir şey yapmasını istediğimizde (Bu bize rastgele bir resim seçmesinden, herhangi bir sayı seçmeye kadar herhangi bir şey olabilir.) bu iş mutlaka rakamlar kullanılarak yapılıyor ya da görünüşte rastgele olan her şey 0 ve 1'lerle yapılıyor. Oyunun içinde attığınız zar da bir çekilişten çıkan bilet de olsa bir numaralar şablonu takip edilerek rastgelelik elde ediliyor.

Bir insan, rastgele bir sayı söylemesi istendiğinde aklına ilk gelen sayıyı da söyleyebilir, son saniyede fikrini değiştirip başka bir sayı da söyleyebilir. Her iki durum da herkesin kabul edeceği gibi rastgele olacaktır. Fakat takdir edersiniz ki insanlar çevrelerindeki olup bitenlerle ilgisiz yaşamadıkları için dışarıdan maruz kalınan her girdi kişilerin davranışlarını ve düşüncelerini etkiler. Zaten rastgeleliği ortay çıkan şey de budur (bkz. "Hayat gerçekten rastgele mi?" kutusu). Bilgisayarlarda da dış dünyadan elde edilen değişkenler sayesinde rastgelelik yakalanabiliyor ki yazımızda bunun ayrıntılarına değineceğiz, ama önce bilgisayarların "rastgeleymiş gibi yapmak" için hangi yöntemlere başvurduğuna bakalım.

SÖZDE RASTGELELİK

Ne kadar akıllı görünürlerse görünsünler, bilgisayarlar aslında sadece kendilerine yapmaları gereken söylendiğinde eldeki şablonları kullanarak söyleneni yapacak şekilde

tasarlanmış aletler. Bu kadar katı bir mantık prensibine sahip olunca da rastgelelik doğal bir şekilde var olmuyor. Programcılar bu yüzden PRNG (Pseudo-Random Number Generator: Sözde Rastgele Sayı Üreticisi) adı verilen yöntemi kullanıyorlar. Adından da anlaşılacağı gibi bu yöntemle numaralar her ne kadar rastgele seçilmiş görünse de aslında öyle değiller.

PRNG yaratmak için birçok yöntem olsa da tüm PRNG'lerdeki ortak şey, kullandıkları algoritmalarla rastgeleliği simüle etmek. Bu algoritmalar önceden hesaplanmış tablolar olabildiği gibi, bir çeşit matematik formülü kullandıkları da oluyor. Fakat sonuçlar hep benzer şekilde siz talep ettikçe bir dizi sayı olarak ortaya çıkıyor.

Bu aslında rastgelelik değil fakat işin güzel kısmı, PRNG'ler o kadar efektif ki insanlar bunların rastgele olduğu konusunda şüphe duymuyor. Aslında birçok durumda PRNG yeterli bir çözüm sunuyor ama matematiksel formüllere dayandıkları için üzerlerinde yeterli inceleme yapıldığında PRNG ile üretilen sayılarda tekrar eden şablonlar ortaya çıkarılabiliyor. Bunu ortaya çıkarmak için bilmeniz gerekenler, başlangıç noktasında verilen sayı ve algoritma. O yüzden şifrelemede ve elektronik kumar makinelerinde bu yöntemin kullanılması çok ideal görünmüyor.

"Bir poker sitesinin algoritmasına ve başlangıç sayısına ulaşabilirseniz teoride bir sonraki kartı tahmin edebilirsiniz."

Gerçek dünyada ise bir deste kartı karıştırdığınızda o kartların bir daha insanlık tarihinde aynı sırayla dizilme ihtimali imkânsıza yakın. Permütasyon hesabı, yani kartların farklı kombinasyonlarla dizilme olasılığı şöyle: 80.658.175.170.943.878.571.660.636.856.403.766.975.289.505.440.883.277.824.000.000.000.000

Bu yukarıda çok uzun sayının Türkçede nasıl okunduğunu bile bilmiyoruz ama şunu gönül rahatlığıyla söyleyebiliriz ki sözde rastgele sayı üreticileri bu permütasyondaki rastgeleliğin yakınına bile yaklaşamaz.

Kumarda ise eğer bir poker sitesinin algoritmasına ve başlangıç sayısına ulaşabiliyorsanız teoride bunları bir sonraki kartı tahmin etmek için kullanabilirsiniz. Fakat gerçekte böyle bir şey mümkün olmuyor çünkü hem algoritmalar hem de başlangıç sayıları oldukça sıkı korunuyor. Ayrıca insan eliyle karıştırılan kartlardaki permütasyon yakalanamayacak olsa da bu tür sitelerdeki permütasyonların da oldukça yüksek olduğundan emin olabilirsiniz. Kimi sitelerin oyunlar oynanmadığında da rastgele sayılar ürettiği biliniyor fakat oyuncular ancak bir oyuna girdiklerinde algoritma ve başlangıç sayısı devreye sokuluyor. Yani bir piyangocudan kazı kazan almaya karar verip gidip o kazı kazanı almak gibi, oyuncular oynamayı seçtikleri andan itibaren de aslında bir rastgelelik yaratmış oluyor.

Son tahlilde PRNG'lerin kumar sitelerinde kullanılması aslında iş görecek kadar rastgelelik sağlıyor diyebiliriz. Slot makineleri ve yazılım bazlı kumar makinelerinin tümünde PRNG'lerin yıllardır kullanıldığını da belirtelim. Eğer bu durumun kumar oynatan kuruluşlar tarafından suistimale açık olduğunu düşünüyorsanız hiç yanılmıyorsunuz. Eğer bu kuruluşlar ve makine üreticileri sonuçları kendi lehlerine değiştirmek isterlerse bunu kolaylıkla yapabilirler ama birçok devlet regülasyonu ve sıkı kontroller bunlara engel

Hayat gerçekten rastgele mi?

Kadere inanıyorsanız yaptığınız her şeyin önceden belirlenmiş olduğunu kabul ediyorsunuz demektir. Kimileri bu fikri çok umutsuz bulabilir. Biz ise sırf bu konuyu irdelemek adına kader diye bir şeyin var olmadığını varsayarak yazımıza devam edeceğiz. Peki kader yoksa yaşam dediğimi fenomen rastgele midir?

Görünüşe göre evet. Çünkü her an her şeyi değiştirebilme ihtimali olan ve birbiriyle etkileşen o kadar çok girdi var ki rastgelelik gerçekmiş gibi görünüyor. Örneğin bir zar attığınızda sadece atış açınız ve momentum değil, havadaki ufak basınç farkları ve zarın kendi ağırlığı da belirleyici faktörler olarak göze çarpıyor. Eğer yaz aylarında atılıyorsa zar, zarın yapıldığı ve üzerine düştüğü materyalin genleşmiş olması sonucu değiştirebilecek faktörler. Milyonlarca, hatta milyarlarca farklı değişken, yüksek derecede bir rastgelelik sağlıyor.

Bir sonraki zar atışınızda bir önceki atışınızdaki şartların hepsini yakaladığımızı düşünelim. Üst üste 10 kere, 20 kere elimizin açısından havadaki neme ya da zarları fırlatma momentumuna kadar aynı şartları yakalamış olsak zarlar hep aynı mı gelirdi? Öyle görünüyor ki cevap evet.

İnsan beyninin bir nevi biyolojik bilgisayar olduğunu ve duyularımızın da aynı makinelerdeki duyular gibi çalıştığını, yani girdileri kabul ettiğini düşünebiliriz. Eğer duyularımız ve rastgeleliği belirleyen çevresel diğer faktörler olmasaydı bizden rastgele bir numara belirlememiz istendiğinde her seferinde aynı numaraya mı seçerdik acaba? Acaba insanlar da bilgisayarlar gibi deterministik mi? Acaba biz bir dizi yerine getirilmiş şartın ürünü (her ne kadar sonsuz sayıda gibi görünse de) olabilir miyiz?

Bu sorular hem felsefe hem de psikolojinin alanına giriyor ve internette "özgür irade ve determinizm" araması yaparsanız Thales'e kadar uzanan geçmişi olan birçok farklı görüşün var olduğunu görebilirsiniz. Son zamanlarda kuantum mekaniğindeki keşiflerle determinizm ve özgür irade tartışması, kuantum fiziğini de içine alacak şekilde genişliyor.

olmakta iyi iş çıkarıyor. Bu tarz kumar oyunlarının yasal olduğu ülkelerde yasalar bu slot makinelerinin belirli bir yüzdesinin mutlaka kazanç olarak oyunculara döndürülmesi şartını koşuyor ve makineler denetleniyor.

ENTROPİYE GİRİŞ

PRNG'ler her ne kadar kabiliyetli olsa da aslında gerçekten rastgele rakamlar üretemiyorlar ve iş şifrelemeye geldiğinde potansiyel bir zayıflık olarak görülüyorlar. Şifrelemenin gücü çoğunlukla güçlü bir anahtar yaratmaktan geçiyor ve kötü kodlanmış bir PRNG ile kullanılırsa büyük açıklara sebep olabiliyor.

Buna çözüm olarak entropi denilen yöntem kullanılıyor. Aynen bir insanın bir deste kartı karıştırması gibi, entropi, dış bir kaynaktan veriler alıp, aldığı verileri yeniden üretilemez bir şifreleme anahtarı üretmek için kullanıyor. Örneğin artık yeni sürümleri geliştirilmeyen TrueCrypt şifreleme programı, kullanıcının o an yaptığı fare hareketlerini baz alarak ve işletim sistemi içerisindeki rastgele değişiklikleri kullanarak rastgele şifreleme yapıyordu.

> "Bilgisayarların tek başlarına rastgele sayılar üretmesi olanaksız."

Bu durum yine de PRNG'ye işaret etmiyor değil fakat yüksek derecedeki entropi ve oldukça karmaşık olan ilk girdiyle bu tür şifrelerin kırılması imkânsız denilebilir. Eğer bir PRNG'nin yeterince güvenli olduğunu biliyorsak yüksek seviyeli bir entropiyi de işin içine katarsak, kriptopgrafide CSPRNG (kriptografik olarak güvenli sözde rastgele sayı üreticisi) denilen durumu yakalamış oluyoruz. Bu tür şifrelemeler çok güvenli olmakla kalmıyor, kısa sürede üretilebilen parolalarıyla verimli de oluyor. Bu önemli çünkü farkında olmasak da hepimiz her gün bir şekilde şifrelemeden yararlanıyoruz. Belki de en popüler örnek, sürekli kullandığımız Wi-Fi ağları.

Yazının başından beri en temel soruyu bir türlü yanıtlamadığımızın farkındayız. "Bir bilgisayar gerçekten rastgele sayı üretebilir mi?" Yanıt: Evet ama yardım alarak.

GERÇEK RASTGELE

Gerçekten rastgele sayı üretmek için bir bilgisayarın fiziksel olgulardan verileri derlemesi ve bu derlenen rastgele verileri TRNG (True Random Number Generator: Gerçek Rastgele Sayı Üretici) ile kullanması gerekiyor. Bir PRNG'ye entropi eklemek için kullanılan fare hareketi, fiziksel bir kaynağın kullanılmasına örnek olabilir. (Örneğin TrueCrypt, rastgele bir şifreleme anahtarı üretmek için farenizi ekranda rastgele dolaştırmanızı istiyor.)

Fakat bu sadece ilk anahtarı üretmek için kullanılıyor ve program daha sonra yine sözde rastgele algoritmaları kullanarak şifrelemeyi yapıyor. Bir değil de birden fazla gerçek rastgele girdi sayısı yaratmak istediğinizde fareyi devamlı hareket ettirmek gerektiği için programcılar bu yöntemi kullanmayı tercih etmiyor.

Gerçek rastgelelik yaratmak için başka yöntemler de var ama bunun için ekstra donanıma ihtiyaç duyuluyor. Örneğin atmosferdeki ufak değişimlerini ölçen aletlerle entropi girdisi alınabiliyor. Sıradan bilgisayar kullanıcısının pek ihtiyaç duymayacağı bu tür bir donanım için Kickstartarter ile destek bulan üreticiler var. OneRNG bunlardan biri (onerng.info). Bir USB portuna takılan OneRNG iki farklı rastgelilik kaynağı yaratabiliyor. Bir diyot ile kuantum paraziti yaratırken ayarsız bir radyo alıcısıyla da rastgele frekanstan frekansa atlıyor ve buradaki en güçsüz sinyali (bayt başına 8 bitlik entropi verisi) girdi olarak bilgisayara bildiriyor. Böylece eşsiz ve tahmin edilemez şifreleme anahtarları yaratılıyor.

Rasperry Pi ile de gerçek rastgele sayı üretmek mümkün. Pi'ın entegre sistem yongasında termal parazit ölçen devre sayesinde bu yapılabiliyor.

Eğer bu çözümlerin hiçbirisi size uygun değilse ya da daha profesyonel çözümlere meraklıysanız bu işle özel olarak uğraşan firmalarla iletişime geçebilirsiniz. Simtech Entropy Key ve TrueRNG gibi firmalar gerçek rastgelelik donanımları satıyorlar.

OneRNG, dış etkenlerden yararlanarak gerçek rastgele sayı üreten donanımsal bir çözüm.

Eğer bu gerçek rastgelelik işini beş para ödemeden yapma niyetindeysen bunların hiçbirine ihtiyacınız yok. www.random.org sitesinin atmosferik parazitleri kullanarak ürettiği rastgelelik, kullanabileceğiniz en iyi seçenek olabilir. Birçok servisi ücretsiz olan www.random.org sitesinde zar atma, çekilişler için sayı üretme, parola üreticiler ve liste karıştırıcılar bulunuyor. iOS ve Android uygulamaları da bulunan servisin uygulamasında bir dizi hizmet uygulama içi satın almalarla açılabiliyor.

Diğer rastgelelik servisleri arasında radyoaktif bozunmayı kaynak alan Hotbits Project (www.fourmilab.ch/hotbits) ve EntropyPool (random.hd.org) var. Sözde rastgele servisler arasındaysa andrew.hedges.name ve randomnumbergenerator.com var.

SON (RASTGELE?) DÜŞÜNCELER

Eğer gerçekten donanımsal RNG'ye ihtiyacınız yoksa random.org işinizi fazlasıyla görecektir. Fakat internet üzerinden transfer edilen rastgele sayıların da güvenlik göz önüne alındığında olayın ruhuna aykırı olduğu da bir gerçek. Fakat random.org'un kendi sitesinden konuyla ilgili şöyle bir açıklama yayımlamış olması da gözden kaçırılmamalı: "Sitemiz üzerinden yapılan güvenli HTTPS bağlantılardan rastgele sayılar elde etmek, sayılar size ulaştırılırken onların güvenliğini garanti etse de, eğer güvenliğiniz konusunda ciddi derecede endişe edecek bir şeyiniz varsa rastgele sayılarınız üretilmesi konusunda hiç kimseye güvenmemelisiniz. Buna random.org sitesi de dahildir."

Eğer güvenlik sizin için gerçekten de hayati ise kendi donanımınızı kullanmanız en ideali. Fakat birçoğumuz için sıradan şifreleme programları gayet yeterli kullanılabilirliğe sahip. Hele bir de entropi özellikleri varsa…

Donanımsal RNG'lerden alınan veri bile milyarlarca dış değişkenin o anki durumu dikkate alınarak ortaya çıkıyor. Bu tür bir düşünce, kaos teorisini ve kelebek etkisini destekliyor. Bize rastgele gibi görünen gerçek hayat aslında deterministik bile sayılabiliyor. Kuantum seviyesine indiğinizdeyse kuantum kararsızlığı dediğimiz mefhum ortaya çıkıyor, sanki tekrar her şeye baştan başlamak zorunda kalıyoruz. Bu, başka ve çok uzun bir tartışmanın konusu elbette.

Biz insanlar için bir bilgisayara dışarıdan hiçbir değişken girmeden ondan rastgele bir sayı söylemesini istemek ve "Bu benim yeteneklerimi aşar." gibi bir cevap almak enteresan bir ayrıntı.

Çekiliş yapmak mı istiyorsunuz? En iyi yöntem, listenizi random.org'a eklemek.

Rastgele neye benziyor?

Yazıda da bahsettiğimiz gibi, bir bilgisayar tarafından oluşturulan her şeyde rakamlar kullanılıyor, buna resimler de dahil. Bu da demek oluyor ki eğer istersek rastgele üretilmiş rakamları alıp resimlere çevirebiliyoruz. Rastgele bitmap formatında resim üretebilen random.org adlı siteden yardım alarak aşağıda gördüğünüz rastgele resmi üretebildik. Resimden sanki birileri siyah bir masaya bir paket tuz dökmüş izlenimi alıyorsunuz. Veri, TRNG baz alınarak üretilmiş. Bu aşağıdaki resim ise sözde rastgele bir bitmap ve web geliştiricisi Bo Allen tarafından rand() PHP fonksiyonu kullanılarak Windows Bitmap ile üretilmiş (boallen.com/random-numbers.html).

Tekrar eden bir şablon görülebiliyor. Resme çevrilmemiş rakam halini görseydik anlayamazdık fakat bitmap'e çevrildiğinde PRNG'nin sınırları kolaylıkla anlaşılabiliyor.

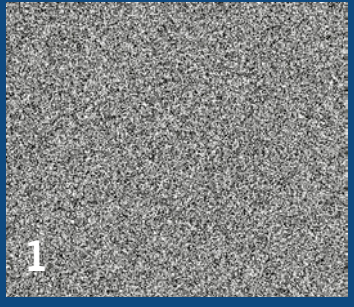

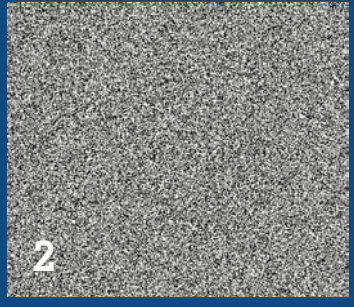

2

GERÇEKLİKLE YARIŞMAK

Gerçek hayatta otomobil âşığı olan biri simülatör sürmekten keyif alabilir mi? Araştırıyoruz...

PC oyunları muhteşem şeyler yapmanıza olanak tanıyor. Örneğin ejderhalara binebilir, şehirler kurabilir, bir Roma lejyonuna komuta edebilir, elinizdeki koca sopayla bir zombiyi evire çevire dövebilir ya da sırf eğlencesine kenardaki masum bir izleyicinin beynini dağıtabilirsiniz. Bir başka deyişle, gerçek hayatta yapması çok zor ya da olanaksız olan şeyleri yapabilirsiniz. Tabii insanların beynini dağıtmak gibi önerilmeyen şeyleri de. Peki ya araba kullanmak? Gerçek hayatta da araba kullanabilirsiniz.

Şahsen gerçek hayatta sürekli otomobil kullanıyorum çünkü teknoloji muhabiri olmanın yanı sıra tam bir araba tutkunuyum. Kendimi bildim bileli PC oyunlarını sevmişimdir. Kendimi bildim bileli araba sürmeyi de sevmişimdir. Ama ya araba oyunlarını? Pek o kadar değil. Araba kullanmayı öğrendiğimden beri bu tür oyunlara karşı yaklaşımım, gerçek hayatta en kötüsünden bir alışveriş arabası kullanmanın bile sanal bir süper otomobilin ya da yarış arabasının direksiyonuna geçmekten daha iyi olduğudur.

Ama belki de yanılıyorumdur. Belki de gerçekçi fizikleri ve titreşim özellikleriyle en son sürüş simülasyonları (En gelişmiş görüntüleme teknolojisinden hiç söz etmiyorum.) gerçek hayatta otomobil âşığı birinin bile hoşlanacağı şeyler sunuyordur.

Öyle olup olmadığını görmek için hemen kolları sıvamak gerekiyor. Yani doğru donanıma ve doğru oyunlara ihtiyacım var. Masa başında oturup klavyenin tuşlarına basmakla olmuyor. Muhteşem bir ekrana, bir sürücü koltuğuna, direksiyona, pedal setine, yani anlayacağınız tam takıma ihtiyacım var. Tabii denklemin bir de yazılım kısmı var. Acaba zevkin anahtarı gerçekliğin peşinde koşmakta mı gizli yoksa bu kaybetmeye mahkûm bir düşünce mi? Oyun salonlarındaki gibi basit ama keyifli olması mı daha iyi? Öyle ya da böyle, öğrenme eğrisi dik olacak, hatalar yapılacak.

Demek oluyor ki bu, bilinmeyene yapılan ama tanıdık şeyler de içeren bir yolculuk olacak. Tabii işin içinde kök salmış fikirler ve önyargılar da var. Gerçek hayatta araba âşığı ve PC oyuncusu olan biri sürüş simülasyonlarını gerçekten sevebilir mi? Hadi, birlikte görelim.

Öncelikle bir itiraf: Olaya ne taraftan baktığınıza

göre değişir ancak benim bu oyun deneyi için iyi bir aday olmadığımı öne sürebilirsiniz. Sorun şu ki, arabalar söz konusu olduğunda çok (ama çok) seçiciyimdir.

Arabaların düz vitesli ve kullanıcı tarafından idare edilenini severim. En son spor otomobillerin direksiyondan vitesleri, çeşitli sürüş kipleri, turbo motorları, sürüş yardımları ve benzeri şeyler beni kendinden soğutuyor. Bana manuel şanzıman, hiçbir şeye karışmayan bilgisayar ve bir de doğal biçimde hava alan motor verin, başka şey istemem.

Bu bağlamda tümüyle yapay bir sürüş simülasyonundan nefret etme olasılığım büyük, fakat cin şişeden çıktı bir kere. Gerçek otomobillerdeki deneyimlerimi asla unutmayacağım. Bu deneyi bu kadar ilginç kılan da bu zaten. Sürüş simülasyonlarında uzman değilim ama genel olarak PC oyunlarında ve araba kullanmakta iyiyimdir. Peki, gerçekten de simülasyonlardan keyif alabilecek miyim?

Oyun kuramı ve oyun oynama nedenimiz de burada denkleme katılıyor. Oyun oynamak kaçışla, gerçek hayatta yapamayacağınız şeyleri (örneğin sözünü ettiğimiz ejderlere binmek) yapmakla ilgili değil mi zaten?

Elbette gerçek hayatta Indianapolis 500'de yarışamam ama gerçek bir pistte gerçek bir araba sürebilirim. Eğer istersem yarın sabah erken saatte kalkıp arabama atlayabilir, akşam Almanya'daki ünlü Nürburgring pistinde birkaç tur atabilirim. Doğru,

ucuz olmaz ama beni tümüyle iflasa sürüklemez. O yüzden de sanal bir Indianapolis yarış arabasının gerçek hayattaki sürüş hissiyle kıyaslanabileceğinden emin değilim. Ama burada duralım çünkü bir süreliğine maliyet konusuna eğileceğiz.

PROJEKSİYON PROJESİ

Önümüzdeki ilk engel donanım. Evin bodrumuna kısa süre önce projeksiyon aygıtlı bir oyun zindanı kurduğum için, oyun odaklı bir projeksiyon aygıtı, Optoma'nın 1080p çözünürlüklü DLP modeli olan GT1080'i kullanacağım. Projeksiyon aygıtının bu projenin pahalı parçalarından biri olacağını düşünebilirsiniz. 699 dolarlık fiyatıyla Optoma ucuz değil ama korktuğunuz gibi dört sıfırlı bir rakam da değil.

Elbette bu fiyat yüzünden bazı şeylerden ödün vermek gerekiyor. GT1080'in özellikleri düşük olduğundan görüntü büyüklüğü, geometri ve odaklama gibi konularda biraz uğraşmak gerekiyor. Hatta ürünün yakınlaştırma özelliği bile olmadığından, görüntü istediğiniz boyuta gelene kadar projeksiyon aygıtını ileri geri hareket ettirmeniz gerekiyor. Ancak odak mesafesi kısa olduğundan, odanın arka kısmına değil de oyun düzeneğimin önüne bile koysam 2,7 metrelik perdemi dolduruyor.

Oyun PC'sine gelince, bu tür bir düzenekte ve 1080p projeksiyon aygıtında sistem gereksinimleri bir hayli düşük. Sürüş oyunları sistemi çok zorlamıyor ve sadece 1.920 x 1.080 piksellik çözünürlük, üst düzey bir PC monitörünün 2.560 x 1.440 çözünürlüğünün yanında gayet kolayca elde edilebiliyor. O yüzden eski bir AMD Radeon HD 6970 ekran kartı ve iki

SANAL KUSURSUZLUK

Sanal gereklik ve sürüş simülasyonu ideal çift mi?

Yeni sanal gerçeklik (VR) başlıklarının hangi tür oyunlara uygun olduğu konusunda ateşli tartışmalar var ama çoğu kişi, sorunun sanal oyun dünyasında hareket etmek olduğu görüşünde. Bir oyun dünyasında, büyük bir mekânda bile yürümenin simüle edilmesi çok zor. Er ya da geç gerçek dünyanın engelleri karşınıza dikiliyor. Oysa sürüş oyunlarında bu sorun yok. Tıpkı gerçek hayatta olduğu gibi koltuğa oturuyorsunuz, o kadar. Bir adım bile atmanıza gerek olmuyor. Dahası, VR başlığı, sürüş simülasyonunun en zorlu noktalarının üstesinden geliyor: derinlik algısı ve mesafe kestirme. Minimal fiziksel geribildirimle birleştirirseniz viraj ve fren noktalarını belirlemek, aracı pistte tutmak gibi bir simülasyonda yapması gerçek hayattan çok daha zor olan şeyleri başarabiliyorsunuz.

VR başlığı kullanmanın bir sorunu varsa o da sürüş oyunlarından kaynaklanan bir şey değil. Buna "sineklik etkisi" deniyor ve tüm oyunları etkileyen sınırlı çözünürlükle alakalı. HTC Vive ve Oculus Rift'in gelecekteki yüksek çözünürlüklü versiyonları bu sorunun üstesinden gelecek. Şu an için katlanmanız gereken bir şey. Elbette unutulmaması gereken bir şey de VR başlıklarının çok daha fazla işlem gücü gerektirmesi. 1080p çözünürlüklü bir projeksiyon aygıtını saniyede 60 kare hızında çalıştırmaya benzemiyor.

Bir VR başlığı sizi sürüş deneyiminin içine tümüyle çekmenin en iyi yolu ama kısa odak mesafeli bir projeksiyonun da ikinci seçenek olarak etkili olduğunu gördük. Tek sorun, arabanın en gerçekçi görünümünü elde etmek için biraz yorulmanız. Direksiyonu kapatıp sadece ön cam görünümüyle oynamak mantıklı.

yıllık, dört çekirdekli Intel Core i7 kullanan yedek bilgisayarım bu iş için yetiyor da artıyor bile.

Buradan sonrası biraz sorunlu. Beni asıl şaşırtan sürüş çevre birimlerinin fiyatı oldu. Gerçek bir araba yerine sürüş simülasyonu oynamanın başlıca nedenlerinden biri maliyet. Araba ne olursa olsun, onu kullanmak maliyetlidir. Yarışlara katılmak küçük bir servet kazanmanın en iyi yolları arasında sayılsa da başlamak için zaten büyük bir servetinizin olması gerekiyor. Yarış otomobilleri finansal bakımdan insanı batırmak için birebir.

MALİYET YÜKSELİYOR

Sürüş simülasyonlarının gerçek araba maliyetine yaklaştığını ima etmiyorum ama yine de Thrustmaster TX direksiyon ve pedal seti fiyatını görünce gözlerime inanamadım. Sırf oyun donanımı için 300 dolar mı? Üstelik de en üst düzey donanımlardan söz etmiyoruz.

Yapbozun son büyük parçası sürücü koltuğuydu. Bunun için, piyasadaki büyük isimlerden biri olan Playseat'e yöneldim. Burada fotoğraflarını gördüğünüz Playseat Evolution Alcantara modelinin fiyatı 369 dolar ancak aynı fiyat aralığında benzer başka modeller de bulunuyor. Doğru, bazı kısıtlamaları var ama takip eden sayfalarda okuyabileceğiniz gibi, gerçek koltuk hissine yakınlığı düşünülürse fiyatı beklediğimden daha düşük olan bileşenlerden biriydi.

Projeksiyon aygıtını hizalayıp koltuğu ve Thrustmaster'ın parçalarını monte ettikten sonra hazırdım. Geriye kalan tek şey, ne oynayacağım sorusuydu. Ya üst düzey bir simülasyon oynayıp gerçekçiliği yeğleyecektim ya da oyun makinesi keyfi yaşatan daha basit bir şeyi seçecektim. İçimden bir ses ilk seçeneğin bana hitap ettiğini söylüyordu. Aynı zamanda gerçek hayattaki deneyimime olabildiğince yakın bir şey denemenin iyi bir başlangıç olacağına ilişkin bir his vardı içimde.

Öyle ya da böyle, seçtiğim oyun Asseto Corsa oldu. Asseto Corsa'nın sürüş dinamiklerine ilişkin iyi şeyler okumuştum ve birkaç önemli özelliği vardı. Her şeyden önce, daha önce gerçek dünyada denediğim bir pistte, yani İngiltere'de, Londra'nın hemen dışındaki Brands Hatch Formula 1 yarış pistinde yarışabilirdim. Ayrıca yine gerçek hayatta direksiyonuna geçtiğim bazı araçlar, örneğin ikinci nesil süper şarjlı Lotus Elise oyunda mevcuttu.

Bunun üzerine Asseto Corsa'ya ince ayar yapmaya başladım. Sürüşü kolaylaştırmak istemiyor, deneyimi eksiksiz ve sonuna kadar yaşamak istiyordum. O yüzden yol tutuş ve çekiş kontrol sistemlerini kapattım. Sonuçlar sarsıcıydı. Daha pit alanından çıktığım ilk turda, Brands Hatch Indy pistinde "Graham Hill" olarak bilinen virajda frene asıldığımda iç organlarımın

ayaklarımdan dışarı çıkacağını sandım. Gerçekten etkileyiciydi.

Muhtemelen bunda tüm görüş açımı dolduran görüntünün, Playseat'in arabalardan alışık olduğum bir oturma pozisyonu sağlamasının, elimdeki direksiyonun ve oyun zindanımı dolduran gürültünün etkisi vardı. Sebebi ne olursa olsun, beynim gerçekten aldanıp otomobil sürdüğümü zannetmiş, o yüzden yokuş aşağı inerken frene bastığımda son derece yoğun ve tümüyle hayali fiziksel hisler yaratmaya başlamıştı. Sanki zihnimde bir hidrolik düzenek vardı. Gerçekten çok acayipti.

Çok berbat olduğunu itiraf edeceğim açılış turlarından sonra heyecanım hemen yatıştı. O noktadan sonra sürüş simülasyonlarını değerlendirme deneyimini tümüyle yaşamaya, neyin bana aşina neyin tümüyle yabancı olduğunu ayırt etmeye başladım.

En iyi kotarılmış şeylerden biri sürüş hissiydi. Asseto Corsa ekibi bu konuda iyi iş çıkarmış ve Thrustmaster direksiyon da burada kendini gösteriyor. Toplamda Lotus Elise'in karakterinin ne kadar başarılı yakalandığına şaşırdım. Kusursuz ya da eksiksiz değildi ama sandığımdan çok öte bir düzeydeydi ve ilk izlenimin beni şaşırtmasında kuşkusuz büyük rolü vardı.

DİP NOTLAR

Öte yandan pedalların verdiği his çok kötüydü. Lafı hiç uzatmayayım, düpedüz berbattı. Otomobilden ya da sürüşten şu kadarcık anlayan hiç kimse bu Thrustmaster pedallardan memnun kalmaz. En büyük sorun, hareket mesafesi aşırı uzun, kendisi aşırı yumuşak ve yaylanan yapıda olan fren pedalıydı. Resmen korkunçtu.

Bu noktada küçük bir araştırma yaptım ve asıl ihtiyacımın pedal hareketi değil de pedal basıncına bakarak fren modülasyonu uygulayan yük hücreli bir pedal kutusu olduğunu gördüm. Bazı modifikasyonlarla bunu kimi pedallara eklemek mümkündü ama ne kadar kolay ya da ne kadar etkili, bilemiyorum. Ya da Fanatec gibi bir firmadan yük hücresiyle gelen bir pedal kutusu satın alabilirsiniz ama bu da sürüş simülasyonu faturanıza 400 dolar kadar bindiriyor.

İşin temellerini ve saçmalıklarını bir kez öğrendikten sonra, tıpkı gerçek pistte olduğu tempoyla kendimden geçtiğimi fark edip şaşırdım. Düzlükler ve fren noktalarında çalıştım, yeteneksiz olduğumu hissettim ama bir virajı olması gerektiği gibi alınca ya da viraja girişimde, fren noktalarımda neyin yanlış olduğunu anlayınca ödülüm

KENDİ SİMÜLATÖRÜNÜZÜ YAPIN

Pahalı ama değiyor.

Demek kendi simülatörünüzü yapmak istiyorsunuz. Bunun için minimum gereksinimler neler ve en iyi deneyim için ne öneriliyor, bir bakalım.

Sürüş simülasyonlarına aşina değilseniz belirtelim ki sandığınızın tersine, en önemli bileşen görüntüleme teknolojisi değil. Çevre birim aygıtları, yani aksesuarlar daha önemli. Düzgün bir koltuk, titreşimli bir direksiyon ve bir de pedal seti almanızı öneriyoruz.

Bu aksesuarların ciddi bir paraya mal olabildiğini biz de gördük. Özellikle de yük hücresi teknolojisi sayesinde doğru düzgün his veren bir pedal seti alacaksanız. Koltuk, direksiyon ve pedallar göz açıp kapayana kadar 1.000 dolara çıkabiliyor.

Sanal gerçeklik seçeneğine önceki sayfalarda değinmiştik ancak daha geleneksel ekranları seçecekseniz sürüş simülasyonlarında ekran boyutu çözünürlükten daha önemli. Büyük görüntüde 1080p çözünürlük yetiyor da artıyor bile. Yani ucuz bir HDTV de işinizi görebilir. Çoklu monitörler de izleme açısını genişlettikleri için iyi ama maliyeti artırıyor. Seçtiğimiz projeksiyon çözümü şaşırtıcı derecede başarılıydı ama esnek değil ve kurulumu biraz güç. En parlak projeksiyon aygıtları bile ancak odanız karanlıksa iyi sonuç veriyor.

Asıl PC'nize gelince, eğer çözünürlük olarak monitörde ya da projeksiyon aygıtında 1080p'yi seçecekseniz çok yüksek bir grafik becerisi gerekmeyecek. Orta düzey bir ekran kartı ve işlemci kombinasyonu sorunu çözmeye yeter. Ama çoklu monitör ya da VR seçeneklerini değerlendirecekseniz üst düzey grafik kartlarına gereksinim duyacaksınız ki muhtemelen bütçeniz o kadar fazla değildir.

Toplamda, sürüş simülasyonlarına girmenin ve ortalama bir deneyim elde etmenin ucuz olmadığını söylemeliyiz. Bundan kaçış yok. Ama elinizin altında zaten büyükçe bir ekran varsa 1.000 dolar civarında harcamayla da eğlenebilirsiniz.

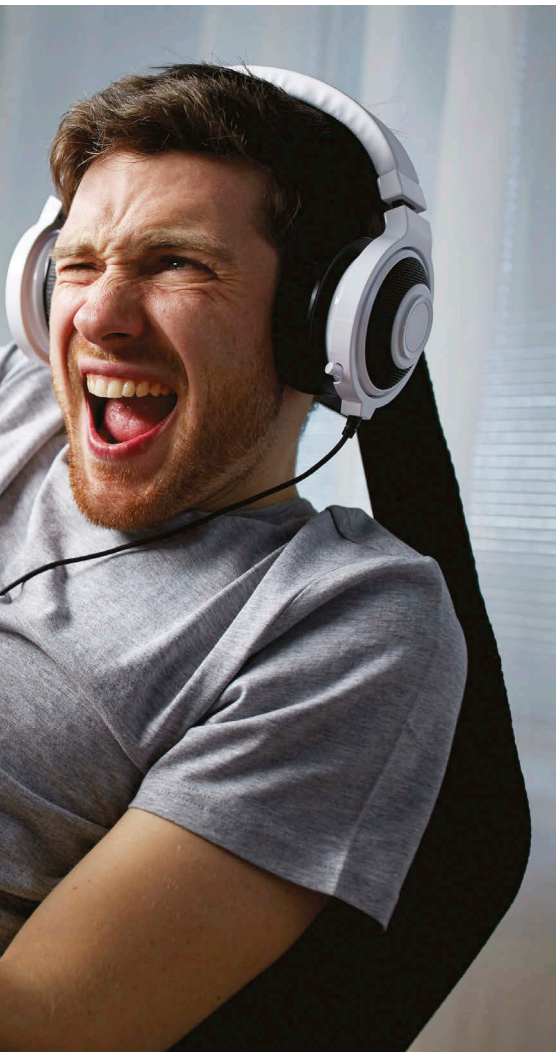

anlık bir coşku oldu. Çok eğlenceliydi.

Fakat simülasyonun gerçekçiliğini doğrulayan en ilginç şey, pistte gerçek hayatta hızlı olduğum yerlerde oyunda da hızlı olmam, gerçek dünyada sorun yaşadığım yerlerde zorlanmamdı. Bu bence hayranlık uyandırıcı.

FREN NOKTASI

Öte yandan simülasyonun farklı birçok yanı da vardı. Pedallar fren noktasını belirlemeyi güçleştiriyordu. Viraja giriş hızlarını belirlemekte de güçlük çektim. Fakat sorunların en büyüğü direksiyon dışında herhangi bir titreşimli geribildirim olmayışıydı. Dahili G algılayıcısı ya da popo dinamosu diyebileceğiniz, pantolonunuzu çekiştiren o geribildirim gerçek bir araba sürmenin öyle büyük bir parçası ki sürüş simülasyonlarında olmayışı (en azından çok pahalı bir hidrolik sistem kullanmıyorsanız) gerçekçilik bakımından en ciddi sorundu. Çoğu zaman gerçek dünyadaki modern araçlara kendimi uzak hissederim. Ama simülasyon sürmeye gelince sorun çok daha ciddi.

Oyun makinelerindekini andıran sistemleri de denedim. Örneğin yeni Forza Motorsport'un PC demosunu denedim ama bu tarz bir oyunun bana uygun olmadığını anında fark ettim. Gerçekçiliğin son seviyede olması gerekliydi. Toplama bakacak olursak çelişkili düşünceler yaşıyorum. Birçok bakımdan, sürüş simülasyonları tahminimden çok daha gerçekçi, çok daha etkileyici. Fakat bu ilk beğeni kaybolunca, uzun vadeli sürüş simülasyonu kullanımı için bir hayli fedakârlık gerektiğini düşündüm.

Her şeyden önce, internetten yarışma seçeneğinin kısıtlı fiziksel geribildirimin yerini tutacağından emin değilim. Fakat Counter-Strike günlerinden de biliyorum ki internette biraz olsun rekabetçi olmak için ödün vermek ve sırf yetişebilmek için bile tüm zamanı buna ayırmak gerekli.

Elbette bir de süper simülasyonların peşine takılma isteği var. Thrustmaster direksiyonun sınırlarını keşfedecek uzun saatler boyu oynamadıysam da bunun zamanla gerçekleşeceğinden adım gibi eminim. O zaman da hem direksiyonu hem pedal setini hem de koltuğu yükseltme döngüsüne kapılacağımı biliyorum. Kusursuz bir süper simülasyon kurulumu peşinde binlerce dolar harcamak işten bile değil. Bu biraz korkutucu ama bir anlamı var mı diye insanı düşündürüyor da. Birkaç yüz dolar harcarsanız sürüş simülasyonları iyi ve eğlenceli, ama ilgimi korumak için binlerce doları gözden çıkarmam gerekirse işin rengi değişiyor. Acı ama gerçek... O parayı gerçek hayatta sürüşe ayırmayı yeğlerim.

PCnet Bulut Disk

http://bulut.pcnet.com.tr

PCnet Bulut Disk Kasım 2016 kodunuz: **son16**

(İleride Bulut Disk'in bu sayısına erişmek için bu kodu kullanabilirsiniz.)

PCnet Bulut Disk'te bu ay

Ashampoo'nun en iyi tam sürüm yazılımları bu ay Bulut Disk'te!

Ashampoo'nun PCnet okurlarına hediye ettiği 10 tam sürüm yazılımla bilgisayarınızı çok daha verimli kullanabileceksiniz.

PCnet Bulut Disk içeriğini görmek ve istediğiniz dosyaları indirmek için yapmanız gerekenler çok basit:

1. Web tarayıcınızı açıp adres çubuğuna bulut.pcnet.com.tr yazın.
2. Yukarıda gördüğünüz, PCnet'in bu ayki sayısına özel Bulut Disk kodunu yazın.
3. Arayüzde dolaşın ve istediğiniz dosyaları ücretsiz olarak indirin. (Bazı özel içerikleri indirmek için ücretsiz bir kayıt işlemini tamamlamanız gerekebilir.)

Ashampoo Backup 2016
Sadece birkaç tıklamayla tüm disk bölümlerini yedekleyin ve sistem arızası durumunda bile dosyalarını geri yükleyin. Ashampoo Backup 2016 yedek oluşturma ve geri yükleme için gerekli her şeyi kapsıyor. Bir disk bölümü, bir hedef dizin ve bir zaman seçin. Hepsi bu kadar!

Ashampoo Burning Studio 2016
Ashampoo Burning Studio 2016 disk yazdırmayla ilgili her şey için evrensel bir çözüm. Güvenli bir şekilde verileri, müzikleri ve filmleri yazdırın, yedeklemeler yapın, MP3'ten müzik CD'leri yazın. Entegre kapat editörü, temaları kullanarak CD/DVD kapakları tasarlamanızı sağlıyor.

Ashampoo WinOptimizer 2016
Ashampoo WinOptimizer 2016 disk alanını boşaltan, hataları gideren ve bilgisayarınızın performansına bakım yapan güçlü bir optimizasyon aracı. Ayrıca gizliliğinizi korur ve Windows'u özelleştirmenizi sağlar. Sabit disk temizleyicileri, sistem bakımı, ayarı ve sistem analizinden dosya şifrelemeye kadar çeşitli görevleri kapsayan çok sayıda araçla geliyor.

Ashampoo HDD Control 2017
Disk arızası ve veri kaybı çok sinir bozucudur. Ashampoo HDD Control 2017, yakında gerçekleşebilecek disk arızalarına karşı bir erken uyarı sistemi içeriyor ve felaket oluşmadan önce dosyalarınızı yedeklemeniz için size zaman veriyor. Sürücülerinizin sağlık durumunu ve performansını onunla gözleyebilirsiniz.

Ashampoo UnInstaller 2017
Ashampoo UnInstaller 2017, yazılımları arkalarında hiçbir dosya bırakmadan tamamen kaldırır. Program, sisteminizdeki değişiklikleri titiz bir şekilde kaydeder. Bu sayede ileride programları kaldırırken arkalarında artık bırakmadıklarından emin olur. UnInstaller, yeni bir programın kurulum dosyasının tehlikeli olup olmadığını kullanıcıların belirlemelerine yardımcı olan program derecelendirmeleri de sağlar.

Ashampoo Photo Commander 12
Fotoğraf koleksiyonlarınızda zahmetsizce gezinin ve görüntülerdeki rahatsız edici kusurları anında kaldırın. Rengi ve kontrast ayarlarını iyileştirin. Profesyonel efektlerle fotoğraflarınızı canlandırın. Oluşturduğunuz takvimler, kolajlar ve tebrik kartlarıyla arkadaşlarınıza sürpriz yapın.

Ashampoo Slideshow Studio 2017
Ashampoo Slideshow Studio 2017, fotoğraflarınızı çarpıcı slayt gösterilerine dönüştürmenin kolay yolu. Arka plan müziği, geçişler, bindirmeler ve açılış/kapanış jenerikleriyle kişisele, eğitim veya iş amaçlı slayt gösterileri oluşturabilirsiniz. Slayt gösterinize sesli yorumlar, metinler, ses efektleri ve logolar da ekleyebilirsiniz.

Ashampoo Snap 2017
Ashampoo Snap 2017, ekran içeriğinizi hem fotoğraf hem de video olarak yakalamanızı, düzenlemenizi ve paylaşmanızı sağlıyor. Ekran görüntülerinizi düzenlemeniz, üzerlerine bilgi ve ok eklemeniz için gereken araçları da sunuyor.

Ashampoo Photo Optimizer 2016
Ashampoo Photo Optimizer 2016 fotoğraflarınızı düzenlemek ve iyileştirmek için kullanıcı dostu bir uygulama. İyileştirme işlemi tamamen otomatik ve tek bir tıklamayla renkleri ve ışık kusurlarını düzeltebiliyor.

Ashampoo Music Studio 2016
Ashampoo Music Studio 2016 müzik dosyalarınızı rip'lemek, organize etmek, düzenlemek ve üretmek için geliştirilmiş bir uygulama. Ses dosyası dönüştürme ve müzik CD'si rip'leme, ses düzeyi normalleştirme ve kapak tasarımcısı gibi özelliklerin yanı sıra uygulama, ses kaydetmek ve müzik koleksiyonunuzu organize etmeniz için çeşitli araçlar sunuyor.

ashampoo®

50 POSTER 200 STICKER

Auto SHOW

Auto SHOW OTOMOBİL TERCİH REHBERİ BAYİLERDE

DB DOĞAN BURDA DERGİ

Auto SHOW

9,90 TL

Otomobil

Tercih Rehberi

› SEDANLAR › SUVLAR › HB'LER › LÜKS SINIF
› 4X4'LER › SPORLAR › CABRIOLAR › KÜÇÜKLER

Sayı: 2016/03
KKTC Fiyatı: 12.00 TL
ISSN 1303-2623

Auto SHOW Otomobil Tercih Rehberi

TEST YILLIĞI

www.autoshow.com.tr

Türkiye pazarındaki tüm otomobiller
Fiyatlar – Teknik özellikler

38 markadan 200 model

iPhone 7 şimdi sizinle!
Tüm mağazalarımızda ve www.lydia.com.tr'de satışta!

Buyaka AVM Tel: 0 (216) 313 71 41 **Palladium AVM** Tel: 0 (216) 663 14 33
Maltepe Park AVM Tel: 0 (216) 515 13 18 **Mall Of İstanbul** Tel: 0 (212) 801 00 20
Cepa AVM Tel: 0 (312) 219 74 84 **Next Level AVM** Tel: 0 (312) 220 33 60
Teknik Servis / İstanbul Tel: 0 (216) 455 15 01 **Ankara** Tel: 0 (312) 219 84 20

Lydia | Premium Reseller

www.lydia.com.tr LydiaApplePremiumResellerTR AppleLydia lydia_appletr

TM ve © 2016 Apple Inc. Tüm hakları saklıdır.

AirTies

Kablosuz Görüntü Aktarımında Pratik Çözüm;

Air 4820 Bağlantı Kiti

AirTies'ın 802.11ac ailesi üyelerinden Air 4820, iyi bir kapsama alanı performansı ile evde kablosuz yüksek çözünürlükte video aktarımı kolaylığını birlikte sunuyor. Kablosuz bağlantı kiti Air 4820, video transfer hızını 600 Mbps'den 1.7 Gbps'e çıkarıyor.

www.airties.com | facebook.com/airties | twitter.com/AirTies